

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**18 NUMARALI VİDİN ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRMESİ VE
TRANSKRİPSİYONU (H. 1153/M. 1740-1741)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Duygu USTAÖMER

TEMMUZ - 2025

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**18 NUMARALI VİDİN ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRMESİ VE
TRANSKRİPSİYONU (H. 1153/M. 1740-1741)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Duygu USTAÖMER

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY

TEMMUZ - 2025

TRABZON

ONAY

Duygu USTAÖMER tarafından hazırlanan “18 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicili’nin Değerlendirilmesi ve Transkripsiyonu (H.1153/M. 1740-1741)” adlı bu Çalışma 03.09.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı’nda **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Karar		İmza
Unvanı - Adı ve Soyadı	Görevi	Kabul	Ret	
Prof. Dr. Melek ÖKSÜZ	Başkan	☐	☐	
Prof. Dr. Sezai BALCI	Üye	☐	☐	
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY	Üye	☐	☐	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

Prof. Dr. Haydar AKYAZI
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ-Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu Çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Duygu USTAÖMER
03.09.2025

ÖNSÖZ

Bugün tarih araştırmalarında bizlere yol gösteren kaynaklar arasında en kıymetlileri şüphesiz arşiv kaynaklarıdır. Bizzat tarihin kendisine şahitlik eden arşiv kaynakları, araştırma esnasında doğru bilgi için başvurabileceğimiz akla gelen ilk seçenek olmalıdır. Çalışma konusunun çeşidine göre bizlere rehberlik edecek arşiv kaynağı da değişkenlik göstermektedir. Çalışmamızda ise çevirisini yapmış olduğumuz arşiv kaynağı bir şer'iyye sicilidir. Şer'iyye Sicilleri, Kadı Sicilleri olarak da karşımıza çıkmaktadır. Şer'iyye Sicilleri, Osmanlı Tarihi araştırmalarında kullanıp en yüksek verimi alabileceğimiz kaynaklar arasındadır. Şöyle ki şer'iyye sicilleri ait olduğu döneme ve bölgeye ait oldukça detaylı bilgiler içermektedir. Başta sosyal hayat, ekonomi, askeri ve siyasi durumlar, aile ve toplum ilişkileri, işlenmiş suçlar ve bunlara verilmiş cezalar, savaşlar, doğal afetler vb. ve daha pek çok alandan bilgi içeren şer'iyye sicilleri, tarih araştırmalarını detaylandırmak isteyenler için biçilmiş kaftan niteliğindedir. Bunlara ek olarak Osmanlı Devleti'nin hakim olduğu geniş coğrafyada, merkezden devletin başka bir noktasına gönderilen resmi belgeler de şer'iyye sicillerinin kıymetli içeriklerinden biridir.

Bu bağlamda Balkan coğrafyasında olup Osmanlı Devleti'nin hakimiyetinde olan, Bulgaristan'ın Vidin şehrine ait ve 18. yüzyılın ilk yarısında yazılmış olan bir sicil kaydı çalışma konumuz olmuştur. I. Mahmud döneminde Vidin şehri ile ilgili detaylı bilgiler edinmemizi sağlayan ve H. 1553 / M. 1740-1741 yıllarına tekabül eden *18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicili* çalışmamız gereği transkripsiyon ve değerlendirme aşamalarından geçmiştir. Çalışmamız giriş ve iki ana bölümden oluşmakla beraber incelediğimiz kayıt analizleri tablo ve grafiklerle desteklenmiştir.

Öncelikle tez yazım aşamasında benden hiçbir yardımı esirgemeyen, bana her türlü imkanı sağlamaya çalışan, akademik desteğini hiçbir zaman üzerimden çekmeyen ve beni Osmanlı Türkçesinin bambaşka bir yüzüyle tanıştıran danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY'a ve transkripsiyon aşamasının her ihtiyaç duyduğum anında yanımda olan ve engin bilgileriyle çevirimde bana yardımcı olan Sayın Dr. Öğr. Üyesi Miraç TOSUN'a teşekkürlerimi sunarım. Bu çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: 15819.

Temmuz, 2025

Duygu USTAÖMER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET.....	VII
ABSTRACT	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
GRAFİKLER LİSTESİ	X
KISALTMALAR LİSTESİ	XI
GİRİŞ	1-14

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ VE VİDİN ŞER'İYYE SİCİLLERİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	15-19
---	-------

İKİNCİ BÖLÜM

2. SİCİLDEKİ KAYITLARIN KONULARINA GÖRE DAĞILIMI VE DEĞERLENDİRİLMESİ	20-52
2.1. 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinin Özellikleri ve Muhtevası.....	20
2.2. 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinde Yer Alan Yerel Kayıtlar	21
2.2.1. İhtida	23
2.2.2. Vesâyet.....	24
2.2.3. Vekalet.....	24
2.2.4. Vakıf	25
2.2.5. Fetva.....	26
2.2.6. Miras	26
2.2.7. Geçici Görev Tayini.....	27
2.2.8. İcar	27
2.2.9. Es'ar Kaydı	28
2.2.10. Arazi Tapu İşlemi	28
2.2.11. Navlun Ödemesi.....	29

2.2.12. Hamam Tarifesi	29
2.2.13. Defin İşlemleri	30
2.2.14. Tezevvüc (Evlilik)	30
2.2.15. Ödenek	31
2.2.16. Satış	31
2.2.17. Tereke	32
2.2.18. 18 Numara Vidin Şer'iyye Sicilindeki Resmi Yazılar	38
2.2.18.1. Ferman	38
2.2.18.2. Buyruldu	41
2.2.18.3. Telhis	41
2.2.18.4. İlam	41
2.2.18.5. Arz	42
2.2.18.6. Temessük	42
2.2.18.7. Mektup	42
2.2.18.8. Berat	43
2.3. 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinde Adı Geçen İdari Birimler	47
2.3.1. Defterde İsmi Geçen Kaza, Karye, Kasaba ve Sancak İsimleri	47
2.3.2. Defterde Zikredilen Mahalle İsimleri	49
2.3.3. Defterde Adı Geçen Kişiler ve Bulundukları Görevler	50
SONUÇ ve ÖNERİLER	53
KAYNAKÇA	56
EKLER	64
ÖZGEÇMİŞ	129

ÖZET

Bu çalışmada 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışmanın amacı, başta Vidin tarihi olmak üzere, XVIII. yüzyılda geçen tarih aralığında Osmanlı Tarihine ve Vidin'e ait şer'iyye sicili çalışmalarına katkı sağlamaktır. H. 1153 / M. 1740-1741 yıl aralığını kapsayan şer'iyye siciline göre Vidin'in sosyal, askeri, siyasal, ekonomik ve kültürel tarafları hakkında detaylı bilgilere ulaşmak ve bunları analiz etmek çalışmanın bir başka hedefi olarak sıralanabilir.

Transkripsiyonunu ve değerlendirmesini yapmış olduğumuz kadı sicili, M. 1740-1741 yıllarında kayda alınmış bir defterdir. Defterin kayda alınmış olduğu yıl, 1735-1739 yıllarında Rusya ve Avusturya savaşlarının bitiminin hemen sonraki yıl olduğu için kayıtlar arasında savaş halinden çıkmış bir şehirde yapılması gereken tadilat vb. şehir düzenleme işlerinde de kayıtlara rastlanmıştır.

"18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicili'nin Değerlendirilmesi ve Transkripsiyonu H. 1153 / M. 1740-1741" başlıklı bu tez giriş ve iki ana bölümden oluşmaktadır. Tezin giriş bölümünde Osmanlı Devleti'nin şer'i ve örfi hukuk yapısı, Vidin'in tarihi süreci ve Vidin kalesi son olarak dönemin padişahı olan I. Mahmud'un şahsiyeti ve döneminde vuku bulmuş olaylar incelenmiştir. İkinci kısımda ise 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinin fiziki özellikleri, defterin içinde yer alan davalar ve bunların içerikleri, adı geçen idari birimler ve yerleşim yerleri ve defterde ismi geçen kişilerle birlikte bu kişilerin görevleri hakkında bilgiler yer almaktadır. Tezin son kısmı ekler bölümünden oluşmaktadır. Bu bölümde 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyonu, kayıtlar arasından birkaç örnek ve Vidin ile alakalı fotoğraflar ve haritalar bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: XVIII. Yüzyıl, Vidin, Şer'iyye Sicili, I. Mahmud, Rumeli

ABSTRACT

In this study, the transcription and evaluation of Vidin Court Record Numbered 18 was made. The aim of the study is to contribute to the Ottoman History and the sharia records of Vidin, especially the history of Vidin, in the 18th century. Another goal of the study can be listed as obtaining and analyzing detailed information about the social, military, political, economic and cultural aspects of Vidin according to the sharia records covering the period between H. 1153 / M. 1740-1741.

The kadi register that we have transcribed and evaluated is a notebook recorded in M. 1740-1741. Since the year in which the book was recorded was the year immediately following the end of the Russian – Austrian wars of 1735-1739, records were also found among the records for urban planning Works such as renovations that had to be done in a city that had just emerged from a war.

This thesis titled “Evaluation and Transcription of Vidin Court Record Numbered 18 H. 1153 / M. 1740-1741” consists of an introduction and two main parts. In the introduction part of the thesis, the religious and customary law structure of the Ottoman Empire, the historical process of Vidin and the Vidin Castle, and finally the personality of the Sultan of the period, Mahmud I, and the events that took place during his reign were examined. The second part includes information about the physical characteristics of the Vidin Court Record Numbered 18, the cases included in the book and their contents, the administrative units and settlements mentioned, and the persons mentioned in the book and their duties. The last part of the thesis consists of appendices. This section includes a transcription of the Vidin Court Record No. 18, a few examples from the records, and photographs and maps related to Vidin.

Keywords: 18th Century, Vidin, Court Records, I. Mahmud, Rumelia

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo Nr.	Tablo Adı	Sayfa Nr.
1	Vidin Şer'iyye Sicillerinin Tam Listesi	18
2	18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilindeki Farklı Tarihlerle Ait Belge Numaraları.....	21
3	18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinde Yerel Belge Türlerinin Dağılımı	22
4	Tereke Sahipleri, Miktarları ve İntikalleri	33
5	Vârisli Tereke Kayıtları	36
6	Bilâ-vâris (Beytü'l-Mâl'e aktarılan) Tereke Kayıtları	37
7	Tereke Kayıtlarında İsmi Sıkça Yer Alan Bazı Eşyalar	37
8	Merkezden Gönderilen Resmi Yazılar	38
9	Ferman Kayıtlarının İçerik Analizleri	45
10	Buyruldu Kayıtlarının İçerik Analizleri.....	46
11	Telhis Kaydının İçerik Analizi	46
12	İlam Kaydının İçerik Analizi	46
13	Berat Kaydının İçerik Analizi.....	46
14	Arz Kaydının İçerik Analizi	47
15	Temessük Kaydının İçerik Analizi	47
16	Mektup Kaydının İçerik Analizi	47
17	Defterde İsmi Geçen İdari Birimler	48
18	Defterde Zikredilen Mahalle İsimleri	50
19	Defterde İsmi Geçen Ehl-i Örf Taifesi ve Diğerleri	51
20	Defterde İsmi Geçen Ehl-i Şer' Taifesi	52

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik Nr.	Grafik Adı	Sayfa Nr.
1	Yerel Belge Türlerinin Dağılımı.....	22
2	Vârisli/Vârissiz Tereke Kayıtlarının Dağılımı.....	36
3	Merkezden Gönderilen Resmi Yazıların Dağılımı	38
4	18 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicilinde Mevcut Kayıtlar	54

KISALTMALAR LİSTESİ

ABCFM	: Amerikan Yabancı Misyoner ve Uygulama Merkezi
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t.	: Adı geçen tez
AÜDTCF	: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
bkz.	: Bakınız
DİA	: <i>Diyanet İslâm Ansiklopedisi</i>
Ed.	: Editör
gös. yer	: Gösterilen yer
H.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
HÜEFD	: <i>Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi</i>
JASSS	: <i>The Journal of Academic Social Science Studies</i>
M.	: Miladi
OTAM	: Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi
s.	: Sayfa
SBF	: Sosyal Bilimler Fakültesi
TALİD	: <i>Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi</i>
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
VŞS	: Vidin Şer'iyye Sicili

GİRİŞ

Tarih boyunca her toplumun düzen ve otorite sağlamak için koymuş olduğu kurallar bütünü olmuştur. Bu kurallar bütünü devletlerin kanunlarını oluşturmuştur. Kanunları olmayan bir devletin yönetilemeyeceği gibi bu gibi bir yapılanmalarda adaletten ve toplum düzeninden bahsetmek mümkün değildir. Kanunlar tüm devletler için aynı maddelerden oluşmamakla birlikte devletlerin özelliklerine göre değişiklik göstermektedirler. Örneğin bir devletin kanunları o devletin yaşam koşulları, coğrafya, geçim kaynakları, iç ve dışta verdiği mücadeleler vb. göre şekillenebilmektedir.¹

Osmanlı Devleti de kendi hukuk sistemini yeniden inşa etmemiş, bunun yerine kendinden önceki Türk-İslam Devletlerinden ve İslam dünyasında büyük oranda kabul görmüş hukuk sisteminden almıştır.² Osmanlı Devleti'nin esas aldığı bu hukuk yapısı iki dal üzerinde temellendirilmiştir. Bunlar şer'i hukuk ve örfi hukuktur. Şeriat kelimesinin sözlükteki anlamı *doğru, düz yol, açık, kanun, yasa, düzen ve uyulması için konan her çeşit kural*³ şeklinde olup Osmanlı Devleti kanunlarının yapıtaşını oluşturmaktadır. Osmanlı Devleti'nin şer'i hukuk olarak kullandığı kavramla bahsedilmek istenen başta *Kur'ân* daha sonra sünnet, kıyas ve icmâ gibi kaynaklar vasıtasıyla fıkıh kitaplarından derlenen hukuki hükümlerdir. Saymış olduğumuz bu kaynaklar şer'i hukukun asli kaynaklarıdır. Şer'i hukuk hiç kimsenin ya da devletin hiçbir kurumunun onayına gerek duymaksızın geçerli sayılmıştır ve tüm Müslümanlar için esas alınması zorunlu kılınmıştır.⁴ Şer'i hukukun asli kaynaklarının yanı sıra birde ikinci planda kalan tali kaynakları vardır. Bunları da istishab, sahabe fetvası, istihsan, önceki şeriatler ve külli kaideler şeklinde sıralamak mümkündür ama Sünni İslam Devletlerinde hukuk kuralları koyulurken ve hükümler verilirken çoğunluklu olarak asli kaynaklar esas alınmıştır.⁵ Osmanlı Devleti'nin şeriatın üstünlüğü ilkesini benimsemiş olduğu Hristiyan devletlere kapitülasyonlar verilirken şeyhülislamdan fetva almasından da anlaşılmaktadır.⁶

Şer'i hükümlerin yokluğu, eksikliği veya uygulanmaması devlet yapılanmasında hasara yol açabileceği gibi zaten yozlaşmaya yüz tutmuş devlet yapılanmasında da şer'i hükümlere başvurmak

¹ Fikriye Erkul, "Osmanlı Devleti'nde Hukukun Kökeni: Örfi Hukuk, Kanunname ve Dini Hukuk (Şer')", **Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 7/1, 2023, s. 733

² Saime Güzelyol, "Osmanlı Hukuku; Örfi ve Şer'i Hukuk", s.2

³ <http://lugatim.com/s/seriat> (Eriş Tarihi: 30.05.2025)

⁴ Ahmet Akgündüz, "Osmanlı Hukukunda Şer'i Hukuk-Örfi Hukuk İkilemi ve Yasama Organının Yetkileri", **İslami Araştırmalar Dergisi**, 12/2, 1999, s. 117

⁵ Güzelyol, a.g.m., gös.yer

⁶ Halil İnalçık, "Şeri'at ve Kanun Din ve Devlet", **Osmanlı'da Devlet, Hukuk ve Adalet**, (Ed. Cüneyt Dalkıran), Kronik Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 50

tercih edilen yöntemler arasında olmuştur. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti makamlarında yolsuzluklar – rüşvet, adam kayırma, kanunsuz davranışlar vs. – ortaya çıkmıştır. Dönemin yazılan risalelerinde⁷ devletin eski işleyişine kavuşması için çözüm yolu olarak dini hükümlere dönüş fikri savunulmuş, bu şekilde devlet makamlarındaki yolsuzlukların düzeleceği savunulmuştur. Böylece şer’i hükümler kavramı bu dönemde derman aranan bir yöntem olarak ön plana çıkmıştır.

Örf ise kelime anlamı olarak *yasalarla belirlenmediği halde kendiliğinden çözülen uyduğu âdet, gelenek*⁸ anlamını taşımaktadır. Örfi hukuk, şeriat kurallarının dahil edilmediği padişahın kendi iradesiyle koyduğu emirler ve kurallara denmektedir. Tabii padişah örfi hukuk kurallarını belirlerken öncelikli amaç devletin ve toplumun çıkarı, refahı, adalet ve toplumun düzenini sağlamaktır. Örfi hukukun başvurduğu temel kaynakların başında örf ve adetler vardır. Buna ilaveten şer’i hukuk kaynakları olan asil kaynaklar ve daha ağırlıklı olarak tali kaynaklar örfi hukukun kaynaklarını oluşturmaktadır.

Örfi hukuk bir anda ortaya çıkmış bir yapılanma değildir, Osmanlı Devleti’nden önce de örfi hukukun var olduğunu söylemek mümkündür. *Kutadgu Bilig*’de ve Orhun Abidelerinde hükümdarın halkını yedirme, giydirme ve refahını sağlama gibi esas görevlerinden bahsedilmektedir.⁹ Hükümdarın halkına karşı olan bu sorumluluğu, toplumsal düzeni ve refahı sağlama, yine hükümdar tarafından konulmuş yasalarla sağlanmaktadır ki bunlarda örfi hukuk kurallarına işaret etmektedir. Örfi hukukun şekillenmesinde Osmanlı Devleti’nin idari, siyasi, hukuki ve diğer pek çok alanda yaşamış olduğu gelişmelerin payı oldukça büyüktür. Bu etkenlere de bağlı olarak örfi hukuk zaman içinde nihai şekline kavuşmuştur.

Fatih Sultan Mehmed döneminin önemli idare adamlarından olan Tursun Bey’e göre *nizam-ı alem* için akıl yoluyla hükümdarın koyduğu nizama *siyâset-i sultânî* veya *yasagi pâdişâhî* denmektedir.¹⁰ Bunun yanında örfi hukukun alternatif pek çok isimlendirmesi mevcuttur. Örneğin “*siyaset-i sultani*”, “*yaşağ-ı padişahi*”, “*siyaset-i şer’iyye*”, “*örf-i padişahi*”, “*yasa*”, “*yasag*”, “*yasakname*”, “*kanunname*”, “*örf-i münif-i sultani*”, “*kanun-ı münif*” şeklinde isimlendirmeleri de kullanılmıştır.¹¹

⁷ Sözlük anlamı küçük kitap, broşürdür. Osmanlı Devleti’nde devlet yapılanmasında meydana gelen bozuklukları eleştirmek ve çözüm yolu bulmak için yazılan metinlere de risale denmektedir.

⁸ <https://lugatim.com/s/örf> (Eriş Tarihi: 30.05.2025)

⁹ Halil İnalcık, “Kutadgu Bilig’de Türk ve İran Siyaset Nazariye ve Gelenekleri”, s. 27

¹⁰ Halil İnalcık, “Osmanlı Hukukuna Giriş: Örfi- Sultani Hukuk ve Fatih’ in Kanunları”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 13/2, 1958, s.103

¹¹ Adnan Koşum, “Osmanlı Örfi Hukukun İslam Hukukundaki Temelleri”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17/17, 2004, s. 146.

Şer'i ve örfi hukuk isim bakımından birbirinden ayrı kanunlar gibi görünüyorsa da esasında bir bütünü oluşturan ve birbirlerinden bağımsız uygulanması mümkün olmayan kanunlardır. Birçok hüküm ve fermanlarda yer alan “*şer’ ve kanun*” üzere görülmesi emri bu bütünlüğü kanıtlar niteliktedir ve bu da bu iki kavramın birbirine zıt değil birbirini tamamlar nitelikte olduğunu göstermektedir.¹² Osmanlı Devleti kanun koyma aşamasında dini esasları temel aldığından şer'i hukuk daha üstün gelse de şer'en hükmü olmayan bir konuda karar verileceği zaman örfi hukuka başvurulmaktadır. Fakat bu noktada en temel kural örfi hukuk kurallarının şer'i hukuk emirlerine aykırı olmamasıdır. Osmanlı Devleti'nde örfi hukuka göre verilen bir kararın şer'e aykırı olduğu tespit edilirse şeriat hükümlerinin uygulanacağı bir sistem uygulanmıştır. Bu sebeple örfi hukuku şer'i hukuktan ayrı olarak düşünmek doğru olmamakla beraber ikisinin bir arada eksikleri doldurmak ilkesiyle uygulandığını bilmek doğru olacaktır. Bazı hukuki düzenlemelerde şer'i kurallara aykırılık olup olmadığını tespit etmek için kadı ve müftülerin denetimine başvurulmuştur.¹³ Kadı, Osmanlı Devleti'nde kaza ismi verilen yerleşim birimine süreli olarak atanan devlet görevlileridir. Bulunduğu bölgenin idari, adli, beledi konularından sorumlu olan kadılar, şer'i ve örfi yargıdan da tek başlarına sorumlu oldukları bir rütbe sahiptir.¹⁴

Örf ve şer'i hukuk tek mahkemede icra edilmekteydi. Davalar şer'i mahkemelerde, şer'in temsilcisi olan kadılar tarafından yürütülmekteydi. Sistemin dengesi düzene oturtulmuş olup hükmü ehl-i şer' olan kadı verse de cezanın uygulayıcısı muhakkak bir ehl-i örf mensubu olmaktadır.¹⁵ Şer'i ve örfü hukukun uygulandığı sahalarda farklılık göstermektedir. Örneğin arazi, arsa, vergi hukuku vb. alanlarda olan davalara hüküm verilirken padişahın koymuş olduğu kurallar esas alınmaktaydı.¹⁶ Şahıs, miras, eşya, aile, borçlar ve ticaret hukuku alanlarında kanun yetkisi şer'i hukuka geçmekteydi.¹⁷ Osmanlı Devleti'nin hukuk anlayışını genel hatlarıyla inceledik. Çalışmamız olan 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinin anlaşılabilirliğini arttırabilmek adına defterin yazılmış olduğu Vidin'in coğrafyasını ve bölgenin Osmanlı Devleti ile olan tarihi münasebetlerini de incelemek gerekmektedir.

Vidin, konum itibarıyla Bulgaristan'ın kuzeybatı ucunda Tuna Nehri kıyısında yer alan bir Balkan şehridir. Şehir Roma döneminde Bononia olarak adlandırılmış daha sonra Bulgarlar tarafından “*Bdin*” şeklini almış ve en son Vidin şeklinde adlandırılmaya başlanmıştır. Bulgarların kullanmış olduğu Bdin ismi *Bdya* yani *gözetlemek* anlamına gelen kelimeden türemiş olduğu

¹² Murat Şen, **Osmanlı Hukukunun Yapısı**, (Ed. Güler Eren), Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s. 15

¹³ Koşum, a.g.m., s. 148

¹⁴ Abdullah İslamoğlu, “Osmanlı Devleti'nde Kadılık Kurumunun Tarihsel Gelişim Süreci”, **Adalet Dergisi**, 62, 2019, s.70, Ayrıca Kadılık için bkz. İlber Ortaylı, “Kadı”, **DİA**

¹⁵ Güzelyol, a.g.m., s.7

¹⁶ Mehmet Akif Aydın, “Türk Hukuk Tarihçiliği”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 5/9, 2005, s.16

¹⁷ Güzelyol, a.g.m., s.8

düşünülmektedir. En son ki halini alan Vidin ismi ise “*Vida’ya ait*” manası taşıyacak şekilde türetilmiştir.¹⁸ Rivayetlere göre de ismi geçen Vida’nın Vidin şehrini kurmuş olduğu isminin de buradan gelmiş olduğu düşünülmektedir.

Bir sınır şehri olan Vidin, konumu hasebiyle değişken bir tarihe sahiptir. Şehir pek çok farklı devletin hakimiyeti altına girmiş, askeri üs olarak kullanılmış ve Bulgarlar tarafından bir kale mahiyeti görmüştür. Özellikle XII. ve XIV. yüzyıllar arasında oldukça sık değişikliğe uğrayarak bazen Bizans ya da Macaristan bazen Bulgar veyahut Sırp’ların kontrolüne geçmiştir. 1360 senesinde Bulgar Çarı İvan Aleksander, Bulgaristan idaresini oğulları arasında paylaştırdığında Vidin merkezli büyük batı toprakları büyük oğul İvan Stratsimir’e verilmiştir. 1371’de babası Aleksander öldüğünde İvan Stratsimir bağımsızlık ilan ederek Vidin Bulgar Çarlığını kurmuştur. Bu çarlık 1277 yılında kurulan Vidin Bulgar Prenslığının devamı niteliğinde olup 1396 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.¹⁹ Bulgar Prenslığı ve Bulgar Çarlığı dönemlerinde Vidin, önemli bir ticaret ve liman kenti durumuna gelmiştir.²⁰

Bulgaristan topraklarının Osmanlı Devleti’ne katılmasındaki tarihi süreci üç döneme ayırmak mümkündür. İlk dönem 1377-1388 yıllarını kapsamaktadır ve bu dönemde Bulgaristan’ın kuzeydoğu toprakları Osmanlı’ya dahil edilmiştir. İkinci dönem 1388-1395 yıl aralığında olup Dobruca Despotluğunun ve Konstantin İli’nin ortadan kalktığı ve Tırnova Çarlığı’nın çökmüş olduğu dönemi kapsamaktadır. Üçüncü dönem ise Vidin Prenslığı’nin kesin olarak ortadan kalkmış olduğu ve Niğbolu Savaşı’ndan sonra Stratsimir’e ait olan bölgenin Osmanlı yönetimine kesin olarak geçmiş olduğu 1395-1396 yıllarından oluşmaktadır.²¹ Vidin hakimiyet altına alınınca Osmanlı Devleti, Vidin’in stratejik konumundan istifade ederek Balkanlardaki pozisyonunu sağlama almıştır.

Niğbolu kesin olarak Osmanlı idaresine geçince Bulgaristan sahasının güney batısı, doğusu ve kuzeyi de Türklerin idaresine girmiş oldu. Macar Kralı Sigismund 1396’da Osmanlı’nın bu ilerleyişini durdurmak için Haçlı ordusunu toplamış ve Vidin Çarlığı’nın topraklarına girmiştir. Böylece Vidin Kalesi Haçlı orduları tarafından işgal edilmiş ilk yer olmuştur. Vidin Kalesi’nden sonra Niğbolu Kalesi’ni kuşatan Haçlı ordusu, Stefan Lazaveriç’in ordusunun desteğiyle I. Bayezid tarafından 25 Eylül 1396’da büyük bir yenilgiyle durdurulmuştur.²²

¹⁸ Ayşe Kayapınar, “Ortaçağ ve Osmanlı Döneminde Vidin”, *Ege ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 2015, s. 69

¹⁹ Hava Selçuk, “Vidin’de Toplumsal Hayat: 13 Numaralı Şer’iyye Siciline Göre (1698-1699)”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 14, 2012, s. 28

²⁰ Zülfiye Koçak, “14 Numaralı Şer’iyye Sicil Defterine Göre Vidin’de İdari, Ekonomik ve Sosyal Yapı”, *Şarkiyat*, 2018, s. 1567

²¹ Kayapınar, a.g.m., s.80

²² Ayşe Kayapınar, “Bulgaristan’da Osmanlı Hakimiyetinin Kurulması: Dönemlendirme Sorunu ve İskân”, *Türk Tarihinde Balkanlar*, 1, (Ed. Zeynep İskefyeli vd.), Sakarya, 2013, s. 322.

Vidin, fetih sonrasında teşkil edilen Rumeli Eyaleti'nin bir sancağı olarak yapılandırılmıştır. Özellikle Fatih Sultan Mehmed devrinde düzenlenen 1454 – 1455 tahrir defterinde sancak merkezi olarak çevresindeki geniş bölgenin idaresinden sorumlu olmuştur. Buna göre günümüzde Bulgaristan ve Sırbistan sınırları içerisinde kalan birçok kasaba nahiye şeklinde bağlanmıştır. Örneğin Sırbistan'daki Bana (Sohobanja), Fethü'l-İslam (Kladovo), İsfirlik (Svrljeg), Timok ve Çerna Reka (Črna Reka); Bulgaristan'daki Vidin, Flordin (Florentin), Belgradcık (Belogradchik), Lom ve Glavye (Glavije) sahaları sancağın sınırlarına dahil edilmiştir.²³ Yine 1530 yılında tanzim edilen tahrir defterine göre Vidin Sancağı dört kazadan (Vidin, Bana, Fethü'l-İslam ve İsfirlik) müteşekkil bir sancak olduğu, ayrıca merkez kaza olan Vidin'e beş nahiyenin (Timok, Polomiye (Lom), Zagoriye, Gironiye ve Çerna Reka) bağlı olduğu anlaşılmaktadır.²⁴

XVI. yüzyılın sonlarına kadar Rumeli Eyaleti'nin Sağ Kol sancaklarından biri olan Vidin Sancağı, bu döneme kadar Tuna Su Yoluna hakim bir askeri üs olarak özellikle Macaristan, Erdel ve Küçük Eflak'a yönelik seferlerde yoğun biçimde kullanılmış, ayrıca Tuna Nehri üzerinden temin edilen lojistik desteğin esaslı merkezlerinden biri olmuştur. Aynı yüzyılın sonlarında Vidin Sancağı, "Aşağı Tuna" sahası ve Deliorman – Dobruca bölgesi ile birlikte Rumeli Eyaleti'nden ayrılarak, 1593 yılında yeni oluşturulan Özi – Silistre Eyaleti'nin bir sancağı konumuna getirilmiştir.²⁵

İlerleyen süreçte Vidin bölgesinin akıbeti değişkenliğini sürdürmüştür. Şehir, II. Viyana Kuşatması'nın ardından birkaç kez Osmanlı - Avusturya arasında el değiştirmiş ve 1699 Karlofça Antlaşması kararınca Tuna ile Sava Nehirleri, bu iki ülke arasında hudut kabul edilmiş ve Tuna sahilindeki stratejik Vidin Şehri Osmanlı idaresine bırakılmıştır. Belgrad'ın kaybıyla sonuçlanan Osmanlı – Avusturya savaşı ertesinde imzalanan 1718 tarihli Pasarofça Antlaşması gereği Vidin Sancağının kuzeybatısı Habsburg hakimiyetine geçmiş, böylece Vidin tam manasıyla bir sınır şehri konumuna ulaşmıştır. Osmanlı Devleti'nin modern anlamda bir ıslahat dönemi olarak nitelenen Lale Devri'nde Vidin, Avrupa'da yaygın olan çok kapsamlı Yıldız Tabyalı bir kalenin inşasına ev sahipliği yapmıştır. 1720 – 1724 yılları arasında inşası tamamlanan bu kale sayesinde Vidin adeta bir garnizon şehrine dönüşmüştür. Artık bir serhat şehri haline gelen Vidin, hem nüfus olarak hem de fiziki olarak büyüme grafiğini sürdürmüştür. Elbette ki bu büyümede modern kalenin ve oraya konuşlandırılan yoğun askeri birliklerin, ayrıca eskiden beri Osmanlı Devleti'nin batıya yönelik seferlerinde Vidin'in bir intikal noktası olması ve Tuna Su Yolu'ndaki yoğun ticaretin varlığı söz konusu büyümedeki payı yadsınamaz boyuttadır.²⁶

²³ Andrei Pantev vd., **Grad Vidin: Krasik Isteručesku Očerk**, Sofija, 2008, s. 98.

²⁴ Rossitsa Gradeva, "Between Hinterland and Frontier: Ottoman Vidin, Fifteenth to Eighteenth Centuries", **Proceedings of the British Academy**, 156, 2009, s. 331.

²⁵ Orhan Kılıç, "Batı Karadeniz Kıyısında Bir Osmanlı Eyaleti: Özi/Silistre (İdari Taksimat ve Yönetim)", **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 23, 2017, s. 34-38.

²⁶ Machiel Kiel, "Vidin", **DİA**, 43, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2013, s.105.

Tuna'da 1737 – 1739 yılları arasında Osmanlı aleyhinde Habsburgların Ruslar safında savaşa katılmasıyla başlayan yeni savaş döneminde Vidin, sağlam kalesinden dolayı en önemli direnç bölgesi olmuştur. Nihayet 1739'da imzalanan Belgrad Antlaşması'nda Tuna'da bir savunma hattı yeniden kurulmuş olsa da Osmanlı ile Habsburg arasındaki bu mücadeleler XVIII. yüzyıl boyunca varlığını devam ettirmiştir. Vidin bölgesinde verilen bu çetin mücadeleler şehrin Osmanlılar tarafından önemli bir serhad şehri olmasına neden olmuş ve XVIII. yüzyılın ilk yarısından itibaren Vidin şehri için “*dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidin*” ibaresi kullanılmaya başlanmıştır.²⁷

Osmanlı kaynaklarına göre Vidin'in fethi 1391'de Yıldırım Bayezid'in vezirlerinden olan Firuz Bey tarafından gerçekleştirilmiştir.²⁸ Fakat Evliya Çelebi, Vidin kalesinin 1390 (H. 792) senesinde Evrenos Bey tarafından fethedildiğini belirtmektedir. Hoca Saadeddin'in Vidin ile ilgili verdiği bilgi Macar ülkesinin sınırında bulunan bir bölge olduğu yönündedir.²⁹ Vidin bölgesi Osmanlı Devleti'ne bağlandıktan sonra şehre olan saldırılar yine devam etmiştir. Bulgar Beyinin isyanı, Macar-Sırp müttefik ordularının saldırısı³⁰ şehirde huzuru ve asayişi bozan faaliyetler olmuştur. XVI. yüzyılın ilk yarısına kadar Vidin şehri ve çevresi Eflak, Macar ve Sırlara karşı Osmanlı Devleti için bir sınır sancağı haline gelmiştir. Komşu devletler tarafından birkaç kez kuşatılmış, işgal ve tahrip edilmiştir. 1530 yılına gelindiğinde ise idari birimlere ayrılmıştır.³¹

Vidin'de Osmanlı iskân faaliyetleri başlamadan önceki Türk yerleşimi Kuman ve Tatar Türklerinden ibaretti.³² XV. ve XVI. yüzyıllarda Vidin'in Müslüman ve Gayrimüslim nüfusu hakkında bilgileri Vidin Tapu Tahrir defterlerinden bulmak mümkündür. Bu kayıtlara göre 1454-1455 yıllarında Vidin'deki Müslüman hane sayısı 154, gayrimüslim hane sayısı ise 187 idi.³³ 1483 senesine gelindiğinde Müslüman hane sayısının 172'ye yükselip gayrimüslim hane sayısının 175'e gerilemiş olduğu görülmektedir.³⁴ Bu durum bölgedeki Müslüman nüfusun artmaya başladığının göstergesidir. Evliya Çelebi, *Seyahatnamesinde* 1663 yılında Vidin gezisiyle ilgili kaydettiklerini şu şekilde aktarır: “*Tamamı 24 mahalledir. Dördü kefare ve bir cemaati Yahudi, geri kalanları Müslüman mahallesidir. Evvelâ Bey Mahallesi, Çarşı Mahallesi, Tabağhane Mahallesi, Orta Cami*

²⁷ Zülfiye Koçak, a.g.m., s. 1568

²⁸ P.L. İnciciyan ve Hrand D. Andreasyan, “Osmanlı Rumelisi'nin Tarih ve Coğrafyası”, **Güney Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi**, 4/5, İstanbul, 1976, s. 133

²⁹ Kayapınar, “Ortaçağ ve Osmanlı Döneminde Vidin”, s. 81, Muhsin Soyudoğan, **Reassessing the Tımar System: The Case Study of Vidin (1455-1693)**, Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2012, s. 161

³⁰ Hakan Karagöz, “Kuruluşundan Osmanlı Hakimiyetine Bir Serhad Şehri: Vidin”, **Düşünce Dergisi**, 68, 2017, s. 190-191

³¹ Selçuk, “Vidin'de Toplumsal Hayat: 13 Numaralı Şer'iyye Siciline Göre (1698-1699)”, s. 29

³² Ayşe Kayapınar, “İki Balkan Şehri Tırnova ve Vidin'de Türkler”, **Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2/9, 2004, s. 120

³³ Selçuk, “Vidin'de Toplumsal Hayat: 13 Numaralı Şer'iyye Siciline Göre (1698-1699)”, gös. yer

³⁴ Kayapınar, “Ortaçağ ve Osmanlı Döneminde Vidin”, s. 85

Mahallesi, Şeyh Mahallesi, Nalband Mahallesi ve Yukarı Mahalleler meşhur olan mahallelerdir.”³⁵ 1598 yılına gelindiğinde Eflak Prensi Mihail, Vidin Sancakbeyini yenilgiye uğrattığında XVI. yüzyılın başlangıcında Vidin’deki gayrimüslim mahalle sayısı 20 iken aynı yüzyılın sonunda bu sayı 16’ya düşmüştür. XVII. yüzyılda ise bu sayı iyice gerileyerek 5’e kadar düşmüştür. O dönemde Vyatırna, Boyar, Pantaley, İzvor mahalleleri birde Papaz ismiyle anılan Pop Nikola Mahallesi önde gelen mahalleler arasındaydı.³⁶

Vidin’i 1795’ten 1807 yılındaki ölümüne kadar Pazvandoğlu Osman yönetmiştir. 1790’ların sonunda devlete bağlılığını bildiren Pazvandoğlu, ölümüne kadar bu topraklardaki idaresini sürdürmüştür.³⁷ Vidin’in hâkimi olduğu süre boyunca çeşitli imar çalışmaları yaparak bölgenin kalkınması için uğraşmıştır. Vidin’de yaptırdığı yollar, camiler ve binalarla şehri güzel bir kent durumuna getirmesinin yanında Batı’dan da birçok yeniliği şehre getirmiştir.³⁸

Osmanlı Devleti’nin aldığı kararlara bakıldığında Habsburg seferlerinde (1716-1717) Vidin şehri, Osmanlı Devleti için oldukça faydalı işler için kullanılmıştır. Şehrin Osmanlı’ya katkısı en çok Osmanlı ordusunun beslenmesi ve mühimmat temini alanlarında olmuştur. 1716-1717’de bahsi geçen seferlerde komşu yerleşim yerlerinden gelen zahire Vidin şehrinde toplanmış ayrıca bu zahirenin nehir veya kara yoluyla Niş üzerinden Belgrad tarafına doğru taşınması konusunda da şehrin konumu ayrı bir stratejik öneme sahip olmuştur.³⁹ Nehir üzerinde bulunan şehir, bir gemi yapımı merkezi olması ve iskeleye gelen ürünlerden alınan gümrük vergisi ile de Osmanlı Devleti için önemli bir gelir kapısı haline gelmiştir.⁴⁰

Tarih sahnesinde Vidin’i önemli kılan unsurlardan biri de kalesidir. Kaleler, medeniyetler tarafından öncelikle şehirlerin güvenliğini sağlamak, sınırları güvenceye almak ve gelecek saldırıları engellemek amacıyla kullanılmışlardır. Vidin Kalesi’nin stratejik konumu, kalenin önemini arttıran en önemli unsur olmuştur. Evliya Çelebi, günümüzde hala mevcut olan ve “*Baba Vida*” olarak isimlendirilen Ortaçağ’da inşa edilmiş Vidin Kalesi’nin, kesme taştan etrafı hendeklerle çevrili küçük bir savaş kalesi olduğuna dikkat çeker. O’na göre kalenin etrafını saran hendekler derin olmasa da geniş ve içleri bolca Tuna suyuyla doludur. Her taşı oldukça büyüktür ve toplamda dokuz adet sağlam kulesi vardır. Kalenin şehre bakan tarafında iki kat suru vardır. Tuna tarafında ise üç kat

³⁵ Evliya Çelebi, *Evliyâ Çelebi Seyahatnamesi*, 6, Haz. Seyit Ali Kahraman, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2010, s. 214.

³⁶ Kayapınar, “Ortaçağ ve Osmanlı Döneminde Vidin”, s.89

³⁷ Kiel, a.g.m., s. 104-105.

³⁸ Nagehan Üstündağ Özdemir, “‘Osmanlı’da Şehir” ve Şehri Geliştiren Unsurlardan Biri Olarak Ayanlar: Vidin ve Rusçuk Örneği (18.Yüzyıl)”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 2, 2005, s. 162

³⁹ Karagöz, a.g.m., s.198

⁴⁰ Ömer Çağatay, *10 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Bitlis: Bitlis Eren Üniversitesi/ Mardin: Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2015, s. 32-33

sağlam surlar mevcuttur ama bu kısımda hendek yoktur. Şehir tarafında birbirinden yüksek iki kat duvar vardır. Tuna Nehri'ne bakan üç küçük sağlam demir kapısı vardır. Bu kapılardan içeri kale kapısına uzanan merdiven vardır ve bu kapının üzerinde Osmanoğlu'nun *Ammere Sultan Bayezid ibn Mehmed Han* yazılı tuğrası bulunur. Bu kapıdan sonra bir küçük demir daha geçilip iç kaleye varılır. Burada yalnızca dizdar ağa hanesi, cebehane hazineleri, tahıl ambarları, bir su kuyusu ve bir at ahır vardır. Bu kalenin yüksek kısmında bir Cihannüma yüksek köşkü vardır ki buradan tüm Vidin Ovası ve Eflak Vilayeti vadisi görünür.⁴¹ Yine Evliya Çelebi, Vidin Kalesini 1390 yılında Gazi Evrenos Bey'in fethettiğini ve 1484-1485 yıllarında II. Bayezid'in iktidar yıllarında tamir edildiğini söylemektedir.⁴² Vidin Kalesi'nin bir diğer tamirâtı da Habsburg seferlerinin ardından kararlaştırılmış, bunun için merkezden 39 nefer amele gönderilmiştir.⁴³ Sınır boylarında yer alan Vidin Kalesi sürekli saldırılara maruz kalıp hasar aldığı için bu gibi tamir işlemleri Vidin Kalesi ve bölgenin güvenliği için önem arz etmekteydi.

Vidin Kalesi, 1877-1878 yıllarında gerçekleşen Osmanlı-Rus Harbi esnasında büyük hasar alıp Ayastefanos Antlaşması'ndan sonra Osmanlı'nın elinden çıkıp Bulgar Prenslığı'ne bağlanmıştır. Bölgedeki Müslüman halkın çoğunluğu bu topraklardan göç etmek zorunda kalmıştır. Vidin'deki Osmanlı mimari eserleri ortadan kaldırılmış, günümüzde restore edilip ayakta kalmaya devam eden Türk mimarilerinden birine Pazvandoğlu Camii örnek gösterilebilmektedir.⁴⁴

Bugünkü Vidin kaynaklarına ve 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Siciline baktığımızda Vidin'in toplumsal yapısının çeşitli dinlere mensup bireylerden oluştuğunu görmekteyiz. Bu durum şehir hayatının da renklenmesine sebebiyet vermiş ve kayıtlara geçmiş belgelerden de gördüğümüz üzere Müslümanlar ve Gayrimüslimler pek çok alanda iç içe ilişkilerde bulunmuşlardır.

Çalışmış olduğumuz 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicili'nin yazılmış olduğu yıl I. Mahmud dönemine tekabül etmektedir. Çevirisini yaptığımız şer'iyye sicilini daha kapsamlı anlayabilmek ve dönemin sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel faaliyetlerini görebilmek adına I. Mahmud dönemini detaylıca incelemek gerekmektedir. Sultan I. Mahmud, II. Mustafa'nın oğlu olup 2 Ağustos 1696 yılında Edirne'de dünyaya gelmiştir. Annesi Sâliha Sultan olan I. Mahmud, çocukluk yıllarını Edirne'de geçirip babasının tahttan indirilmesine vesile olan 1703 tarihli Edirne Vakası'nın⁴⁵ ardından kardeşleriyle beraber İstanbul'a getirilmiştir. I. Mahmud'un kuyumculuk işlerine ilgisinin

⁴¹ Evliya Çelebi, a.g.e., s. 212

⁴² Kayapınar, "Ortaçağ ve Osmanlı Döneminde Vidin", s. 101

⁴³ Karagöz, "Venedik (1716) ve Habsburg (1716-1717) Seferlerinde Vidin Şehrinin Askeri ve Lojistik Önemi", **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 30/2, 2013, s. 98

⁴⁴ Kiel, a.g.m., s. 105-106, Pars Tuğlacı, **Osmanlı Şehirleri**, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1985, s. 387-388.

⁴⁵ Tahir Sevinç, **1703 Edirne Vakası**, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2004

ve becerisinin olduğu bilinmektedir.⁴⁶ Gelenek gereği sekiz yaşından sonra 1703'te Topkapı Sarayı'nın Kafes Kasrı'nda göz hapsine alınan I. Mahmud gençlik yıllarını da kafes hayatı sürerek geçirmiştir.⁴⁷ Amcası III. Ahmed döneminde kafes hayatı yaşayan I. Mahmud, bu zorlu süreci güzel sanatlara tutunarak atlatmaya çalışmıştır. Kafes yıllarında şiir, hat, musiki ve edebiyat ile yakından ilgilenmiş, özellikle musiki alanında besteler bile yapmıştır.⁴⁸ Normalde kafes hayatındaki şehzadelere sefil bir hayat yaşatılıp yetersiz eğitim veriliyorken I. Mahmud'un bu eğitimleri alabilmesinde büyükannesi Gülnûs Emetullah Sultan'ın katkısı oldukça büyük olmuştur. Milletini ve ülkesini çok seven, temiz kalpli ve şefkatli bir şehzade olarak yetişen Sultan I. Mahmud'un boş zamanlarında satranç oynamayı sevdiği bilinmektedir. Şehzadelik yıllarında zevk ve sefasından ödün vermediği bilinmekle beraber bu yıllarda kısırlaştırıldığı için padişahlık döneminde çocuğu olmamıştır. Sultan I. Mahmud haremde en çok cariyesi olan padişahlardan biri olmasına rağmen çocuğu olmamasından kaynaklı derin hüznünü “*iki şeyden kâm almadım, biri evlâd ve biri mehtab*” şeklinde çok bilinen cümlesiyle dile getirmiştir.⁴⁹

Sultan I. Mahmud'un günlük yaşamında sıkça ilgilendiği şeylerden biri atış talimleri olmuştur. *Ruzname* kaynaklarından anlaşıldığı üzere tüfenk, ateşli silahlar ve atış talimleri I. Mahmud'un hayatında oldukça önemli yer kaplamaktadır. Bunun yanında teftişe önem veren ve Divan toplantılarında tebaanın sorunlarıyla bizzat ilgilenen bir padişah olmuştur.⁵⁰ Yenilikçi bir padişah olan Sultan I. Mahmud kendinden önce yaşanmış Lale Devri'nin kültür-sanat ve bilhassa musiki alanındaki faaliyetlerine kendi döneminde de devam ettirmiştir. Yirmi yedi yıllık saltanatı boyunca sarayda musiki faaliyetleri devam etmiştir. I. Mahmud döneminin diğer gelişmeleri arasında kütüphaneciliğin Lale Devri'ne göre daha da gelişmiş hale gelmesi yer almaktadır. En önemlisi Ayasofya Kütüphanesi olmak üzere çeşitli kütüphaneler ve mektepler yaptırmış, ayrıca faaliyeti durdurulmuş olan Türk matbaacılığına yeniden ivme kazandırmıştır.⁵¹

Yeniliğe ve ıslahatlara önem veren Sultan I. Mahmud kendinden önce yaşanmış olan Lale Devri yeniliklerinden oldukça etkilenmiş ve hüküm sürdüğü yıllarda bu değişim ve yenilikleri ivedilikle devam ettirmeye gayret etmiştir.

Bu dönemde gerçekleştirilen ıslahatların altında yatan sebeplere baktığımızda ise büyük ölçüde Avrupa karşısında yetersiz kalınmışlığın fark edilmesi sebebini görmekteyiz. Osmanlı'nın Avusturya

⁴⁶ Abdülkadir Özcan, “I. Mahmud”, *DİA*, 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2003, s. 348

⁴⁷ Uğur Kurtaran, *Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012, s. 12

⁴⁸ Oktay Taşkın, “Lale Devri'nden Sonra Klâsik Türk Müsikisi ve Bestekâr Bir Padişah: Sultan I. Mahmud Han (1696–1754)”, *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9/2, 2019, s. 317

⁴⁹ Kurtaran, *Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi*, s. 13-19-27

⁵⁰ Efkân Uzun, “Sultan I. Mahmud'a Ait Bir Ruznâme (H.1147/M.1734)”, *Turkish Studies*, 8/7, 2013, s. 694-695

⁵¹ Taşkın, a.g.m., s. 318

ve Rusya ile girdiği savaşlarda aldığı yenilgiler Avrupa'nın topçu ve piyadeleri karşısında Osmanlı'nın geri kalmışlığının göstergesidir. İnsanların kişisel harcamalarının da oldukça arttığı bu dönemde kurumsal ve toplumsal düzende gerçekleşmesi gereken değişim devlet erkânı tarafından da kabul edilmeye başlanmıştı ve bu değişim için gözler Avrupa'ya çevrilmişti. Bu dönem ıslahat hareketlerini öncekilerden ayıran en bariz fark eskiyi canlandırıp çarenin geleneksel yöntemlerde aranması gerektiğini savunan yazarlarla, geleneği değil yeniliği savunan yazarların bu defa aynı tarafta yer almasıdır.

Sultan I. Mahmud, kötüye giden ekonomik, askeri ve toplumsal bozulmanın Batı tarzı reformlarla düzeltilebileceğini savunmuştur.⁵² Böylece askeri alanda yaşanan mağlubiyetlerin ardından I. Mahmud, huzuruna İbrahim Müteferrika'yı çağırarak bu mağlubiyetlerin sebebini ve önüne geçilebilmesi için alınabilecek tedbirlerin neler olduğunu sormuştur. Bu şekilde siyasetnâme türünde yazılan *Usûlü'l-hikem fî nizâmi'l-ümem* isimli ıslahatlara dair eserin yazılmasına vesile olmuştur.⁵³ Sultan I. Mahmud, İbrahim Müteferrika'nın bu eserinden etkilenerek Avrupa'nın askeri usullerine hâkim olan bir Avrupalı uzmanı ülkeye getirmeye karar vermiştir. Bu şekilde Osmanlı'ya Comte de Bonneval yani daha sonraki ismiyle Humbaracı Ahmed Paşa gelmiştir. İlk iş olarak maaşlı bir humbaracı sınıfı kuran Ahmed Paşa bunun için bir de nizamnâme hazırlamıştır. Bu nizamnâmeye göre ulûfeli humbaracılar yüz kişilik odalar meydana getirecek şekilde teşkilatlandırılmış ve böylece Humbaracı Ocağı müstakil bir ocak haline getirilmiştir.⁵⁴ Humbaracı Ahmed Paşa bu askerlere düzenli aylıklar ve emeklilik aylıkları vererek kalıcılığı sağlamaya aynı zamanda askerliği yeniden gerçek bir meslek haline getirmeyi amaçlamıştır.⁵⁵ Bu, Osmanlı Devleti'nde Avrupa usulünde gerçekleştirilmiş ilk askeri eğitim girişimi olmuştur. Yine Humbaracı Ahmed Paşa 1734 yılına gelindiğinde "*Hendesehâne*" isimli bir müessese açmıştır.⁵⁶ Üsküdar'da açılan bu hendesehâne, askerlere matematik ve fen bilimlerinin öğretildiği bir askeri mühendis okulu olmuştur.⁵⁷ Hendesehânenin açılması III. Mustafa ve III. Selim dönemlerinde kurulacak olan mühendishânelerin (Mühendishâne-i Berr-i ve Bahrî Hümâyûn) ilk örneğini meydana getirmiştir.⁵⁸ Buradaki amaç ihtiyaç duyulan askerin yetiştirilmesiydi. Ayrıca baruthane, tüfek fabrikası, top dökümhanesi açtıran Humbaracı Ahmed Paşa'nın sarayda verilen teknik hizmetlerin de modernleştirilmesinde katkısı olduğu bilinmektedir. Halk kitaplıkları kurdurup kâğıt ihtiyacının giderilmesine ve kâğıt ithaline yönelik Yalova'da bir kâğıt fabrikası inşa edilmesini sağlamıştır.⁵⁹

⁵² Uğur Kurtaran, "Sultan Birinci Mahmud Dönemi (1730-1754) Islahat Hareketleri", *Turkish Studies*, 8/2, 2013, s. 171-172

⁵³ Özcan, a.g.m., s. 351

⁵⁴ Kurtaran, *Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi*, s. 162-163

⁵⁵ Kurtaran, "Sultan Birinci Mahmud Dönemi (1730-1754) Islahat Hareketleri", s.174

⁵⁶ Kurtaran, *Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi*, s.164

⁵⁷ Kurtaran, "Sultan Birinci Mahmud Dönemi (1730-1754) Islahat Hareketleri", s.174

⁵⁸ Özcan, a.g.m., gös.yer.

⁵⁹ Kurtaran, *Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi*, s. 166

Sultan I. Mahmud'un kişiliğini incelediğimizde gayet dindar, sevecen, ailesi ve etrafındaki diğer insanlara karşı merhametli, cömert, hoşgörülü ve çocuklara karşı oldukça ilgili bir padişah olduğunu görmekteyiz. Özelliklere diğer hanedan üyelerinin çocuklarına ve şehzadelere karşı olan ilgisinin sebebi kendi çocuğu olmamasının verdiği çocuk özlemi olarak düşünülmektedir. Devlet idaresini tamamıyla ele aldıktan sonra İstanbul'da sıkı bir disiplin uygulamasına başlamış, esnafın denetlenmesi, narh uygulamaları, kadınların kılık-kıyafetleri ve ahlaki konularla yakından ilgilenmiş, asayiş konusunda da sıkı tedbirler almıştır.⁶⁰ I. Mahmud döneminde gerçekleşen savaşılar bizzat katılmamış, göreve getirdiği devlet adamları sayesinde durumu merkezden idare edebilmiş ve bu şekilde meydana gelen on dört savaştan sekizi kazanılırken beş savaşta Osmanlı mağlup olmuştur.⁶¹

I. Mahmud, 24 yıllık hakimiyet sürecinde karakteri gereği ne kadar barış ve uzlaşma yanlısı bir padişah olmuş olsa da diğer ülkelerin menfaat ve çıkarları uğruna savaştan kaçmamaları Osmanlı Devleti'ni de çeşitli savaşların içine sürüklemiştir.

Sultan I. Mahmud'un yirmi yedi yıl süren kafes hayatı, Patrona Halil İsyanının başlayıp III. Ahmed'in tahtan indirilmesiyle son bulmuş, bu hadiseyle artık tahtın yeni sahibi I. Mahmud'un kendisi olmuştur. Patrona Halil İsyanıyla isyancıların amacının kendisini tahttan indirmek olduğunu anlayan III. Ahmed, bunu kabul etmiş ve tahtı kardeşinin büyük oğlu Şehzade Mahmud'a bırakmıştır. Fakat I. Mahmud'un cülusunun tamamlanmasına rağmen isyancıların devlet idaresindeki hakimiyetleri son bulmuş değildi.⁶² Saltanatının ilk haftalarında isyancı elebaşlarının isteklerini yerine getirmeye özen gösteren I. Mahmud, Patrona Halil ve işbirlikçilerini şeyhülislamık, kazaskerlik gibi görevlere getirmiştir. Bu dönemde ülke kısmen devlet meselelerine de karışmak isteyen Patrona Halil'in hakimiyeti altına girmişti. Bu sebepten ötürü I. Mahmud ülkeyi başta Patrona Halil ve onun asi işbirlikçilerinden kurtararak bu kargaşaya bir son vermek istiyordu.⁶³ Bu amaçla 15 Kasım 1730 gününde tören yapılacağı gerekçesiyle Patrona Halil ve diğer isyancı ele başlarını saraya çağırıp öldürterek saltanatı gerçek anlamda ele almış oldu.⁶⁴ İç meseleleri çözüme kavuşturan padişah bundan sonra dış meselelere yönelmiştir.

I. Mahmud'un saltanatının ilk yıllarında özellikle Osmanlı-İran mücadeleleri tırmanış göstermekteydi. Osmanlıların, Hekimoğlu Ali Paşa ile Tebriz'i aldığı 1731 yılında Bağdat Valisi Ahmed Paşa ile Muhammed Rıza Kuli arasında imzalanmış olan barış antlaşmasına göre Tebriz İran'a kalınca I. Mahmud buna karşı çıkmıştır. Ancak bu konuda çok ısrar etmeyerek 10 Ocak

⁶⁰ Rümeysa Kars, "I. Mahmud'un Tahta Culusunda III. Ahmed'in Kızı Saliha Sultan'ın Gönderdiği Bir "Tebrik-Nâme" Hakkında", *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20/3, 2011, s. 69-70

⁶¹ Kurtaran, *Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi*, s. 51, 52

⁶² H. Mustafa Eravcı, İlker Kiremit, "Lale Dönemi ve Patrona Halil İsyanı Üzerine Yeni Değerlendirmeler", *Tarih Okulu Dergisi*, 8, 2010, s. 89

⁶³ Özcan, a.g.m., s. 348

⁶⁴ Kurtaran, *Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi*, s. 20

1732’de imzalanan ve kaynaklara Ahmed Paşa Muahedesi olarak geçen antlaşmayı kabul etmiştir.⁶⁵ Fakat Ahmed Paşa Muahedesi sonuçlarından iki tarafta memnun kalmamıştır. Bunun Osmanlı Devleti tarafındaki gerekçesi Tebriz’in İran’a kalmış olmasıdır.

Bu dönemde İran hükümetinde değişim meydana getirilerek eski Şah Tahmasb tahttan indirilip onun yerine Nadir Şah yönetimi ele almıştır. Nadir Şah, Osmanlı Devleti’ne Tahmasb’ın imzaladığı barış antlaşmasını kabul etmeyeceğini ve savaş ilan edeceğini bildirmiştir.⁶⁶ Bunun üzerine harekete geçerek Bağdat’ı kuşatmıştır. Ancak Erzurum Valisi Topal Osman Paşa desteğiyle Duçum mevkiinde gerçekleşen çatışmada Osmanlı orduları galip ayrılırken Nadir Şah da savaş meydanında yaralanmıştır.⁶⁷ Bu zaferin ardından Bağdat şehri kurtarılmıştır. Bu yenilgiye rağmen ümidini kırmayan Nadir Şah, Kerkük yakınlarında bulunan Osmanlı ordularına saldırmış ve bu bölgede başarılı olmuştur. Bu yenilgi üzerine Osmanlı Devleti, İran ile barış yapma kararı almıştır.⁶⁸ Barış müzakereleri sürerken Nadir Şah, Ahmed Paşa’ya Revan, Gence, Şirvan ve Tiflis’i istediğini bildirmiştir. Osmanlı merkezinde görüşülen bu karar reddedilmiştir. Buna karşılık Nadir Şah, Kafkasya’ya askeri bir sefer yapmaya karar vermiştir. 1734’te sefere başlayarak Dağıstan’ı topraklarına katmıştır.⁶⁹ Osmanlı Devleti’nin Kerkük ve daha sonra yaşanmış olan Arpaçay Savaşı’nda mağlup olmasıyla Nadir Şah, iadesini istediği tüm toprakları elde etmiştir. Bu durum karşısında kalan Osmanlı Devleti İran ile barış yapmaya yaklaşmıştır. İran’ın belirlemiş olduğu antlaşma şartları uğrunda mücadele verdiği ilkelerle doğru orantılı olup şu şekilde olmuştur:

1. İran hacılarının İranlı Hac emiri ile gönderilmesi ve bu kişilerden bac vergisi alınmamasına yönelik
2. İranlıların müridi olduğu Caferîlik mezhebinin beşinci mezhep olarak kabul görmesi ve Kâbe’de bu mezhep için ayrı bir namaz yerinin tahsis edilmesine yönelik
3. Her iki ülkenin de başkentlerde konsolos bulundurması ve İran konsolos kethüdasının İran hacılarıyla birlikte Hicaz’a gitmesine yönelik⁷⁰
4. Esirlerin serbest bırakılmasına yönelik

Mezhep ile ilgili hususlarda tartışıp karara varmak görülmüş iş olmadığı için bu konuda İran’ın isteği üzerine İranlı ulemaların fikrine danışmak ve çözüm bulmak amacıyla iki Osmanlı alimi İran’a

⁶⁵ Özcan, a.g.m., s. 349, Uğur Kurtaran, “Yeni Kaynakların Işığında Sultan I. Mahmud Dönemi Osmanlı İran İlişkileri (1731-1747)”, *History Studies Dergisi*, 3/3, 2011, s. 186

⁶⁶ Kurtaran, *Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi*, s. 184

⁶⁷ Azmi Özcan, “Nadir Şah”, *DİA*, 32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006, s. 276

⁶⁸ Uğur Kurtaran, “Nadir Şah-I. Mahmud Düellosu: Osmanlı Devleti ve İran Arasında Savaş ve Diplomasi (1736-1747)”, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6/2, 2023, s. 188

⁶⁹ Mustafa Budak, “Rusya’nın Kafkasya’da Yayılma Siyaseti”, *Türkler*, 18, s. 848

⁷⁰ Kurtaran, *Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi*, s.192

gönderilmiştir.⁷¹ 1736'da müzakerelerin neticesinde tarafların ikisi de Caferîlik mezhebinin kabulü konusunda anlaşmaya varamadıkları için yalnızca İran hacıları, konsoloslar ve esirler konularında uzlaşmanın sağlandığı antlaşma metnini imzaladılar.⁷² Böylece savaşlar sona erip İran'la yeniden bir barış dönemi başlamış olsa da Caferîlik meselesi tam olarak çözüme kavuşmamış ve risk arz eden bir konu olarak kalmıştır.⁷³

Bu sırada şarkın yeni seraskeri Yeğen Mehmed Paşa Haziran 1745'te Bogaverd sahrasındaki İran kuvvetlerine saldırıp geri püskürtmüştür.⁷⁴ Tam olarak 21 gün süren savaşta Osmanlı kuvvetleri üstün durumda iken Yeğen Mehmed Paşa'nın ölmesiyle Osmanlı kuvvetleri dağılmaya başlamış ve en nihayetinde Kars'a geri çekilerek üstünlüğü elden kaybetmişlerdir.⁷⁵ Bu durum Nadir Şah için iyi bir zafer fırsatıyken eş zamanlı olarak İran'da bir süredir meydana gelen iç isyanlardan dolayı huzursuz olan Nadir Şah, Osmanlı kuvvetlerine saldırmak yerine geri çekilmeyi tercih etmiştir. Bu şekilde yaşanan son Revan Savaşı'ndan sonra 1742 yılından bu yana süregelen Osmanlı-İran savaşları son bulmuştur.⁷⁶ Son ana kadar Caferîlik mezhebini kabul ettirmek için mücadele veren İran Şahı, son savaşın ardından geri çekildikten sonra mezhep ısrarından vazgeçtiğini buna karşılık Irak veya Azerbaycan ülkelerinden birinin kardeşlik hukukuna dayanarak kendisine verilmesini talep etmişti.⁷⁷ Nadir Şah'ın bu teklifi kabul edilmeyip Kasr-ı Şirin Antlaşması esasları dikkate alınarak sınırların belirlenmesi, hacılara ve yolculara saldırı yapılmaması, esirlerin özgür bırakılması ve İranlıların sahabilere dil uzatmamaları şartlarıyla 4 Eylül 1746'da İran ile barış antlaşması imzalanmıştır.⁷⁸

I. Mahmud döneminde çatışmaya girilen diğer ülkeler de Rusya ve Avusturya olmuştur. Bu çatışmaların temel sebebinin de Rusya'nın uygulamış olduğu yayılma siyaseti olduğunu görmekteyiz. Avusturya ile güç ittifakı yapan Rusya, Prut (1711) ve Edirne (1829) Antlaşmalarına uymayarak Kırım, Bahçesaray ve Azak'a saldırılar düzenlemiştir. Bunun üzerine Osmanlı Devleti savaşa girmek istemese de harekete geçmiş ve 6 Haziran 1736'da Rusya'ya savaş ilan edilmiştir.⁷⁹

⁷¹ Kurtaran, "Yeni Kaynakların Işığında Sultan I. Mahmud Dönemi Osmanlı İran İlişkileri (1731-1747)", s. 195

⁷² Adile Karakaya, **Osmanlı Devleti ile İran Arasındaki Diplomatik İlişkilerde Görev Yapan Âlim Diplomatlar (XVII. ve XVIII. Yüzyıllar)**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019, s. 52

⁷³ Kurtaran, "Nadir Şah-I. Mahmud Düellosu: Osmanlı Devleti ve İran Arasında Savaş ve Diplomasi (1736-1747)", s. 195

⁷⁴ Kurtaran, **Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi**, s. 204

⁷⁵ Ersin Kırcı, "Osmanlı – İran Resmi Yazışmalarına Göre Osmanlı Devleti'nin Nadir Şah ve Caferîlik Mezhebine Yaklaşımı (1736-1746)", **Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**, 15/2, 2020, s. 402

⁷⁶ Abdurrahman Ateş, **Avşarlı Nadir Şah ve Döneminde Osmanlı-İran Mücadeleleri**, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2001, s. 148

⁷⁷ Kırcı, a.g.m., s. 403

⁷⁸ Uzun, a.g.m., s. 692

⁷⁹ Uğur Kurtaran, "Sultan Birinci Mahmud'un Rusya'ya Verdiği 1736 Tarihli Ahidnâmenin Diplomatik Açısından Tahlili", **Tarih İncelemeleri Dergisi**, 29/1, 2014, s. 220

Yapılan plana göre başta Bâb-ı Âli oyalandırılacak, Avusturya'nın hazırlıklarını tamamlamasının ardından ise Rusya ile peşi sıra Osmanlı'ya saldırıya geçilecekti. Bunun ardından hazırlıklarını tamamlayan Avusturya, Osmanlı'ya üç koldan saldırırken Rusya da o sıra Özi'ye saldırmış ve Özi Kalesi düşmüştür.⁸⁰ Avusturya Özi'den sonra Vidin, Niş, Eflak ve Boğdan taraflarına saldırmaya başlamış ve Niş Kalesinde herhangi bir hazırlık olmadığı için sınırları geçen Avusturya ordusu Niş'i ele geçirip kaleyi de muhasara etmeyi başarmıştır. Bu işgale karşı bu bölgelerin tekrar muhasara edilmesi için görevlendirilen Hafız Ahmet Paşa kumandasındaki ordulara direnemeyen Avusturya, kaleyi teslim etmek zorunda kalmıştır.⁸¹

Tuna boyunca yapılan fetihler, Niş'in geri alınması ve Belgrad'ın kuşatılması gibi gelişmelerin akabinde taraflar arasında barış müzakereleri başlamıştır. Avusturya'nın Belgrad'ı istemesi ve Tuna ile Sava'nın sınır olarak kabul edilmesine yönelik istekleri Osmanlı tarafından kabul edilmese de Fransa'nın arabuluculuğu sayesinde uzlaşma sağlanmıştır. Avusturya ile yapılan Belgrad Antlaşması o dönemde Eflak'a saldırıyı planlayan Rusya'nın planlarını bozmuştur.⁸² Müttefiksiz kalan Ruslar isteksiz de olsa Osmanlı ile barışı kabul etmiştir. Her iki devletle de ayrı ayrı imzalanan Belgrad Antlaşmasına göre Rusların Karadeniz'de donanma inşasına ve ticaret yapmalarına izin verilmeyecekti yani Ruslar bu antlaşma ile tüm taleplerinden vazgeçmişlerdir.⁸³

Sultan I. Mahmud saltanatı döneminde Fransa, İsveç, Prusya, Venedik Cumhuriyeti ile de ilişkiler kurulmuştur. Bu ilişkiler karşılıklı arabuluculuk yapma, ıslahat alanında yararlanma, ekonomik vb. alanlarında meydana gelmiştir.⁸⁴ Karşılıklı ilişkilerin barış ve yardımlaşma çerçevesinde olması I. Mahmud'un savaş karşıtı zihniyetine sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

⁸⁰ Uğur Kurtaran, "Sultan Birinci Mahmud Dönemi Osmanlı-İran Siyasi İlişkileri", **Belleten**, 79/285, 2015, s. 596

⁸¹ Hasret Gümüş, "1736-1739 Osmanlı Rus ve Avusturya Savaşında Arabuluculuk Yapan Devletler ve Bu Devlet Elçilerine Verilen Tayinatlar Hakkında Bir Değerlendirme", **Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 1, 2021, s. 20

⁸² Kurtaran, **Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi**, s. 238

⁸³ Uzun, a.g.m., s. 692

⁸⁴ Kurtaran, **Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi**, s. 266-277

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ VE VİDİN ŞER'İYYE SİCİLLERİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Osmanlı tarihinin arşiv kaynakları arasında yer alan Şer'iyye Sicilleri, birinci derecede önemli kaynak niteliği taşımaktadırlar. Sicil kelimesi “okumak, kaydetmek” gibi anlamlar taşıırken terim anlamı olarak da “İnsanlarla ilgili bütün hukukî olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtiva eden defterlere şer'iyye sicilleri veya kadı defterleri” anlamına gelmektedir.⁸⁵ Siciller, *Kadı divanı*, *mahkeme kayıtları*, *sicillât-ı şer'iyye* şeklinde de zikredilmektedir ama en yaygın kullanım şekli *şer'iyye sicilleri* şeklindedir.⁸⁶ Şer'iyye sicilleri bulunduğu bölgeye ait kadı veya naib tarafından kayıt altına alınmaktaydı.⁸⁷ Kadılar hem adli, hem idari görev üstlenmiş olduklarından yazmış oldukları sicil defterlerinde her iki konuyla ilgili kayıt görmek mümkündür. İdari konular adı altında memur tayinleri, vakıfların denetlenmesi, vergilerin toplanması, esnafın denetlenmesi, fiyatların belirlenmesi vb. konuların kaydı deftere yapılmıştır. Hüccet, ilam, vakfiye ve ma'ruz gibi belgeler ise adli göreve binaen tutulmuş kayıtlar arasındadır. Bunların haricinde merkezden veya üst makamlardan gelen ferman ve emirleri de sicil defterlerinde görmek mümkündür.⁸⁸

Muhtevaları gereği şer'iyye sicilleri bulunduğu yerin ekonomik hayatına, bugünkü manada ticaret, ceza ve hukuk davalarına, Türk halkının hayat ve geçim tarzına, mahalli esnaf teşkilâtına, belediye hizmetlerinin vaziyetine, memlekete yurt dışından gelen ve memleketten dışarı çıkan eşyalara, ülkede yetiştirilen tarım ürünlerine, imal edilen sanayi mamullerine, halihazırdaki sanat ve meslek çeşitlerine, halktan toplanan vergiler ve devletin memurlarına ödediği ödeneklere, hukuk ve ceza davalarındaki tazminatın miktarı ve cinsine dair bilgiler içermektedirler.⁸⁹

Şekil itibariyle şer'iyye defterleri dar ve uzun defterler olup sayfa sayıları da 20-300 arasında değişim gösterebilmektedir. XV. ve XVI. yüzyıl yıllarına ait şer'iyye sicillerinin çoğunluğu Arapça

⁸⁵ Serap Yazıcıoğlu, **8 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicili'nin Değerlendirmesi ve Transkripsiyonu (H.1132/M.1719-1720)**, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.13

⁸⁶Yunus Uğur, “Şer'iyye Sicilleri”, **DİA**, 39, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010, İstanbul, s. 8-9

⁸⁷ Ekrem Buğra Ekinci, “Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü,” **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 3/5, 2005, s. 422

⁸⁸ Ali Duman, “Kadı Defterleri (Şer'iyye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, **EKEV Akademi Dergisi**, 33, 2007, s. 142

⁸⁹ Ömer Faruk Teber, “Osmanlı Devleti Adli Yapısından Bir Kesit: Şer'iye Siciller”, **Erdem**, 12/35, 2000, s. 547-548

yazılmış olsa da tüm defterler için kullanılan hukukî terminoloji aynıdır.⁹⁰ Kullanılan yazı çeşidi genellikle talik kırması, rika kırması ve divanî denilen yazı çeşitleri olmuştur.⁹¹ Sicillerde kullanılan kâğıt oldukça sağlam ve parlak bir kâğıttır. Defterlerin üzerlerinde ise kadıların isimleri bulunmaktadır.⁹²

Şer'iyye sicilleri incelenmeden, bir imparatorluğun idari ve içtimai tarihine dayalı detaylara derinlemesine hâkim olmak imkansızdır. Birde beli bir bölgeye ait devam niteliğinde bulunan sicil defterleri incelendiğinde o bölgenin tarihini bizlere böylesine ince hatlarıyla sunabilecek başka kaynak bulmak elbette bir hayli zordur.⁹³ Örneğin önemli tarihi olaylar, kişiler, yer isimleri ve müesseselerle ilgili derinlemesine ve doğru bilgi sağlaması tarih araştırmalarında şer'iyye sicillerini üst noktalara taşımaktadır. Sicillerin genel tarihe katkıları önemli tarihi olaylar, kişiler, yer isimleri vb. alanlara değinmesiyken, aile hukukuna olan katkısı boşanmada kadının hakları, şiddet durumunda kadının boşanma seçeneği, anne ve babanın çocuklar üzerindeki haklarını göstermesi açısından önemlidir.⁹⁴

Türkiye'de siciller ile yapılan ilk çalışmalar 1930 yıllarında başlamıştır. 1935 yılında İbrahim Hakkı Uzunçarşılı'nın ve 1938 yılında da Talat Mümtaz Yaman'ın "*Şer'i Mahkeme Sicilleri*" adıyla yayımlanmış yazıları bu alanda ilk örnekleri teşkil etmektedirler. Bu çalışmaların ardından dikkatleri çeken siciller, çalışma konularına daha fazla dahil olmaya başlamıştır.⁹⁵

Bu şekilde Vidin şer'iyye sicilleri kaynak alınarak oluşturulmuş çeşitli kitaplar, makaleler ve tezler mevcuttur. Bu konuda önde gelen yazarlardan biri Hava Selçuk'tur. Selçuk'un *Tuna Boyunda Bir Osmanlı Kenti Vidin (XIX. Yüzyıl)*, adlı kitabında Vidin şehri çeşitli alanlarda incelenmeye alınmış ve veriler tablolarla analiz edilmiştir.⁹⁶ Yine Selçuk'un makalelerine baktığımızda birbirinden kıymetli iki makale görmekteyiz. Bunların ilki "*Şer'iyye Sicili ışıığında Vidin'de Toplumsal Hayat: 13 Numaralı Şer'iyye Siciline Göre (1698-1699)*" adlı makalesidir. Burada Vidin'in tarihi süreç, değişim ve toplumsal yaşantısından bahsedilmiştir.⁹⁷ Diğer makalesinin ismi "*Şer'iyye Sicillerine Göre Vidin, Silistre ve Sofya'da İhtida Hareketleri (XVIII. ve XIX. Yüzyıl)*" olup

⁹⁰ Uğur, a.g.m., s. 9

⁹¹ Fethi Gedikli, "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'iyye Sicilleri", *TALİD*, 3/5, 2005, s. 187

⁹² Teber, a.g.m., s. 541

⁹³ Halil İnalçık, "Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak", *AÜDTCF Dergisi*, 1/2, Ankara, 1943, s. 89

⁹⁴ F. Esra Çınar, *Bulgaristan Vidin Eyaleti 168 Numaralı Şer'iyye Sicili (Değerlendirme ve Metin)*, İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018, s. 3-5

⁹⁵ Uğur, a.g.m., s. 10

⁹⁶ Hava Selçuk, *Tuna Boyunda Bir Osmanlı Kenti Vidin (XIX. Yüzyıl)*, Konya, 2013.

⁹⁷ Hava Selçuk, "Vidin'de Toplumsal Hayat: 13 Numaralı Şer'iyye Siciline Göre (1698-1699)", *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 4/14, s. 27-46

şehir halkının Müslümanlığı kabul etme süreçlerini aktarmaktadır.⁹⁸ Vidin’e ait şer’iyye sicilleri kaynak alınarak yazılan diğer makaleler ise Nagehan Üstündağ Özdemir’in “*Vidin Sicillerine Göre Zıştovi ve Yaş Antlaşmalarının Osmanlı Taşrasında Uygulanışı*”⁹⁹, Hakan Karagöz’ün “*Venedik (1716) ve Habsburg (1716-1717) Seferlerinde Vidin Şehrinin Askeri ve Lojistik Önemi*”¹⁰⁰, Zülfiye Koçak’ın “*14 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicil Defterine göre Vidin’de İdari, Ekonomik ve Sosyal Yapı (1699 1702)*”¹⁰¹, İrfan Kokdaş’ın “*Habsburglar Kara Eflak’a Gelirse: Vidin’de Hayvancılık Sektörünün Dönüşümü (1695-1740)*”¹⁰² ve Zübeyde Güneş Yağcı ve Mustafa Akkaya’nın birlikte yazdığı “*XVIII. Yüzyılda Bir Serhat Şehri Olan Vidin’de Askerler: Gündelik Yaşam Üzerine Değerlendirme*”¹⁰³ adlı makaleleridir.

Makale ve eserlerin yanı sıra Vidin şer’iyye sicilleri kaynak alınarak yazılmış olan yüksek lisans ve doktora tezleri de mevcuttur. Bu alanda yazılmış yüksek lisans tezleri şu şekildedir: Serap Yazıcıoğlu’nun *8 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicili’nin Değerlendirilmesi ve Transkripsiyonu (H.1132/M.1719-1720)* adlı yüksek lisans tezi Vidin sicillerinden hareketle yazılmıştır.¹⁰⁴ Muhammed Muratdağı’nın *168 No’lu Vidin Şer’iyye Sicili Transkripsiyon ve Değerlendirme* adlı tezi de 19. yüzyıl Vidin’i hakkında bilgi vermektedir.¹⁰⁵ Bunlara ilaveten Nevzat Demircioğlu’nun *43 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H. 1135 – 1136 / m. 1723-1724)* adlı yüksek lisans tezi son zamanlarda literatüre katkı sağlamış tezler arasındadır.¹⁰⁶ Transkripsiyon ve değerlendirme aşamalarından oluşan bir diğer tez Ömer Çağatay’ın *10 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi* adlı çalışmasıdır.¹⁰⁷

⁹⁸ Hava Selçuk, “Şer’iyye Sicillerine Göre Vidin, Silistre ve Sofya’da İhtida Hareketleri (XVIII. ve XIX. Yüzyıl)”, **JASSS**, 25(1), 2014, s. 51-61

⁹⁹ Nagehan Üstündağ Özdemir, “Vidin Sicillerine Göre Zıştovi ve Yaş Antlaşmalarının Osmanlı Taşrasında Uygulanışı”, **HÜEFD**, 32/1, 2015, s. 259-273

¹⁰⁰ Hakan Karagöz, “Venedik (1716) ve Habsburg (1716-1717) Seferlerinde Vidin Şehrinin Askeri ve Lojistik Önemi”, **HÜEFD**, 30/2, 2013, s. 83-116

¹⁰¹ Zülfiye Koçak, “14 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicil Defterine göre Vidin’de İdari, Ekonomik ve Sosyal Yapı (1699 1702)”, **e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi**, 10/4, 2018, s. 1566-1591

¹⁰² İrfan Kokdaş, “Habsburglar Kara Eflak’a Gelirse: Vidin’de Hayvancılık Sektörünün Dönüşümü (1695-1740)”, **Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi**, V/2, 2019, s. 77-110

¹⁰³ Zübeyde Güneş Yağcı ve Mustafa Akkaya, “XVIII. Yüzyılda Bir Serhat Şehri Olan Vidin’de Askerler: Gündelik Yaşam Üzerine Değerlendirme”, **Osmanlı Dönemi Balkanlar’da Gündelik Hayat**, (Ed. Zafer Gölen ve Abidin Temizer), Ankara, 2018, s. 51-98

¹⁰⁴ Yazıcıoğlu, a.g.t.

¹⁰⁵ Muhammed Muratdağı, **168 No’lu Vidin Şer’iyye Sicili Transkripsiyon ve Değerlendirme**, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2015.

¹⁰⁶ Nevzat Demircioğlu, **43 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H. 1135 – 1136 / m. 1723-1724)**, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019

¹⁰⁷ Çağatay, a.g.t.

Bu alanda yapılmış doktora tezlerine baktığımızda Fatma Gül Karagöz'ün *1700-1750 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nde Arazi Hukuku Uygulamaları Vidin ve Antakya Örneği* adlı doktora teziyle karşılaşmaktayız. Bu çalışmada arazi hukuku hükümlerinin Vidin ve Antakya bölgelerinde uygulanışı karşılaştırılmıştır.¹⁰⁸ Bir başka doktora tezi Nagehan Üstündağ'a ait olup *18.Yüzyılda Vidin Şehrinin Sosyo Ekonomik Panoraması (1790-1808)* isimli çalışmadır. Bu çalışmada çeşitli şer'iyye sicili defterlerinden yararlanılmış ve bu bilgiler ışığında Vidin'in idari, ekonomik ve sosyal durumlarına değinilmiştir.¹⁰⁹

Günümüzde Vidin ile ilgili tüm sicil kayıtları ayrıntılı bir şekilde tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1: Vidin Şer'iyye Sicillerinin Tam Listesi

Serisi	Adı	No	Tarihi	Sayfa Sayısı
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S6	1207-1208	273
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S8	1132	98
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S9	1153-1155	207
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S10	1142-1144	128
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S11	1188	81
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S13	1110-1111	66
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S14	1111-1113	96
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S18	1153	51
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S19	1139-1140	178
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S25	1155-1156	180
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S33	1208-1210	90
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S37	1183	63
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S38	1116	128
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S39	1181-1182	140
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S40	1150-1152	124
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S41	1165-1167	240
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S42	1144-1146	115
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S43	1135-1136	74
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S44	1170-1171	66
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S46	1188-118	96
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S47	1123-1126	165
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S48	1194-1195	117
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S49	1195-1196	156
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S52	1173-1176	250
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S54	1152-1153	96
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S55	1138, 1161-1162	150
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S56	1162-1163, 1181-1182	172
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S57	1162	48

¹⁰⁸ Fatma Gül Karagöz, **1700-1750 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nde Arazi Hukuku Uygulamaları Vidin ve Antakya Örneği**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2018

¹⁰⁹ Nagehan Üstündağ Özdemir, **18. Yüzyılda Vidin Şehrinin Sosyo-Ekonomik Panoraması (1790-1808)**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2014

Tablo 1: (Devamı)

Serisi	Adı	No	Tarihi	Sayfa Sayısı
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S59	1202-1203	180
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S60	1123-1124	66
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S61	1176-1178	183
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S62	1171-1173	170
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S63	1175-1176, 1186-1187	266
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S64	1167-1169	204
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S65	1195-1198	200
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S66	1230-1231	134
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S67	1130-1131	172
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S68	1204-1206	257
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S69	1210-1211	180
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S70	1200-1201	170
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S71	1187-1188	192
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S74	1179-1181	214
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S77	1190-1191	111
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S78	1176, 1178-1179	279
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S79	1203	93
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S80	1171	27
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S81	1159-1160	134
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S82	1193-1194	186
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S159a	1185-1186	186
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S160	1205-1207	192
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S160a	1138-1141, 1662	28
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S161a	1125-1126	159
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S163	1188-1190	114
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S167	1214, 1219	160
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S169	1191-1192	81
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S305	1128-1130	98
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S307	1184-1185	300
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S310	1191-1192	78
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S343	1182-1183	27
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S345	1108-1109	12
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S346	1173	42
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S311-5	1201-1202	8
Türkiye Harici Siciller	Vidin Sicilleri	S309 bis11	1156	10

İKİNCİ BÖLÜM

2. SİCİLDEKİ KAYITLARIN KONULARINA GÖRE DAĞILIMI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinin Özellikleri ve Muhtevası

Transkripsiyonunu yapmış olduğumuz 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicili H. 1153 / M. 1740-1741 yıllarına tekabül etmektedir. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi'nden (İSAM) ulaşılmış olduğumuz defter 53 sayfadan meydana gelip, içinde toplam 92 adet kayıt bulunmaktadır. Kayıtların 32 tanesini resmî belgeler oluştururken geri kalan 60 tanesi bölgenin günlük hayatıyla ilgili çeşitli konulardan oluşan sicil belgelerdir. Defterin başında üç sonunda altı olmak üzere toplam dokuz adet boş sayfa bulunmaktadır. Ayrıca defterin ilk ve en son sayfaları ebru deseniyle yapılmış kapaklardan oluşmaktadır. Bu kapakların ikisinin de üzerinde defterin orijinal numarası olan S18 yazmaktadır. Defterin içerisindeki boş sayfalarla birlikte sayfa sayısı toplam 62 ye yükselmektedir. Bu boş sayfalarda sayfa numaralandırılması yapılmayıp en son sayfa numaralandırılması son belgenin yazılı olduğu varakta bırakılmıştır. Sayfa numaralandırılmaları sayfanın sağ-üst kısmından başlatılmış ve defterin sonuna kadar bu düzenden şaşılmamıştır. H. 1153 yılında kaydı tutulan defteri yeniden düzenlemeye çalışan Bulgar memurlar, sayfa numaralandırması yaparken 44. ve 45. sayfalara numaralandırma yapmayıp bu iki sayfayı atladıktan sonra sayfa numaralandırmasına 44'ten devam etmişlerdir ve böylece defterin sayfa sayısı kayıtlara iki sayfa eksik geçilmiştir. Numaralandırılmamış varaklar 23a ve 23b varaklarıdır. Numaralandırma yöntemi 2a/1, 2a/2, 2b/1, 2b/2 şeklinde belirlenmiş, kayıtlar 1b/1'den başlayıp 27b/7'da son bulmuştur. Belgenin yazılı olduğu en son sayfadan sonra beş sayfa boş olup sayfa numaraları 28/a, 28/b, 29/a/, 29/b, 30/a şeklindedir. Başlangıçta ebru desenli kapaktan bir sonra gelen sayfa, sonda ise bir önce gelen sayfa kapağın iç yüzü olarak düşünüldüğünden numaralandırılmalarına dahil edilmemiştir.

Belgelerin transkripsiyonu yapılırken aslı bozulmadan, herhangi bir değişikliğe gidilmeden çevirme işlemi doğrudan yapılmıştır. Transkripsiyon aşamasında bazı yazım kurallarına bilhassa dikkat edilmiştir. Örneğin; Ğ (Ayn) harfi (‘) şeklinde, hemze işareti (’) şeklinde, okunamayan yerler ((...)) şeklinde, uzatmalı olan harfler (^) şeklinde, okunulan fakat emin olunamayan yerler ((?)) şeklinde belirtilmiştir.

Genel hatlarıyla defterin yazım şekli okunaklı ve açık olmamakla birlikte H. 1553 yılı haricinde kayda geçilmiş olan belgelerin yazılarında okunurluk açısından farklılıklar görülmüştür. Defterde

kullanılan yazı çeşitlerine baktığımızda resmî belgelerde divani yazı çeşidi ve sicil belgelerinde talik yazı çeşidi kullanılırken, yalnızca 2b/2 numaralı belgede farklı olarak siyakat yazı türünün kullanılmış olduğu görülmektedir. Belgelerin bazılarında yazılıp üzeri karalanmış bölümler bazılarında da sayfa sonlarına doğru silikleşmeler fark edilmiştir. Çalışmış olduğumuz 18 Numaralı sicil defteri H. 1553/ M. 1740-1741 yıllarını temsil etmesine rağmen defterde bu tarihten farklı tarihlerde de kayda geçilmiş belgeler bulunmaktadır. Bu tarihler aşağıdaki tabloda ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

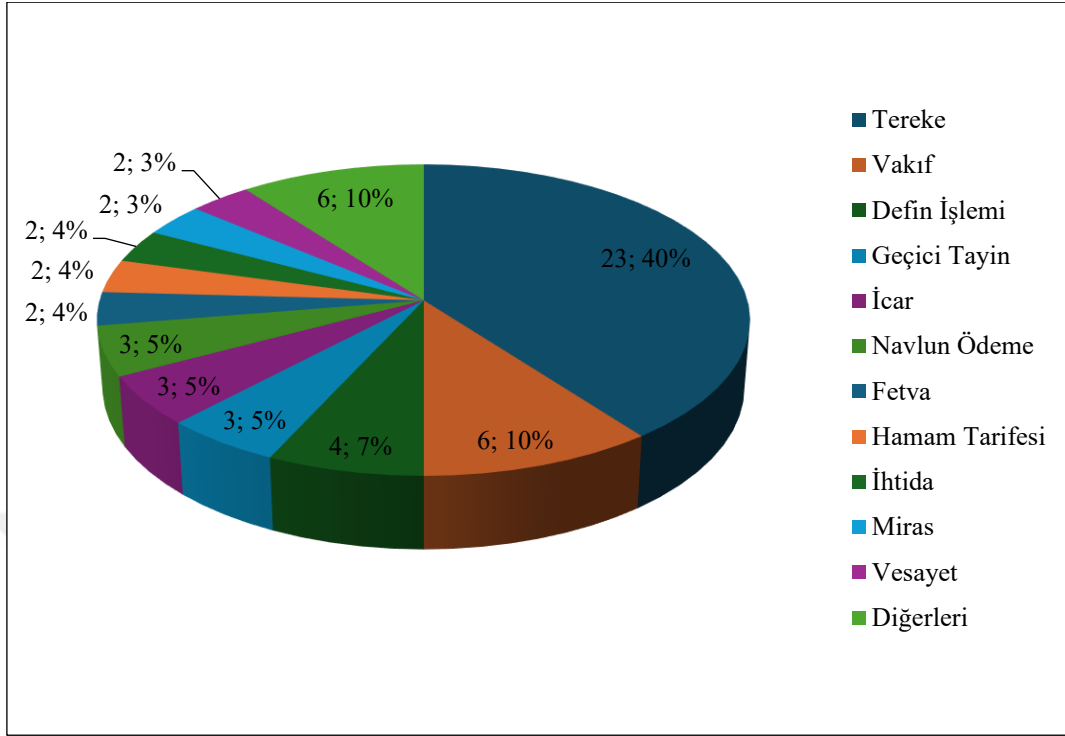
Tablo 2: 18 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicilindeki Farklı Tarihlerle Ait Belge Numaraları

H. 1115	9a/1
H. 1151	15a/1
H. 1152	7a/2, 8b/1, 9a/3, 9a/4
H. 1135	9a/6
H. 1137	22b/2
H. 1138	23a/2, 23b/1, 24a/1, 24a/2, 24b/1, 24b/2, 25a/1, 25a/2, 25a/4, 25a/5
H. 1161	19b/1, 20b/1, 21a/1,
H. 1162	17b/1, 18a/1, 18a/2, 18b/1, 19a/1, 20a/1,
H. 1168	22b/1, 23a/1

2.2. 18 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicilinde Yer Alan Yerel Kayıtlar

Transkripsiyonunu yapmış olduğumuz Vidin şer’iyye sicilinde yer alan yerel kayıtların konu başlıkları şu şekildedir: Vesayet, vakıf, vekalet, icar, fetva, es’ar kaydı, arazi tapu işlemi, hamam tahsisatı, geçici görev tayini, ihtida, tereke, miras, navlun ödemesi, defin, tezevvüc, satış ve alacak-verecek. Bu yerel kayıtların yüzdelik dağılımı aşağıdaki grafikte verilmiş olup, kayıtların daha detaylı halleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Grafik 1: Yerel Belge Türlerinin Dağılımı

Tablo 3: 18 Numaralı Vidin Şer'iyeye Sicilinde Yerel Belge Türlerinin Dağılımı

Kayıt Türü	Adeti	Belge Numarası
Arazi Tapu İşlemi	1	15b/2
Defin İşlemleri	4	27b/1, 27b/2, 27b/3, 27b/4
Es'ar Kaydı	1	8b/1
Fetva	2	8a/4, 8a/5
Geçici Görev Tayini	3	9a/3, 9a/4, 9a/6
Hamam Tarifesi	2	8b/3, 8b/4
İcar	3	8a/1, 8a/2, 8a/3
İhtida	2	9a/5, 27b/6
Miras	2	24a/1, 24b/2
Navlun Ödemesi	3	25a/1, 25a/2, 25a/3
Satış	1	9a/1
Tereke	23	9b/2, 9b/3, 10a/1, 10a/2, 10a/3, 10b/1, 13a/1, 13b/1, 14a/1, 15a/1, 17b/1, 18b/1, 19a/1, 20b/1, 21a/1, 21b/1, 22a/1, 22b/1, 23a/1, 23a/2, 23b/1, 24a/2, 24b/1, 25a/4
Tezevvüç	1	27b/7
Vakıf	6	4b/2, 9a/2, 18a/1, 18a/2, 19b/1, 20a/1
Vekalet	1	7b/2
Vesayet	2	3b/1, 25a/5
Ödenek	1	15b/2

2.2.1. İhtida

İhtida, kelime anlamı olarak “*doğru yola girme ve başka bir dinden çıkıp Müslüman olma*” anlamlarına gelen Arapça kökenli bir kelimedir.¹¹⁰ İhtida eden yani yeni Müslüman olan kimseye de *mühtedi* denmektedir. Din değiştirme hadisesinde pek çok farklı sebepten söz etmek mümkündür. Örneğin kişinin mevcut dininin kişiyi tatmin etmemesi, bilgi ve hayat tecrübesiyle değişen düşünceler, kişilerin tabii oldukları dinlerde din adamlarının olumsuz davranışları, farklı dinden bir kişiyle evlenme isteği, geçiş yapacağı dindeki insanların olumlu ve örnek davranışları, maddi çıkar sağlama vb. durumlar farklı dinden kişilerin Müslümanlığı seçme sebepleri arasındadır.¹¹¹

Müslümanlığa geçecek bireylerde aranan bazı özellikler vardır. Bunların başında kişinin akl-i baliğ olması yani yaş ve fiziksel olarak olgunluğa erişmesi gelmektedir. Osmanlı Devleti’nin klasik dönemi boyunca 12 olarak kabul edilen akl-i baliğ yani ergenlik yaşı daha sonra gerekli görülmesi üzerine XIX. yüzyıl sonlarında 20’ye çıkarılmıştır. Din değiştirme hadisesindeki ikinci husus muhtedînin bulunduğu bölgenin idare meclisine giderek istediği bizzat beyaz etmesidir. Bu beyanın ardından kişinin samimiyetinin araştırılması için bir soruşturma gerekli görülmüş, samimiyeti doğrulanırsa da üçüncü aşamaya geçmeye hak kazanmıştır. Son aşama olarak kişinin şer’i mahkemede sorgulanma aşaması gelmektedir. Burada kendini ifade etme şekli uygun görülürse orada şahitler huzurunda Müslümanlığa geçiş işlemi gerçekleşmektedir.¹¹²

Osmanlı Devleti ihtida uygulamasında fıkıh hükümlerinde bağlı kalmış ve fethettiği bölgelerde hemen hemen hiçbir zaman zorlayıcı şekilde İslamlaştırma politikası izlememiş bir devlettir.¹¹³ İhtidâ hadisesi gerçekleşirken tüm olay ayıt altına alınmakta, eğer kayıt dışı ihtidâ gerçekleşmişse bu durum hükümsüz sayılmaktadır.¹¹⁴

Transkripsiyonunu yapmış olduğumuz defterde 9a/5 ve 27b/6 numaralı varaklar ihtidaya örnek gösterilebilir. İhtidaya ek olarak Müslüman olan kişinin bir de evlilik akdi gerçekleştirdiği belge kayıtlara şu şekilde geçmiştir; “*Boyzen(?) Muhârebe kurbinde Tonoş nâm karyeden gelüb Şeref-i İslam ile müşerref olan İnge’nin ismi Aişe vaz’olundu...*”¹¹⁵

¹¹⁰ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 7.06.2025)

¹¹¹ Ali Köse, “İhtida”, **DİA**, 21, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2000, İstanbul, s. 554

¹¹² Neşe Coşkun Özturan, “Osmanlı Devleti’nin Son Asrında İhtida Hareketleri – ABCFM Propagandası ve Gerçekler”, **Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 8/1, 2023, s. 9-11

¹¹³ Bilal Yıldız, “Osmanlı’nın Son Dönemlerinde Denizli’de Yaşanan Bazı İhtida Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme”, **Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 1, 2013, s. 108-111

¹¹⁴ Özturan, a.g.m., s. 9

¹¹⁵ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 27b/6

2.2.2. Vesâyet

Vesâyet bir fıkıh terimi olmakla birlikte sözlükte “*birinden bir işi üzerine almasını istemek; eklemek, bitişmek*” anlamına gelmektedir. Vesâyet, bir kişinin malını mülkünü koruyup işletemez halde olduğunda, bu görevi onun yerine başkasının üstlendiği bir durumu ifade eder. Bu sorumluluğu üzerine alan kişiye vasi denilirken, buradaki amaç kişinin hakları ve mallarının mağdur edilmemesidir.¹¹⁶ Kişinin velisi hayatta iken atadığı kişiye vasî-i muhtar, velinin ölümün ardından mahkemenin atadığı kişiye de vasî-i mansûb denilmektedir. Vasî olarak tayin edilecek kişilerde bûluğ ve akıl, reşitlik, güvenilirlik, hürriyet ve kişi ile aynı dinden olma şartları aranmaktadır.¹¹⁷

Çalışmış olduğumuz defterin 3b/1 numaralı davasında Vidin’e bağlı Tekye Mahallesi’nde ikamet ederken vefat eden Mustafa Beşe Bey’in oğlu Ahmed ve kızı Fatıma’ya, bu çocuklara miras yoluyla intikal eden tüm mülkleri yine çocuklar adına tüm haklarını koruyarak yönetmesi için El-Hac İbrahim vasi tayin edildiğini görmekteyiz.

25a/5 numaralı davanın yine benzer bir dava türü olduğunu söylemek mümkündür. Mehmed isimli bir vatandaşın ölmesiyle birlikte küçük yaşta olan oğlu Ali ve kızı Fatıma’ya miras hissesinden düşen emlak ve arazileri yönetmesi için Mustafa Beşe’nin tayin edildiğini görmekteyiz.

2.2.3. Vekalet

Vekâlet, vekl kelimesinden türeyerek “*bir işi güvenilir birine bırakmak, birine güvenmek*” anlamına gelen bir kelimedir. Bir kişinin başka birisine kendisi adına hukuki/resmi işlem yapma yetkisi verme işlemini ifade etmektedir. Kendisine bu hukuki işlem için onay verilen kişiye vekil denmektedir.¹¹⁸

Defterin 7b/2 numaralı kaydında, Serdengeçti Ağası Ahmed Ağa İbn-i Mustafa Belgrad’a gideceği için, geri dönene kadar, Vidin’de yürüttüğü işlerin aksamadan sürdürülmesi konusunda yerine yetkili olarak Anbar Emni Mustafa Ağa İbn-i Hüseyin’i vekil tayin edildiğinden bahsetmektedir.

¹¹⁶ Ali Bardakoğlu, “Vesâyet”, *DİA*, 43, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2013, s. 66

¹¹⁷ Murat ÇELİKDEMİR, Melahat ARIKAN, “Osmanlı’da Korumaya Muhtaç Çocuklar ve Vesayet Kurumu: Ayıntâb’daki Uygulaması (1750-1806)”, *Gaziantep Üniversitesi Ayıntab Araştırmaları Dergisi*, 5/1, 2022, s. 4

¹¹⁸ Bilal Aybakan, “Vekalet”, *DİA*, 43, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2013, s. 1

2.2.4. Vakıf

Vakıf kelimesinin sözlük anlamı “*duran, ayakta duran, bir şeyi elde eden, bir şey vakfede, bir işten haberli olan*” olarak geçmektedir.¹¹⁹ Vakıflık bir hayır müessesesini ifade etmekle beraber “*bir malın sahibi tarafından dini, hayrî veya içtimaî bir sebeple ebediyen tahsisi*” şeklinde özetlenebilmektedir. Yaygın görüşe göre vakıf işleminin irade beyanı (siga), vakfedilen mal (mevkûf), vakfeden (vakıf) ve vakıftan yararlananlar (mevkûfun aleyh) olmak üzere dört unsuru mevcuttur.¹²⁰

İslam dünyasında vakıf müessesesinin aktif olmaya başlaması Suriye ve Mısır’daki ilk fetihlerin ardından yani hicretin ilk yüzyılından sonrasına tekabül etmektedir.¹²¹ Vakıf işleminin temelinde yardımlaşma ve dayanışma duygusu, vicdani yükümlülükler, iyilik, şefkat gibi insani duygular yer almaktadır.¹²² Vakıfların işleyişi gelişigüzel olmayıp hukuki niteliğe sahip, yazılı ve resmî belgeler olan vakfiyeler aracılığıyla işleyiş sağlanmaktaydı. Vakfiyeler muhtevası gereği vakfedilen malın kullanılacağı hayır işi, vakfin nasıl idare edileceği, hangi harcamaların yapılacağı, ne kadar maaş ödeneceği vs. konuları içermektedir.¹²³ Osmanlı’da vakıf malları oldukça çeşitlidir. Köprüler, hastaneler, çeşme ve yollar, medreseler, mektepler, mescitler, bağ ve bahçeler, iş yerleri bu çeşitliliğin sadece bir kısmını oluşturmaktadır.

18 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicilinde 6 adet vakıf türünden dava mevcuttur.¹²⁴ 4b/2 numaralı kayıta Mısır’da vefat eden Mehmed Odabaşı’ya ait bir *Mushaf-ı Şerif* vakfedilmiştir. 9a/2 numaralı belge, Mehmed Efendi İbn-i İbrahim, ölen babasının diğer eşi Rukiye Bint-i Abdullah’ın Kalınofça Çarşısında bulunan bir berber dükkanını Eş-Şeyh Ahmed Efendi Mahallesi medresesine gelir olarak vakfedilmesini vasiyet ettiği ve buna binaen şahitler huzurunda devrin gerçekleştirildiği kayıttır. Bir diğer kayıt 18a/1 numaralı olup içeriği, Vidin’deki El-Hac Mustafa Ağa İbn-i Sinan Evkafı mütevellisi Osman Efendi, İbn-i El-Hac Mahmud Efendi mahkemeye başvurarak şehrin dışındaki Mosomonya Nehri üzerinde vakfa ait iki gözlü değirmenin (asiyab) 12 sene öncesinden beri harap halde olduğu için yeniden tamir edilmesine teşebbüsü ile ilgilidir. Bir başka vakıf türünden dava 20a/1 numaralı kayıttır. Bu kayıt Vidin’de Balcı El-Hac Kenan’ın vakfının mütevellisi Mehmed Ağa’nın verdiği bilgiler doğrultusunda, vakfa ait dükkanlardan Hicri 1149 – 1159 yılları arasında toplam 11 yıllık gelirin 32 gözlü Büyük Köprü’nün ve onun yakınındaki vakfın külliyesine ait

¹¹⁹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara, 2013, s. 1321

¹²⁰ Hacı Mehmet Günay, “Vakıf”, *DİA*, 42, İstanbul, 2012, s. 475

¹²¹ M. Fuad Köprülü, *İslam ve Türk Hukuk Tarihi ve Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi*, Ötüken, İstanbul, 1983, s. 310

¹²² Bahaeddin Yediyıldız, “Vakıf”, *DİA*, 42, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2012, s. 479

¹²³ Osman Gazi Özgüdenli, “Vakfiye”, *DİA*, 42, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2012, s. 465

¹²⁴ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 4b/2, 9a/2, 18a/1, 18a/2, 19b/1, 20a/1

binaların tamirine aktarıldığı, bu amaç doğrultusunda yine yapılan harcamalar üzerine yönelik bir mahkeme kayıdır.

2.2.5. Fetva

Sözlükte “bir olayın hükmünü koyan veya hükmünü açıklayan, güçlükleri çözen kuvvetli cevap” anlamı taşıyan fetva, terim olarak “fıkıh bilgini bir kişinin fıkıh konusunda yazılı veya sözlü olarak verdiği cevap” anlamına gelmektedir. Fıkıhî bir meseleyi yetkilisine sormaya istifta (sual), fetvayı isteyen müstefti (sail), meseleyi cevaplandırmaya ifta, fetva ile hükmü açıklayana da müfti (mucib) denmektedir.¹²⁵

8a/4 ve 8a/5 numaralı kayıtlarda yedi aylık hamileyken satın alınmış bir cariye'nin çocuğunun önceki sahibinin soyundan mı yeni sahibinin soyundan mı olduğuna dair bir fetva istendiği görülmüştür. “Zeyd amrudan iştirâ ettiği câriye vakt-i şîrâdan yedi ay tamamında vaz’-ı haml idüüb bir veled getirdikte amru müşteri amru bendendir deyü da ‘vet eylese ol veledin nesebi amrudan sâbit olub amrunun oğlu olmuş olur mu beyân buyrula el-cevâb olur’”¹²⁶

2.2.6. Miras

Bir fıkıh terimi olan miras “başkasından kalan, bir şeyin bir kişi veya topluluktan diğerine geçmesi, tevarüs edilen şey” anlamlarına gelmektedir.¹²⁷ Şer’iyye sicillerinde ve tereke defterlerinde miras türünden davalara mirası devreden ve devralan, nelerin miras kaldığı vb. detaylarla birlikte erişmek mümkündür.

Osmanlı’da mirasın pay edilme işlemi mahkemelerce yürütüldüğü için bu görevi “kassam” adı verilen mahkeme görevliler yürütmekteydi. Osmanlı’nın miras uygulamasında akrabalık bağları en ön planda yer almaktadır. Buna göre varisler arasından en yakın akrabalar payda önceliğe sahip durumdadır. Bir kişinin varis konumunda olabilmesi için miras bırakan kişi ile aralarında fiili ve hukuki bir bağın olması gerekmektedir. Osmanlı Devleti’nde miras hukuku Müslümanlar için uygulanırken erkeklerin kadınlara oranla daha fazla pay aldıkları görülmüştür. Gayrimüslimler için miras hukuku uygulanacağı zaman bu sistem o kişilerin kendi mensup oldukları dinin hukuk kurallarına göre işlemekteydi.¹²⁸

¹²⁵ Fahrettin Atar, “Fetva”, **DİA**, 12, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995, s. 486

¹²⁶ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 8a/4

¹²⁷ Hamza Aktan, “Miras”, **DİA**, 30, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2020, s. 143

¹²⁸ T. Nur Kaya, “Osmanlı Döneminde İslam Miras Hukukunun Uygulanması”, **Orta Doğu ve Orta Asya- Kafkaslar Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi**, 4/2, 2024, s.109-111

Çalışmış olduğumuz defterde miras davaları sırasıyla 24a/1 ve 24b/2 şeklindedir. Bu iki belgenin içeriği genel hatlarıyla Vidin sakinleri Kutluhan Hatun ve El-Hac İbrahim kardeşlerin annesi Asiye, babası Osman ve kardeşi Mehmed vefat ettiklerinden dolayı bunlardan intikal eden miras bu iki kardeşe kalmasını anlatmaktadır. Davaya konu olan Kutluhan Hatun’a kalan miras 150 kuruş değerindedir ve Vidin’in Kalinofça Çarşısında yer alan bazı dükkanları kapsamaktadır. Hayattaki erkek kardeşi El-Hac İbrahim miras kalan mülklerin değeri olan 150 kuruşu şahitlerin huzurunda kendisine teslim etmiştir.¹²⁹ Onunla bağlantılı olan bir diğer miras davasında Kutluhan Hatun (yine aynı şahıs), kardeşi El-Hac İbrahim’den aldığı 117 buçuk kuruş karşılığında, intikal eden mirasın geri kalanını şahitlerin huzurunda kardeşine teslim ettiği belirtilmiştir.¹³⁰

2.2.7. Geçici Görev Tayini

Osmanlı Devleti’nde görevinde faal olarak çalışan görevliler zaruri, dini, siyasi vb. sebeplerden dolayı makamlarını terk edecekleri zaman iş düzeninde aksaklıklar yaşanmaması için bu kişilerin makamlarına başkaları geçici görevlendirme ile atanmaktaydı. Çalışmış olduğumuz defterde 9a/3, 9a/4 ve 9a/6 numaralı kayıtlar bu tarz görevlendirmelere örnek teşkil eden kayıtlardır. 9a/4 numaralı kayıtta Kaban Camii imamının geçici olarak görevi bırakma sebebi ve yerine gelecek olan kişi bilgisi şu şekilde kaydedilmiştir; “...*Kaban Câmî ‘-i Şerîf imamı el-Hâc Veli Efendi Hacc-ı Şerîfe gitmekle varub gelince yerine hidmet-i lazîmesi edâ eyleye bâ ‘isü’l-inhâ Es-Seyyid Ahmed Efendi Mahallesi memhûr ve ilzâm eyleye kaydşûd...*”¹³¹

2.2.8. İcâr

Kelime anlamı olarak icâr “*kira parası, kiraya verme*” anlamlarına gelmekle beraber¹³² “*iş karşılığı verilen şey, amelin ivazı*” şeklinde anlamları da mevcuttur.¹³³ Bu işlemde malını kiraya verene mucir, kiralayan kişiye müstecir, kiralanan şeyin bedeline ücret ya da icâr denmektedir.¹³⁴ Çalışmış olduğumuz defterde 3 adet icâr kaydı bulunmaktadır.¹³⁵ Bu üç belge de birbiriyle bağlantılı olup Paşa Sarayı yakınındaki bir hamamın kefalet suretiyle kiralanmasına dairdir. 8a/3 numaralı icâr kaydı belgesi şu şekildedir;

... İşbu bin yüz elli üç senesi mâh-ı Muharremü'l-Harâmî gurreşi gününden elli dört senesi Zi'l-hiccesi gâyetine varınca merhûm sâbık Ser Kassabân-ı Hassa El-Hâc Osman Ağa'nın Medîne-i

¹²⁹ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 24a/1

¹³⁰ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 24b/2.

¹³¹ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 9a/4

¹³² Şemseddin Sâmî, **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı yayınları, 1-2, İstanbul, 1317, s. 72

¹³³ Ali Bardakoğlu, “İcâre”, **DİA**, XXI, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000, s. 89

¹³⁴ Şakir Berki, “Borçlar Hukukunda İcâr”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 12/3, 1955, s. 164

¹³⁵ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 8a/1, 8a/2, 8a/3

Vidin’de vâki’ olan çiftte cavuş hamamının dört taksitde edâ eylemek şartıyla iki seneliği mütevellî vekîli ve evkaf-ı mezbûr câbisi olup hâlâ Vidin sükkânından Osman Efendi yedinde birbirilerimizin kefâletiyle yalnız üç yüz kıt’a esed-i gurûş isticâr eylediğimiz hasebiyle mûmâileyh Osman Efendi’ye ber vech-i meşrûh iki senede hamam-ı mezbûrun icâresinden altı yüz guruş ve deynimizdir ki inşâllâhute’âlâ meblâğ-ı mezbûr altı yüz guruşu mûmâileyh Osman Efendi’ye edâ ve teslîm eylediğimizde yedine itâ eylediğimiz işbu memhûr deyn temessükümüz redd ve şakk oluna...¹³⁶

2.2.9. Es’ar Kaydı

Es’ar kayıtları mevcut malların değeri hesaplandıktan sonra kimisinin yarısı, kimisinin üçte biri veya ikisi üzerinden değer biçilip bir pay çıkarılarak hesaplanmış fiyat listelerini temsil etmektedir. Bu işlem yapılırken eşya ve malların sahipleri, sanat ve ticaret erbabı kimseler, tarafsız Müslümanlar ve başka bilirkişiler çağırılır, bu kişiler aralarında mutabık olduktan sonra fiyatlar konusunda karar varılırdı.¹³⁷

Çalışmış olduğumuz defterde 8b/1 numaralı bir adet belge es’ar kaydına örnek gösterilebilir. Fiyatlandırmanın altında bu fiyatların ortak karar ve ittifakla alındığına dair şu ibare yer almaktadır: “Cümle ittifâkıyla ma’rifet-i şer’le nizâm verilmişdir kaydşûd.”¹³⁸

2.2.10. Arazi Tapu İşlemi

Osmanlı Devleti’nde topraklar miri, vakıf, mülk, metruk ve mevat şeklinde beş bölümden oluşmaktaydı. Genelde miri arazilerin detaylarının kaydedildiği tahrir defterlerini Osmanlı’da kadastroya dair ilk örnek olarak göstermekte sakınca yoktur.¹³⁹ Çalışmış olduğumuz defterde 8b/2 numaralı kayıta Sahra mukataasında bir parça toprağın mutasarrıflarından birinin vefat etmesi üzerine onun yerine kızının mutasarrıflık için tapuya talip olması ve tapunun o kişiye verilmesi konusu yer almaktadır. Belgenin detaylı hali şu şekildedir:

...Sahra muka’âtasına tâbi’ Gradic-i Cedîd toprağında vâki’ bir tarafı Monla Hasan bağı ve bir tarafı İstoyân zımmî bağı ve bir tarafı göl ve tarafı râbi’-i târik-i ‘amme ile mahdûd ve mümtâz tahminen kırk araba giyah hâsıl olunur bir kıt’a çayıra mutasarrıf Vidin sâkinlerinden Sarı Mustafa ve Ahmed Beşe iştirâken mutasarrıf iken mezbûr Sarı Mustafa fevt olup kızı Meryem ile mezkûr Ahmed Beşe çayıra mezbûre iştirâken zabt ve mutasarrıf olmak için müceddeden tapusuna tâlip ve râgıb olmağla kanûn-ı kadîm üzere mîrî için resmî tapusu alınub mâlikâne mutasarrıfı olmak için yedlerine işbu tapu-ı tam verildi tarafımızdan ve taraf-ı âherden müdâhele ve muarraza olunmaya.¹⁴⁰

¹³⁶ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 8a/3

¹³⁷ Fuat Bayramoğlu, “1640 Tarihli Es’ar Defteri Cam Eşyanın Adları ve Fiyatları”, **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, 43, İstanbul, 1987, s. 516

¹³⁸ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 8b/1

¹³⁹ Murat Alandağlı, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Kadastro Çalışmalarının Sosyo-Kültürel Yönüne Dair Bir Kesit (Adalar Kadastro Örneği)”, **OTAM**, 46, 2019, s. 44

¹⁴⁰ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 8b/2

2.2.11. Navlun Ödemesi

Sözlük anlamı olarak navlun “*gemi kirası, gemi ve vapura eşya ve yolcular için verilen ücret*” anlamını taşımaktadır.¹⁴¹ Osmanlı Devleti’nde zaman zaman bazı ürünlerin nakledilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu ürünler genelde İstanbul’un ve sarayın iaseyle donanmanın ve ordunun ihtiyaç duyduğu top vb. mühimmat, donanma inşası için ağaç vb. yapı malzemeleri olmaktadır. Nakledilecek olan ürünler ya ticari gemilerle ya da donanmanın gemileriyle taşınmaktaydı. Eğer bu ürünler tüccarların gemileriyle yapılmışsa, gemi sahibine mesafenin uzaklığına ve taşınan malın türüne göre belirlenen bir taşıma ücreti, yani navlun ödemesi yapılmaktaydı. XVII. yüzyılda deniz taşımacılığı için yapılan navlun ödemeleri kara taşımacılığına göre çok daha yüksek fiyatlı idi.¹⁴²

Transkripsiyonunu yapmış olduğumuz sicil defterinde toplam üç adet navlun ödemesi türünde belge vardır.¹⁴³ Bu ödemeler genelde buğday türünden tahılın prestoyka¹⁴⁴ adı verilen bir taşımacı grubun gemiye yüklemesinin ardından verilmiş olup, bin kile hintaya (buğday) karşılık 49 gurus 40 akçe, 9 bin keyl hintaya 396 gurus ödeme yapılmıştır. Ürünlerin yüklendiği yerin de Zıstovi İskeleyi olarak kayıtlara geçmiştir. Örneğin; “...Zıstovi İskeleyinde iki küt’a sefineye Vidin defterdârı Pir Mustafa Ağa ma’rifetiyle tahmil olunan dokuz bin keyl hinta navlonu ve yirmi dört prestoyka dörder gurus ücretlerini bâ-kesr(?) üç yüz doksan altı gurus defterdâr-ı mûmâ-ileyh yedinden bi’t-tamam aldım dedikde bu mahale kayd şûd.”¹⁴⁵

2.2.12. Hamam Tarifesi

Osmanlı Devleti’nin toplum yapısı oldukça kozmopolit bir yapıya sahiptir. Toplumda bu kozmopolit kitleyi mağdur etmemek ve kargaşaya mahal vermemek için birtakım düzenlemeler yapmak zorunlu hale gelmiştir. Bu düzenlemeleri hizmet alanlarında/binalarında, toplumun ortak kullandığı mecralarda görmek mümkündür. Çalışmış olduğumuz defterde bu konu hamam kullanım günlerinin düzenlenmesi şeklinde görülmektedir. 8b/3 ve 8b/4 numaralı kayıtlarda Nasara, Yahudi, Kıbtıyan ve Müslüman grupların hamamı aynı gün değil kendileri için belirlenmiş günlerde kullanılması gerektiğine dair bilgiler yer almaktadır. Örneğin;

¹⁴¹ Sâmî, a.g.e., s. 1452

¹⁴² K. İlker Bulunur, “16. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nda Deniz Taşımacılığı: Navlun ve İskerçe Sözleşmeleri”, **History Studies**, 6/3, 2014, s. 90-91

¹⁴³ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 25a/1, 25a/2, 25a/3

¹⁴⁴ Prestoyka, Slavca bir terim olup, Tuna iskelelerinde zahire, cephan ve mühimmat gibi sefer malzemelerini nehir gemilerinden yükleyen veya boşaltan işçi sınıfına verilen isimdir. Seyfullah Aslan, **Osmanlı İmparatorluğu’nun Tuna Donanması: Teşkilat ve Faaliyetleri (1683 – 1718)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2022, s. 171

¹⁴⁵ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 25a/2

Bâ'-hüccec hazreti cihanbâni muhâfız-ı Vidin izzetlü Turnacıbaşı Ağa i'lâm-ı şer'iyye mücebince fîmâba'ad Nasara ve Yahûd ve Kıbtîyân nisvânı ehl-i İslâm nisvânı ile muhtelif hamam duhûl etmeyüb mahâl-ı merkûm nisvânı için müsbet ve sülûs günlerinde tahsis olunmak üzere gereği gibi tenbîh idûb ve ba'de ezin hilâfına ruhsat ve cevâz göstermeyesiz.¹⁴⁶

2.2.13. Defin İşlemleri

Yüzyıllardır süregelen çeşitli dinler ve inançlar sebebiyle cenaze merasimleri dünyanın pek çok yerinde farklı şekillerde gerçekleşmektedir. İslam dünyasında da insan öldükten sonra hürmet gören bir varlık olarak kabul edildiği için, Hz. Peygamberin uygulamaları devam ettirilerek teçhiz¹⁴⁷ ve tekfinle¹⁴⁸ birlikte defin işlemlerinin gerçekleştirildiği görülmektedir.¹⁴⁹ Osmanlı döneminde cenaze merasimlerinin devlet tarafından resmi şekilde ve devlet görevlileriyle icra edildiği görülmektedir. Özellikle bir devlet görevlisinin cenazesiye, merasim çok daha özel bir program haline dönüşmekteydi.¹⁵⁰

18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinde 27b/1, 27b/2, 27b/3, 27b/4 numaralı belgeler, ölen kişilerin defin işlemlerini ve teçhiz ve tekfin için sarf olunan ücretleri belirtmektedir. Bu belgelerden ulaştığımız bilgiler yalnızca defin masraflarıyla sınırlı kalmayıp, kişilerin ölüm yerleri hakkında da bilgi sahibi olmaktayız. Örneğin 27b/1 numaralı belgede zikrolunan kişinin cesedi bir su kuyusunda; 27b/3 numaralı belgedeki kişinin cesedi ise bir berber dükkanında bulunmuştur. 27b/2 ve 27b/4 numaralı belgelerdeki kişilerin de asker oldukları anlaşılmaktadır. Bu kişilerin bazılarının isimleri bilinmezken, ismi bilinen bir kayda şu örnek gösterilebilir; “...*Hüseyin Beşeninmahbûsunda fevt olan 25 K. İnce Mehmed Beşenin terekesi teçhiz ve tekfine ba'de's-sarf 130 pâresi bâki kalmışdır kaydşûd.*”¹⁵¹

2.2.14. Tezevvüc (Evlilik)

Zevce kelimesinden türeyen tezevvüc sözlükte “*evlenme, nikahla karı alma, zevce edinme*” anlamlarına gelmektedir.¹⁵² İslam hukukunda evlilik, ailenin temel yapı taşı oluşturarak, kadın ve erkek için mahrem bir alan sağlayan ve insan soyunun devamı için meşru bir ilişki olarak kabul edilen bir eylemdir. Osmanlı'nın ilk dönemlerinde Müslümanlar arasındaki evlilik akdinin

¹⁴⁶ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 8b/3

¹⁴⁷ Ölen kişinin defni için yapılan genel hazırlıklara verilen isim.

¹⁴⁸ Ölen kimsenin yıkama işleminden sonra kefenlenmesine verilen isim. Teçhiz ve Tekfin kavramları için bkz. Kürşat Demirci, “Cenaze”, **DİA**, 7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993, s. 353

¹⁴⁹ Nevzat Erken, “Osmanlı İstanbul’unda Cenaze ve Defin İşlemleri: H.1117/M.1705 Tarihli Sicil Kaydına Göre”, **Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi**, 4, 2019, s. 55

¹⁵⁰ İhsan Şen, “Osmanlıda Cenaze Merasimleri ve Mûsiki”, **Kocaeli İlahiyat Dergisi**, 3/2, 2019, s.147 (kynç s. 145-156)

¹⁵¹ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 27b/4

¹⁵² Sâmi, a.g.e., s. 690

gerçekleşmesinde kadıların aktif rol oynadığı görülmektedir. Gayrimüslimlerin evlenme, boşanma, nafaka gibi işlemleri ise onların ruhani reisleri aracılığıyla gerçekleştirilmekteydi.¹⁵³

İslam hukukuna göre Müslüman kadınların gayrimüslim erkeklerde evlenmeleri münasip görülmemiştir. Fakat arşiv belgelerinden tespit edilen bazı durumlara göre XIX. yüzyılda toplumun yapısında meydana gelen değişikliklerden mütevellit bu yasakların çiğnendiği durumlar görülmüştür. Çevirisini yapmış olduğumuz defterde de bir Müslüman-gayrimüslim akdi mevcuttur. Fakat evlilik akdi gerçekleşmeden önce gayrimüslim olan kadının Müslüman olduğu görülmüştür: “*Boyzen(?) Muhârebe kurbinde Tonoş nâm karyeden gelüb Şeref-i İslam ile müşerref olan İnge'nin ismi Aişe vaz'olundu...*”¹⁵⁴ Belgenin devamında evlilik akdinin gerçekleştirdiğini gösteren kısım da “*Ez-zevce'tü'l-tezevvüc: Mehmed Alemdar K. 53 – Mehr-i Müeccel Meblağ 1500 – ez-zevce'tü'l-menkühe Aişe binti Abdullah.*”¹⁵⁵ şeklinde kayıtlara geçmiştir.

2.2.15. Ödenek

18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinde bu türden bir adet belge bulunmaktadır. 15b/2 numaralı olan bu dava, hizmet karşılığında yapılması beklenen bir ödemeyle ilgilidir. Bu hizmetin detaylarından kısaca bahsedecek olursak, Vidin Kassabbaşı Evkafına ait Hamrhane'ye buz getiren Vidinli Gayrimüslim nakliyatçılar, rençperler ve sair görevlilerin, yürüttükleri hizmet karşılığında hakları olan ödemenin tamamen yapıldığına dair bir kayıttır.

2.2.16. Satış

Çalışmış olduğumuz defterde satış türünden davalara da rastlanmıştır. Bu tür davaların ilki 9a/1 numaralı olup, Vidin'e bağlı Orta Tuna Mahallesinde oturan aslen Tırnovalı bir yeniçeri ağasının sulh yoluyla yaptığı bir satışı kayda almıştır. 27b/5 numaralı ikinci belge Vidin yakınlarındaki Hasan Beşe Çoban Köprüsü yakınlarındaki bir otlak arazisi için yapılan satışı içermektedir. Söz konusu satışta Kara Fatıma isimli kadın, kendisine ait bu araziye aynı zamanda vekili olan eşi İsmail'e 8 kuruşa satarak, arazi üzerindeki haklarından feragat etmiştir.

¹⁵³ Mustafa Çakıcı, “Osmanlı Devleti'nde Nikâh Muameleleri (1876-1922)”, *Hazine-i Evrak Arşiv ve Tarih Araştırmaları Dergisi*, 4/4, 2022, s. 130-132

¹⁵⁴ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 27b/6.

¹⁵⁵ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 27b/7.

2.2.17. Tereke

Muhallef kelimesinin çoğulu olan muhallelfat kelimesinin sözlük anlamı “geride kalan, geriye bırakılan” olup bu kelimenin yerine belgelerde genellikle “tereke” kelimesi kullanılmaktadır.¹⁵⁶ Tereke defterleri, ölen kişilerden geriye kalan mal-mülkün tespit edildiği ve şeriatın kurallarına uygun olarak bölüştürüldüğünü gösteren kadı defterleridir.¹⁵⁷ Tereke defterleri aynı zamanda ölen kişinin ve mirasçılarının kimlik bilgilerini, çeşitli masraf ve harcamaları da gösteren ve Osmanlı tarihi için zengin kaynak niteliği taşıyan defterlerdir. Esasında tereke defterleri ayrı bir kaynak grubu olarak mevcut olmayıp Osmanlı mahkemelerinde görülen davaların ve kadılar tarafından tanzim edilen çeşitli evrakların toplandığı sicillerde yer alan kayıtların bir bölümünden oluşmaktadırlar.¹⁵⁸

Ölen kişinin varislerine kalan maldan önce cenaze masrafları olarak bilinen *teçhiz ve tekfîn* masrafları karşılanır ve varsa merhumun borçları alacaklılara ödenirdi. Eğer mal varlığı merhumun borcunu ödemeye yetmiyorsa alacaklılar terekede hak sahibi olabiliyorlardı. Borç ödemeleri gerçekleşikten sonra kalan mallar mirasçılar arasında pay edilirdi. Ölen kişinin bir mirasçısı yoksa (*bilâ-vâris*) terekedeki mallar doğrudan Beytü'l-Mâl'e aktarılırdı.¹⁵⁹ Vârissiz terekelerin devlet hazinesine aktarılma işlemi belgelerde “*zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayub terekesi cânib-i Beytü'l-Mâle ait olduğu...*” şeklinde belirtilmiştir. Kişinin ödenmesi gereken bir borcu vs. var ise bunlar ödendikten sonra “*sahîhü'l-bâkî*” adlı başlıkta yer alan toplam miras hak sahiplerine pay edilirdi.

Varisi olan bir terekeye Bedreddin Mahallesi sakinlerinden Muhammed Ağa'nın terekesi örnek gösterilebilir; “*...fevt olan Muhammed Ağa ibn-i Abdullah nâm müteveffânın verâset-i zevce-i metrûkesi Fatıma bint-i Osman nâm hatun ile sulbi sagîr oğlu İbrahim ve sulb-i kebîre kızı Asiye'ye münhasıra olduğu...*”¹⁶⁰

Varisi olmayan bir tereke örneği de şu şekildedir; “*...vefât iden Ahmed Beşe bin Abdullah nâm müteveffânın zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayub terekesi cânibi Beytü'l-Mâl'e âid oldukda...*”¹⁶¹

Tereke kayıtları bizlere bahsi geçen tarihte ve bölgede yaşayan halkın sosyo-ekonomik durumlarıyla ilgili bilgiler sunmaktadır. Kişilerin kullandığı eşyaların çeşit ve maddi yünden detaylarına ulaşmak bu belgeler sayesinde mümkündür. Belgelerde geçen eşyalara baktığımızda

¹⁵⁶ Tahsin Özcan, “Muhallefât”, *DİA*, 30, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2005, s. 406

¹⁵⁷ Halil İnalcık, “15. Asır Türkiye İktisadi ve İçtimai Tarihi Kaynakları”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 15/1-4, İstanbul 1953, s. 52

¹⁵⁸ Fatih Bozkurt, “Osmanlı Dönemi Tereke Defterleri ve Tereke Çalışmaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 11/22, 2013, s. 193

¹⁵⁹ Özcan, a.g.m., gös. yer

¹⁶⁰ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 24a/2

¹⁶¹ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 10a/1

genel itibariyle giyim eşyası, mutfak ve ev eşyaları, bağ-bahçede kullanılan aletler vb. ürünler öne çıkmaktadır.

Tablo 4: Tereke Sahipleri, Miktarları ve İntikalleri

Kayıt No	Terekenin Sahibi	Terekenin Toplam Değeri	Giderlerden Sonra Kalan Meblağ	Terekenin Varis Durumu
9b/2	Rukiye bint-i Abdullah	---	---	Vârisli Ali Efendi
9b/3	Selim Beşe	Pare 360	Pare 18	Bilâ-vâris/Beytû'l-Mâl'e ait
10a/1	Ahmed Beşe	Pare 476	Pare 86	Bilâ-vâris/Beytû'l-Mâl'e ait
10a/2	Nedelko	Pare 3060	Pare 2840	Vârisli Boğdana Pare 1180 Şanu Pare 1652
10a/3	İbrahim Beşe	Pare 713	Pare 343	Bilâ-vâris/Beytû'l-Mâl'e ait
10b/1	Hasan Efendi	Pare 36607	Pare 35157	Vârisli Hisse-i Zevcei'l-Mevcûde Pâre 4394 Abdurrahman Pare 15380 Aişe Pare 7690 Fatıma Pare 7690
13a/1	İbrahim Çukadar	Pare 13255	Pare 11045	Vârisli Li ebeveyn ez garındaşı kılarcı Abdi Ağa
13b/1	Mitre	Pare 14260	Pare 12060	Vârisli Margarita Pare 3012 Cono Pare 4518 Mariye Pare 2259 İstefaniye Pare 2259
14a/1	Tercüman Osman Efendi	Pare 90112	Pare 83552	Vârisli Hisse-i Zevciyetü'l-Mezbûre Hatice Hâtun Pare 10444 Li ebeveyn İsmail Ağa Pare 20888 Li ebeveyn Ahmedü'l-Sagîr Pare 20888 Hisse-i Bintü'l-Mezbûre Hatice Hâtun Pare 10444 Hisse-i Bintü'l-Mezbûre Rukiye Hâtun Pare 10444 Hisse-i Bintü'l-Mezbûre Safiyetü'l-Sagîre Pare 10444

Tablo 4: (Devamı)

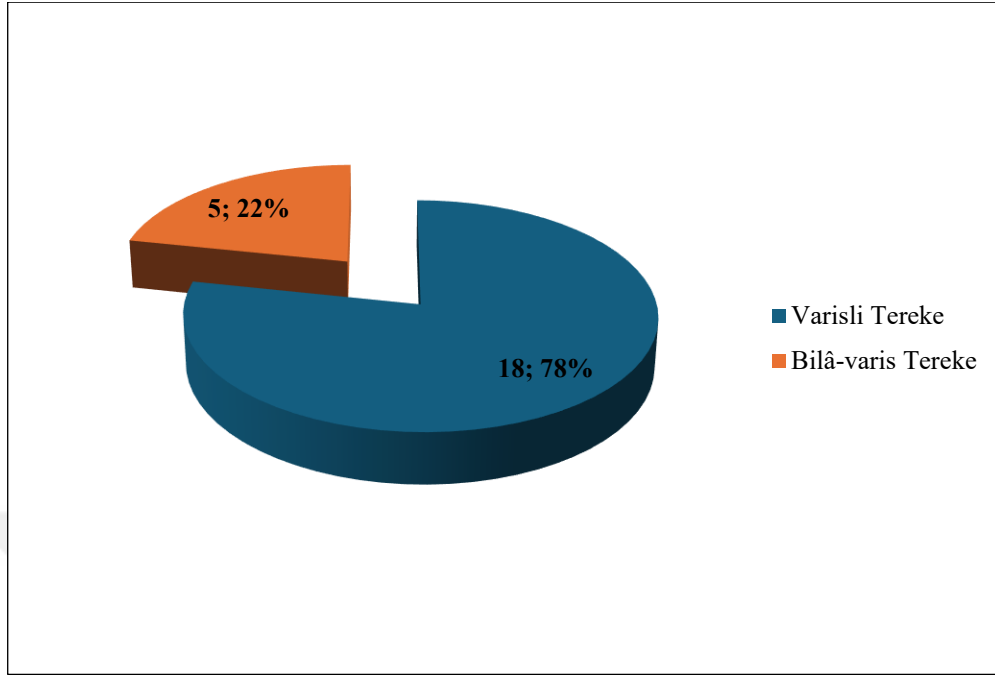
Kayıt No	Terekenin Sahibi	Terekenin Toplam Değeri	Giderlerden Sonra Kalan Meblağ	Terekenin Varis Durumu
15a/1	Turnadar Ali Ağa	Pare 31669	Pare 26129	Vârisli Hisse-i Zevciyetü'l-Merkûm Pare 3266 Hisse-i İbnü'l-Mezbûr Hüseyin Pare 9144 Hisse-i Bintü'l-Mezbûr Hanife Pare 4572 Hisse-i Bintü'l-Mezbûr Rukiye Pare 4572 Hisse-i Bintü'l-MezbûrÜmmü Gülsüm Pare 4572
17b/1	Ömer Beşe	Pare 1640	Pare 1080	Bilâ-vâris/Beytü'l-Mâl'e ait
18b/1	Ahmed Kethüdâ	Pare 17640	Pare 14285	Vârisli Hisse-i zevcü'l- mezbûre Havva Hâtun Pare 3571 Hisse-i ibnü'l-ahtü'l-lî ebeveyn Monla Hasan Pare 7142 Hisse-i bintü'l-ahtü'l-lî ebeveyn Rukiye Hâtun Pare 3571
20b/1	Ali Beşe	Pare 3942	Pare 2973	Mehr-i müccel ez-zevcetü'l- mezbûre
21a/1	Âişe bint-i Abdullah	---	---	Vârisli El-Hâc Mehemmed Beşe Üveys Beşe
21b/1	---	Pare 5212	Pare 4800	Vârisli Hisse-i zevcü'l-mezbûr Hacı Mehmed Pare 2400 Hisse-i el-Vâris-i Üveys Beşe Pare 240
22a/1	Yazıcızâde Ali Beşe	Pare 912	Pare 667	Bilâ-vâris/Beytü'l-Mâl'e ait
22b/1	Mahmud	Pare 2059	Pare 780	Vârisli Hisse-i Zevciyetü'l-Mezbûre Meblağ 195 Et-Teslîm-i Beytü'l-Emin Beytü'l-Mâl Meblağ 585
23a/1	Muhammed Ağa	Pare 18992	---	Vârisli Zevce-i metrukesi İsmihani Anası Hanife Saliha Kızı Fatıma

Tablo 4: (Devamı)

Kayıt No	Terekenin Sahibi	Terekenin Toplam Değeri	Giderlerden Sonra Kalan Meblağ	Terekenin Varis Durumu
23a/2	Âişe	Pare 4375	Pare 4167	Vârisli Hisse-i Zevciyetü'l-Mezbûr Pare 956 Anası 584 Oğlu İsmail 875 Oğlu Mustafa 875 Oğlu Halil 875
23b/1	Hasan Beşe	Meblağ 19220	Meblağ 13332	Vârisli Hisse-i Zevcü'l-Mezbûre Meblağ 1643 Hisse-i Bint-i Meblağ 2249 Hisse-i İbnü'l-Mezbûr İbrahim Meblağ 4598 Hisse-i İbnü'l-Mezkûr Ali Meblağ 4598
24a/2	Muhammed Ağa	Meblağ 685	Meblağ 434	Vârisli Et-teslîm-i Abdü'z-Zevce Merkûm Fatîma Hatuna
24b/1	Eski Mustafa Bey	---	---	Vârisli Gümrüğü İbrahim Ağa
25a/4	Mehmed	Meblağ 26666	Meblağ 19558	Vârisli Hisse-i Zevcetü'l-MezbûrÂişe Meblağ 3428 Hisse-i Bintü'l-Mezbûre Fatîma Meblağ 3428 Hisse-i İbnü'l-Mezbûr Ali Meblağ 6856 Hisse-i İbnü'l-Mezbûr Hasan Meblağ 6856

Tereke kayıtları incelenirken çoğunluğunun varisli terekeler olmak üzere, bilâ-varis yani öldüğünde malının kalacak kimsesi olmayan kişilerin olduğu görülmüştür. Varisli terekelerde ölen kişinin ardında kalan malı mülkü geride kalan varislerine dağıtılmaktadır. Bu işlem yapılırken kadınlara ve kız çocuklara erkeğe düşen hakkın yarısının düşmüş olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca eğer varsa ölen kişinin borcu, bu borç da kişinin mal varlığından ödenmektedir. Varisi olmayan tereke kayıtları, varisli tereke kayıtlarına göre azınlıkta kalmaktadır. Bu kişilerin öldükten sonra geride kalan malları devletin hazinesine aktarılmaktaydı. Varisli ve vârisiz tereke kayıtlarının yüzdelik dağılımı aşağıdaki grafikte, terekelerin diğer detayları ise aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Grafik 2: Vârisli/Vârissiz Tereke Kayıtlarının Dağılımı

Tablo 5: Vârisli Tereke Kayıtları

Kayıt No	İsmi	Ölüm Şekli	Yaşadığı Konum
9b/2	Rukiye bint-i Abdullah	Doğal	Alaca Tekye Mahallesi
10a/2	Nedelko	Doğal	Bokofça nam karye
10b/1	Hasan Efendi	Doğal	Süleyman Çavuş Mahallesi
13a/1	İbrahim Çukadar	Doğal	Flordin Kasabası
13b/1	Mitre	Doğal	Banofça nam karye
14a/1	Tercüman Osman Efendi	Doğal	Mezid Bey Mahallesi
15a/1	Turnadar Ali Ağa	Doğal	Ortakapu Mahallesi
18b/1	Ahmed Kethüdâ	Doğal	Şeyh Ahmed Mahallesi
20b/1	Ali Beşe	Doğal	---
21a/1	Âişebint-i Abdullah	Doğal	Mustafa Paşa Mahallesi
21b/1	---	Doğal	---
22b/1	Mahmud	Doğal	Karaman Mahallesi
23a/1	Muhammed Ağa	Doğal	Çavuş Mahallesi
23a/2	Aişe	Doğal	Mustafa Paşa Mahallesi
23b/1	Hasan Beşe	Doğal	Mustafa Paşa Mahallesi
24a/2	Muhammed Ağa	Doğal	Bedreddin Mahallesi
24b/1	Eski Mustafa Bey	---	Rakovişçe Karyesi
25a/4	Mehmed	Doğal	Şeyh Ahmed Efendi Mahallesi

Tablo 6: Bilâ-vâris (Beytû'l-Mâl'e aktarılan) Tereke Kayıtları

Kayıt No	İsmi	Ölüm Şekli	Açıklamalar
9b/3	Selim Beşe	Doğal	31. Cemaat
10a/1	Ahmed Beşe	Doğal	Cebeci
10a/3	İbrahim Beşe	Katlen Vefat	58. Bölük
17b/1	Ömer Beşe	Doğal	Yeniçeri
22a/1	Ali Beşe	Doğal	79. Cemaat

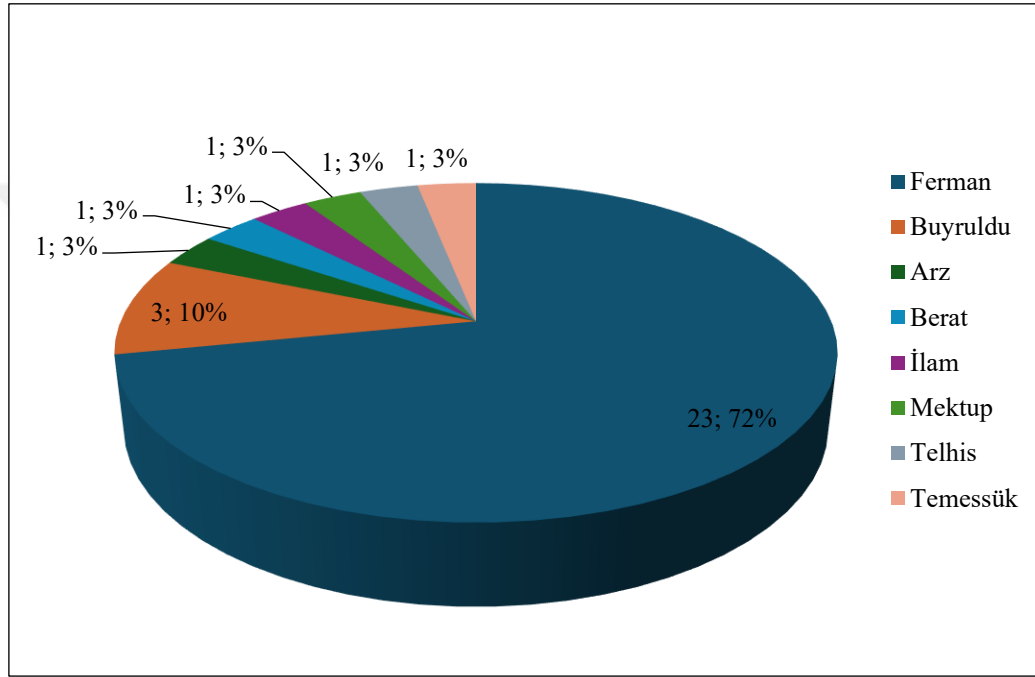
Tablo 7: Tereke Kayıtlarında İsmi Sıkça Yer Alan Bazı Eşyalar

Eşyanın Türü	Kayıtlı Numarası
Balta	10b/1, 18b/1, 22b/1, 23a/1, 23a/2, 23b/1, 24b/1
Bıçak/Sim Bıçak	14a/1, 18b/1, 24b/1
Biniş	10b/1, 13a/1, 14a/1, 15a/1
Çahşir	10b/1, 13a/1, 14a/1, 18b/1, 23a/1
Entari Çeşitleri	9b/2, 13a/1, 14a/1, 18b/1, 20b/1, 21a/1, 23a/1
Eyer	10b/1, 13a/1, 13b/1, 14a/1, 15a/1, 22b/1, 24b/1
Ferâce	9b/2, 10b/1, 14a/1, 21a/1
Hırdavat	9b/3, 10a/1, 10a/3, 15a/1, 23a/1, 23b/1,
Kahve İbriği/Koyacak/Tepsi	13a/1, 18b/1, 14a/1, 23a/1
Kılıç/Sim Kılıç/Kara Kılıç	10a/1, 10b/1, 13a/1, 14a/1, 15a/1, 18b/1, 20b/1, 22b/1, 23a/1, 23b/1
Kilim Çeşitleri	10b/1, 14a/1, 15a/1, 18b/1, 20b/1, 20a/1, 24a/2, 25a/4
Köhne Don/Don	9b/2, 13a/1, 18b/1, 23a/1, 23b/1, 24b/1
Köhne Gömlek	13a/1, 23a/1, 24b/1
Köhne Kavuk/Kavuk	13a/1, 14a/1, 24a/2, 24b/1, 25a/4
Köhne Minder/Minder	14a/1, 15a/1, 23a/1, 24b/1
Köhne Sandık/Sandık	14a/1, 18b/1, 21a/1, 23a/1, 24b/1, 25a/4
Köhne Seccade/Seccade	18b/1, 20b/1, 23a/1, 24a/2
Köhne Yağmurluk/ Yağmurluk	9b/3, 10a/1, 14a/1, 15a/1, 18b/1, 20b/1, 22b/1, 23b/1
Köhne Yasdık/Yasdık	9b/2, 14a/1, 15a/1, 18b/1, 21a/1, 22a/1, 23a/1, 24a/2, 24b/1, 25a/4
Köhne Yorgan/ Yorgan	9b/2, 10b/1, 13a/1, 14a/1, 18b/1, 21a/1, 23a/1, 23b/1, 24a/2, 24b/1
Kuşak Çeşitleri	9b/2, 10b/1, 13a/1, 14a/1, 18b/1, 20b/1, 21a/1, 22a/1, 23a/1, 23a/2
Kürk Çeşitleri	9b/3, 13a/1, 13b/1, 14a/1, 18b/1, 20b/1, 22a/1, 23a/1, 23b/1
Leğen	9b/2, 14a/1, 18b/1, 23a/1, 24a/2, 25a/4
Şalvar	9b/3, 10a/1, 14a/1, 15a/1, 20b/1, 22a/1,
Sagir Sahan/Sahan	9b/2, 13b/1, 14a/1, 18b/1, 21a/1, 23a/1, 23a/2, 24a/2, 25a/4
Sagir Tepsi/Ağaç Tepsi/Köhne Tepsi/Sini	18b/1, 21a/1, 23a/1, 23a/2, 23b/1, 25a/4,
Sagir Bakraç/Bakraç	10a/2, 13b/1, 18b/1, 20b/1
Sagir Balta/Köhne Balta/Balta	10b/1, 18b/1, 22b/1, 23a/1, 23a/2, 23b/1, 24b/1
Tas Çeşitleri	9b/2, 14a/1, 18b/1, 21a/1
Tencere/Kapak	13b/1, 18b/1, 21a/1, 23a/1, 23a/2
Tüfenk	10b/1, 20b/1, 22b/1, 23a/1, 23b/1, 25a/4
Zibun	10b/1, 13b/1, 18b/1, 23a/1, 24a/2

2.2.18. 18 Numara Vidin Şer'iyye Sicilindeki Resmi Yazılar

18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilini incelediğimizde Osmanlı'nın merkezinden bu bölgeye gönderilmiş bir takım resmî belgeler olduğunu görmekteyiz. Bu belgeler ferman, buyruldu, arz, berat, ilam, telhis, temessük ve mektup türünden belgeler olup aşağıdaki tabloda adet ve kayıt numaraları ile ilgili tasnif yer almaktadır.

Grafik 3: Merkezden Gönderilen Resmi Yazıların Dağılımı

Tablo 8: Merkezden Gönderilen Resmi Yazılar

Kayıt Türü	Adeti	Belge Numarası
Ferman	23	1b/1, 1b/2, 2b/1, 3a/1, 3a/2, 4a/1, 4b/1, 5a/2, 6a/1, 6b/2, 7a/1, 7a/2, 7b/3, 9b/1, 11a/1, 11b/1, 15b/1, 17a/1, 25b/1, 26a/1, 26b/1, 27a/1, 27a/2
Buyruldu	3	5a/1, 6a/2, 6b/1
Telhis	1	2b/2
İlam	1	5b/1
Arz	1	5b/2
Temessük	1	7b/1
Mektup	1	22b/2
Berat	1	16a/1

2.2.18.1. Ferman

Ferman, Divân-ı Hümâyûn'da alınan kararların üzerinde padişahın tuğrası bulunacak şekilde yazılı hale getirilmesiyle oluşan belgelerdir. Kelimenin kökü Farsça olup *buyruk*, *emir*, *irade*

anlamalarını taşımaktadır. Belgelerde yalın haliyle kullanılmayan fermanlar, padişahı övücü, yüceltici, emrin ona ait olduğunu, yüce ve itaat edilmesi zorunlu olduğunu belirtmek amacıyla *fermân-ı âlî-şân*, *fermân-ı hümayûn* vb. şeklinde tamlamalarla kullanılmıştır.¹⁶² Divan-ı Hümayun’a gelen meselelerden gerekli görülenler padişaha arz edilmiştir. Padişahın, arz edilen telhisin üzerine hatt-ı hümayunu ile yazmış olduğu emirle beraber ferman kaleme alınmış olmaktadır. Fermanlar kimi zaman bir seferin başlaması gibi konular için yazılırken kimi zaman da ordu için asker sevki işlerinde de padişahın ferman yazdığı görülmüştür.¹⁶³ Çalışmış olduğumuz defterde bu türden belgelerin büyük çoğunluğunu oluşturan fermanların sayısı 23 adettir.¹⁶⁴

İlgili fermanlardan bir kısmı Tuna Su Yolunu daima açık halde tutmak amacıyla yapılacak uygulamaları içeren fermanlardır. Bunlar defterde 1b/2, 6a/2 ve 7b/3 numaralarıyla kayıtlıdır. Bilindiği gibi Orta Tuna ile Aşağı Tuna havzalarını birbirine bağlayan Karpat Dağları ile bu sıradağların Rumeli’deki uzantısı olan Balkan Dağları arasından oldukça gür akıp, çeşitli yerlerde girdap akıntıları oluşturan Tuna Nehri’nin akışını düzenleme amacı taşımaktadır. Çünkü Tuna Nehri’nin düzensiz aktığı Güvercinlik (Golubac) ile Vidin arasında üç adet girdap bölgesi mevcuttu. Bunlar Demirkapı (Portile de Fier), İnlik ve Tahtalı girdapları ismini taşımaktadır. Hatta bu yüzden Osmanlı Devleti’nde “*Girdap Ağalığı*” adı altında askeri bir memurluk bile kurulmuştur.¹⁶⁵ Ayrıca bu girdapların yukarı çıkışında bulunan ve Belgrad Anlaşması ile Tuna’nın karşı yakasında 1791 tarihli Zıştovi Anlaşması’na kadar tek toprağı olan İrşova (Raseva) kasabası bulunmaktaydı. İrşova ile hemen karşısında Tuna üzerindeki Adakale (Ada-yı Kebir) arasından geçen nehrin kuzey su yolu, kontrol edilmesinin yarattığı kolaylık nedeniyle nehrin derinleştirilmesi işlemi sürdürülmüştür. Belgelerde Raseva (İrşova) Kanalı inşaatı şeklinde geçen bu işleme, aynı zamanda Habsburg (Avusturya) İmparatorluğu’na verilen 1740 tarihli ahidname sonucu Tuna’nın uluslararası su yolu statüsü kazanması ve ticari getirisi nedeniyle oldukça önem verildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca aynı su yolu Osmanlıların Balkanlar’daki en büyük askeri üssü olan Belgrad Kalesi’nin iase ve ikmalinin tamamlanması, asker ve cephane tedarikinin sağlanması için hayati bir önem arz etmekteydi.¹⁶⁶ İlgili belgeler işçi, fırıncı ve su yolcu temini konularını içermektedir.

Fermanlardan birkaçı zahire temini ve nakliyle alakalıdır. Bunlar 1b/1, 3a/1, 4b/1, 25b/1 ve 26a/1 şeklinde numaralandırılmıştır. Söz konusu zahire nakli çoğunlukla Vidin üst düzey bürokratlarının nezaretinde gerçekleştirilmiştir. Buğday, un vs. tahılın Vidin ve çevresinden temin

¹⁶² Necdet Gök, “Osmanlı Diplomatiğinde Fermân ve Berât Arasında Benzerlik ve Farklar”, **Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi**, 11, 2000, s. 215

¹⁶³ Mübahat S. Kütükoğlu, “Ferman”, **DİA**, 12, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995, s. 400

¹⁶⁴ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 1b/1, 1b/2, 2b/1, 3a/1, 3a/2, 4a/1, 4b/1, 5a/2, 6a/1, 6b/2, 7a/1, 7a/2, 7b/3, 9b/1, 11a/1, 11b/1, 15b/1, 17a/1, 25b/1, 26a/1, 26b/1, 27a/1, 27a/2.

¹⁶⁵ Aslan, a.g.t., s. 126-129.

¹⁶⁶ Tahir Sevinç, “Osmanlı Devleti’nin İrşeve Kanalı Projesi (1739 – 1740)”, **Turkish Studies**, 8-9, Ankara 2013, s. 2204-2209.

edildiği ve Belgrad, Adakale ve İstanbul'a nakli emredildiği, yalnız bunun gerçekleştirilmesi için uygun bir zamanın beklenmesi, tahılın iskelelere taşınıp depolanması için taşıyıcı yük hayvanlarının çevre kazalardan toparlanması şart koşulmuştu. Genelde sefer dönemlerinde daha hummalı çalışmalar gerektiren bu işlemler, barış dönemlerinde ise özellikle büyük kalelerin veya şehirlerin iaşe temini esnasında da aynı hızı yakalayabilmekteydi.

Bir diğer önemli husus da 1740 sonrası Belgrad Kalesi'nin tamiri ve modernleşmesi konusudur. Örneğin 7a/2 numaralı ferman bu konuyla alakalıdır. Bilhassa geri alınma esnasında oldukça harap hale gelen Belgrad Kalesi, yoğun bir inşaat programıyla eskisinden daha dirençli bir hale getirilmesi için devlet bütün imkanlarını seferber etmiştir. Zira Balkanlar'da kalıcılık hatta başkent İstanbul'un güvenliği Belgrad Kalesi'nin sağlamlığından geçmekteydi.¹⁶⁷

Belgeler arasında yine çeşitli askeri konularla ilgili fermanlar şöyle sıralanabilir: 2b/1, Vidin'de konuşlanan yeniçeriler için yeni bir kışlak inşasını, 6a/1 numaralı ise İrşova karşısında bulunan adada yeniden inşa edilecek olan Ada-yı Kebir (Adakale) askeri tesislerine gerekli tedarikin gönderilmesi için Tuna iskelelerindeki üstü açık gemilerin tahsis edilmesini ihtiva etmektedir. 5a/1 numaralı belge Belgrad Anlaşması ile yeniden Osmanlı sınırlarına dahil olan ve Eflak Prenslğine ait Küçük Eflak (Oltenia) bölgesinde görev süresi dolmuş olan Osmanlı askerlerinin Eflak'ın vassallık statüsü gereği bölgeyi kademeli terk etmesine yönelik fermanı içermektedir. Askeri amaçlı son ferman ise 26b/1 numaralı olup, Adakale'den ve Kili'ye kadar Tuna Nehri kenarında yer alan kalelerde mevcut olan hurda top vs. madeni silahların toparlanarak gemilerle acilen İstanbul'daki askeri endüstriye dayalı üretim yapan Tophane-i Amire'ye nakli emrini barındırmaktadır.

Yaklaşık üç buçuk yıl süren savaş sonrasında Osmanlı tarafından yeniden elde edilen bölgelerde yaşayan Müslüman veya Gayrimüslim halka tamamen adalet ile davranılmasına yönelik askeri ve adli üst düzey yerel yetkililere fermanlar gönderilmiştir. Bunlar ilgili sicilde 4a/1, 11a/1, 17a/1, 27a/1 ve 27a/2 numaraları ile kayıtlıdır. Bunlar çoğunlukla usulsüz Örfî Vergi tahsilatı, halkı huzursuz edecek davranışlar ve devlet düzenini sekteye uğratabilecek hareketlerden kaçınılmasına yönelik konuları işlemektedir. Hayati bir önem taşıyan bu konuların işlenmesi elbette devletin bölgedeki etkinliğini ve saygınlığını korumaya yöneliktir.

Sicildeki fermanlardan 15b/1 Adakale'den Selanik'e kadar yapılacak asker nakli için yük hayvanı teminini; 7a/1 İstanbul iaşesi için Vidin ve çevresinden koyun toplayacak olan resmi görevlilere yardımcı olunmasını; 11b/1 ise Rumeli genelinde muafiyet esaslarına göre hizmet veren menzilcilere yönelik düzenlemeleri ihtiva eden emirlerdir. Defterdeki 3a/2 ve 9b/1 numaralı fermanlar ise Vidin çevresinde türeyen ve reayanın huzurunu bozan, ayrıca devletin bölgedeki

¹⁶⁷ Tahir Sevinç, "Belgrad Kalesi'nde Tamir ve İmar Faaliyetleri (1740 – 1743)", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, Ağustos 2014, s. 112 -129

etkisini törpülemeye çalışan haydutların tenkili ve cezalandırılmalarına yönelik emirleri içermektedir.

2.2.18.2. Buyruldu

Buyruldu, *buyurmak* fiilinden türetilmiş bir isim olup, Osmanlı Devleti'nde rütbeye sahip kişilerin kendilerinden alt rütbede bulunan kişilere yazıp gönderdikleri emirleri ifade eden terimdir. Fatih Kanunnamesi, padişahın tuğrasını taşıyan bütün hükümlerin yalnızca sadrazam, defterdar ve kazaskerin buyruldukları ile yazılabileceğini söylemektedir. Bunlardan dünyevi işlere dair hükümleri sadrazam, mali konuların hükümlerini defterdar, şer'i davalarda ise sorumlu kişi kazasker olarak belirlenmişti.¹⁶⁸ Padişahın derkenarlarda fiil olarak *buyruldu* kelimesini kullanarak cümleyi kapatmasından ismini almıştır. Bu türden belgeler, devlet merkezinden/yüksek rütbelilerden gönderilen emirlerin daha sadeleştirilmiş halleri olarak sayılabilir.¹⁶⁹ 18 Numaralı Vidin şer'iyye sicilinde üç adet buyruldu türünden belge bulunmaktadır.¹⁷⁰

2.2.18.3. Telhis

Sözlük anlamı “özetlemek” olan telhis, Osmanlı Devleti'nde sadrazamın padişaha yolladığı ve çeşitli meselelerin konu aldığı arzı yahut tezkereyi ifade etmektedir. Bu telhislerin içeriğine baktığımızda günlük olaylar, tebaanın istekleri, resmi temsilcilerin raporları, padişahın karar vermesi gereken bazı meseleler vb. alanlarda sadrazamın padişah için özetlemiş olduğu belgeler olduğu görülmektedir. Padişahın ise bu belgelere olan cevabı yine telhisin altına yazdığı kısa bir buyrukla oluyordu.¹⁷¹ Sadrazam konuyu padişaha arz ederken kendi görüşünü de bildirip bu konuda padişahın mütalaasını sorardı. Ama eğer konu mühim görülüp sadrazam divanında (ikinci divanı) görüşülmüşse sadrazam bu sefer müzakerenin sonucunu padişaha sunardı.¹⁷² İlgili defterde 2b/2 numara ile tek bir telhis belgesi mevcuttur.

2.2.18.4. İlam

Bir diğer belge türü olan ilam, terim anlamı olarak altında kararı veren hâkimin mührünü taşımak kaydıyla yazılmış şer'i bir hükmü ifade etmektedir. Tüm ilam belgelerinde davacının iddiası, dayandığı delil, davalının cevabı ve varsa hükmün verilmesi ile ilgili diğer bilgiler de mevcuttur.

¹⁶⁸ Mübahat S. Kütükoğlu, “Buyruldu”, *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1992, s. 478

¹⁶⁹ M. Tayyip Gökbilgin, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1992, s.99

¹⁷⁰ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 5a/1, 6a/2, 6b/1.

¹⁷¹ Pal Fodor, “Telhis”, *DİA*, 40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011, s. 402

¹⁷² Gökbilgin, *a.g.e.*, s. 90

İlam belgelerini şer'iyeye sicillerinden ayıran en önemli fark hâkimin verdiği kararları içermesidir.¹⁷³ Çevirisini yapmış olduğumuz defterde yalnızca bir adet ilam türünden belge bulunmaktadır.¹⁷⁴

2.2.18.5. Arz

Osmanlı Devleti'nde herkes şikayetini dile getirme veya taleplerini devlete sunabilme şansına sahipti. Bu alanda ve genelde devlet meseleleriyle ilgili alanlarda padişaha yazılı veya sözlü olarak bilgi verilmesi işlemine arz denmektedir. Fatih Kanunnamesi'ne göre bu istek ve şikayetleri padişaha sözlü olarak sunma yetkisi başta sadrazam ve defterdar gibi yalnızca en yüksek kademedeki devlet görevlilerine aitti.¹⁷⁵ Birbirinin benzeri olan arz ve arz-ı hali birbirinden ayıran en genel fark şudur; arz, genellikle devlet görevlilerinin ve askeri kesimin, arz-ı hal ise reayanın şahsi dileklerinden oluşan belgeler olmasıdır. Arz-ı hal yazım tekniği açısından da birtakım değişiklikler göstermektedir.¹⁷⁶ Bir kişinin arz ve arz-ı hal göndermesi muhakkak bir zarar ya da haksızlığın giderilmesi hususunda olmalıdır. Bunlar *özel zarar* kapsamında değil *kamu zararı* kapsamında olduğunda arzı bildiren kişi öncesinde müftüden fetva alarak haklılığını ispatlamaya çalışmaktaydı.¹⁷⁷ Transkripsiyonunu yaptığımız sicil defterinde bir adet arz türünden belgeye rastlanmıştır.¹⁷⁸

2.2.18.6. Temessük

Sözlükte tutunma, yapışma, sarılma anlamlarına gelen temessük kelimesi¹⁷⁹, Osmanlı diplomasisinde bir borcun ödenmesi, bir şeyin teslim alınması veya teslim edilmesi gibi durumlarda karşı tarafa verilen resmî belgeyi, bir nevi senedi temsil etmektedir.¹⁸⁰ Çalışmış olduğumuz defterin 7b/1 numaralı belgesi temessük türünden bir belgedir.

2.2.18.7. Mektup

Osmanlı'da yüksek rütbeli devlet adamlarının ve sadrazamların yabancı devlet yöneticilerine gönderdikleri, barış sağlanması veya hükümdarın değişmesi gibi önemli hadiselerle ilgili yazılmış

¹⁷³ Ahmet Akgündüz, "İ'lâm", **DİA**, 22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000, s. 72

¹⁷⁴ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 5b/1

¹⁷⁵ Mübahat S. Kütükoğlu, "Arz", **DİA**, 3, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991, s. 438

¹⁷⁶ Mübahat S. Kütükoğlu, **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul, 1998, s. 303

¹⁷⁷ Halil İnalıcık, **Osmanlı'da Devlet, Hukuk ve Adalet**, (Ed. Cüneyt Dalkıran), Kronik Yayıncılık, 2016, s. 66

¹⁷⁸ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 5b/2

¹⁷⁹ Sâmî, a.g.e., s. 438

¹⁸⁰ Mübahat S. Kütükoğlu, "Temessük", **DİA**, 40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011, s. 413

belgeler mektup türünden belgelerdir.¹⁸¹ Osmanlı diplomasisinde bir yazışma evrakı olarak kullanılan mektubun bazı kuralları vardır. En önemli birkaç kuralı şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Mektubu gönderen kişinin ve kime gönderildiyse o kişinin rütbeleri dikkate alınmalıdır.
- Kişi kendinden daha üst bir rütbeye mektup gönderiyorsa isminin zikredilmemesi gerekmektedir. Mevkiiler eşit ise kişinin ismi yazılır.
- Kişi kendinden daha alt bir rütbeye gönderiyorsa devletin bekası, iyi niyet ve ricanın kabul edilmesine dair cümleler yazılır.
- Uzun sürenin geçmemiş olması ve mekânın uzak olmaması şartıyla tarih rüknü ihmal edilebilir.¹⁸²

Çevirisini yapmış olduğumuz defterde bir adet mektup türünden belge olup, belge numarası 22b/2 dir. Mektubun içeriğine genel hatlarıyla baktığımızda görev yerinin değiştirilmesiyle içinde bulunduğu durumda artık hükmü altında olan diğer kişiler ile görüşmeyeceğini ve artık o kişilere bir faydasının dokunamayacağını bildiren askerin, kendinden alt rütbedeki kişiye yazmış olduğu bir mektup örneğidir. Örneği daha detaylı haliyle şu şekilde gösterebiliriz:

İzzetlü ve rıf'atlı----- huzurlarına bade't-tahiyye ve't-teslim selamlar arz iblağından sonra taraf-ı ahvâlimizden suâl olur ise elhamdülillâhi te'âlâ hîn-i tahrîre değin vücûdumuz sıhhat üzere mevcûd olub ve lâkin benim canım bu kadar cehd eyledik yine ol tarafa varmaklığa ancak kırk bin kulun vekili olan ağa hazretleri bu bendenizi diyâr-ı âhara fermân idüb ben dahi gelebilmezem görüşmek müyesser olur mu olmaz mı imdi istida etmeyesiz bize bu güne gelince hükmümüzde idiniz, bundan sonra benden ıtlâk olub ve hem başının tedârikin görün zirâ bundan sonra bizden size fâide yokdur.¹⁸³

2.2.18.8. Berat

Berat kelimesi Arapça kökenli bir kelime olup *mektup ve yazılı kâğıt* anlamlarını taşımaktadır. Genel anlamıyla şahıslara yetki, imtiyaz, tayin, devlet malı üzerinde tasarruf hakkı veya bir muafiyet verildiğinde bunun kaydının yapıldığı ve üzerinde padişah tuğrasının bulunduğu belgelerdir.¹⁸⁴ Beratlarda verilen hizmetin türü, adı, maaşı, görevin yeri, mevcut beratın verildiği kişinin ismi, beratın o kişiye ne sebeple verildiği ve kendisinden neler istendiği ve son olarak berat alan kişinin yetki derecesi gibi bilgiler açıklanmaktaydı.¹⁸⁵ Çalışmış olduğumuz sicil defterinde bir adet berat türünden belge bulunup, belge numarası da 16a/1'dir. Bu belge metropolit ataması ve metropolit yükümlülüklerine ait bir belgedir.

¹⁸¹ Gökbilgin, a.g.e., s. 91

¹⁸² Mübahat S. Kütükoğlu, "Mektup", *DİA*, 29, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2004, s. 18-19

¹⁸³ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 22b/2

¹⁸⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, "Berat", *DİA*, 5, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1992, s. 472

¹⁸⁵ Gökbilgin, a.g.e., s. 85

Metropolit kelimesi sözlükte “Ortodoks ruhani reislerin dini ve içtimai mevkileri yüksek olanlardan bahseden bir terimdir. Osmanlı’da metropolit atamaları önce patrikhanenin en son olarak merkezi yönetimin onayı ile gerçekleşmekteydi. Bu iki aşamalı onay durumu metropolitleri hem resmi hem de ruhani niteliklerle vasıflandırmıştır. Görev tanımı olarak metropolitler için patrikhanenin otoritesi altında kilisenin karar ve politikalarını uygulayan din adamları şeklinde tanım yapmak mümkündür. Sadece patrikhaneye değil dolaylı yoldan Osmanlı Devleti’yle de olan ilişkileri bakımından metropolitler, Osmanlı’yla en erken dönemde resmi ilişkiler kurmuş ruhani liderler olarak bilinmektedirler.¹⁸⁶ Dini yetkilerine ve sınırlarına aykırı davranmadıkları sürece patriklere dışarıdan müdahale edilmemiştir. Bu ayrıcalıkları sayesinde adeta devlet sınırları içinde özerklik kazanmış bir devlet gibi görünmekteydiler. Patriklerin bir alt rütbesi olan metropolitler de bu ayrıcalıklardan faydalanmakta ve vergi ödememekteydiler.¹⁸⁷

Metropolit atamaları oldukça net kurallarla belirlenmişti. Öncelikle rüştünü kanıtlamış saygın piskoposlara hak tanınırdı. İlk aşama olarak patrikhane ruhban sınıfı üyelerinden liyakat sahibi kişilerden uygun gördüğü adayları belirler, ardından bu kişiler görev verilmesi için patriğin onayına sunulurlardı. Patrik’in onayı kendi imzası ve mührünü taşıyan bir belge ile gerçekleştirdi. Fakat metropolitin göreve başlaması için bir de padişahın onayından geçmesi gerekmektedir. Padişahın onayından sonra merkezden kendisinde verilen bir berat ile göreve başlayabilmekteydi.¹⁸⁸ Bu noktada metropolit veya patriklerin atanması için bir şart olan pişkeşten bahsetmek gerekmektedir. Terim olarak pişkeş, başta padişah olmak üzere sadrazam ve diğer yüksek mevkili devlet adamlarına alt makamlardan sunulan hediyeler anlamına gelmektedir.¹⁸⁹ Metropolit veya patrikler ancak pişkeş denilen bu ödemeyi yaptıktan sonra görevine başlayabilmekte ve gelmiş olduğu konumun yönetsel, hukuki ve iktisadi haklarını kullanabilmekteydi.¹⁹⁰

Metropolitlerin sorumlulukları arasında vergi toplamak da vardı. Ancak metropolitlerin bazen vergi toplama işleminde çeşitli sorunlar yaşadığı kayıtlara geçmiştir. Örneğin metropolitin vergi toplamak için gönderdiği vekile halkın vergi vermekten kaçınması ya da bu vekillerin topladıkları vergi gelirlerini kişisel ihtiyaçları için harcaması ve metropolite ulaştırmaması gibi.¹⁹¹

“Metropolitlik Kanunnamesi” olarak kabul görmüş berat suretinde, bir metropolitin bundan evvel hizmetini nasıl icra ediyorsa bundan sonra da aynı şekilde devam ettirmesi gerektiği

¹⁸⁶ Filiz Yaşar Keskin, “Osmanlı İdarî Sistemi İçerisinde Ortodoks Rum Patrikhanesi’ne Bağlı Metropolitlerin Görevleri”, **Vakanüvis- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi**, 8/2, 2023, s. 1992-1988-2001

¹⁸⁷ M. Süreyya Şahin, “Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi”, **DİA**, 12, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, s. 344

¹⁸⁸ Keskin, a.g.m., s. 2002

¹⁸⁹ Şahin, a.g.m., gös.yer

¹⁹⁰ Çağdaş Görücü, “19. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nde Gayrimüslim Toplulukların Yaşadığı Dönüşüm ve Devlele İlişkileri”, **Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 13/1, 2024, s. 5

¹⁹¹ Miraç Tosun, **Trabzon’da Cemaatler Arası İlişkiler**, Serander Yayınevi, 2018, s. 195

belirtilmiştir. Metropolitin tam olarak görev tanımı yapılmamıştır ancak görev yerinde dini ve toplumsal görevleri yerine getirmekle sorumlu olduğu bilinmektedir. Açacak olursak ayinler düzenlemek ve dini ritüeller organize etmek temel görevleri arasındaydı.¹⁹²

Tablo 9: Ferman Kayıtlarının İçerik Analizleri

Kayıt Türü	Sayı	Kayıt No	Kayıt İçeriklerinin Analizleri
Ferman	23	1b/1	Tuna su yolu üzerinde (Silistre ile Belgrad arasında) zahire naklinin mevsimin uygunluğunda yapılması şartına dair kayıt
		1b/2	Tuna Nehri üzerinde inşa edilecek olan kanal için çevre sancak ve kazalardan işçi ve malzeme tedarikine dair kayıt
		2b/1	Tuna Nehri kenarındaki Vidin Kalesinde yeniçeriler için kışlak inşasına yönelik bölgenin keşif raporuna dair kayıt
		3a/1	Eflak'tan temin edilip Vidin Kalesinde biriktirilen üç yüz bin bin kilelik erzenin İstanbul'a sevkine dair kayıt
		3a/2	Vidin ve çevresinde hayatı etkileyen eşkıyaların yakalanmasına yönelik yerel yetkilileri bilgilendirme emrine dair kayıt
		4a/1	Herhangi bir resmi belge olmadan Vidin halkından çeşitli örfi vergilerin toplanmasının önlenmesi ve kargaşaya sebep olunmamasına dair kayıt
		4b/1	Vidin'den, Tuna sahilinden Adakalesine gönderilmek üzere satın alınmış olan dakik için iki yüz adet öküz arabasının kiralınmasına dair kayıt
		5a/2	1739'da Osmanlı'ya geri bırakılan Kara Eflak'ta mevcut olan yeniçerilerin teftiş sonrasında halka zarar vermeden geri çekilmelerine dair kayıt
		6a/1	Tuna Nehri sahilinde mevcut miri üstü açık gemilerin yapılacak olan askeri inşaatta kullanılması amacıyla Adakaleye toplanmasına dair kayıt
		6b/2	İrşova'da inşa edilen kanalda çalışan kişilerin beslenmesi için Vidin'den fırıncı ve alet edevat getirilmesine dair kayıt
		7a/1	İstanbul iaşesi için aralarında Vidin'in de bulunduğu birçok bölgeye koyun mübâya'ası için gönderilen görevlilere yardım edilmesine dair kayıt
		7a/2	Belgrat Kalesi hizmeti için Tuna sahilinde 80 adet üstü açık geminin tamir ve teçhiz edilip gönderilmesine dair kayıt
		7b/3	İrşova'da inşa edilen kanal hizmetinde çalışmak için 4 su yolcunun mevkiye varıp işlerine başladıkları ve tayinatları aldıklarına dair kayıt
		9b/1	Vidin sancağı sahilinde haydut ve eşkıyalık yapan kişilerin yakalanmasına yönelik emir
		11a/1	Reayanın düzeniyle ilgili genel bir ferman
		11b/1	Rumeli'nin sağ kolunda görevli menzilciler ve menzil sistemine dair yeni düzenlemelerle ilgili kayıt
		15b/1	Ada-yı Kebirden Selanik limanına nakil edilecek askerler için mekkâri (yük hayvanı) temini ve tayinatına dair kayıt
		17a/1	Vidin bölgesi halkının düzenlenmesine dair kayıt (vergiler, halkın idaresi, yapılan usulsüzlükler ve önlenmesi)
		25b/1	İstanbul'a zahire temini ve nakline dair kayıt
		26a/1	Vidin'e yakın Rumeli sancaklarından mübâya'a edilen dakikin Rusçuk ve Vidin'de toplanması ve Tuna üzerinden Belgrat Kalesine nakline dair kayıt

¹⁹² Keskin, a.g.m., s. 203

Tablo 9: (Devamı)

Kayıt Türü	Sayı	Kayıt No	Kayıt İçeriklerinin Analizleri
Ferman	23	26b/1	Ada-yı kebir ve Kili arasındaki Tuna Nehri üzerinde yer alan kalelerdeki işe yaramayan topraklar ve havanların toplanması ve tekrar imal için İstanbul'a gönderilmesine dair kayıt
		27a/1	Yerel yetkililerin halka karşı merhametli ve şefkatli olmalarının emrine dair kayıt
		27a/2	Rumeli'nin sağ kolunda mevcut bölgelerin/birimlerin yöneticilerine gönderilen genel bir emre dair kayıt (halka davranışlarının merhametli ve kanuna uygun olması yönünde)

Tablo 10: Buyruldu Kayıtlarının İçerik Analizleri

Kayıt Türü	Sayı	Kayıt No	Kayıt İçeriklerinin Analizleri
Buyruldu	3	5a/1	Vidin yerel yetkililerinin bölgede türeyen eşkıyalık olaylarını teftiş edip rapor vermesine dair kayıt
		6a/2	Tuna Nehri üzerinde İrşova'da inşa edilen kanalda çalışan kişilerin beslenmesi için Vidin'den fırıncı ve alet edevat getirilmesine dair kayıt
		6b/1	Vidin'de inşa edilecek menzil binası için arsa ve inşa keşfine dair kayıt (ne kadara mâl olacağına dair)

Tablo 11: Telhis Kaydının İçerik Analizi

Kayıt Türü	Sayı	Kayıt No	Kayıt İçeriklerinin Analizleri
Telhis	1	2b/2	Vidin'deki askeri inşaat için gerekli malzemelerin miktarı ve tutarına dair kayıt

Tablo 12: İlam Kaydının İçerik Analizi

Kayıt Türü	Sayı	Kayıt No	Kayıt İçeriklerinin Analizleri
İlam	1	5b/1	Vidin şehrine bağlı bazı mahallelerde ortaya çıkan kargaşanın yatıştırılmasına dair kayıt

Tablo 13: Berat Kaydının İçerik Analizi

Kayıt Türü	Sayı	Kayıt No	Kayıt İçeriklerinin Analizleri
Berat	1	16a/1	Vidin ve ona bağlı bölgedeki Hristiyanlar için metropolit ataması ve yükümlülüklerine dair kayıt

Tablo 14: Arz Kaydının İçerik Analizi

Kayıt Türü	Sayı	Kayıt No	Kayıt İçeriklerinin Analizleri
Arz	1	5b/2	Vidin'in Hünkâr Camii Mahallesinde ortaya çıkan birtakım kişilerin halka zulmetmeleri, kuyulara katran dökmeleri vs. kötülüklerin önlenmesine dair kayıt

Tablo 15: Temessük Kaydının İçerik Analizi

Kayıt Türü	Sayı	Kayıt No	Kayıt İçeriklerinin Analizleri
Temessük	1	7b/1	Vidin Kıbtıyan cizyesi 5500 guruş olup Osman Ağa'ya deruhte edildiği bildirilmiş, söz konusu cizyenin toplanması hususunda türlü taleplerle sorun çıkartılmamasına dair kayıt

Tablo 16: Mektup Kaydının İçerik Analizi

Kayıt Türü	Sayı	Kayıt No	Kayıt İçeriklerinin Analizleri
Mektup	1	22b/2	Kişinin kendinden alt rütbede bir askere, görev yeri değişimi sebebiyle artık münasebetlerinin devam edemeyeceğini bildirdiğine dair kayıt

2.3. 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinde Adı Geçen İdari Birimler

2.3.1. Defterde İsmi Geçen Kaza, Karye, Kasaba ve Sancak İsimleri

Kaza, Osmanlılarda kadının yetki alanını temsil eden olan idari birim olmakla beraber bugün ilçe olarak bilinen idari birimin karşılığıdır. Kazalar, köylerin ve nahiyelerin merkezi konumunda yer almaktaydı. Osmanlı'da uygulanan kaza sistemiyle devletin en uzak bölgelerindeki taşralarda da devletin otoritesi sağlanmış, bu bölgelerde halkın adaletli yaşamasına olanak sağlanmış ve devlet bir elini bu bölgelerin üzerinde tutarak haksızlıkları gidermeye çalışılmıştır.¹⁹³ Karyenin sözlük anlamı köy demek olup Osmanlı'nın erken dönem resmi kayıtlarında köy kelimesinin yerine kullanılmış olduğu görülmüştür. Karye de tıpkı kaza gibi küçük bir idari yapılanmadır ve ekonomik faaliyet olarak genelde tarım ve hayvancılığa odaklanmıştır. Bunun yanında az nüfuslu, kırsal bir alanda olmasına bağlı olarak geç çağdaşlaşan ve gelenekçiliğin hâkim olduğu bir yapılanmadır.¹⁹⁴ Kasabanın ortak bir tanımı olmamakla beraber köyden büyük, şehirden küçük yüzölçümü sahip yerleşim birimidir denilebilir. 18. ve 19. yüzyıllara ait kaynaklarda kasaba kelimesi bir iskân yer olma özelliği göstermektedir. Bu da köyden daha kalabalık ve gelişmiş bir yerleşke olduğunu akıllara getirmektedir. Osmanlı döneminde kasabalar birkaç mahalleden oluşmaktaydı. Buna ek olarak haftalık kurulan bir pazarı ve cuma namazları için bir mescit bulundurmaktaydı.¹⁹⁵ Türkçe kökenli sancak kelimesi, bayrak ve tuğ gibi durmadan dalgalanan sembolik bir flama anlamına

¹⁹³ Tuncer Baykara, "Kaza", **DİA**, 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2022, s. 119

¹⁹⁴ Osman Gümüşçü, M. Sabri Küçükbaşçı, "Köy", **DİA**, 3, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2019, s. 85

¹⁹⁵ Baykara, "Kasaba", **DİA**, 24, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, s. 525

gelmektedir.¹⁹⁶ Sancaklar, en üst idari birim olan eyaletleri oluşturmaktaydı. Osmanlı Devleti’nin büyüyüp genişlemesi sancaklara idari anlam yüklemiş aynı zamanda zamanla devletin en önemli idari birim olma özelliği kazanmışlardır. Aynı zamanda şehzadeler tahta çıkmadan önce devlet yönetimi hususunda belirli konularda eğitim almaları için sancaklara gönderilmiştir. Hem şehzadelerin eğitim alma ve tecrübe kazanmaları hem de devletin işleyişi açısından oldukça verimli olan bu sistemin, Osmanlı Devleti’nin ömrünü uzun yıllar devam ettirebilmesindeki rolü büyüktür.¹⁹⁷

18 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicilindeki kaza, karye, kasaba ve sancak isimleri tespit edilip, belge numaraları ile tablolştırılmıştır. Ortaya çıkan sonuç neticesinde iki adet sancak, sekiz adet karye, bir adet kasaba ve on bir adet ile çoğunlukta kaza isimlerinin geçtiği görülmüştür.

Tablo 17: Defterde İsmi Geçen İdari Birimler

Sancak İsmi	Kayıt No
Niğbolu (Nikopol)	1b/2, 7b/1, 25a/1, 26a/1
Silistre (Silistra)	1b/1, 1b/2,
Karye İsmi	Kayıt No
Bokofça	10a/2
Bregove	10a/3
Banofça	13b/1
Kutlufça	16a/1
Beruce	16a/1
Boriçe	16a/1
Rakovişçe	24b/1
Tonoş	27b/6
Kasaba İsmi	Kayıt No
Flordin (Florentin)	13a/1
Kaza ismi	Kayıt No
Ruşçuk (Ruse)	26a/1
Yergöğü (Giurgiu)	5a/2, 26a/1
Şumnu (Şumen)	26a/1
Alakilise	26a/1
Eski Cuma (Targovişte)	26a/1
Hezargrad (Razgrad)	26a/1
Ziştovi (Siştov)	25a/1, 25a/2, 26a/1
Tırnova (VelikoTarnovo)	9a/1, 25a/1, 26a/1
İvraça (Vratsa)	26a/1
Rahova (Orahovo)	7a/1, 26a/1
Fethü’l-İslam (Kladovo)	16a/1

¹⁹⁶ İlhan Şahin, “Sancak”, **DİA**, 36, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2009, s. 97

¹⁹⁷ Uğur Gök, Cavid Qasimov, Osman Kimya, “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatında Sancak Biriminin İdarî Yapısı ve İşleyişi”, **Turkuaz Uluslararası Türk Dünyası Bilimsel Araştırmalar Dergisi**, 2/1, 2021, s. 45-46

2.3.2. Defterde Zikredilen Mahalle İsimleri

Kökünü Arapçadan alan mahalle kelimesi anlam olarak “aynı mescitte ibadet eden cemaatin aileleriyle beraber yerleştiği şehrin bir kesimi” şeklinde tanımlanmaktadır. İslam dininde bir şehrin çeşitli dini ve etnik gruplara göre mahallelere ayrılması çok önemli ve bilindik bir özelliktir.¹⁹⁸ Osmanlı şehirleri için de bu durumdan söz etmek mümkündür. Müslüman olmayanların ayrı mahallelerde oturmasının yanı sıra aynı meslek grubundan olan bazı kişilerin, o mesleğin ismiyle anılan mahallelerde oturmuş olduğunu da söylemek mümkündür. Fakat bu duruma istisnai durumlarda yok değildir. Azınlık grupların görüldüğü karma mahalle yapıları, birbirine bitişik inşa edilmiş Müslüman ve zımmi evleri, farklı mahallelere yerleşip buranın mensubu haline gelmiş Yahudi kişilerin varlığından da söz edilebilir.¹⁹⁹

Mahallelerin içerisinde mektep, cami, hamam, çeşme, bakkal, külliye, park ve kahvehaneler mevcuttur. Bu açıdan mahalle kavramına baktığımızda bir şehrin en küçük fiziki yerleşim alanı diyebiliriz. Mahalleler barındırdığı bünyenin sosyal, fiziki ve imkân açısından gündelik yaşamda ihtiyaçları karşılayabilecek şekilde inşa edilmiştir. Mahalleler kendi içinde konut açısından planlanırken sınıfsal ayrımlardan uzak durulmuştur. Örneğin bir paşa konağının hemen karşısında veya yanında sıradan bir evkaf katibinin küçük bir kulübesi yahut evi bulunabilmekteydi. Statü ayrımı yapılmadan gerçekleştirilen bu yerleşim planıyla mahalleli her gün karşılaşabilmekte ve iletişim halinde kalmaktaydı.²⁰⁰

Osmanlı’da aynı mahallede yaşayan insanlar hem davranış olarak birbirlerine karşı sorumluluk taşımakta, hem de birbirleriyle dayanışma ve yardımlaşma halindeydiler. Bu mahallelerde belirlenmiş kurallar sayesinde herhangi bir ahlaksızlık veya spekülatif bir durumun yaşanması neredeyse imkânsız hale getirilmiştir. Bu bağlamda bekar nüfusun oldukça az tutulmaya çalışılması açıklayıcı bir örnek olarak gösterilebilir.²⁰¹

Özetle Osmanlı Devleti’nde toplumun gruplara ayrılması, ikamet etmesi ve kaynaşması açısından çok önemli bir konuma sahip olan mahalleler, şehirlerin en küçük yerleşim alanlarını oluşturmakta ve içinde barındırdığı insan gruplarının tüm ihtiyaçlarını giderecek fiziki şartlara sahiptir. Etnik ve dini bakımdan mahalleler insanları gruplara ayırmış olsa da şehrin genelinde böyle

¹⁹⁸ Ali Murat Yel, M. Sabri Küçükbaşcı, “Mahalle”, **DİA**, 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2003, s. 324

¹⁹⁹ Özer Ergenç, “Osmanlı Şehrindeki “mahalle”nin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, **Osmanlı Araştırmaları**, 4/4, 1984, s. 70-71

²⁰⁰ Musa Şahin, Esra Işık, “Osmanlı’dan Cumhuriyete Mahalle Yönetimi”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 30, 2011, s. 223-224

²⁰¹ Ömer Düzbakar, “Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri”, **Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 4/5, 2003, s. 100

keskin bir ayırmadan ziyade uyum içinde yaşamasını öğrenmiş bir toplum yapısı, Osmanlı Devleti'nde sistemin işlevselliğini gözler önüne sermektedir.

Mahalle isimlerini tasnif ettiğimizde toplamda 12 adet mahalle isminin geçmiş olduğunu görmekteyiz. Bu isimlerden en çok zikredilen *Mustafa Paşa Mahallesi* olup toplamda dört kez kullanılmıştır. Defterde geçen mahalle isimlerinin bazılarının bir şahıs ismi olduğu, bazılarının bir meslek grubu/unvan ismi olduğu ve bazı mahalle isimlerinin ise cami ismi olduğu tespit edilmiştir. Davalar incelenirken kişiler takdim edilmeden önce şahsın yaşadığı mahalle isminin kişinin isminden önce getirildiği fark edilmiştir. Örneğin; *Mezid Bey Mahallesi sâkinlerinden Kutluhan Han bint-i Osman nâm Hâtûn*²⁰², *Mustafa Paşa Mahallesi sâkinlerinden Âişe bint-i Abdullah nâm Hâtunun*²⁰³ gibi.

Bazı aynı mahalle isimlerinin ise belgeden belgeye değişkenlik gösterdiği fark edilmiştir. Örneğin; *Eş-Şeyh Ahmed Efendi Mahallesi* bazı belgelerde bu haliyle kullanılırken bazı belgelerde yalnızca *Ahmed Efendi Mahallesi* şeklinde kullanılmıştır. *Alaca Tekye Mahallesi* bir davada bu isimle geçerken bir diğer davada *Tekye Mahallesi* olarak geçmektedir.

Tablo 18: Defterde Zikredilen Mahalle İsimleri

Mahalle İsimleri	Kayıt No
Alaca Tekye/ Tekye	3b/1, 9b/2
Hünkâr Câmi'-i Şerîfi	5b/2
Orta Tuna	9a/1
Eş-Şeyh Ahmed Efendi/Ahmed Efendi	9a/2, 18b/1, 25a/4
Süleyman Çavuş	10b/1
Mezid Bey	14a/1, 24b/2, 24a/1
Ortakapı	15a/1
Mustafa Paşa	3a/1, 21a/1, 23a/2, 23b/1
Karaman	22b/1
Çavuş	23a/1
Bedreddin	24a/2
Turnacıbaşı	27b/3

2.3.3. Defterde Adı Geçen Kişiler ve Bulundukları Görevler

18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicili davalarında ismi geçen görevliler arasında ehl-i şer' ve ehl-i örf taifesinden kişiler bulunmaktadır. Ehl-i Örf sınıfı Osmanlı Devleti'nin askeri sınıfını temsil ederken, ehl-i şer' sınıfı, ilmiye sınıfı olarak da bilinmektedir, toplumun dini, yargı, eğitim ve öğretim

²⁰² (VŞS), Defter No. 18 (1153), 24b/2

²⁰³ (VŞS), Defter No. 18 (1153), 21a/1

gibi görevlerini üstlenen kişilerden oluşan sınıf olarak bilinmektedir.²⁰⁴ Çalışmanın sonucunda defterde yer alan ehl-i örf sınıfı görevlilerinin ehl-i şer' sınıfından çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 19: Defterde İsmi Geçen Ehl-i Örf Taifesi ve Diğerleri

Görevler/Unvanlar Ehl-i Örf Taifesi ve Diğerleri	Şahıs İsmi	Kayıt Numarası
Dergâh-ı Muallâm Kapıcıbaşı	Mustafa	1b/2
Vidin Defterdârı	Derviş Mehmed	2b/1
Vidin Muhâfızı/ Vezir	Hüseyin Paşa	2b/1, 4b/1, 2b/2, 6b/2
	Mustafa Paşa	3a/1
	Turnacıbaşı Ağa	8b/3
Kadı-yıVidin	Mevlâna Hüseyin	2b/2
Sadrazam Kethüdâsı Kâtibi Halifesi	Ömer Bey	3a/2, 4a/1, 5a/1
Odabaşı	Mehmed	4b/2
Serturnacı	El-Hâc Hüseyin Ağa	6a/2
Yeniçeri Ağası	El-Hâc Hasan Ağa	5b/1, 5a/2, 6b/1
	Ahmed Ağa ibn-i Mustafa	9a/1
Saksoncubaşı	El-Hâc Ali	5a/2
Bina Emini	Mustafa Ağa	6a/2
Mübaşir	Osman Çavuş	5a/2, 11b/1
Kasap	El-Hâc Ahmed (Ser kassabân-ı İstanbul)	7a/1
	Merhum El-Hâc Osman Ağa (Ser Kassabân-ı Hassa)	8a/1, 8a/2, 8a/3
	Salih Beşe	9a/2
Açıklar Ağası	Ahmed	7a/2
Serdengeçti Ağası	Ahmed Ağa ibn-i Mustafa	7b/2
Bevvab	El-Hâc Hasan	9a/3
Yeniçeri Ağası	Ahmed Ağa ibn-i Mustafa	9a/1
Bâ'isü'l-küttâb	Mehmed Efendi	9a/2
	Osman Efendi	18a/1, 18a/2
	Mehmed Ağa	20a/1
	El-Hâc İbrahim Beşe	24a/1, 24b/2
Cebeci	Ahmed Beşe	10a/1
Baş Defterdar	Mustafa Atıf	16a/1
Çukadar	İbrahim	13a/1
Çorbacı	Ebû Bekir Ağa (76. Cemaat)	9b/3
	İsmail Ağa (98. Cemaat)	17b/1, 20b/1
	Mehmed Ağa	22a/1
Vidin Cebeci Başı	Arif Mehmed	10a/1
Kıllarcı	Abdi Ağa	13a/1

²⁰⁴ Yazıcıoğlu,a.g.t., s.58

Tablo 19: (Devamı)

Görevler/Unvanlar Ehl-i Örf Taifesi ve Diğerleri	Şahıs İsmi	Kayıt Numarası
Tercüman	Osman Efendi	14a/1
Turnadar	Ali Ağa	15a/1
Bostancı Hasekisi	Ali	17a/1
Turnacıbaşı	Veli Ağa	20b/1
Vidin Nazırı	Pir Mustafa Ağa	22b/1
Re'isler	Hasan Beşe	23b/1
Subaşı	Eski Mustafa Bey	24b/1
Yeniçeri	Selim Beşe (31. Cemaat)	9b/3
	Ömer Beşe	17b/1
	Ali Beşe	20b/1
	Yazıcızade Ali Beşe	22a/1
	Kutlu Han (64. Cemaat)	24b/2
	Hüseyin Beşe, İnce Mehmed (25. Bölük)	27b/4
Vidin Defterdarı	Pir Mustafa Efendi	25a/1, 25a/2, 25a/3
Mübayaacı	Mustafa	26a/1

Tablo 20: Defterde İsmi Geçen Ehl-i Şer' Taifesi

Görevler/Unvanlar Ehl-i Şer' Taifesi	Şahıs İsmi	Kayıt Numarası
Hafız	Osman Ağa	7b/1
İmam	El-Hâc Veli Efendi	9a/4
Müezzin	Monla Hüseyin	9a/6
Mukabeleci	İsmail Efendi	13a/1
Patrik	Niyafos	16a/1
Rahip	Velinkoş, Kalinikos	

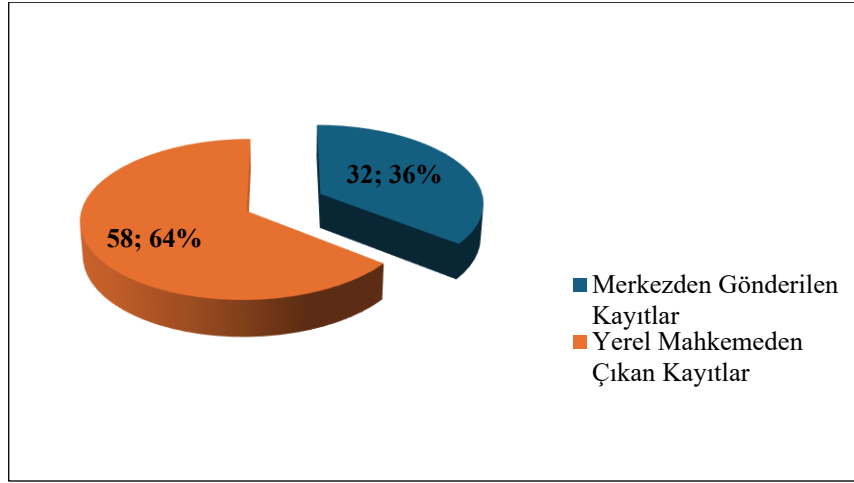
SONUÇ ve ÖNERİLER

Osmanlı Devleti, kurulduğu yıldan itibaren hakimiyet sahasını genişletmek amacıyla gaza ve cihat anlayışını kendine esas almıştır. Bu anlayışla hareket eden Osmanlı Devleti, dünyanın birçok yerine yayılıp geniş coğrafyalarda hakimiyetini kurmayı başarmıştır. Bu şekilde konumu itibariyle oldukça stratejik öneme sahip olan Balkan coğrafyası da Osmanlı'nın bir hayli dikkatini çekmiştir ve Avrupa'ya bir koridor açmak için Balkanlar'ı ele geçirmeyi hedeflemiştir. Balkan topraklarının Osmanlı Devleti bünyesine dahil olma süreci aşamalarla ilerlemiş olup, Vidin ve çevresi son aşamalarda bünyeye dahil edilen topraklar olmuştur. Osmanlı Devleti Vidin'i de ele geçirince bu bölgenin stratejik konumu gereğince Balkanlar'daki konumunu sağlama almıştır.

Osmanlı Devleti'nde diğer birçok alanda da olduğu gibi mahkemelerde görüşülen davaların kayıt altına alındığı defterler mevcuttur. Devletin merkezinde veya taşralarda olması fark edilmeksizin mahkemede görüşülen davalar ve alınan kararları mevcut kadı veya naib tarafından defterlere kaydedilmekteydi. Bu defterlere en yaygın haliyle şer'iyye sicili denilmektedir. Bunun yanında *kadı sicili*, *sicillât-ı şer'iyye*, *kadı defterleri* vb. isimlerle de bilinmektedirler. Hem adli hem idari alanda görevli olan kadıların yazmış olduğu bu mahkeme kayıtlarında her iki alanda da kayıtlara rastlamak mümkündür. Bunun haricinde şer'iyye sicilleri yazılmış olduğu bölgenin günlük hayatı, siyasi, idari, ekonomik, dini gibi birçok alanında oldukça derinlemesine detay bilgilerin yer aldığı defterlerdir. Siciller bu yönüyle yapılan tarih araştırmaları için doğru bilgiye ve diğer kaynaklarda bulunmayan yerel hayatın detaylarına ulaşmada kullanılabilecek en doğru kaynaklar arasındadır.

H. 1553 – M. 1740-1741 yıllarını içeren 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinde de yerel, askeri, ekonomik, dini ve toplumsal konularda detaylı bilgilere ulaşmamızı sağlayan kayıtlara rastlamak mümkündür. Defterdeki belgeleri “Yerel Mahkemeden Çıkan Kayıtlar” ve “Merkezden Gönderilen Kayıtlar” şeklinde tasnif etmek mümkündür. Merkezden gönderilen kayıtlar ve diğer yerel kayıtların yüzdelik dağılımı aşağıdaki grafite gösterilmiştir.

Grafik 4: 18 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicilinde Mevcut Kayıtlar

Merkezden gönderilen resmî belgeler arasında ferman, buyruldu, telhis, ilam, arz, temessük, mektup ve berat türünden belgeleri saymak mümkündür. Bunun yanında yerel kayıtların başlıkları daha kalabalık olup bunları arazi tapu işlemi, defin işlemleri, es'ar kaydı, fetva, geçici görev tayini, hamam taifesi, icar, ihtida, miras, navlun ödemesi, satış, tereke, tezevvüç, vakıf, vekalet, vesayet ve ödenek şeklinde sıralayabiliriz. Yerel kayıtların ve bu kayıtların içerik çeşitliliğinin de çok olması zikredilen tarihlerde Vidin şehrinin farklı yönlerden incelenmesi açısından biz araştırmacılara olanak sağlamaktadır.

İncelemiş olduğumuz sicil defteri sayesinde birçok bilgiye erişebilmekteyiz. Örneğin tereke kayıtları, vakıflar, satış ve miras miktarları üzerinden halkın ekonomik durumu hakkında bilgilere ulaşmaktayız. Döneme ait ev, arsa veya dükkan fiyatları, kişilerin birbirlerine olan borç miktarları, ölen kişinin geride kalan malları bölüştürülürken kızına, oğluna, eşine veya bir başkasına düşen miras miktarları, bir dükkan veya hane kiralanacak olursa bahsi geçen rakamların neler olduğunu incelediğimiz kayıtlar sayesinde öğrenebilmekteyiz. Bu veriler ışığında dönemi incelediğimizde toplumun ekonomik düzeyinin oldukça değişken olduğu göze çarpmaktadır. Dükkan ve bağlarının yanı sıra nakit parası da bir hayli mevcut olan ailelerin yanında terekesinde çok az bir mal varlığı olan kişilere de rastlanmıştır.

Vidin şer'iyye sicili ile defterin kayda geçmiş olduğu tarihlerde Vidin'deki idari birimleri öğrenmiş, sancak, kaza, kasaba, karye ve mahalle isimlerine ulaşmış bulunmaktayız. Buna bağlı olarak ulaşmış olduğumuz idari birim isimlerini günümüzdeki halleriyle filolojik açıdan karşılaştırma imkânı da bulmaktayız.

Defterde ismi geçen kişiler ve bu kişilerin meslek grupları sayesinde dönemin hem ekonomik hem de idari yapısı hakkında bilgi edinmemize olanak sağlanmıştır. Mesela gıda alandan habbaz ve kasap, dini görevliler olarak hafız, imam, müezzin, mukabeleci, patrik ve rahip, askeri taifeden olan

meslekler arasında ise yeniçeri, yeniçeri ağası, vezir, açıklar ağası vb. meslek gruplarını görmek mümkündür. Diğer meslek gruplarından ise tercüman, bevvab, mübaşir, mübayaacı gibi meslekler defterde mevcut olan mesleklerdendir.

Yerel kayıtların yanı sıra merkezden gönderilen resmî belgeler de dönemin idari, askeri, siyasi ve ekonomik taraflarını anlamamıza olanak sağlamaktadır. Bu kayıtlarda toplumun düzeninin bozulmasını önlemeye dair konular, askeri inşaat yapı malzemesi ve tutarına dair bilgiler, metropolit atamasına dair konular, İstanbul'a zahire nakline dair hükümler, usulsüz vergi toplamının önlenmesiyle ilgili bilgiler ve daha fazlası yer almaktadır. Çalışmış olduğumuz sicil defteri Osmanlı-Rusya-Avusturya savaşının bitişinin hemen ertesi yıllarında kayda alındığından defterde bölgede tahrip olmuş yapıların tamiri ve şehir düzenlemelerinin yapılması için verilen emirle ilgili kayıtlara da sıkça rastlanılmıştır. Tuna Nehri üzerine yapılacak olan kanal için civardaki sancak ve kazalardan malzemenin, işçinin ve erzağın temin edilmesi ve çalışacak kişiler için ekmek pişirecek fırıncıların bölgeye gönderilmesi kadar ince düşünceye sahip belgeler de mevcuttur. Bunun haricinde bölgedeki eşkıyaların yakalanması için yerel yöneticilere gönderilen belgeler, halktan vergi toplanırken kargaşaya neden olunmamasına dair belgeler ve savaş sonrası Osmanlı'ya geri verilen Kara Eflak'taki yeniçerilerin teftiş sonrası topluma zarar vermeden bölgeyi terk etmelerine dair kayıtlar, savaş sonrası o bölgenin tekrar devlet tarafından fiziki ve toplumsal anlamda düzenlenmesine gayret edildiğinin göstergesidir. Bu defter sayesinde devletin, savaştan çıkmış bir şehri her anlamda toparlamak ve düzene sokmak için izlediği yol ve yöntemleri görme şansımız olmuştur. Devlet bu anlamda bir düzenleme yaparken bölgedeki otoritesini tekrar sağlamayı amaçlamış, kontrolü yerel yöneticilere gönderdiği emirlerle tekrar ele alarak bölgenin kimin hakimiyetinde olduğunu bu vasıta ile hissettirmiştir.

Görüldüğü üzere Vidin şer'iyye sicili pek çok alana dair hükümler barındırması hasebiyle Vidin'i çok yönlü değerlendirmemize olanak sağlamıştır. Kayda alınmış bu belgelerin transkripsiyon ve değerlendirme süreçleri neticesinde bahsi geçen yıllarda bir Vidin profili oluşmuştur. Bu profil ile şimdiye kadar yapılmış Vidin Şer'iyye Sicilleri alanındaki çalışmaların varsa bir eksiği bu eksiklik giderilmeye çalışılmıştır. Ortaya çıkmış olan bu çalışmanın gelecek yıllarda çalışma yapacak olan kişilere bir nebze yardımcı olmasını umuyoruz.

KAYNAKÇA

a. Arşiv Kaynakları

Vidin Şer'iyye Sicilleri (VŞS), Defter no. 18 (1153).

b. Diğer Kaynaklar

Akgündüz, Ahmet (1999), "Osmanlı Hukukunda Şer'i Hukuk-Örfi Hukuk İkilemi ve Yasama Organının Yetkileri", **İslami Araştırmalar Dergisi**, 12/2, ss. 117-121.

_____ (2000), "İ'lam", **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 22/72-73, TDV Yayınları, İstanbul.

Aktan, Hamza (2020), "Miras", **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 30/143-145, TDV Yayınları, Ankara.

Alandağlı, Murat (2019), "Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadastro Çalışmalarının Sosyo-Kültürel Yönüne Dair Bir Kesit (Adalar Kadastro Örneği)", **OTAM**, 46, ss. 41-52.

Aslan, Seyfullah (2022), **Osmanlı İmparatorluğu'nun Tuna Donanması: Teşkilat ve Faaliyetleri (1683 – 1718)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atar, Fahrettin (1995), "Fetva", **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 12/486-496, TDV Yayınları, İstanbul.

Ateş, Abdurrahman (2001), **Avşarlı Nadir Şah ve Döneminde Osmanlı-İran Mücadeleleri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aybakan, Bilal (2013), "Vekalet", **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 43/1-6, TDV Yayınları, İstanbul.

Aydın, Mehmet Akif (2005), "Türk Hukuk Tarihçiliği", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 5/9, ss. 9-26.

Bardakoğlu, Ali (2000), "İcâre", **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 21/379-388, TDV Yayınları, İstanbul.

_____ (2013), "Vesâyet", **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 43/66-70, TDV Yayınları, İstanbul.

Baykara, Tuncer, (2001), "Kasaba", **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 24/525-526, TDV Yayınları, İstanbul.

- _____ (2022), “Kaza”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 25/119-120, TDV Yayınları, Ankara.
- Bayramoğlu, Fuat (1987), “1640 Tarihli Es’ar Defteri Cam Eşyanın Adları ve Fiyatları” **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, 43, ss. 513-523.
- Berki, Şakir (1955), “Borçlar Hukukunda İcar”, (Ed. Gülin Güngör, Devrim Güngör), **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 12/3, ss. 163-186.
- Bozkurt, Fatih (2013), “Osmanlı Dönemi Tereke Defterleri ve Tereke Çalışmaları”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 11/22, ss. 193-229.
- Budak, Mustafa (2002), “Rusya’nın Kafkasya’da Yayılma Siyaseti”, **Türkler**, (Ed. Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), C. 18, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, ss. 843-891.
- Bulunur, K. İlker (2014), “16. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nda Deniz Taşımacılığı: Navlun ve İskeçe Sözleşmeleri”, **History Studies**, 6/3, ss. 89-102.
- Coşkun Özturan, Neşe (2023), “Osmanlı Devleti’nin Son Asrında İhtida Hareketleri – ABCFM Propagandası ve Gerçekler”, **Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 8/1, ss. 3-19.
- Çağatay, Ömer (2015), **10 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakıcı, Mustafa (2022), “Osmanlı Devleti’nde Nikâh Muameleleri (1876-1922)”, **Hazine-i Evrak Arşiv ve Tarih Araştırmaları Dergisi**, 4/4, ss. 129-151.
- Çelebi, Evliya (2010), **Evliyâ Çelebi Seyahatnamesi**, 1/6, (Haz. Seyit Ali Kahraman), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Çelikdemir, Murat ve Arıkan, Melahat (2022), “Osmanlı’da Korumaya Muhtaç Çocuklar ve Vesayete Kurumu: Ayıntâb’daki Uygulaması (1750-1806)”, **Gaziantep Üniversitesi Ayıntab Araştırmaları Dergisi**, 5/1, ss. 51-73.
- Çınar, F. Esra (2018), **Bulgaristan Vidin Eyaleti 168 Numaralı Şer’iyye Sicili (Değerlendirme ve Metin)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirci, Kürşat (1993), “Cenaze”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 7/353-354, TDV Yayınları, İstanbul.
- Demircioğlu, Nevzat (2019), **43 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H. 1135 – 1136 / m. 1723-1724)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Devellioğlu, Ferit (2023), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

- Duman, Ali (2007), “Kadı Defterleri (Şer’iyye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, **EKEV Akademi Dergisi**, 33, ss. 139-156.
- Düzbakar, Ömer (2003), “Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri”, **Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 4/5, ss. 97-108.
- Ekinci, Ekrem Buğra (2005), “Osmanlı Devleti’nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü,” **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 3/5, ss. 417-440.
- Eravcı, H. Mustafa ve Kiremit, İlker (2010), “Lale Dönemi ve Patrona Halil İsyanı Üzerine Yeni Değerlendirmeler”, **Tarih Okulu Dergisi**, 8, ss. 79-93.
- Ergenç, Özer (1984), “Osmanlı Şehrindeki “mahalle”nin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, **Osmanlı Araştırmaları**, 4/4, ss. 69-78.
- Erken, Nevzat (2019), “Osmanlı İstanbul’unda Cenaze ve Defin İşlemleri: H.1117/M.1705 Tarihli Sicil Kaydına Göre”, **Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi**, 4, ss. 54-64.
- Erkul, Fikriye (2023), “Osmanlı Devleti’nde Hukukun Kökeni: Örfi Hukuk, Kanunname ve Dini Hukuk (Şer’i)”, **Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 7/1, ss. 732-751.
- Fodor, Pal (2011), “Telhis”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 40/402-404, TDV Yayınları, İstanbul.
- Gedikli, Fethi (2005), “Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer’iyye Sicilleri”, **TALİD**, 3/5, ss. 187-214.
- Gök, Necdet (2000), “Osmanlı Diplomatiğinde Fermân ve Berât Arasında Benzerlik ve Farklar”, **Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi**, 11, ss. 211-226.
- Gök, Uğur ve Qasimov, Cavid (2021), “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatında Sancak Biriminin İdarî Yapısı ve İşleyişi”, **Turkuaz Uluslararası Türk Dünyası Bilimsel Araştırmalar Dergisi**, 2/1, ss. 44-62.
- Görücü, Çağdaş (2024), “19. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nde Gayrimüslim Toplulukların Yaşadığı Dönüşüm ve Devletle İlişkileri”, **Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 13/1, ss. 1-27.
- Gradeva, Rossitsa (2009), “Between Hinterland and Frontier: Ottoman Vidin, Fifteenth to Eighteenth Centuries”, **Proceedings of the British Academy**, 156, ss. 331-351.
- Gümüş, Hasret (2021), “1736-1739 Osmanlı Rus ve Avusturya Savaşında Arabuluculuk Yapan Devletler ve Bu Devlet Elçilerine Verilen Tayinatlar Hakkında Bir Değerlendirme”, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 1, ss. 16-27.
- Gümüşçü, Osman ve Küçükbaşçı, M. Sabri (2019), “Köy”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 3/85-87, TDV Yayınları, Ankara.

- Günay, Hacı Mehmed (2012), “Vakıf”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 42/475-479, TDV Yayınları, İstanbul.
- Güneş Yağcı, Zübeyde ve Akkaya, Mustafa (2018), “XVIII. Yüzyılda Bir Serhat Şehri Olan Vidin’de Askerler: Gündelik Yaşam Üzerine Değerlendirme”, **Osmanlı Dönemi Balkanlar’da Gündelik Hayat**, (Ed. Zafer Gölen ve Abidin Temizer), Ankara: Gece Kitaplığı.
- Güzelyol, Saime (2018), “Osmanlı Hukuku; Örfi ve Şer’i Hukuk”, ss. 2-9.
- <http://lugatim.com/s/seriat> (Erişim Tarihi: 30.05.2025)
- <https://lugatim.com/s/örf> (Erişim Tarihi: 30.05.2025)
- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 7.06.2025)
- Inciciyan, P.L. ve Andreasyan, Hrand D. (1976), “Osmanlı Rumelisi’nin Tarih ve Coğrafyası”, **Güney Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi**, 4/5, ss. 11-88.
- İnalcık, Halil (1943), “Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak”, **AÜDTCF Dergisi**, 1/2, ss. 89-96.
- _____ (1953), “15. Asır Türkiye İktisadi ve İçtimai Tarihi Kaynakları”, **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, 15/1-4, ss. 51-75.
- _____ (1958), “Osmanlı Hukukuna Giriş: Örfi- Sultani Hukuk ve Fatih’in Kanunları”, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, 13/2, ss. 102-126.
- _____ (2016), “Şeri’at ve Kanun Din ve Devlet”, **Osmanlı’da Devlet, Hukuk ve Adalet**, (Ed. Cüneyt Dalkıran), 3. Baskı içinde, (47-60), Kronik Yayıncılık, İstanbul.
- _____ (2016), **Osmanlı’da Devlet, Hukuk ve Adalet**, (Ed. Cüneyt Dalkıran), 3. Baskı, Kronik Yayıncılık, İstanbul.
- İslamoğlu, Abdullah (2019), “Osmanlı Devleti’nde Kadılık Kurumunun Tarihsel Gelişim Süreci”, **Adalet Dergisi**, 62, ss. 67-84.
- Karagöz, Fatma Gül (2018), **1700-1750 Yılları Arasında Osmanlı Devleti’nde Arazi Hukuku Uygulamaları Vidin ve Antakya Örneği**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karagöz, Hakan (2013), “Venedik (1716) ve Habsburg (1716-1717) Seferlerinde Vidin Şehrinin Askeri ve Lojistik Önemi”, **HÜEFD**, 30/2, ss. 83-116.
- _____ (2017), Kuruluşundan Osmanlı Hakimiyetine Bir Serhad Şehri: Vidin”, **Düşünce Dergisi**, 68, ss. 182-207.
- Karakaya, Adile (2019), **Osmanlı Devleti ile İran Arasındaki Diplomatik İlişkilerde Görev Yapan Âlim Diplomatlar (XVII. ve XVIII. Yüzyıllar)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kars, Rümeyza (2011), “I. Mahmud’un Tahta Cülusunda III. Ahmed’in Kızı Saliha Sultan’ın Gönderdiği Bir “Tebrik-Nâme” Hakkında”, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 20/3, ss. 61-93.
- Kaya, Nur (2024), “Osmanlı Döneminde İslam Miras Hukukunun Uygulaması”, **Orta Doğu ve Orta Asya- Kafkaslar Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi**, 4/2, ss. 106-114.
- Kayapınar, Ayşe (2004), “İki Balkan Şehri Tırnova ve Vidin’de Türkler”, **Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2/9, ss. 117-141.
- _____ (2013), “Bulgaristan’da Osmanlı Hakimiyetinin Kurulması: Dönemlendirme Sorunu ve İskân”, **Türk Tarihinde Balkanlar**, (Ed. Zeynep İskefiyeli vd.) 1. Cilt içinde, (313-334) Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Sakarya.
- _____ (2015), “Ortaçağ ve Osmanlı Döneminde Vidin”, **Ege ve Balkan Araştırmaları Dergisi**, 1/1, ss. 67-107.
- Kılıç, Orhan (2017), “Batı Karadeniz Kıyısında Bir Osmanlı Eyaleti: Özi/Silistre (İdari Taksimat ve Yönetim)”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 23, ss. 29-82.
- Kırca, Ersin (2020), “Osmanlı – İran Resmi Yazışmalarına Göre Osmanlı Devleti’nin Nadir Şah ve Caferilik Mezhebine Yaklaşımı (1736-1746)”, **Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**, 15/2, ss. 392-408.
- Klein, Machiel (2013), “Vidin”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 43/103-106, TDV Yayınları, İstanbul.
- Koçak, Zülfiye (2018), “14 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicil Defterine göre Vidin’de İdari, Ekonomik ve Sosyal Yapı (1699 1702)”, **e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi**, 10/4, ss. 1566-1591.
- Koçak, Zülfiye (2018), “14 Numaralı Şer’iyye Sicil Defterine Göre Vidin’de İdari, Ekonomik ve Sosyal Yapı”, **e-Şarkiyat İlmi araştırmalar Dergisi**, ss. 1566-1591.
- Kokdaş, İrfan (2019), “Habsburglar Kara Eflak’a Gelirse: Vidin’de Hayvancılık Sektörünün Dönüşümü (1695-1740)”, **Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi**, V/2, ss. 77-110.
- Koşum, Adnan (2004), “Osmanlı Örfi Hukukun İslam Hukukundaki Temelleri”, **Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 17/17, ss. 145-160.
- Köprülü, M. Fuad (1983), **İslam ve Türk Hukuk Tarihi ve Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi**, Ötüken, İstanbul.
- Köse, Ali (2000), “İhtida” **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 21/554-558, TDV Yayınları, İstanbul.
- Kurtaran, Uğur (2011), “Yeni Kaynakların Işığında Sultan I. Mahmud Dönemi Osmanlı İran İlişkileri (1731-1747)”, **History Studies Dergisi**, 3/3, ss. 177-213.

- _____ (2012), **Sultan Birinci Mahmud ve Dönemi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- _____ (2013), “Sultan Birinci Mahmud Dönemi (1730-1754) Islahat Hareketleri”, **Turkish Studies**, 8/2, ss. 167-179.
- _____ (2014), “Sultan Birinci Mahmud’un Rusya’ya Verdiği 1736 Tarihli Ahidnâmenin Diplomatik Açından Tahlili”, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, 29/1, ss. 213-232.
- _____ (2015), “Sultan Birinci Mahmud Dönemi Osmanlı-İran Siyasi İlişkileri”, **Belleten**, 79/285, ss. 589-610.
- _____ (2023), “Nadir Şah-I. Mahmud Düellosu: Osmanlı Devleti ve İran Arasında Savaş ve Diplomasi (1736-1747)”, **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 6/2, ss. 186-200.
- Kütükoğlu, Mübahat (1991), “Arz”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 3/438-440, TDV Yayınları, İstanbul.
- _____ (1992), “Buyruldu” **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 6/478-480, TDV Yayınları, İstanbul.
- _____ (1992), “Berat”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 5/472-473, TDV Yayınları, İstanbul.
- _____ (1995), “Ferman”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 12/400-406, TDV Yayınları, İstanbul.
- _____ (1998), **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul.
- _____ (2004), “Mektup”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 29/18-21, TDV Yayınları, Ankara.
- _____ (2011), “Temessük” **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 40/413-414, TDV Yayınları, İstanbul.
- Muratdağı, Muhammed (2015), **168 No’lu Vidin Şer’iyye Sicili Transkripsiyon ve Değerlendirme**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özcan, Abdülkadir (2003), “I. Mahmud”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 27/348-352, TDV Yayınları, Ankara.
- Özcan, Azmi (2006), “Nadir Şah”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 32/276-277, TDV Yayınları, İstanbul.

- Özcan, Tahsin (2005), “Muhallefât”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 30/405-406, TDV Yayınları, İstanbul.
- Özgüdenli, Osman Gazi (2012), “Vakfiye”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 42/465-467, TDV Yayınları, İstanbul.
- Pantev, Andrei vd. (2008), **Grad Vidin: Krasik Isteručesku Očerak**, Sofija.
- Sâmi, Şemseddin (1317), **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- Selçuk, Hava (2012), “Vidin’de Toplumsal Hayat: 13 Numaralı Şer’iyye Siciline Göre (1698-1699)”, **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi**, 4/14, ss. 27-46.
- _____ (2012), Vidin’de Toplumsal Hayat: 13 Numaralı Şer’iyye Siciline Göre (1698-1699)”, **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi**, 14, ss. 27-46.
- _____ (2013), **Tuna Boyunda Bir Osmanlı Kenti Vidin (XIX. Yüzyıl)**, Çizgi Kitabevi, Konya.
- _____ (2014), “Şer’iyye Sicillerine Göre Vidin, Silistre ve Sofya’da İhtida Hareketleri (XVIII. ve XIX. Yüzyıl)”, **JASSS**, 25(1), ss. 51-61.
- Sevinç, Tahir (2004), **1703 Edirne Vakası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sevinç, Tahir (2013), “Osmanlı Devleti’nin İrşev Kanalı Projesi (1739 – 1740)”, **Turkish Studies**, 8-9, ss. 2201-2216.
- Sevinç, Tahir (2014), “Belgrad Kalesi’nde Tamir ve İmar Faaliyetleri (1740 – 1743)”, **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 32, ss. 111-130.
- Soyudoğan, Muhsin (2012), **Reassessing the Tımar System: The Case Study of Vidin (1455-1693)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi - Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, İlhan (2009), “Sancak”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 36/97-99, TDV Yayınları, İstanbul.
- Şahin, M. Süreyya (1995), “Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 12/342-348, TDV Yayınları, İstanbul.
- Şahin, Musa ve Işık, Esra (2011), “Osmanlı’dan Cumhuriyete Mahalle Yönetimi”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 30, ss. 221-239.
- Şen, İhsan (2019), “Osmanlıda Cenaze Merasimleri ve Mûsikî”, **Kocaeli İlahiyat Dergisi**, 3/2, ss. 145-156.
- Şen, Murat (1999), **Osmanlı Hukukunun Yapısı**, (Ed. Güler Eren), Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

- Taşkın, Oktay (2019), “Lale Devri’nden Sonra Klâsik Türk Mûsikisi ve Bestekâr Bir Padişah: Sultan I. Mahmud Han (1696–1754)”, **Sanat ve Tasarım Dergisi**, 9/2, ss. 314-321.
- Teber, Ömer Faruk (2000), “Osmanlı Devleti Adli Yapısından Bir Kesit: Şer’iye Siciller”, **Erdem**, 12/35, ss. 537-554.
- Tosun, Miraç (2018), **Trabzon’da Cemaatler Arası İlişkiler**, 1. Baskı, Serander Yayınevi, Trabzon.
- Tuğlacı, Pars (1985), **Osmanlı Şehirleri**, Milliyet Yayınları, İstanbul.
- Uğur, Yunus (2010), “Şer’iyye Sicilleri”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 39/8-11, TDV Yayınları, İstanbul.
- Uzun, Efkân (2013), Sultan I. Mahmud’a Ait Bir Ruznâme (H.1147/M.1734)”, **Turkish Studies**, 8/7, ss. 687-703.
- Üstündağ Özdemir, Nagehan (2005), “Osmanlı’da Şehir” ve Şehri Geliştiren Unsurlardan Biri Olarak Ayanlar: Vidin ve Rusçuk Örneği (18.Yüzyıl)”, **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)**, 2, ss. 149-168.
- _____ (2014), **18. Yüzyılda Vidin Şehrinin Sosyo-Ekonomik Panoraması (1790-1808)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- _____ (2015), “Vidin Sicillerine Göre Zıştovi ve Yaş Antlaşmalarının Osmanlı Taşrasında Uygulanışı”, **HÜEFD**, 32/1, ss. 259-273.
- Yaşar Keskin, Filiz (2023), “Osmanlı İdarî Sistemi İçerisinde Ortodoks Rum Patrikhanesi’ne Bağlı Metropolitlerin Görevleri”, **Vakanüvis- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi**, 8/2, ss. 1987-2037.
- Yazıcıoğlu, Serap (2019), **8 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicili’nin Değerlendirmesi ve Transkripsiyonu (H.1132/M.1719-1720)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yediyıldız, Bahaeddin (2012), “Vakıf”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 42/479-486, TDV Yayınları, İstanbul.
- Yel, Ali Murat ve Küçükaşçı, M. Sabri (2003), “Mahalle”, **TDV İslam Ansiklopedisi içinde**, 27/323-326, TDV Yayınları, Ankara.
- Yıldız, Bilal (2013), “Osmanlı’nın Son Dönemlerinde Denizli’de Yaşanan Bazı İhtida Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme”, **Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 1, ss. 105-122.

EKLER

Ek 1: 8 Numaralı Vidin Şer‘iyye Sicili Metni

[1b/1] ‘Avn-i hakk ve inâyet-i feyyaz-ı mutlak ile rûz-ı Kasım duhûlünden mukaddem kal’a-i mezbûreye erişmekle muhtâc olmağla mazallâh-ı te’âlâ ihmal ve müsâmaha üzere hareketden nâşî vakt-i merkûma dek eriştirilmeyüb mevsim-i şitâ hulûl ve kal’a-i mezbûrede zâhire müzâyaka hâletleri zuhûr eylemek ihtimali olur iseniğb sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mutlak senin nesâyihına haml ile hakkında (...) tab’-ı safvet karîn-i padişâhânenin i’zârına binâen mazhar terbîh-i mülûkânem olacağın mukarrer ve siz ki kadıarsız isimleriniz ceride-i hükûmetden fekk ile muhkem te’dîb ve siz ki mübâya’acılar ve sâirler mûmâ-ileyhimsiz bilâ emân katl ile mecâzât olacaklarınız muhakkak olub keyfiyet mâlûmlarınız olub ânâ göre cümleliz mukaddemâ ve hâlâ fermânım olunduğu üzere bu emr-i mühimin temşiyetine ‘ale’l-ittifak sa’i ve ikdam ve ihmal-i müsâmahadan mücânebet-i tamm eylesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileysin Silistre’den Girdablar’a varıncaya dek ve Girdabları dâhi tecâvüz edinceye dek Tuna sevâhilinde vâki’ iskelelerin birbirine geşt ü güzâr ve bâlâda zıkr olunduğu üzere Belgrad’a gidecek dakik ve şa’iri yedine verilen sûret-i defter mücebince bir gün akdem mîr-i üstü açık sefineleri ve tüccar sefineleri ile rûz-ı Kasım duhûlünden mukaddem kal’a-i mezbûreye nakl ve tesyîr ettirmekde ve Girdablardan sefâyini bilâ te’hîr geçürtmekde mezîd-i sa’i ve dikkat ve bu zâhirenin reddi alınmadıkça ol taraflardan münfekk olmayub temşiyet-i maslahata müsâra’at ve bu husûslarda tekâsül edenler olur ise muhkem haklarında gelinmek için ism-i resmleriyle Der-Sa’âdetime i’lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu şerîf-i ‘âlişân vâcibü’l-ittibâ’ ve lâzimü’l-intisâlimin mazmûn-u itâat makrûnuyla amel olub hilâfiyla vaz u hareketden be-gâyet ihtirâz ve icinâb eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeye i’timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmü’s-seb’a ve’l-ışrin min Rebîü’l-Âhir sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

[1b/2] Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem müdebbir-i umuri’l-cumhur bi’l-fikri’s-sâkib mütemmim-i mehâmü’l-enâm bi’rre’yi’s-sâib mümehhid-i bünyânü’d-devletü ve’l-ikbâl müşeyyid-i erkânü’s-sa’âdeti ve’l-iclâl el-mahfûf-ı bi sunûf-ı ‘avâtifu’l-melikü’l-âlâ Vidin Muhâfızı vezîrim paşa edâmallâhu te’âlâ iclâlehû ve’l-emîrî’l-ümerâi’l-kirâm kebîrî’l-küberâi’l-fihâm ve’l-zü’l-kadr ve’l-ihirâm sâhibü’l-izz ve’l-ihitşâm el-muhtass bi mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-a’lâ Ada-yı Kebîr Kal’ası Muhâfızı dame ikbâlehû ve mefâhirü’l-kuzât ve’l-hukkâm ma’denü’l-fazl ve’l-ikelâm Vidin ve Ada-yı Kebîr ve Sagîrin ve Niğbolu ve Silistre sancaklarında vâki’ kadılar zîde fazlehûm kıdvetü’l-emâcid ve’l-a’yân Niğbolu ve Silise sancakları mültezimleri zîde mecdihûmâ ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdarları ve a’yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrihim tevkî’-i refî’-i hümâyun vâsıl olacak ma’lûm ola ki Mehadiye Rezem Nehirlerinin mültekâsında ifraz İrşova ve Râsende-i icrâ ile nehr-i Tuna’ya îsâl ve iltisak tutulacak cedvel sâirle hidmet-i edâsında i’l-mâl vee istihdâm olunmak için vilâyet-i Eflak’dan ihrâc ve Der-Sa’âdet’den irsâl olunan amele ve çerâhor ve arabalardan ve levâzım-ı sâireden mâ’adâ Niğbolu ve Silistre sancaklarında vâki’ kazalardan ve her bin nefer rençber ihrâc ve irsâl olunmak üzere bundan akdem

Ek 1: (Devamı)

evâmir-i şerîfem ısdâr ve Der-Sa'âdetimden mahsûsen mübâşirler ta'yîn ve irsâl olunmuştur cedvel-i mezkûrenin îsâle ve icrâsında nâzır ta'yîn olunan Dergâh-ı Muallâm Kapucubaşlarından Mustafa dâme mecduhûnun bu defa Der-Sa'âdetime memhûr kâ'imelerinin vürûd idüb hülâsâ-i mefhumlarında bu emr hin-i encâmın vefk-i murad-ı padişâhânem üzere vakt-i tesyîrde sûretyab-ı hüsn-i hitâm olması mecrâ-yı cedvele külliyyetli amele ve çerâhor ve rençberân cem' ve ihzârına muhtâc olmağla şimdiye dek mârû'z-zikr mahallerden ihrâc olunanlardan mâ'ada semt ve münâsib olan mahallerden vakt ü zaman-ı lüzûm-ı mertebeden amele ve rençberân ihrâcından (...) tahrîr ve i'lâm idüb el-haleti hazîhi mevsim-i şitâ duhûle tekârüb olmakdan nâşi bu enharda cedvel-i mezkûrenin hasbe'l-itmâmı ehemmi-i umûrdan olub ve hıdemât-ı edâsında imâl içün vakt vakt iktizâ iden amele ve rençberânın ihrâcları husûsu kapucubaşı mûmâ-ileyh Dersa'âdet'ime i'lâm ve Der-Sa'âdetimden muktezî üzere evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl oluncaya dek vakt ü zaman mürûr idüb te'hir-i müsâhâlâ sebep olunacağı nümâyân olmağla mücerred ve seri'an temşiyet-i müsahala vesile ve medâr olunmak içün Kapucubaşı Mustafa Ağaya Vidin ve Ada-yı Kebîr civarlarından ve Niğbolu ve Silistre sancaklarında vâki' kazâlardan hasbe'l-iktizâ ref'i def'ine her ne kadar amele ve rençberân taleb ider ise taraf-ı Devlet-i Âliyye'mden mahsûsen emr-i şerîfim sūdûruna ve vürûduna havale ve ta'yîn olunmayub ücretlerinin def'ine takas olunmak üzere mukaddemâ ihrac-ı fermânım olan bin nefer ameleden mâ'ada mu'teber üzere lâzım gelen ücretleri Kapucubaşı mûmâ-ileyh yedinden verilmek şartıyla matlûb-u mikdârı amele ve rençberânı 'alâ-eyyi'l-hal tedârik ve ihrac ve mahalle-i me'mûruna ba'de'l-vusûl vâki' olan müteveffâ ve firârı ve hastalarının yerlerine âherlerine tedârik ve tehiyye eylemek içün her kazânın ve her mahallin ameleis ve rençberânı üzerlerine a'yân-ı vilâyetden birer mu'temed-i 'aliye ve kâr ü güzâr kimesneler başbuğ ta'yîn olunub ol veçhile mevki'-i cedvele irsâl olunan fermânım olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyh ve siz ki mîr-i mîrân ve kuzzât ve mütesellimân ve sâirler mûmâ-ileyhimsiz işbu emr-i şerîfi (...) vusûlunde bu husûslardan Kapucubaşı mûmâ-ileyhe taraf-ı Devlet-i Âliyye'mden ruhsat-ı tamlı verildikten başka bu emr hin-i encâm hizmetine değin her birinizin haklarında şûkr ü şikâyet-i semir ve mü'esser olub ve cedvel-i mezkûrenin mevsim-i şitâyâ değin 'avn-i inâyet-i sübhânî ile bâ-ıyy-i hâl sûretyâb-ı hüsn-i hitâm olması matlûb-u hümâyûnum olmağla her kimin bu maddelerde tekâsül ve muhâlefet ve nesayih ve rehâveti zâhîr olur ise mazhar-ı kahr ve gazab-ı hüsrevânem olunacağı emr-i mukarrer olunacak ibtidâ-yı emirde ma'lûmlarınız olub ba'dehu temşiyet-i emre iki eskiz ile tespit ederek vech-i meşrûh üzere şimdiye dek cedvel-i mezkûrenin îsâle ve icrâsı hizmetlere i'mâl ve istihdam içün Niğbolu ve Silistre sancaklarından ve Vilâyet-i Eflak'dan ihrâc ve Dersa'âdet'imden irsâl olunan amele ve çerâhor ve rençberândan mâ'adâ Kapucubaşı mûmâ-ileyh elviyeteyn-i mezkûreteynde vâki' kazâlardan ve Vidin ve Ada civarlarından bundan sonra her ne mikdâr amele ve rençberân taleb eder ise zinhâr ve zinhâr taraf-ı Devlet-i Âliyye'mden mahsûsen emr-i şerîfim sūdûr ve vürûduna havale ve ta'yîn ile imrâr-ı vakt ü zaman eylemeyüb mu'tâd üzere lâzım gelen ücretleri hizmetde olduklarınca kapucubaşı mûmâ-ileyh yedinden ber vech-i nakd verilmek şartıyla hemen matlûbu

Ek 1: (Devamı)

olunacak mikdârı amele ve rençberân der ‘akab kazâlarınızdan ihraç ve inşâllâhu te‘âlâ muhat-ı me’mûre ba’de’l-vusûl esnâ-yı istihdâmlarında vâki’ olan müteveffâ ve firârî ve hastalarının yerlerine âherlerini tedârik ve tehiyye eylemek için her kazânın amele ve rençberân üzerlerine a’yân-ı vilâyetden ıtba’ (...) ve mu’temed-i âliyye ve mu’teber kimesneleri başbuğ ta’yîn idüb ol vechile ‘ale’l-‘acele mevki’-i cedvele irsâl ve îsâl eylemekde mezîd-i sa’i ve dikkat ve Vidin ve Adakal’eleri cebehâneler mevcûdlarından yine bu husûs için alât-ı âheni ve sâir lâzımıyye müte’allik her ne taleb ider ise siz ki vezîr müşâr ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimasız imdi dâhi bilâ tereddüd verdürdüb her ne maddede Kapucubaşı mûmâ-ileyhe i’net ve cem’-i matlûbâta müsâade-i birle temessük umûr-ı me’mûresine müzâheret eylesesiz hülâsa-i kelâm bu maddelerde veche’n-mine’l-vücûh her kimin (...) ve sehven tekâsül ve taksîrâtı vâki’ ve zâhir olur ise bir dürlü ‘uzvi ve (...) olmayub mazhar-ı kahr ve gazab-ı mülûkânem olacağı muhakkaktır keyfiyet-i cümlelizin ma’lûmları olub ona göre basîret ve iştibâh üzere hareket ve mugayyir-i fermân vaz’ ü halâtıdan gâyetü’l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimde vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu şerîf-i celilü’s-şân vâcibü’l-ittibâ’ ve lâzimü’l-intisâlimin mazmûn-u itâat makrûnumla amel olasin hilâfında vaz’ ü hareketden gâyetü’l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeye i’timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmi’s-seb’a şehri Cemâziye’l-evvel selâse ve hamsin ve mie ve elf.

[2b/1]Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem müdebbir-i umuri’l-cumhur bi’l-fikri’s-sâkib mütemmim-i mehâmü’l-enâm bi’rre’yi’s-sâib mümehhid-i bünyânü’d-devletü ve’l-ikbâl müşeyyid-i erkânî’s-sa’âdeti ve’l-iclâl el-mahfûf-ı bi sunûf-ı ‘avâtifu’l-melikü’l-âlâ Vidin Muhâfızı Vezîrim Paşa edâmallâhu te‘âlâ iclâlehû ve’l-kıdvatü’l-emâcid ve’l-a’yân Vidin Defterdârı Dervîş Mehmed zîde mecdehû tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olacak ma’lûm ola ki serhâd-ı mansûremden Vidin Kal’ası’nda vâki üç adet Dergâh-ı Muallâm yeniçeri kışlakları mürûr-ı eyyam ve kürûr-ı a’vâm ile ba’zı mahalleri şemâ’il-i inhidâm oldukdan gayrı işbu sene-i mübâreke de Nehr-i Tuna’nın şiddet ve tûfânı sebebiyle Tuna suyu hendekden derûn-i kal’aya duhûl ve üç adet kışlakda dâ’iren madâr etrafını ihata eyledikden ve civarlarını fena yezid ve kesret-i barân selden ekseriye kiremidleri şikest olub ta’mîr ve termime eşeddi ihtiyacı ile muhtâc olduğundan ma’rifet-i şer’ ve cümle zâbitan ve mimar ma’rifetiyle keşf ve muayyene ve bi’l-cümle bin iki yüz yetmiş üç guruh masraf ile ta’mîr ve tekmi’l olacağını tahmin oldukda sâbika Vidin Muhâfızı Vezîrim Hüseyin Paşa edâmallâhu te‘âlâ iclâlehû ve Vidin Kadısı arz ve keşf defterin Dersa’âdetmedârıma irsâl etmeleri ile zikr olunan kışlakların ta’mîr ve tekmi’l olunmaları lâzım-ı hâlden olub ancak bu makûle ta’mîrâtın mesârifden gereği gibi tasarruf ve hareket olduğu sûrette asl keşfinden ba’zı mertebe-i noksânı ile vücûda geleceği umûr-ı bahriyeden olacağı mesârifinden kemâl-i mertebe dikkat ve şer’ait-i sarahata ri’âyet ederek Vidin Defterdârı mûmâ-ileyh ma’rifetiyle asl keşfin nısfı olan üç yüz otuz altı buçuk guruh ile itmâm ve tekmi’l ettirmek fermânım olduğundan imdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin işbu

Ek 1: (Devamı)

emr-i şerîfi celilü'l-kadrim vusûlünde kat'a te'hîr ve tevîk ettirilmeyüb irsâ olunan memhûr ve mümzî sûret-i defter-i keşifden yazılan masraf ile zikr olunan kışlakları Defterdâr-ı mûmâ-ileyh gereği gibi ta'mîr ve termîm ettirdsin ve sen ki Defterdâr-ı mûmâ-ileyhsin zikr olunan kışlakların bir an akdem ta'mîr ve tekmîli senden matlûb olunmağla fermânım olunacağı üzere memnu'a bir muhat-ı nâkısı olmamak şartıyla meblağ-ı mezbûr üç yüz otuz altı buçuk gurus ile ta'mîr ve tekmîl eyleyüb vâcibü'l-ımtisâlime ma'rifet-i şer'le cümle tekrar keşf ve itmâmını devlet medârıma 'arz ve i'lâm olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda sudûr olan işbu emr-i şerîfim celilü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-ımtisâlimin mazmûn-u itâat makrûnumla siyânet olunub şeref-yâfte-i hazer eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeme i'timâd kılasız.Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer Cemâziye'l-Evvel sene selâse ve hamsin ve mie ve elf. El-mahrûse-i Kostantiniye.

[2b/2]Berâ-yı mesârif-i bî ma'rifet-i (...) ve bâ (...) Dergâh-ı Âli der Kale-i Vidin ki (...) Nehr-i Tuna (...) muhtâc-ı tâmir gerde ve bâ ma'rifet-i Dervîş Mehmed Efendi an Dizdâr-ı Vidin bâ-in kadar meblağ ta'mîr ve tekmîl ve bâde't-tahsîl keşf defter ve arz ve ilâm (...) ber mûceb-i arz Mevlâna Hüseyin Kadı-yı Vidin ve telhîs ve fermân-ı âli ve ber mûceb-i arz vezîr-i mûkerrem Hüseyin Paşa Muhâfız-ı Vidin el-vâki'. 15 C. (Cemâziye'l-Evvel) sene 1153.

Kiriş Aded 45 Kıyye 36 Akçe 16200	(...) Aded 200 Kıyye 90 Akçe 18000	Tente Aded 4300 Kıyye 15 Akçe 64500	(...) Aded 55 Kıyye 220 Akçe 12100	Taş Aded 60 Kıyye 60 Akçe 3600
Kireç Aded 80 Kıyye 300 Akçe 24000	(...) Aded 7500 Kıyye 360 Akçe 27000	Mertek Aded 900 Kıyye 6 Akçe 5400	Baskı Aded 2000 Kıyye 6 Akçe 12000	Kiremit Aded 37000 Akçe 26640
Neccarân Aded 1200 40 Akçe 48000	Amelegân Aded 600 30 Akçe 18000	Mismâr-ı Mütevenniâ Aded 4500 Kıyye 370 Akçe 16650	Yekûn Akçe 152805 + Pâre 120 Guru 1273 + Pâre 15	Ber mûceb-i telhîs ve fermân- ı âli ta'mîr ve tekmîl şûd fermûde Guruş-ı Esed-i 636

[3a/1] Düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mehâmül-enâm bi'rre'yi's-sâib mûmehhid-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûf-ı bi sunûf-ı 'avâtifu'l-melikü'l-âlâ Vidin Muhâfız Vezîrim Mustafa Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hin-i iktizâda mevcûd ve müdehhir olunmak üzere Vidin Kal'ası için bin yüz kırk sekiz senesinde Vilâyet-i Eflakdan mübayâ'a ve kal'a-i mezbûreye nakd olunub mevcûd-ı anbar olan

Ek 1: (Devamı)

üç yüz bin kile erzen el yevm defterdâr zabtında olub lâkin bu makûle mevcûd olunmak üzere idhâl olan zehâir dizdarları zabtında ola geldiğinden zıkr olunan erzen dâhi ma'rifet-i şer' ve cümle a'yân-ı zâbitan ma'rifetleriyle kal'â-i merkûme dizdarına teslîm ve mikdâr ile yedinden memhûran temessük olunub hazîne-i âmirem defterlerine kayd için Der-sa'âdetime irsâl olunmasını muktezî olmağla sen ki ezîr-i müşârûn-ileyhsin işbu emr-i şerîfim celîlü'l-kadrim vusûlünde zıkr olunan erzeni tamamen dizdara teslîm ve makbûzu olduğu müşîr-i mikdârı takribiyle yedinden memhûr temessük alub hazîne-i âmirem defterlerine kayd için Der-sa'âdetime irsâl ve bir kilesi dâhi izâ'at olunmayub muhâfazası husûsunda ihtimâm eylemek üzere kendüğe gereği gibi (...) te'kîd eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf celîlü'l-kadrişân vâcibü'l-îmtisâl lâzımü'l ittiâmın mazmûn-u itâ'at makrûnumla amel olub hilâf-ı emr-i âlîşânım vaz' ü hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb üzere olası şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeme i'timâd idesiz. Tahrîren fi'l-yevmi'-sâmin Cemâziye'l-Ahir sene selâse ve hamsin ve mi'e ve elf.

El-Mahrûse-i Konstantiniye.

[3a/2]Düstûrun mükerrremûn müşîrûn mufahhamûn nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mehamû'l-enâm bi'rre'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâl el-mahfûfun bi sunûf-ı 'avâtifu'l-melikü'l-âlâ Rum İli'nin yemîn ve yesârıyla sağ kolu nihâyetine varınca va'kî olan vüzerâ-yı izâm edâmallâhu te'âlâ iclâlehîm ve izâmî'l-ümerâi'l-kirâm merâci'il-küberâi'l-fihâm uluvvü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtâssun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâlehîm ve'l-akza-yı kuzâtü'l-Müslimîn evlâ-yı vu'latü'l-muhtedîn ma'adîni'l-fazl ve'l-yakîn berâ-yı -minval i'lâmü'l şerîfe ve'l-karîn (...) ulûmü'l enbiyâ-yı ve'l-mürselîn el-mahfûf-ı bi-sunûf-ı bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'in mevali ve fi'l-ihtirâm zîdet fazlehûm ve mefâhirü'l-ümerâi'l-kirâm efâhimü'l-küberâi'l-fihâm uluvvü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtâssun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâm sancak beyleri dâme izzihûm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazl ve'l- kelâm kadılar zîde fazlehûm mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdarları ve mâlikâne mutasarrıfları ve voyvodaları ve hâvass ve ocak zâbitleri ve darb u harbe kâdir iş erleri ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadrihûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hâlâ mevsim-i bahar hulûl etmek hasebiyle ağaçlar bırakılub dağlarda basılacak zehâir gelmemekle aşâyir ve kabâilden ve yerliden kat-ı târik eşkıyâsı ve başıboş levendâd makûlesi ve sâir haramzâdeler köşe bucaktan zuhûr birle emân-ı sebil ve sükkân vûlat ve kuzât-ı memlekete îsâl-ı mazarrâta hasarat eyledikleri muharrer olmağın ol makûle eşkıyânın tahabs ta'zîrâtına ihtimâm ve dikkat ve hudûd ve sınırınız dâhilinde her ne mahalde idâm ve izâlesi vâcib olub imdi heder olduğuna fetevâ-yı şerîfe verilen eşkıyâ zuhûr ederler ise kat'a emân ve zaman verilmeyüb itâat-ı hâl ahz ve

Ek 1: (Devamı)

ele getirilüb şer' en müstehâk oldukları cezâları tertîb ile cevze-i hükûmetiniz dâhilinde olan taraf ve (...) te'mîn ve tatbîki ve bilâd ve gayrin tathîr ve tanzîmi ehemmi-i mehmâm-ı lâzîmü't-ihimamdan olduğu ecilden eşkiyâ tâifesi kesret ve cemiyet üzere bulunurlar ise üzerlerine varılması münâsib görülmediği sûrette herkese semt ve münâsib olan mahallerin hükkâm ve zabıtânı ile haberleşüb ittifâk ve ittihad ile ahz ve ele getirilmelerinde irâd ve i'ânet olunmak üzere cümleye mü'ekkid evâmîr-i şerîfemle tenbîh-i hümayûnum olmağın siz ki vüzerâ-yı müşâr-ileyh ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve sâir mûmâ-ileyhimsiz mahsûsan sizin dâhi işbu emr-i şerîfîm ısdâr kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Sadrazam Kethüdâsı Kâtibi Hâlifesi bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan Ömer Bey zîde kadrihû ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde cümleiniz ittifâk ve ittihad üzere hareket ve taht-ı hükûmet ve kazânızda fitne-i eşkiyâ olan mahalleri tahabs ve tacizden hâli hudûd ve sınırınız dâhilinde birden ikiden ve yâhûd dâhi ziyâde ol makûle eşkiyâ olduğu haber olunur ise izdiyâd olmalarına rızâ gösterilmeyüb ve kat'a emân ve zaman verilmeyüb 'aliyü'l-hâl ahz ve eger cemiyetleri zuhûr eder ise bâbda zikrolunan vech üzere birbirinize semt ve münâsib olanlar ile haberleşüb 'aliyü'l-ittifâk üzerlerine varub bâ-yı hâl ahz ve şer' lâzîm gelen cezâların tertîb ve vücûd-ı ahfadlarından (...) arazi-i tathîr ile taraf ve mesâlike ve anbar (...) ve sâir (...) te'mîn ve sükkân ve ahâlîye (...) ve fitneye bezl-i kudret ve sa'i dikkat idüb lâkin bu bahâne ile fesâd ve şekâvet alâkası olmayanlara taarruz olunduğu ve fukarâ-yı râ'iyete tekâlif beyhûde tahammül ve sâir vücûhu mezâlim ile bir ferde cevr ve eziyyet vuku' ve hilâf-ı şer-i şerîf tarafınızdan istimdad istikamet oldukda imdâd ve iânete adet-i tekâsül ve ihmaliniz zuhûr-ı istimâ' olmak lâzîm gelirse sen ki vüzerâ-yı müşârün-ileyh ve mîr-i mîrân mûmâ-ileyhimsin kat'a gadr ve illetiniz ısga olunmayub vâki' olan zarar sizlerden tazmin olacağı ve siz ki mâlikâne mutasarrıflarısız mukata'alarınız üzerlerinizden ref' olunmağla iktifâ olunmayub bilâ-tevfîk cümleiniz 'ukubât-ı şedîde ile mûmâna'at ve mücânebet olunacakları ve siz ki mütesellimler ve voyvodalar ve sâir zâbitansız bilâ-tereddüt cezânız tertîb olunacağını muhakkak bilüb ana göre her halde basîret ve intibah üzere hareket ve fermân-ı hümayûnuma mugayyir halâtlardan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-u itâ'at makrûnumla amel olunub hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasın.

Tahrîren fî evâil-i Muharremü'l-Haram sene selâse ve hamsin ve mi'e ve elf.

Be-Makam-ı Kostantiniyye.

[3b/1]Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn Mahrûse-i Vidin mahali haricinde vâki' Tekye Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem bi-emrillâhi teâlâ vefât iden Mustafa Beşe Bey sagîr oğlu Ahmed ve sagîre kızı Fatîma'ya babaları müteveffâ-yı mezbûrdan intikal iden malları ber vech-i nakd vasîleri zimmetinde işbu bin yüz elli üç senesi mâh-ı Şabanü'l-Muazzamaya gelince iktizâ iden nafaka (...)

Ek 1: (Devamı)

ba'de'l-ihrac ve sagîrân-ı mezbûranın menzil ve dükkan ve (...) yirmi beş gurus bade't-tenzîl hisseleri El-hâc İbrahim ile ma'rifet-i şer'le (...) rûyet olundukta vasî-i merkûm (...) nasb olmak üzere dört yüz üç gurus otuz bir pâre zuhûr etmeğle taraf-ı şer'den verilen defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Fî 5 Recep sene 153. Der zimmet-i asî El-Hâc İbrahim ber vech-i nakd 403 gurus. Yalnız dört yüz üç gurus otuz bir pâredir.

[4a/1] Düstûrun mükerrremûn müşîrûn mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mehamû'l-enâm bi'rre'yi's-sâib mümeahhid-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâl el-mahfûfun bi sunûf-ı 'avâtifu'l-melikü'l-âlâ Rum İli'nin sağ kolunda vâki' vüzerâ-yı izâm edâmallâhu te'âlâ iclâlehîm ve izâmî'l-ümerâi'l-kirâm efâhimü'l küberâi'l-fihâm uluvvü'l-kadr ve'l-ihtrâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtâssun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâlehim mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve Yeniçeri Serdarları ve Voyvodalar ve sâir zâbitan ve a'yân-ı vilâyet zîde kadrihim tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bâ berâvat (...) bundan akdem vukû' bulan seferler takrîbiyle etrâf-ı memâlikde olan gerek askerî ve gerek reâyâ ve berâyâ mâ'an ve bedenlen külli zahmet ve meşakkat çektikleri vazih ve âşikâr olub ve el-hâleti hâzihi ba'de'l-hamd (...) müsâleme-i birle seferler ber tarâf olmağla reâyâ fukarâsı eyyâm-ı Devlet-i Âliyye ve'l-hengâmi'l saltanat-ı seniyemde âsûde-i hâl ve hîrfeti'l-bî-mâl olmaları murâd-ı Hümâyûn muâdelet-i makrûn-ı mülûkânem olduğuna binâen fî mâ ba'ad hilâf-ı şer'i şerîfde ve bilâ emr-i muayyen tekâlif-i şakkanın 'amme-i reâyâ ve ahâlîye ve fukarâ üzerlerinden def' ve ref'iyle vezîr sâye-i râfet-i şahânemde müsterih ve muntazîr olmaları şân-ı adâlet-i nişân saltanatıma ufak ve iltizâm ve izâle-i vücûd eşkıyâ dâhi hüsn-i siyâset hayr-ı hânem açık ve ehemmi olmağla vüzerâ-yı 'izâm beylerbeyi ve mütesellimler ve sâir zâbitan ve hükkâmdan herkes dâhil hudûdlarında sınırlarda zuhûr olan eşkıyâ ve haramzâdeye ruhsat ve emân vermeyüb def' ve şürûr u fesadlarına ikdâm ve ihtimam eylemeleri için diğerevâmîr-i şerîfemle cümleye tembih-i ekid olunmuşdur ancak semene-i müsâlahadan olmak üzere ve vedâyi-i hâlik-i kibriyâ olan zîr-i destebân ve reâyâyâ neşr-i meşâir-i adl ve dâd ve izâle-i rûsûmu mezâlim ve birâd-ı hâlet-i ve mûra'at-ı birle reâyânın mutmain kulûbleri ve evtân-ı kadîmelerinde müterâfiyü'l-hâl zer' ve hars ve kâr-u kesblerine iştigâl eylemeleri vâcibe-i zimmet diyânet ve lâzıme-i uhde-i siyanetden olduğundan gayrı ber minval-i meşrûh birkaç seneden berü seferler iktizâsıyla kesret-i tekâlifden muzdarîb ve mükerrer olan ahâlî ve reâyâ ve fukarâ ve sunuf eyyâm-ı müsâleme a'vâm-ı müsâlahada dâhi bilâ muktezî (a)iş hâne-i (...) eyleyesiz rahatda devr-ü rahmetden memhûr olmaları tamam hilâf-ı rızâ-yı hümâyûnum olmağla minbâd reâyâ ve berâyâ vücûh-ı mezâlimden bir güne zulm ve teaddi ile rencide olunmayub her veçhile himâyet ve siyânet ve bundan sonra zulm ve teaddiye cesâret edenlerin muktezâ-yı adalet üzere lâzım gelen cezâları tertîb ve icrâ olunmak müstehim ve mukarrer idiğün îlan ve iş'âr için memâlik-i Rum İli ve Vilâyet-i Anadolu'da vâki bi'l-cümle vüzerâ ve mîr-i mîrân ve ümerâ ve hükkâm ve zâbitan evâmîr-

Ek 1: (Devamı)

i şerîfem şeref südür ve hıfz olmağla siz ki vüzerâ-yı müşâr ve sâir mûmâ-ileyhimsiz size dâhi işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur vusûlünde fukarâya veçhen mine'l-vücûh mersu' zulm ve teaddi olunduğuna kat'a rızâ-yı hümâyûnum olmadığı ma'lûmunuz oldukta rızâ-yı hümâyûnuma mugayir zulm ve teaddiye kat'a rızâ ve cevâz göstermeyüb hilâf-ı şer'-i şerîf harekete cesâret edenleri te'dîb ve zulmet makûlesi vücûh ile tahkîk ile enzâr ve terhîl ve reâyâ fukarâsı iştigal emr-i zer' ve harsa tahrîz ve ziraat ile imâr-ı memlekete cümleliz sa'i tebliğ eyleyesiniz şöyle ki ber vech-i muharrer mezâlîm ve teaddiyât manzûr-ı tab'-ı adalet (...) hüsrevânem iken mu'tâd inşâllâhu te'âlâ bir ferdin bi'-vech-i şetm-i dîn ve azarda (...) olunur ise cesâret edenleri asla himâyet etmeyüb sâire mûceb-i gayret için ism ve şöretleriyle îlâm ve inhâ ve hüccet haklarından sâdir olacak emr-i şerîfim (...) ve icrâ ve vâki' mezâlîme sa'i evsâfı idüb hilâfindan gâyetü'l-gâye ihraz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur buyurdum ki bu husûsda Der-sa'âdetimden mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Sadrazam Kethüdâsı Kâtibi Halifesi Ömer zîde kadrihû işbu emr-i şerîf âlişânımla vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i südür olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâat makrûnumla amel olub hilâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve mûcânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasız. Tahrîren Fî Evâil-i Muharrem sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Be makam-ı Konstantiniyye.

[4b/1]Düstûr-ı mûkerrem müşâr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'rre'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkân's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûf-ı bi sunûf-ı 'avâtifu'l-melikü'l-âlâ Vidin Muhâfız Vezîrim Hüseyin Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ve kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hukkâm ma'denü'l fazl ve'l-keâm Mevlana Vidin Kadısı zîde fazlehû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yerlû neferât ağaları zîde kadrihûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sevâhil-i Nehr-i Tuna mübâya'acıları tarafından dakik gelinceye dek Vidin ve Ada Kaleleri muhâfazalarında olan kayyum kullarının ta'yînâtları için Vidin Defterdârı ma'rifetiyle Vidin'de ehl-i tüccarun mübâya'a olunacak dakikden adaya gönderilecek dakiki îsâl için Vidin nevâhisinden iki yüz kıt'a öküz arabası ihrâcına muhtâc olduğuna binâen ancak Vidin'den bir defa adaya nakl eylemeleri şartıyla Vidin nevâhisinden iki yüz kıt'a öküz arabası ihrâc ettirmek fermânım olmağın imdi işbu emr-i şerîf-i âlişânım vusûlünde sen ki vezîr müşârün-ileyhsin defterdâr mûmâ-iley ma'rifetiyle Vidin'de mübâya'a olunacak dakikden adaya gönderilecek dakiki ancak bir def'a nakl için Vidin nevâhilinde iki yüz kıt'a araba ihrâc ettirdesin ve siz ki kadı ve yerlû neferât ağalarısız vech-i meşrûh üzere adaya bir def'a dakik nakli için nevâhi-i Vidin'den iki yüz kıt'a araba ihrâc ve defterdâr-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle dakik tahmîl ve ada kal'asına nakl ve tesyîr ettirilmesine mezîd-i ihtimam ve dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i südür olan işbu emr-i şerîfe celilü's-şân vâcibü'l-imtisâl

Ek 1: (Devamı)

lâzımü'l ittibâ' mazmûn-u itâ'at makrûnuyla amel olub hilâfına vaz' ü hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasız. Tahrîren fî yevmi'l-râbi' işrîn ve Zi'l-Hicce sene selâse ve hamsin ve mie.

El-Mahrûse-i Konstantiniye.

[4b/2] Bundan medîne-i Mısır'da vefât Mehmed Odabaşı'nın El-Hâc Mahmud Ağa Câmi'isinde *Mushâf-ı Şerîf* vakf eylemiştir Mushâf-ı Şerîf İmam Mahmud Efendi'ye teslim olunmuştur.

Fî 10 sene Receb sene 153.

[5a/1]İzzetlü fazîletlü paşalar ve beyler ve efendiler hazerâtının huzûrlarına du'alet-i sâfiye ve teslîmât (...) tenbîh-i ma'rifetleri Voyvodaları ve Havass ve Evkaf zâbitleri ve harb ve darba kâdir iş erleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrihim bâde't-iltizâm inhâ olunur ki hâlâ mevsim-i bahar hulûl etmek hasebiyle ağaçlar bırakulub kağıdlarda eşkıyâ haline hakk zamanda gelmekle asâir ve kabâilden ve yerliden kat'a târik-i eşkıyâsı ve başı boş levendât makûlesi ve sâir haramzâde gûşe-i hakdan zuhûr birle (...) sebebiyle ve sükkân-ı vilâyet ve mekân-ı memlekete îsâl-i mazarrâta cesâret eyledikleri muhât olmağla imdi taht-ı hükûmet ve kazâların dâhilinde fîtn-e eşkıyâ olan mahalleri teftiş ve tefahhuzdan hâlî olmayub hudûdunuz ve sınırınız dâhilinde birden ikiden zuhûr eden eşkıyâyı aleyyi'd tehâl ahz ve eğer cemiyetleri zuhûr eder ise (...) ve münâsib olanlar ile haberleşib bi'l-ittifâk üzerlerine varub bayy-ı vech-i gân ahz ve şer' lâzım gelen cezâları tertîb-i taraf ve mesâliğin lâzım-ı sebeble ve sâir (...) te'mîn ve tazmin bezl-i kudret idüb bu bahâneyle fâsid şekâvete alâkası olmayanlara taarruzdan ve fukarâ-yı ve râ'iyete tekâlif-i beyhûde tahmîli ve sâir vücûh-u mezâlim ile bir ferde cevri ve taarruzdan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında sâdir olan fermân-ı âlişânım mücebince mektub tahrîr ve Kethüdâımız Kâtibi Halifesi Ömer Efendi ile irsâl olunmuştur inşâllâhu te'âlâ vusûlünde müceb-i emri âli üzere amel ve hareket ve hilafından gâyetü'l-gâye tevâki ve mücanebet eyleyesin bâki (...) dâimdir.

[5a/2]Kıdvetü'l emâcid ve'l-a'yân Yergöğ'de Yeniçeri Zâbiti olan Saksoncubaşı-yı sâbık El-Hâc Ali zîde mecduhû tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olacak ma'lûm ola ki memleket-i Eflak ve feth ve (...) Kara Eflak'da mütemekkin ba'zı yeniçeri tâifesi kendi hallerinde olmayub fukarâ-yı râ'iyet ve sükkân ve memlekete zûlm ve teaddî ve îsâl-i hasarât-ı birle mazarrâtı olanlarıyla Memleketeyn-i merkûmeteynden tard ve enfileri (...) bundan akdem ocak tarafından Osman Çavuş mübâşir ta'yîn ve irsâl ve mahal-i merkûme vardukda ba'zılarını tard ve enfîyü'l- (...) yine memnû' ve mütenebbih olmayub birkaç gün mürûrundan sonra ikişer üçer yine mahal-i mezbûra duhûl ve ahâlî ve fukarâya bir lahza îsâl-i mezâlim ve teâddiyâtdan hâlî olmayub ve eşkıyâ-yı merkûmunun gerek asıl Eflak ve

Ek 1: (Devamı)

gerek Kara Eflakdan bi'l-küllîye ihrâc ile keşf yerleri ocak tarafından çeri ve cesur ve bu misillü hıdemât uhdesinden gelmeğle sâhib-i ifrâz-ı müstakile bir zâbıtın ta'yîn ve nef-i memleket-i merkûmeye varub on misillü kimesneleri teftiş ve tefahhuz ve tard ve enfileri etmeğle muhtâc olunmağla sen ki Sankoncubaşı-yı sâbık mûmâ-ileyhsin senden vech-i meşrûh üzere hıdemât-ı lâzım uhdesindin gelmek me'mûl ve zabt u rabt eşkiyâ eylemek melhûz olduğuna binâen husûs-ı mezbûr içün ta'yîn olmakla nefîse-i Memleketeyn-i merkûmeteyne varub ol makûle eşkiyâyı teftiş ve tefahhuz ve tard ve enfilerine ve memnu' ve mütenebbihe olub tekrar avdet ederleri olursa tarafından adamlar ta'yîn ve buldukları mahalden ahz ve ihrâc ve iktizâ eden te'dîbleri icrâ ve memleket-i taarruz-u eşkiyâdan ba'det tathîrine mahal-i me'mûrunu avdet ve ikâmet eyledikten sonra hâlâ Eflak Voyvodası tarafından zâbit ma'rifetiyle mevki ahz ve irsâl olunan gerek şer' ve kânûnen lâzım gelen tehdit ve te'hîr teşdidleri edâ olunacağı hafiyeten bilüb Voyvoda-yı mezbûrun düşü husûslarına muavenet ve fukarâ-yı râ'iyetin (...) müdahaleye îânet-i dikkat (...) memleket-i merkûmunun nizâmına sa'i ve ihtimam eylemek fermânım olmağın irsâl olundu vusulünde vech-i meşrûh üzere amel ve hareket ve inkıyâd ve icrâsında her veçhile sa'i ve dikkat idüb ve sen ki bu bahâneyle gadr ber mûceb mugayyir-i emr-i âlî vaz' u hareketden tevâfi ve mûcânebet eyleyesin deyû düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem bi'l-sâib Dergâh-ı Muallâm Yeniçerilerin Ağası olan Vezîrim Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû tarafından mühürlü mektub verilmeğle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve Vezîr-i Müşârûn-ileyh tarafından verilen mühürlü mektub mûcebince amel idüb hilâfinfan ihtirâz ve ictinâb eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâil-i Rebiü'l-Evvel sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Be-Makam-ı Kostantiniyye El-Mahrûse.

[5b/1 (...) vezîr-i mûkerrem Hüseyin (...)]

Vidinde Yeniçeri Ağası Serturna-yı izzetlü El-Hâc Hasan Ağa mahalle-i ahâlîlerin ve cemâ'atin cümle mâbeynlerinde yaramaz ve (...) ve vahşiyeye olmamak üzere kiminle virdürüb fî mâ b'ad yaramazlığı zâhir olan (...) vahşiyelerin hakkından gelinmek içün îlâm olunmak deyû.

Fî Gurre-i Za. (Zi'l-Ka'de) sene 153

[5b/2]Devletlü inâyetlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun arz-ı hâl kulların Hünkâr Câmi'-i Şerîfi Mahallesi sâkinlerinden olub mahalle-i mezbûrede vahşiler zuhûr idüb hâkim ve zâbıta şikâyet olub haklarından gelindikde ba'zı yerimiz sahib çıkub ol vahşilerin ağvalleriyle köyümüzün kuyularında katran çıkub ve köyümüzü katil ile olunub ve köyümüzün kuyularından katran çıkub ve köyümüzün ahdîleri arz etmeleriyle cümle mahalle ahâlîleriyle cemâ'at-ı zâbitan ma'rifetiyle huzûra hâkime gelüb baş eskileri ve cemâ'atden birbirlerine keyfiyet olub ve keyfiyet verilmeyüb keyifle

Ek 1: (Devamı)

olmayan yerimiz mümtâz ve ma'lûm oldukda muhkem haklarından gelinüb nefy olunub bilâ tenzîl emriniz tahrîr ve ehl-i arz zaman-ı sa'âdetimizde rahat ve (...) hizmetinde olunub (...) emr-i fermân Sultanım hazretlerimindir.

Bende-i ahâlî Mahalle-i Câmi'-i Hünkâr.

[6a/1] Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm ve'l-zü'l-kadr ve'l-ihirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihîşâm el-muhtass bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâm Ada-yı Kebîr Muhâfız dâme ikbâle ve Nehr-i Tuna sevâhilinde vâki' kıldetü'l-kuzzât ve'l-hukkâm ve ma'denü'l-fezâil ve'l-kelâm kadılar zîde fazlehûm kıldetü'l-emâsil ve'l-akrân Voyvoda ve Palankalar dizdarı ve karışan cema'âtlerin zâbitanı ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadrihûm tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olacak ma'lûm ola ki sene-i sâbıkda meşâlarda mîri açıklar her kangı iskelede bulunur ise sevâhilde olan mîri dubacılar ma'rifetiyle Behredâr(?) Ağası zîde kadrihû yâhûd Açıklar Ağası zîde kadrihû bu bulunduğu mahale varınca ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle kazâ be kazâ üçer beşer çerâhor verilerek nakl ve tesyîr birbirlerine ulaştırılması ve ta'mîr-i iktizâ iden ta'mîr olunmak emrim olmağın imdi sen ki ada muhâfız dâme ikbâlehû ve sizler Nehr-i Tuna sevâhilinde vâki' kadılar zîde fazlehûm voyvodalar ve palankalar dizdarı ve karışan cema'âtin zâbitanı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrihimsiz zikr olunan mîri açıklar bulunduğu mahalde mîri dubacıları ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle kazâ be kazâ mikdâr-ı kifâye çerâhor verdirilerek behredâr(?) ağası açıklar ağası bulunduğu mahalle varınca tesyîr ve irsâl ve ta'mîr-i iktizâ eden açık ta'mîr ve temşiyet husûs-ı merkûme gâyetü'l-gâye müsara'ât ve dikkat olunub (...) bî gayr-ı hakk terâhimden tehâşi eylemeniz bâbında işbu emr-i âlîşân Divân-ı Belgrad'dan tahrîr ve irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i celilü's-şân vâcibü'l-imtisâliminde mazmûn-u itâ'at makrûnumla amel ve hilâf-ı emr-i hümâyun kimesneye iş ettirmeyüb tastîr zikr olan açıklar vech-i meşrûh üzere mübâşir ma'rifetiyle nakl ve tesyîr ve ihmâl ve müsâmahadan be-gâyet ihtirâz ve mücânebet eylesin şöyle bilesin âlâmet-i şerîfeye i'timâd kılasın. Tahrîren Evâsıt-ı Şehri Sâferü'l-Hayr sene selâsin ve hamsin ve mie ve elf.

[6a/2] Şer'iat-ı şîar Vidin Kadısı Efendi zîde fazlehû ve kal'â-i mezkûr muhafazasına me'mûr Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âli Ağası Vekili kıldetü'l-emâcîd ve'l-a'yân Sertunacı El-Hâc Hüseyin Ağa zîde mecdehû inhâ olunur ki İrşova ve Raşende icrâ olacak nehrin hizmet-i hafrında imâl olunmak içün ol havâlide tecemmu' idecek amele ve sâirden akçesiyle rağbet edenlere nân tabh ve fûrûht eylemek üzere birkaç aded fırına muhtâc olduğuna binâen Vidin'de mevcûd olan sûk habbazlarından mükemmel alât ve mühimmatlarıyla iki fırın olmak üzere birkaç nefer habbaz mahal-i mezbûre irsâl ettirmek bâbında fermân-ı celilü'l-şân şeref sudur etmeğle mücebince buyruldukları tahrîr ve ısdâr ile irsâl kılınmışdır vusûlünde gerektir ki akçesiyle iştirâsına rağbet idenlere nân tabh ve fûrûht

Ek 1: (Devamı)

eylemek için Vidin’de mevcûd olan sûk habbazlarından mükemmel alât ve mühimmatlarıyla iki fırın olmak üzere birkaç nefer habbaz ifrâz ve onların ma’iyet için hala binâ emîni kıdvetü’l emâcid ve’l-a’yân Mustafa Ağa zîde mecdehû yedinden yüz elli guruş alıverilüb ma’rifet-i şer’le fırın sahibine teslîm ve husûs-u mezkûrun takdîm ve (...) râ’iyet ihtimam ve ber vech-i müsâra’at nizâm tâmına sa’i ve dikkat ve mezkûr fırınların habbazların tekmîl-i ma’iyetleriyle (...) ihraca mübâderet eyleyüb bî gayr-ı hakk terâhimden terâşi ve müceb-i buyruldu ile amel olunmak deyû buyruldu. Fî S. (Safer) 27 sene 153.

(...) Vaz’ için ahâlî Varoşun arz-ı halleridir ve mahalleler hâricinde menâzil binâsına ruhsata izin

[6b/1]Şer’iat şîar Vidin Kadısı Efendi zîde fazlehû ve kâfe-i ulemâ ve hutebâ ve sulehâ (...) zîde ilmihûm ve kal’â-i merkûme muhâfazasına me’mûr Dergâh-ı Âlî Yeniçeri Ağası kıdvetü’l emâcid ve’l-akrân Serturna-yı El-Hâc Hasan Ağa zîde mecdehû ve Vidin Defterdârı vekîli ve mefâhirü’l-akrân Seryeniçeri Ağası ve ocak zâbitanlar ve ihtiyarları ve yerlû neferât ağaları ve Mimarbaşı zîde kadrihim inhâ olunur ki husûs-u mezkûr hâlâ (...) ve alâ-yı sadâret-i îzâmi sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin hengâm-ı muhâfazalarına cümle ma’rifetleriyle keşf ve rüyet ve (...) dâhilinde olmak üzere hin-i iktizâda berâ-yı hendek ve seğirdim vaz’ı görülen zimmetinden ma’adâsı (...) hâricinde binâ ve inşâsı eşedd olan menzil ve arsa mu’tadeten ruhsat için bi’l-cümle mahâll-i merkûma varub ve sâbıkı üzere keşf ve alâmet-i meyl-i muhtemel olan mahallere müceddeden (...) nişanda ve gereği gibi ehl-i hayrattan isticâr ve vukuf-ı bâki oldukdan istifâr olub sıhhat ve hakîkî i’lâm eylesün deyû. 22 Sâfer sene 153.

[6b/2]Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-âlem müdebbir-i umuri’l-cumhur bi’l-fikri’s-sâkib mütemmim-i mehâmü’l-enâm bi’rre’yi’s-sâib mümehhid-i bünyânü’d-devletü ve’l-ikbâl müşeyyid-i erkânî’s-sa’âdeti ve’l-iclâl el-mahfûf-ı bi sunûf-ı ‘avâtifu’l-melikü’l-âlâ Vidin Muhâfız Vezîrim Hüseyin Paşa edâmallâhu te’âlâ iclâlehû ve kıdvetü’l-kuzzât ve’l-hukkâm ma’denü’l fazl ve’l-ikelâm Mevlana Vidin Kadısı zîde fazlehû kıdvetü’l emâcid ve’l-a’yân Vidin’de Dergâh-ı Muallâm Yeniçeri Ağası Vekîli zîde mecdehû tevkî’-i refî’-i hümâyun vâsıl olacak ma’lûm ola ki İrşova kurrâsında icrâ olacak nehrin hidmet-i hafrında îmal olunmak için ol havâlide tecemmü’ idecek amele ve sâirden akçesiyle rağbet iden nân tabh ve fûrûht eylemek üzere birkaç aded fırına muhtâc olunduğuna binâen Vidin’de mevcûd olan sûk-ı habbazlarından mükemmel alât ve mühimmatlarıyla iki fırın olmak üzere birkaç nefer habbaz mahâl-i mezbûra irsâl olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîrim müşârün-ileyhsin işbu emr-i şerîf-i âlîşânım vusûlünde akçesiyle iştirâsına rağbet idenlere nân tabh ve fûrûht eylemek için Vidin’de mevcûd olan sûk-ı habbazlarından mükemmel alât ve mühimmatlarıyla iki fırın olmak üzere birkaç nefer habbaz ifrâz

Ek 1: (Devamı)

ve üzerlerine tarafından adem ta'yîn ve mücmi' amele olan mahale irsâl ve amele tecemmü' den mukaddem fırın hafr ve hazır-ı amâde eyleyüb akçesiyle iştirâsına rağbet idenlere nântabh ve fûrûht eylemeleri için muhkem tenbîh eylesin ve siz ki kadı ve ağa vekîli mûmâ-ileyhimsiz vech-i meşrûh üzere zikr olunan habbazların bir gün akdem Vidin'den ihrâc ve savb-ı me'mûra îsâl ettirilmesine sizler dâhi ihtimâm ve dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr işbu şerif-i celilü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûnuyla amel olub hilâfıyla vaz' ü hareketden be-gâyet ihtirâz eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Mûcebince Hazreti Hüseyin Paşa'ya hitâben mektûb-ı sadr-ı âlî. Tahrîren Sâfer sene selâse ve hamsin ve mie ve elf. Vürûd etmişdir

[7a/1] Akzâ-i kuzzâti'l-müslimîn evlâ-vülâtü'l-muhtedîn ma'adini'l- fazl ve'l-yakîn râfi' ilâmü'l şerîfe ve'd-dîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve ve'l-mürselîn el-mahfûf-ı bi-sunûf-ı bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l mu'in Filibe ve Sofya Kadıları zîdet fezâilmihâ ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'denü'l fazl ve'l- kelâm Zağra-i Atîk ve Zağra-i Cedîd ve Vidin ve İvraca ve Rahova kadıları zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l emâcid ve'l-a'yân Serkassabân-ı İstanbul El-Hâc Ahmed zîde mecdehû südde-i sâdetime arz-ı hâl edüb taht-ı kazânızda vâki mahallerden ağnâm mübâya'a ve cem' mahalli ile Âsitâne-i Sa'âdetimde ibâdullah'ın def'-i zarûretleri için götürmek üzere mûmâ-ileyhin sabancı olan El-Hâc Hüseyin nâm kimesne ile İstanko dâhi yirmi beş nefer çobanlar irsâl olduğun bildirüb mezbûrların üzerlerinde olan silah ve süvar oldukları bargirlerine ve zikr olunan mahallerden kendi akçeleriyle mübâya'a ve cem' ve tahsîl eyledikleri ağnâmlarına kimesne mûmâna'at ve müdâhale olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere yirmi beş neferin silah ve bargirlerine ve Âsitâne-i Sa'âdette mütemekkin ibâdullah'ın zâhireleri için ağnâm mübâya'asına mûmâna'at olunmamak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâat makrûnumla amel olub hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasın. Tahrîren evâhir-i Zî'l-hicce sene isna ve hamsin ve mie ve elf. Der vusûl-i sâmi 2 S. (Safer) Sene 153.

Be-Makam-ı Kostantiniyye El-Mahrûse.

[7a/2] Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'denü'l fazâil ve'l- kelâm Nehr-i Tuna'da Belgrad için tezyîd olunan açıkların bulunduğu mahallerin kadısı zîde fazlehûm mefâhirü'l-emâsîl ve'l-akrân ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrihûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Belgrad Kal'ası hidmetine bî mahsûs kılınan seksen kıt'a açık sefinelerine hâlâ Açıklar Ağası olan Ahmed zîde kadrihûm ma'rifetiyle ta'mîr ve techîz ettirmek üzere fermânım olduğuna binâen zikr olunan

Ek 1: (Devamı)

açıklardan ba'zılarının derûnunda Nehr-i Tuna'nın encümleri takrîbiyle su ile müşâhun ve hemtâsı olması muhtemel olmakla siz ki kadılar ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz bu makûle açıklar kangınızın iskelesinde ve kurbi civarında bulunur ise kazâlarınızdan kadr-ı kifâye reâyâ ihrâc ve derunlarında olan suların dökdürüb rûy-ı nehre ihrâc ve ta'mîr olunacak mahalle tesyîr ettirmeniz fermânım olmağın imdi işbu emr-i şerîfi âlişânım vusûlünde vech-i meşrûh üzere Belgrad için tertîb olunan ol mikdâr açıklardan ba'zıların bu vech ile kangınızın iskelesinde ve kurbi civarında bulunur ise der âkıb kazâlarınızdan kadr-i kifâye reâyâ çıkarub içlerinden suların dökdürüb rûy-ı nehre ihrâc ettirmekte miknet imece târikiyle tedbîrinize ulaştırarak ta'mîr olunacak mahalle tesyîr ve açıklar ağası mûmâ-ileyh teslîm eyleyüb ihmal ve müsâmahadan ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i sūdûr olan işbu emr-i şerîfe celilü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûnuyla amel olub hilâfiyla vaz' ü hareketden be-gâyet gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeye i'timâd kılarsınız. Tahrîren el-yevmi's-sâlis aşer ve Zi'l-ka'ade sene isna ve hamsin ve mie ve elf.

Kostantiniyye.

[7b/1]Bâis-i tahrîr-i temessük budur ki işbu bin yüz elli üç senesinde mansûb olmak üzere Niğbolu Sancağını Kıbtîyân cizyesi deruhde ve iltizâmdan olmağın Vidin (...) Kıbtîyân cizyesini işbu hâfiz temessük Osman Ağa'ya beş bin beş yüz gurus deruhde ve iltizâm olunub anlar dâhi minvâl-i meşrûh üzere iltizâmı kabul idüb Kıbtîyân tâifesini kadîmü'l-eyyâmdan беру ilâ hazâ el'ân serbestiyet üzere yed-i vâhidden zabt ve tasarruf oluna gelüb hâricden min ba'ad mîr-i mîrân ve mirliva ve mütesellimler vovvoda ve su başıları ve evkâf-ı selâtin ve efkâf-ı sâire mütevellileri ve emlak zâbitleri ve gedikli züemâ ve erbâb-ı tımar ve müteferrika ve çavuş ve sipâh ve yeniçeri ve cebeci ve topçu ve a'yân-ı vilâyet ve zî-kudret ve sâir askerî ve ehl-i örf tâifeleri taraflarından vechen mine'l-vücûh (...) mine'l-esbâb bir dürlü dahl ve taarruz ve tecâvüz ettirilmeyüb ve vâki olan yâve ve kaçgun cürmü cinâyet ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkut ve rûsûm-u arûsâne ve Beytü'l-mâl-i 'amme ve hisse-i bâd-ı hevâ ve bi'l-cümle mîriye aid olan hukuk ve rûsûmları ve mezkûrun cürmü galizi sâdır oldukda ba'de's-sübût şer'le iktizâ iden cezâları cizyedarları tarafından icrâ olunub ve'l-hâsıl sinîn-i sâbıkada minval üzere zabt oluna gelmiş ise mûmâi-leyh dâhi minvâl-i meşrûh üzere zabt eyleyüb taraf-ı âherden bir ferdi müdahale olunmaya. Tahrîren fî gurre-i Muharrem sene 1153. Mahmud Cizyedâr Kıbtîyân-ı Niğbolu.

[7b/2]İşbu bin yüz elli üç senesi mâh-ı Muharremü'l-Harâm'ın yirmi altıncı gününde Serdengeçti Ağası Ahmed Ağa ibn-i Mustafa nâm kimesne makâm-ı kazâda Anbar Emîni Mustafa Ağa ibn-i Hüseyin muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf eder ki ben hasbe'l-iktizâ Belgrad cânibine râhî olmak lâzım gelmeğın mahrûse-i Vidin'de mülküm olan Yahûdî hâne icârâtını ahz ve kabz ve cem'

Ek 1: (Devamı)

ve tahsile ve lede'l-iktizâ hânı merkûm-u bey' (?) ve (...) külli umûruma merkûm Mustafa Ağa tarafından vekâlet-i sahihe ile vekil ve (...) nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dâhi ber vech-i meşrûh vekâlet-i merkûmeyi kabul etmeğin kayd şûd. Fî 26 Muharrem sene 153.

Şuhûdü'l-hâl: el-Muhzır Hasan Beşe, Hüseyin Kethüdâ, Mustafa Bey, Mehmed Efendi bin Süleyman.

[7b/3] Kıdvetü'l emâcid ve'l-a'yân Vidin Defterdârı zîde mecdehû tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki İrşova'da cânibine vâki nehrin icrâsı hizmetine me'mûr olan dört nefer su yolcular ol tarafa varub dâhil oldukları günde hizmetde olduklarıncı kendülere yevmi'l dört çift nân ve bir güzeşte ve birer kile şâir ta'yînatları tarafından verilecek fermânım olmağın imdi sen ki defterdâr-ı mûmâi-leysin işbu emr-i âlişânım zikr olunan dört nefer su yolcular ol tarafa vardukda günde hizmetinde olduklarıncı zikr olunan ta'yînatları verdirüb ne mikdâr eyyâm ta'yînat veriyor ise eyyâm ve mikdârı tasrîhle yedlerinden memhûr temessük ahz idüb hesabını mahsûb için hıfz eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i sūdûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü'l-kadr-i şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-u itâ'at makrûnumla amel olunub hilâfında vaz' ü hareketden be-gâyet gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesin alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasın. Tahrîren Safer sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

[8a/1] Bâis-i tahrîr-i temessük budur ki

Sâbika Serkassabân-ı Hassa merhûm ve mağfürleh El-Hâc Osman Ağa Efendimizin medîne-i Vidin'de Paşasarayı kurbunde vâkî Çifte Hamamı (...) hasebiyle işbu bin yüz elli üç senesi Muharremi guresi gününden yüz elli dört senesi Zi'l-Hiccesi gâyetine varınca iki senelik hamam-ı mezbûrun zabtı için kırk beş bölüğün Alemdâr Mehmed Ağa'ya birinci müvekkil Alemdâr İsmail Beşe'ye beher sene üç yüz kıt'a esed-i guruşa olmak üzere verir yedlerine mâl-ı mezbûre kefâletiyle ve beher sene dört taksitde edâ eylemek şartıyla ki iki senede müctemi' olan altı yüz guruşa isticâr ve icâr idüb anlar dâhi kabul eyledikte tarafımızda mezbûr hamamı zabt eylemek için yedlerine işbu memhûr zabt-ı tam temessük def' ve itâ olundu. Osman efendi cânib-i vakf.

[8a/2] Bâis-i tahrîr-i temessük budur ki

Sâbika Serkassabân-ı Hassa müteveffâ el-Hâc Osman Ağa'nın medîne-i Vidin'de Paşasarayı kurbunde vâkî Çifte Hamamı işbu bin yüz elli üç senesi Muharremi guresi gününden yüz elli dört senesi Zi'l-Hiccesi gâyetine varınca iki senede hamam-ı mezbûru birbirlerimiz kefâletiyle dört taksitde edâ eylemek üzere altı yüz guruşa hâlâ Vidin sükkânından vakf-ı mezbûr Müteveli Vekili

Ek 1: (Devamı)

ve Câbisi Osman Efendi'den isticâr eylediğimiz hasebiyle ber vech-i meşrûh mûmâi-leyh Osman Efendi'ye beher sene dört taksit ile edâ eylemek üzere hamam-ı merkûm icâresinden altı yüz guruş vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-iktizâ deynimizdir ki inşâllâhu te'âlâ meblâğ-ı merkûm üç yüz guruşu mûmâ-ileyh Osman Efendi'ye edâ ve teslîm eylediğimizde işbu memhûr verdiğimiz deyin temessük redd ve şakk oluna. Fî gurre-i Muharremü'l-Harâm sene 153.

İsmail Alemdâr (2), Mehmed Ağa Alemdâr (45)

[8a/3]Bâis-i tahrîr-i temessük budur ki

İşbu bin yüz elli üç senesi mâh-ı Muharremü'l-Harâmî gurre-i gününden elli dört senesi Zi'l-Hicce gâyetine varınca merhûm sâbık Serkassabân-ı Hassa El-Hâc Osman Ağa'nın medîne-i Vidin'de vâki' olan Çifte Çavuş hamamının dört taksitde edâ eylemek şartıyla iki seneliği Mütevellî Vekîli ve Evkaf-ı mezbûr Câbisi olup hâlâ Vidin sükkânından Osman Efendi yedinde birbirilerimizin kefâletiyle yalnız üç yüz kıt'a esed-i gurûş isticâr eylediğimiz hasebiyle mûmâ-ileyh Osman Efendi'ye ber vech-i meşrûh iki senede hamam-ı mezbûrun icâresinden altı yüz guruş ve deynimizdir ki inşâllâhu te'âlâ meblâğ-ı mezbûr altı yüz guruşu mûmâi-leyh Osman Efendi'ye edâ ve teslîm eylediğimizde yedine itâ eylediğimiz işbu memhûr deyin temessükümüz redd ve şakk oluna. Fî gurre-i Muharrem sene 153.

Osman Ağa C. (70), Mehmed Ağa Serdengeçti C. (77)

[8a/4] Zeyd amrdan iştirâ ettiği câriye vakt-i şîrâdan yedi ay tamamında vaz'-ı haml idüb bir veled getirdikte amr müşteri amr bendendir deyû davet eylese ol veledin nesebi amrdan sâbit olup amrın oğlu olmuş olur mu beyân buyrula el-cevâb olur .

[8a/5]Bu sûretde câriye bey' iden Zeyd veled bendendir deyüb müşteri tasdîk etmese Zeydin daveti mu'teber olup veledin nesebi Zeyd'den sâbit olur mu beyân buyrula el-cevâb olmaz

Ketebehû mültekâ el-ebhûr.

El-müftü el-Fakir Mustafa el-kadı-ı be medîne-i Vidin ufiye anh.

[8b/1]Es'âr ve ikâd (...) Hüseyin Efendi el-Kadı yevm (...) mahrûse-i Vidin

Ek 1: (Devamı)

Nân-ı Azîz Pare(?) 80 Meblağ 1	Döşek Pare 40 Meblağ 1	(...) Pare 35 Meblağ 1	Dakik-i hass-ı nîm asiyâb (...) Kıyye 100 Guruş 5,5	Lahm-ı gânem Kıyye 1 Meblağ 12
Lahm-ı baker Kıyye 1 Meblağ 8	İç yağ Kıyye 1 Meblağ 15	Şem'i revgan Kıyye 1 Meblağ 30	Sabun-ı siyah Kıyye 1 Meblağ 18	Revgân-ı sade Kıyye 1 Meblağ 51
Taze peynir Kıyye 1 Meblağ 10	Taze peynir an manda Kıyye 1 Meblağ 8			

Cümle ittifâkıyla ma'rifet-i şer'le nizâm verilmiştir kayd şûd. Hurre fi 26 min Cemâziye'l-Evvel sene 1152.

[8b/2] Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki bin yüz elli bir senesine mahsûb bâ hatt-ı hümayûn ocaklık aklâmımız olan deruhde ve âherlerimiz dâhilinde Sahra muka'âtasına tâbi' Gradic-i Cedîd toprağında vâki' bir tarafı Monla Hasan bağı ve bir tarafı İstoyân Zımmî bağı ve bir tarafı göl ve tarafı râbi'-i târik-i 'amme ile mahdûd ve mümtâz tahminen kırk araba giyah hâsıl olunur bir kıt'a çayıra mutasarrıf Vidin sâkinlerinden Sarı Mustafa ve Ahmed Beşe iştirâken mutasarrıf iken mezbûr Sarı Mustafa fevt olub kızı Meryem ile mezkûr Ahmed Beşe çayıra mezbûre iştirâken zabt ve mutasarrıf olmak için müceddeden tapusuna tâlip ve râgıb olmağla kanûn-ı kadîm üzere mîri için resmî tapusu alınub mâlikâne mutasarrıfı olmak için yedlerine işbu tapu-ı tam verildi tarafımızdan ve taraf-ı âherden müdâhele ve muarraza olunmaya. Fî 24 N. (Ramazan) sene 153.

Ali Ağa Voyvodâ-ı Sahra, el-Hâc Hasan Voyvodâ-ı Sahra

[8b/3] Bâ'-hüccet hazreti cihanbâni Muhâfız-ı Vidin izzetlü Turnacıbaşı Ağa i'lâm-ı şer'iyye mücebince fî mâ ba'd Nasara ve Yahûd ve Kıbtîyân nisvânı ehl-i İslâm nisvânı ile muhtelif hamam duhûl etmeyüb mahâll-ı merkûm nisvânı için müsbet ve sülûs günlerinde tahsis olunmak üzere gereği gibi tenbîh idüb ve ba'dezin hilâfına ruhsat ve cevâz göstermeyesiz.

Vidin Kadısı efendi şer'le görüb vech-i şer'isi üzere i'lâm idesiz. 23 Zi'l-ka'ade sene 1153.

[8b/4] Devletlü merhametlü Sultânım hazretleri sağ olsun Arz-ı hâl-ı sukkân-ı ve Vidindir ki hâlâ ehl-i İslâm nisvânı ile Nasara ve Yahûd ve Kıbtîyân tâifesinin nisvânı şer' ehli(?) olmalarıyla hamamda muhtelit duhûllerine rızâ ve cevâz verilmek üzere yalnız (...) her birinde gayrı günlerde ehl-i İslâm nisvânı duhullerini niyâz ve arz-ı hâl eylediklerinde. Bendegân-ı Sukkân-ı Vidin.

[9a/1] Fi'l-asl Tırnova sâkinlerinden olub mahrûse-i Vidin'de Orta Tuna Mahallesi'nde sâkin olan birer Yeniçeri Ağalarından Ahmed Ağa ibn-i Mustafa nâm kimesne mahalle-i mezbûre (...) El-

Ek 1: (Devamı)

Hâc Mustafa Efendi'nin (...) Mecdû'l-Aziz efendi mahzârından ikrâr-ı tam(?) (...) üzerinde(?) vâki' esbâb-ı arz(?) (...) 38 iştirâ sulh-ı mesâlih mahdûd ve (...) ma'dûd eyledim dedikte (...) sicil olundu. Hurrîre fî 9 min Şaban sene 115.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi – Osman Efendi – Abdullah Efendi – Hasan Beşe 49 – El-Hâc Salih ibn-i

[9a/2] Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki mahrûse-i Vidin mahallâtından Eş-Şeyh Ahmed Efendi Mahallesinde vâki' medresenin softabaşısı işbu bâ'isü'l-küttâb Mehmed Efendi ibn-i İbrâhim nâm kimesne Meclîs-i Şer'de Kara Beşir demekle şehîd Mustafa Odabaşı ibn-i Halil nâm kimesne mahzârında üzerine da'vâ iderek ve pederinin zevcesi Rukiye bint-i Abdullah nâm hâtûn şöyle vasiyet eyledi ki bi-emrullâh-ı te'âlâ fevt olduğumda Kolonefçe semtinde vâki' etrâf-ı erba'âsı Kasab Salih Beşe mülkleri ve bakkal dükkanım ve tarîk-i 'amm ile mahdûd ve mümtâz iki kepenk bir bâb birer dükkanımı medrese-i mezbûre sâkini olan Sulâye(?) vakf (...) ile vakf idüb ve şöyle şart eyledi ki dükkan ve (...) dolab (...) olub ba'zı mesâriflerine sarf eyleye deyû vasiyet (...) ikrar (...) olmuşdur (...) odabaşından suâl olunub dükkan (...) teslîme tarâf-ı şer'den tembih olunmak matlûbumuzdur dedikte gibbes'-suâl mezbûr odabaşı vasiyet-i vakf müceber(?) olunmak bu mahâle kayd olunub şerh verildi. Hurrîre fî 13 min Rebîül'-Âhir sene 1153. Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Ahmed Kethüdâ ibn-i Osmân – Cebeci Salih Beşe ibn-i Âli – Bâkizâde Ahmed Beşe – Fahrû'l-Meşâyih Müftü el-Hâc Mustafa Efendi.

[9a/3] Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki Sultan Ahmed Hân Câmi'Şerîfinde bevvab olan El-Hâc Hasan Hacc-ı Şerîfe gidüb varub gelince gerek bevvablığına ve gerek hidmetinde olan bâ'is-i Monla Osman mezbûr hidmet edâ eylemek üzere. Hurrîre kayd şûd 2 Rebîül'-Âhir sene 1152.

[9a/4] Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki işbu bin yüz elli iki senesinde Kaban Câmi'Şerîf imamı El-Hâc Veli Efendi Hacc-ı Şerîfe gitmekle varub gelince yerine hidmet-i lazîmesi edâ eyleye bâ'isü'l-inhâ Es-Seyd Ahmed Efendi Mahallesi memhûr ve ilzâm eyleye kayd şûd. Hurrîre min 22 Rebîül'-Âhir sene 1152.

[9a/5] Bi-hamdullâhi Şemâil nâm Yahûd şeref-i İslâm ile müşerref olub ism-i Ahmed vaz' olunmuşdur. Hurrîre min 8 Zi'l-ka'ade.

[9a/6] Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki Sultan Ahmed Câmi' Şerîf-i Müezzîn Monla Hüseyin Belgrad dârü'l-cihâd iştirâ ile gitmek üzere olub varub gelince beher mah altmış beşer pâre ile yerine nâib(?) oluna Ahmed Efendi edâ ve hidmet etmek üzere taahhüd eylediği bu mahâle kaydolundu. Hurrîre fî Gurre-i Cemâziye'l-Âhir sene 1135.

Ek 1: (Devamı)

[9b/1]Ve irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde siz ki müşâr ve sâir mumâileyhimsiz her biriniz havza-ı hükûmet vücûha eyâletiniz dâhilinde ve hudûd ve sınırlarınız derûnunda haydud ve kıt'a târik eşkiyânın daimâ tecessüs ve tefahhus ve hâlî olmayarak her nerede ve ne mahalde bir daha yeniden zuhûr iderler ise bir iken iki olanlarına ruhsat ve cevâz göstermeyüb ve kat'a emân ve zaman vermeyüb bi-eyy-i vech-i kân elbette ve elbette bi'd-defa'at ahz ve ele götürüb ve eğer bir mahalde cemiyetleri olub üzerlerine varılmada safvet-i revnümâ olmak lâzım gelür ise civarlarınızda olan kazânın her ne ve her ne kadar olanlar ile haddleşüb bi'd-defa'at üzerlerine varub muhârebeye tasaddi iderler ise siz dâhi mukâbele bi-mennihi te'âlâ cemiyetlerin tefrik ve ahz ve ele gidenlerden üç dört nefer müctemi' oldukda kat'a eylendirmeyüb cümle ma'rifetleriyle üzerlerine (...) ve cesur ademler ta'yîn ve aciletin ve müsâra'aden Tersâne-i Âmireme irsâl ve tesyîr ve götürenler mazhâr-ı fevâzeş ve ikrâm olacakları müzâhim itdikte tefhim-i birle mukaddemâ ve hâlâ şerefbahş sürûr olan evâmîr-i cihan metâ'anın mezâmin-i men'iyesi icrâ ve tenfiz idüb ihmal ve (...) a'mâz ve nevandan mübâ'adat ve bu vesile ile şekâvetde alâkaları dâhi olmayandan dâhi taarruzdan ve celb-i maldan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i sūdûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzımü'l-intisâlimin mazmûnu itâ'at makrûnumla amel olub hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasız. Tahrîren evâil-i Şâbânü'l-muazzam sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Konstantiniye el-Mahrûse.

[9b/2]Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin mahallâtından Alaca Tekye Mahallesi sâkinelerinden Rukiye bint-i Abdullah nâm müteveffânın terekesi ahz ve kabz ve vürûsuna izale ve hatta muhtarı olan Ali Efendi'nin takriri üzere müteveffâ-i mezbûrenin terekesi tahrîr ve mûmâ-ileyh Ali Efendi yedinde emâneten vaz' olub kabl-i şer'den verilen defterdir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Hurrire fi'l-yevmi's-samin min şehri Ramazan sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Sim-i Sagîr Kuşak 1	Köhne Kaftan Aded 2	Entâri Aded 1	Hamam Gömleği Aded 1	Havlu Aded 1
Çarşab Aded 2	---- Aded 1	Serpuş Aded 1	Hasır Aded 1	Bir mikdâr keten ipliği
Bir Gömleklik Bez	Sim Bilezik Aded 1	Sahan Aded 3	Hamam Tası 1	Leğen 1
Köhne Döşek 1	Yorgan 2	Köhne Yasdık 2	Don Zene 2	Köhne Çitbân 1

Ek 1: (Devamı)

Köhne Ferâce 1 Pâre 327	Sim Kuşak 1 Dirhem 35 Pâre 327	Sim Kuşak Dirhem 22 Pâre 190	Müsta'mel Küpe Aded 1 Pâre 280	Minhâ El-İhrâcat
Techîz ve Tekfîn mâ'a Iskâd-ı salât ber müceb-i Vâsiyet Pâre 724	Harc-ı Defter Pâre 186			

[9b/3]Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin muhafazasına me'mûr Dergâh-ı Âli dâme mahfûfen bi'l-mevlâ Yeniçeri zümresinden Otuz Bir Cemâ'atinin yoldaşlarından iken bundan akdem bi-emrillâhi teâlâ vefât iden Selim Beşe bin Abdullah nâm müteveffânın zâhirde ma'rûf u ma'rûfesi olmayub terekisi cânibi Beytü'l-Mâl'e âid olduğu lede's-şer'i'yü'l-etvâr zâhir ve nümâyan vardıktan sonra mahrûse-i mezbûrede (...) Beytü'l-Mâl kabzına me'mûr Yetmiş Altı Cemâ'atinin Çorbacısı fahrü'l-eşbâh Ebû Bekir Ağa iltimasıyla terekisi tahrir ve Sûk-ı Sultânî'de semen-i sülûslerine bey' olan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fî 8 Ramazan sene 153.

Kuzu Kürk 1 Pâre 180	Def'a Kuzu Kürkü 1 Pâre 58	Şalvar 1 Pâre 42	Hırdavat Pâre 20	Yağmurluk 1 Pâre 60
Yekûn Pâre 360	Minhâ El-İhrâcât	Techîz ve Tekfîn Meblağ 210	Harc-ı Defter Pâre 20	Kâtibiye ve Hüddâmiye Pâre 20
Hazariye Pâre 5	Resmî Âdi Pâre 30	Vekîl-i Beytü'l- Mâl Pâre 20	Çukadar Ağa Pâre 17	Alemdâriye ve Mühr Pâre 20
Yekûn Pâre 342				

(...)

[10a/1]Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin muhafazasına me'mûr Dergâh-ı Âli cebeci yoldaşlarından iken bundan akdem bi emr-i te'âlâ vefât iden Ahmed Beşe bin Abdullah nâm müteveffânın zâhirde vâris-i ma'rûf u olmayub terekisi cânibi Beytü'l-Mâl'e âid oldukda lede's-şer'i'yü'l-etvâr zâhir ve nümâyan olmağın mahrûse-i mezbûrede cebeci Beytü'l-Mâl'ı kabzına me'mûr Vidin Cebecibaşısı Arif Mehmed iltimasıyla ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı mezbûrun terekisi tahrîr ve Sûk-ı Sultânî'de semen-i sülûslerine bey' olan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fî i-yevmi's-sâmin aşer min Şevvâl'ül Mükerrrem lî sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Ek 1: (Devamı)

Cübbe 1 Pâre 40	Şalvar 1 Pâre 40	Yağmurluk 1 Pâre 70	Kebe 1 Pâre 48	Hırdavat Pâre 60
Kılıç 1 Pâre 160	Piştov 1 Pâre 50	Yekûn Pâre 476	Minhâ El-İhrâcât	Techîz ve Tekfîn Pâre 360
Resm-i Âdi Pâre 30	Kâtibiye Hüddâmiye Pâre 20	Hazariyye Pâre 10	Resm-i Emin Ağa Pâre 60	Dellâliyye Pâre 10
Yekûn Pâre 390	Sahihü'l-bâki Pâre 86 Yalnız seksen altı pâredir			

[10a/2]Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin kazâsı muzâfâtından Bokofça nâm karye mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Nedelko nâm zımmînin verâset-i zevce-i metrûkesi Boğdana bint-i Velko nâm Nasrâniyye ile sulbi sagır oğlu Yovan münhasıra olub ba'de kablü's-sıhha mezbûre Yovan dâhi murd olub ve verâset-i vâlidesi mezbûr Boğdana Nasrâniyye ile emmisü Şanu zımmî muhızır olduğu lede's-şer'iyü'l-enver zâhir ve nûmayân olduktan sonra tashih-i meseleleri Patrik el-millet-i Mesihîyye yirmi dört sehmden itibâr olunur sehmi-i mezkûrdan on sehmi mezbûre Boğdana Nasrâniyye'den dört sehmi dâhi mezbûr Şanu zımmîye isabeti (...) sonra hâlik-i mezbûrun terekese ma'rifet-i şer' ve verese-i mezkûr iltimaslarıyla tahrîr ve semen-i sülûsleri takvim ve beyne'l-verese tevzi' ve taksim olunan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fî'l-yevmi'l-aşer min şehri'l-Şevvâlû'l-Mükerrrem lî sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Camus Öküzü 2 Pâre 560 Rabt Üzerine	Nakd-i Mevcûd Der Zimmet-i Pâre 1720 Zevce	An bahâ-yı (...) Der Zimmet-i Emmi 1 Pâre 200	Bakraç Der Zimmet-i Zevce 1 Pâre 120	(...)1 Pâre 200 Zevce
Fıçu-yı Kebîr 1 Pâre 80 Zevce	(...) 1 Pâre 10 Zevce	Kantar 1 Pâre 30 Zevce	Bot Der Zimmet-i Emmî Pâre 40	Yolluk Temürü Pâre 60 Zevce
Destere Burgu Buruđu Pâre 40	Yekûn 3060	Minhâ El-İhrâcât	Resm-i Âdi Pâre 120	Kâtibiyye Pâre 20
Hüddâmiye Pâre 30	Hazariyye Pâre 20	Yekûn Pâre 220	Sahihü'l-Bâki Pâre 2840	Hisse-i Ümmü'l- Mezbûre Boğdana Pâre 1180

Ek 1: (Devamı)

Hisse-i Ümmi'l- Mezbûre Şanu Pâre 1652	Bundan akdem müteveffâ Mehmed Kethüdâ'nın sagîre kızı Hatice'ye ber mûceb defter-i kassâm vârisi Salih Ağa zimmetinde 251 guruş yalnız iki yüz elli bir guruşdur.			
--	---	--	--	--

Ve sagîr oğlu Ahmed hissedâr vârisesi olan dört yüz dört guruş Salih Ağa yedinden ahz u kabz etmeğin bu mahalde kayd-ı şûd fi 15 N sene 153.

Şuhûdü'l-hâl: Kâsım Ali Odacı - Mehmed Ağa - Mahmud Kethüdâ - Tercümanzâde İsmail Ağa - Çolak Mustafa Ağa - Hacı Ahmed Ağa - Mahmud Ağazâde.

[10a/3]Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin muhafazasına me'mûr Dergâh-ı Âli zümresinden Elli Sekiz Bölüğün yoldaşlarından iken bundan akdem Bregove nâm karyede katlen vefât iden İbrahim Beşe nâm müteveffânın zâhirde ma'rûf u olmamağla terekesi cânibi Beytü'l-Mâl'e âid olmağın terekesi ma'rifet-i şer' mahrûse-i mezbûre yeniçeri Beytü'l-Mâl'ı kabzına me'mûr Yetmiş Altı Cema'âtın Çorbacısı fahrü'l-eşbah Ebû Bekir Ağa iltimasıyla tahrîr ve Sûk-i Sultân semen-i sülûslerine bey olunan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurre fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Şevvâlû'l-Mükerrrem lî sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Keten Pâre 130	Şâir Pâre 70	Mercimek 1 Pâre 50	Erik Pâre 24	Balık Pâre 90
İncir Pâre 35	Sabun Pâre 29	---- Fes 1 Pâre 117	Hırdavat Pâre 60	Lûle mâ'a Külünk Pâre 11
İpek Pamuk Pâre 20	Enkiyeler(?) Pâre 10	Vezniye Pâre 57	Yekûn Pâre 713	Minhâ El-İhrâcât
Techîz ve Tekfin Pâre 200	Resm-i Âdi Pâre 40	Kâtibiye Pâre 20	Hüddâmiye İhzâriye Pâre 20	Resm-i Emîn-i Ağa Pâre 40
Yeniçeri Efendiye Pâre 20	Alemdâr ve (...) Pâre 20	Dellâliye Pâre 10	Yekûn Pâre 370	Sahihû'l-Bâkî 343

Ek 1: (Devamı)

[10b/1] Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin mahallâtından Süleyman Çavuş Mahallesi sâkinlerinden iken vefât eden Hasan Efendi'nin verâset-i zevce-i menkûhe-i metrûkesi Ümmihani bint-i Abdullah nâm hâtun ile oğlu Abdurrahman ve kebîre kızları Aişe ve Fatma'ya inhisâr-ı tahakkukundan sonra müteveffa-yı mezbûrun terekesi ma'rifet-i şer' ve verese-i mezkûr iltimasıyla tahrîr ve semen-i misûllerine takvim ve buyrulursa tevzi' ve taksim olunan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fî'l-yevmi'l-işrîn min şehr-i Şevvâlü'l-Mükerrrem lî sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Avânî-i Nühâsiye Kıyye 15 Pâre 780 Zevce Üzerine	Döşek Yorgan 1 1 Pâre 340 Zevce Üzerine	Darı Şinik 20 Pâre 200 Zevce Üzerine	Peynir 13 Pâre 80 Zevce Üzerine	Makrama 20 Pâre 200 Zevce Üzerine
Havan 1 Pâre 55 Zevce Üzerine	Fıçılar [1] mâ'a Balta [1] mâ'a Saç Ayak [1] mâ'a Manişe [1] Pâre 100 Zevce Üzerine	'Ân Bahâ-yı Sim Kuşak 1 Pâre 200	Yekûn Pâre 1955	Evânî-i Nühâsiye Kıyye 1 Pâre 75 Abdurrahman
Sim Kuşak 1 Pâre 340 Abdurrahman	Tüfenk 1 Pâre 400 Abdurrahman	Tüfenk 1 Pâre 140 Abdurrahman	Kılıç 1 Pâre 1000 Abdurrahman	Kilim 1 Pâre 86 Abdurrahman
Biniş Pâre 300 Abdurrahman	Yastıklar [2] mâ'a Kilim [1] mâ'a Çerge [1] Pâre 400 Abdurrahman	Çarıklar Pâre 50 Abdurrahman	Kantar 1 Pâre 65 Abdurrahman	Mahalle-i Mezbûrede Menzil 1 Pâre 4800 Abdurrahman
Eşyanın Nısf-ı Hissesi Pâre 2000 Abdurrahman	Dibek Eliyle Pâre 25 Abdurrahman	Uran [1] mâ'a Kumaş [1] Pâre 60 Abdurrahman	Yekûn Pâre 9741	Tüfenk 1 Pâre 540 Fatıma Üzerine
Destâr 1 Pâre 10 Fatıma Üzerine	Ferâce 1 Pâre 190 Fatıma Üzerine	Caşır 1 Pâre 152 Fatıma Üzerine	Kürek 1 Pâre 47 Fatıma Üzerine	Kitablar Pâre 400 Fatıma Üzerine
Eşyanın Nısf-ı Hissesi Pâre 2000 Fatıma Üzerine	Eyer 1 Pâre 20 Fatıma Üzerine	Mangal 1 Pâre 20 Fatıma Üzerine	Yekûn Pâre 3379	Avânî-i Nühâsiye Pâre 90 Aişe Üzerine
Semaver 1 Pâre 25 Aişe Üzerine	Der Zimmet-i Kasap Hasan Pâre 6000 Aişe Üzerine	Yekûn Pâre 6115	Avânî-i Nühâsiye Kıyye 14 Buçuk Pâre 700	Tüfenk 1 Pâre 341

Ek 1: (Devamı)

Kılıç 1 Pâre 60	Zıibun 1 Pâre 70	Yorgan 1 Pâre 61	Kantar Aded 1 Pâre 120	Kilim-i Şâm Pâre 10
<i>Mushâf-ı Şerîf</i> Pâre 800	Kuşak 1 Pâre 40	Caşşir 1 Pâre 45	Der Zimmet-i Ali Beşe Pâre 3080	Nakd-i Mevcûd Pâre 10000
Yekûn Pâre 15417	Cem'an Yekûn Pâre 36607 Yalnız otuz altı bin altı yüz yedi pâredir	Minhâ El-İhrâcât	Resm-i Âdi Pâre 900	Kâtibiye Pâre 120
Hüddâmiye mâ'a İhzâriye Pâre 120	Dellâliye Pâre 200	Mehr-i Müeccel ez-zevcetü'l- mezbûre Pâre 110	Yekûn Pâre 1450	Cem'an Yekûn Pâre 35157
Hisse-i Zevcei'l- Mevcûde Pâre 4394	Hisseyi'l-İbnü'l- Mezbûr Pâre 15380 Abdurrahman	Hisseyi'l- Bintü'l-Mezbûre Pâre 7690 Aişe	Hisseyi'l- Bintü'l-Mezbûre Pâre 7690 Fatıma	

[11a/1] Düstûrun mûkerremûn müşîrûn mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'rre'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâl el-mahfûfun bi sunûfun 'avâtifu'l-melikü'l-âlâ Rum İli'nin sağ kol nihayetine varınca yol üzerinde vâki' vüzerâ-yı 'izâm edâmallâhu te'âlâ iclâlehîm ve 'izâmî'l-ümerâi'l-kirâm efâhimü'l-küberâyi'l-fiham uluvvü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihşiâm el-muhtâssun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâlehim ve'l-akza-yı kuzzâtü'l-Müslimîn evlâ-yı vu'latü'l-muhtedîn ma'adîni'l-fezâil ve'l-yakîn berâ-yı ma'kûl i'lâmü's-şerîfeye ve'd-dîn (...) ulûmü'l-ümerâ-yı ve'l-mürselîn el-muhtâssun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'in mevâlî-i ifhâm zîdet fazlehim ve mefâhirü'l-kuzzâtü'l-hukkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm kuzzât-ı nüvvab zîde fazlehim mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdarları ve a'yân-ı ve ahâlî zîde kadrihim tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olacak ma'lûm ola ki (...) imâr-ı memleket ve zer üzere usûl-u ruhsat ve ircâ-yı vilâyet olan ziraat ve hirâset husûsunun tanzim ve tesviyesi fukarâ-yı râ'iyet mezâlim-i teaddiyatdan masun ve dest-i kazâdan zulmiyeden ma'mûl olmalarına merfuf idiğü sulh-u erbâb-ı vukûfta olduğuna binâen bundan akdem Hatt-ı Hümâyun mehâbet nûmunla muanven şeref efzâ-yı sūdûr olan adâletnâme-i cihân meta' hüsrevânemle memâlik-i Anadolu Vilâyeti Rum ili'nde vâki' gerek enfi'-i emr-i siyâsete me'mûr olan hükkâm ve vüzerâ-yı hüddâm ve gerek hidmet-i şer' mübeyyin olan kuzzât-ı vukûf ve umûmen muhassılın emval ve â'sâr ve zâbitan ve a'yân ma'külelerinden her biri el-mübeyyin-i şer' mübeyyine temessük ve i'zâm ve zâlîme müheyyin mazlum (...) olarak himâyet-i râ'iyete ihtimâm

Ek 1: (Devamı)

etmek ve bilâ emr-i şerîf tahmîl-i vûlat harcı nâmıyla nesne tarhı misillü bir ferdi eziyetten vûlât-ı vilâyete dâhi nümûde ve bahâne-i vâhiye ile kimesneyi rencîde ve remîde etmek üzere eğer tenbîh ve te'kîd ve tehdîd-i şedîd olunmuş idi lâkin bu husus-ı ba'dezin izâhâte ve rey'-i müstebân olmayub ve dâhi sırren ve alalen ve alenen tecessüs ve tefahhus mugayyir fermân-ı hümayun harekete cesâret edenlerin tâm-ı kân tekâmîl ve teaddî ve bu vesile ile âherleri tahkîk ve (...) olunmak ehemmi metâlib-i şahâne ve akdem mekâsîd (...) padişahânem olmağdan nâşi etraf ve ve eknafa havâle (...) basîret (...) ham nezâret olundukta kâti vâfir mücrim kimesneler birer sûtûde der zincir-i mahpus olub el-yevm zincir-i sefine sefer oldukları ve vûlât-ı vilâyet dâhi ta'yîn olunan hazeriyelerine adem-i kanaat zâbitan ve a'yân-ı makûleleri tam'ı hamâ be-gâyet her bir kazâda kemâfiye'l-evvel bilâ emr-i şerîf tarh ve tevzi' olunan teklîfat gün'â gün ile fukarânın halleri diğer gün olduğu reside-i sâmi-i mülûkânem olmağla siz şeref bahşâ-i sūdûr olan hatt-ı hümayun ve rızâ-ı emn-i iktizâ-yı şevket makrûnuma mugayyir bu misillü mekâsîd ve mezâlîme cesâret edenlerin (...) kahr ve nikâl ve ahz isti'zalleri lâzım gelmeleriyle bu defa dâhi cümle-yi (...) gafletten ikâz için (...) ve tehdit ile iktifa olunmuşdur işbu emr-i şerîfim hassa silah sörllerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân zîde mecdehû ile vusûlünde taht-ı hükûmet ve kazânızdan üzerlerine cürm-i sübûtu ile bi-haseb-i şer'-i hapsi iktizâ eyleyüb mücerred müsvedde(?) ile bilâ emr-i şerîf cürm ve günah der zincir ve mahbus olanları bilâ tereddüt ıtlak ve sebillerin tahliye fi mâ ba'd madem ki üzerine cürm-i sabid olub şer'en hapsi iktizâ ve hakkında fermân-ı âli sâdır olunan mücerred müsvedde(?) ile bî günah kimesneleri habs ittirmeyüb kezâlik her bir kazâdan tarh ve tevzi' olunan teklîfat makûlesinden imdâd-ı hazeriye ve avarız ve sâir emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlifden mâ'adâ mücerred hükkâm ve zâbitan ve a'yân-ı makûlesinin medârı maaşları için bilâ emr-i âli tarh ve tahmîl olunmuş nesne var ise kazâ be kazâ sicilden ihrâc ve defter olunub mûmzâ ve mahtum defterini mübaşire teslîm ve bu cânibe irsâl ve tesyîr ba'de'l-yevm bilâ emr-i şerîf fukarâ üzerine kat'a nesne tahmîl olunmak üzere cümleliz vâki' olan tevzi' defterlerine her biriniz nezâret hilâf-ı emr-i âli harekete cesâret edenleri ahz ve haps ve keyfiyetleri i'lâm ve işâret ve'l-hâsıl her halde def' ve ref' mezâlîm ve teaddiyata her biriniz ez-dil ü cân bezl-i tâm ve (...) tâkat idesiz ve lâkin ahâlî-i memleket fukarâ-yı raiyet dâhi vûladına ta'yîn olunan hazeriyelerin şurûtu üzere bilâ ta'yîn teslîm ve kanun ve defter mücebince aşar-ı şer'iyye rûsûmât-ı örfiyelerin tahsîllerin emval ve zâbitan ehl-i zimmet makûlesi dâhi şurût-ı berât mücebince cizyelerin cizyedarlara ve avarız ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlifden dâhi herkes âlâ ve evsat ve ednâ itibariyle tahammüllerine göre hisselerini (...) cem'ine me'mûr olanlara bi't-tamam edâ idüb bu babda anlar dâhi kat'a irâd-ı gadr ve illet dâyesinden olmamak üzere tefhim ve işâ'at ve vukû' olan mezâlîm ve teaddiyatdan cümlesini himâyet ve siyânet ve işbu emr-i şerîfimle birer sûretde mehakimelerde sicilattan (...) fi mâ ba'd her kazâda tevzi' olunan teklîfatın sene başında sicilatta birer sûretini ihrâc ve mûmzî ve mahtûmen Der-Sa'âdet'ime îsâl idüb bu nizâm-ı mergûbun iki (...) ve istirdâdına cümleliz nezâret ve etrâf-ı halelden vakf ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı (...) hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Ek 1: (Devamı)

vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan meşrûh üzere üzere şeref yafte-i sūdûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûnu itâ'at makrûnuyla amel olub hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıd-ı Şehr-i Cemâziye'l-Âhir sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Be-Makam-ı Kostantiniyye El-Mahrûse.

[11b/1]Düstûrun mükerreremûn mûşîrûn mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mehamû'l-enâm bi'rre'yi's-sâib mûmehhid-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâl el-mahfûfun bi sunûfun 'avâtifu'l-melikü'l-âlâ Kırkkilise'den Rum ili'nin sağ kolu nihâyetine varınca yol üzerinde vüzerâ-yı 'izâm edâmallâhu te'âlâ iclâlehim ve 'izâmi'l-ümerâi'l-kirâm merâcî'l-küberâyi'l-fihâm ve'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtâssun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ ber vech-i arpalık sancak mutasarrıfları dâme ikbâlehim ve mefâhirü'l-ümerâi'l-kirâm merâcî'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtâssun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâm sancak beyleri dâme izzihûm ve akzâ-i kuzâtü'l-Müslimîn evlâ-yı vû'lâtü'l-muvahhidin ma'adîni'l-fezâil ve'l-yakîn akzâ-i(?) i'lâmü's-şerîfeye ve'd-dîn (...) ulûmü'l-enbiyân ve'l-mürselîn el-mahfûfî bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'in mevaâli-i kiram zîdet fazlehim ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-kelâm ma'adîni'l-fezâil ve'l-kelâm kadı ve nâib zîde fazlehim kîdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân bu husus için Der-Sa'âdet'ime mübâşir ta'yîn olunan Osman zîde mecdehû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçerileri serdarları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri zîde kadrihim tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olacak ma'lûm ola ki bundan akdem sefer seneleri esnalarında Rum ili memâlikinde vâki' menâzilin kıla-ı bargirleri üzerlerine hasbe'z-zarûre merkîbe-i efradda bargirler zam ve ekseriyesine kendü kazâlarında ve civarlarında vâki' sâir kazâlardan (...) ve buluş-ı imdâdiyeler ta'yîn olunmağın umûr-ı himem ile mürûr u ubûr iden ulaklar bargir husûsunda zahmet çekmemek için mîr-i mîrân-ı a'yân-ı vilâyetden mu'temed-i âliyye ve gav-ı güzâ-yı kimesnelere nüfûz ve Hüsn-i nizâm üzere irâdlarına (?) 'ale'l-umûm ihtimâm-ı azîm olunmak bâbında bi'd-defa'ât evâmîr-i âliyyem ile tenbîh ve te'kîd olunmuş iken a'yân-ı vilâyet mutlak (...) maddesi kendülere vesile-i celb-i menfaat ithâl idüb askerî tâifesinden ve sâir bâzı müflis ve kalûş makûlesi kimesnelerden mezîd-i hükûmetlerinde olan bir avcı menzilci ta'yîn ve cânib-i mîride verilen bargir bahâları ve in'amât ücretlerinin ve kazâlarda muayyen olan imdâdiyelerinin ekserisi kendüleri ahz ve ekl eylediklerinde menzillerin nizâmları müheyya olub mürûr u ubûr iden ulaklara esnâ-yı râhâb ve iyâblarından külli meşâkat çekdiklerinde gayrı mertebe-i efradda verilen bargir bahâları (...) ve in'amât ücretlerinde cânib-i mîriye kazâlardan verilen imdâdiyelerden ahâli-i memleket ve fukarâ-yı alıyyü'l-azîm tedenni itmekle (...) üzerlerinden bu misillü hasârât-ı beyhude (...) ve fî mâ' ba'd menâzil-i hüsn-i nîzam üzere avâresine vesile ve murâd olmak için in'am olmadan ulaklara bargir verilmesi men olub yedlerine verilen menzil ahkâmında tasrîh olunduğu üzere amed şûd iden ulaklardan ba'zılarının ücretleri taraf-ı mîriden ve ba'zılarını dâhi kendi

Ek 1: (Devamı)

taraflarından ber vech-i peşin menzilcileri verilmek şartıyla bundan akdem menzillere müceddeden nîzam verildiğine binâen evvelki hâl menâzil lüzûmunda bargir zımmına ve husûsen kazâlardan imdâdiyye ta'yînine ihtiyaçları kalmamağla lüzûmundan ziyâde ulak bargirleri tenzîl ve imdâdiyelerinin cümlesi ve ref' olunmağın bu nizâm-ı müstahsene üzere menzillerin idare olunmaları fermânım olmuş iken bâlâda zikr olunduğu üzere menzil maddesi vilâyet a'yânlarının mülkü olmağla nizâm-ı cedîd mücebince menzillerin bargirleri tenzîl ve imdâdiye ref' olunduğu cihetten menâfi'-i me'lûfelerine kesr gelmeğın kemâfiye'l-evvel kazâlardan imdâdiyeler ta'yîn ve yine lüzûmundan ziyâde bargirler zam olunmasına vesîle olmak için menzillerin ihtilâl-i nizâmına kendüleri sa'i ve ikdam ve sâyir senelerden menzilci nasb eyledikleri kimesnelerden ancak birer müflisi bu sene-i mübârekede kasten menzilci ta'yîn ve ulaklardan aldıkları ücretler kendi umûrlarına sarf ve menzilleri gereği gibi gözetlemeyüb beynlerinde ekl ve balığ etmeleriyle menzillerde olan bargirler telef ve her bir ulaktan mu'tâddan ziyade ücret ve odacı ve kethüdâ ve hüddam akçesi nâmıyla iki üç ücret akçesi kadar akçe talep ve diledikleri mikdârı akçeleri almak için hazır bargir yokdur deyû ulakları menzilhanede meks ve te'hîr ettirdikleri zihâbu'l-yâb iden ulakların ihtiyaçlarıyla reside-i mertebe-i tahakkuk olduğu ecilden bu halde gayret merhiyyenin bi'l-küllîye men' u define ve menâzilin sûret-i hüsn-i nîzam ifrağ olunmasına irâde-i aliyye müesser-i şâhânem te'allik etmekle imdi sen ki mübâşir mûmâ-ilehsin iş bu emr-i şerîf-i âlişânım ve mevkûfundan ihrâc olunan sûret ve feti ile Rum ilinin sağ kolu nihâyetine değin yol üzerinde vâki' menzillere vardığından elli üç senesi mahsûben menzilci olan kimesnelerden umûr-u mîri rû'yet-i kâdir olanları var ise askerî tâifesinden olmadıkları halde ma'rifet-i şer' vûlât ve hükkâm ma'rifetleri a'yân ve ahâliden mu'temed-i âliyye kefilleri olub senelerin tekmi line dek husûs-u menzilde bir dürlü kusur eylemelerin üzere kendülere ta'ahhüd ve ya cesim hüccet-i şer'iyye ittirdüp ve menzilci hidmetinde nişân olmayanların ve kezâlik askerî tâifesinden menzilci olanların rehber menzilocilikden ref' ve ihrâc ve ma'rifet-i şer'le hesapların görüb aldıkları bargir bahâsından kıste'l-yevm hesabı üzere zimmetinde her ne iktizâ ider ise tahsîl ve üzerlerine a'yân-ı vilâyet mütemevvil ve beyne'l-ahâlî mu'teber ve nâfizü'l-hükûm olan kimesneleri menzilci nasb ve ta'yîn seleflerinden kalîl ve kesr tahsîl eylediğün akçeleri kendülere teslîm ve fî mâ b'ad mu'tâdeden ziyâde ücret ve husûsan kethüdâ odacı ve hademe ve sâir bahşîş-i mütâlebesiyle ulakları rencide etmemek ve bilâ te'hîr tuvana bargirler ırkâb ve savb-ı mevcûde irsâl eylemek için her birine bir hoşça tenbîh ve te'kîd ve egid tenbîhât hilâfına menzilocilerin hareketi bu misillü hilâf-ı marazi(?) hareket idenlere a'yân ve ahâliden her kimin ilâm-ı mûmâna'atı zâhir olur ise (...) olan (...) dakika (...) olunmayacağı cümleye ifade ve tefhim idenlerin her biri mîr-i vakf merâm-ı mülûkânem üzere nizâm verdikten sonra keyfiyet-i nizâmları ve menzilci ta'yîn olunan kimesnelerin isimleri mevkûfat defterlerine kayd olunmak için ma'rifet-i şer'den hüccet şer'iyye ve vûlât ve hükkâmından ahz ve ilâm olub Der-sa'âdetime getürmeğe mürâcaat ve müsâra'at-ı teâlâ sen dâhi bu husûs kendüğe (...) vesile-i (...) inhâları ile menzilocilerin ve a'yân ve ahâlînin üç beş akçeler tamah idüb menzilocileri Hüsn-i nizâm ifra'ada müsâmaha eylemek ihtimâlin olur ise bilâ te'hîr (...)

Ek 1: (Devamı)

ile muhazat olunacağı mukarrerdir keyfiyet-i ma'lûmun olub (...) haşarat üzere hareket eyleye (...) müşârün-ileyhim ve mâlumları (...) ve mevâlî ve sâirleri mûmâ-ileyhimsiz her vilâyette menzil umûru-ı (...) vakitten beru a'yân ve ahâlî beyne'l-uhde-i ihtimamları menzilci(?) olan keyfiyetden olmağla mübâşir mûmâ-iley taht-ı hükûmet ve (...) vâki' hulûlde varub nizâmlarına mübâşeret eylediğinde yâhudda (...) aid olunacağı üzere dâhilleri (...) askerî tâife (...) ve hatal ve kalaş makûlesi kimesnelerden galiz-i birle a'yân-ı vilâyette mütemevvil beyne'l-ahâlî (...) ve sâhibü'l-hıdm ve uyûm-u şî'âr kimesnelere tevfiz idüb bundan sonra bir dürlü gâ'ilesi (...) ve'l-akrân menzilhânelerde beyhûde celb ve hukuklarını sebep eyleyecek veçhile ahâlî-i bî cümle a'yân (...) taahhüd eyledikleri hüccec-i şer'iyye idenlerin menzillerinde hukkâm ve (...) sa'i ve dikkat olanların dâhi yedlerinde olan menzil ahkâmında tasrîh olunan bargirlerden bargir mütâlebesinde olmalarına (...) ta'yîn olunan ücretleri ber vech-i peşin verilmekte inat ve muhâlefet üzere eylemelerini ruhsat ve cevâz göstermeyerek menzircileri dâhi olanların hizmetlerinde(?) himâyet ve siyânet harâbat-ı menzillerinde nezâret-i birle zâbitâ-ı nizâmlarını (...) tarafından muhâfaza ve vikâyet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i sūdûr olan işbu emr-i celilü's-şân vâcibü'l ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-u itâ'at makrûnuyla amel olub hilâfına vaz' ü hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz âlâmet-i şerîfeye i'timâd kılarsız. Tahrîren fi'l-yevmi'l hâmis işrîn min şehr-i Cemâziye'l-Âhir sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Mahrûse-i Konstantiniye.

[13a/1] Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin Mukâbelecisi Efendinin çukadarlarından olub bundan akdem Flordin Kasabasında vefât iden İbrahim Çukadar ibn-i Abdullah'ın terekesi ahz ve kabz ve Âsitâne-i Sa'âdetinden li ebeveyn ez Karındaşı Kılarcı Abdi Ağa'ya isâle kabl-i şer'-i enverden vesâyeti ve kayyum nasb olunan fahrü'l-eşbah Mukâbelecisi İsmail Efendi ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı mezbûrun terekesi tahrîr ve semen-i misûllerine takvim olunan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâmin işrîn min şehr-i Şevvâlü'l-Mükerrem sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Naka Kablu Til Çuka Biniş Kürk Pâre 600	Çirkeri Kürk Aded 1 Pâre 60	Köhne Kapu ve Niş(?) Aded 1 Pâre 120	Mai Dolama Aded 1 Pâre 120	Kırmızı Dolama Aded 1 Pâre 160
Cahşir Aded 1 Pâre 160	Köhne Entâri Aded 2 Pâre 60	Don Gömlek Aded 1 Pâre 40	Destâr Aded 2 Pâre 80	Buşi m â'a Kuşak Aded 1 Pâre 40

Ek 1: (Devamı)

Yorgan Aded 1 Pâre 60	Mastar mâ'a Kapud Çift 1 Pâre 240	Tebagin(?) Aded 1 Pâre 80	Kılıç Aded 1 Pâre 80	Kavuk Aded 2 Pâre 40
Başlık Aded 1 Pâre 10	Heğbe Aded 1 Pâre 5	Eyer Aded 1 Pâre 120	Kara Gaba(?) Aded 1 Pâre 10	Fincan Aded 1 Zarf Aded 2 Kahve İbriği Çaklı(?) Aded 1 Pâre 40
Nakd-i Mevcûd Altun mâ'a Bercer Akçe Pâre 11170	Yekûn 13255 Yalnız on üç bin iki yüz elli beş pâredir	Minhâ El-İhrâcât	Techîz-i Tekfîn mâ'a Iskâd-ı Salavat Pâre 930	Resm-i Âdi Pâre 400
Kâtibiye Pâre 120	Hüddâmiye Pâre 80	İhzâriye Pâre 40	Deyn-i Müsbet Monla Abdullah Pâre 80	Mesârif-i (...) Pâre 100
Deyn-i Müsbet Gavril Zımmî An Bahâ-yı Kürk Pâre 400	Deyn-i Yahûdî Pâre 30	Hammâliye ve Nakliye Pâre 30	Yekûn (...) Emin İsmail Efendi	Sahîhü'l-Mâl Pâre 11045 Yalnız on bir bin kırk beş pâredir

[13b/1] Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin kazâsına tâbi' Banofça nâm karye mütemekkinlerinden iken bundan akdem mürd olan Kürekçi Mitre veledi Marinko nâm hâlikin verâset-i zevce-i metrûkesi Margarita bint-i Todor nâm nasrâniyye ile li ebeveny ez garındaşı Cono veledi Marinko ve kız karındaşları Mariye ve İstefaniye nâm Nasrâniyyelere münhâsıra olduğu lede's-şer'i'yü'l-etvâr ve zâhir ve nümâyan olduktan sonra hâlik-i mezbûrun terekisi ma'rifet-i şer' ve verese-i merkûm iltimaslarıyla tahrîr ve semen-i sülûslerine bey' ve takvim ve beyne'l-verese tevzi' ve taksim olunan defterdir ki ber vech- âti zıkr olunur. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Zi'l-ka'ade üş-şerîfe lî sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Rankofçe'de Yukarki Bağ 50 Dönüm Asma Bahâ 8000 Pâre 1400 Zevce Üzerine	Fıçu Aded 1 Pâre 40 Zevce Üzerine	Şehir Kenarında Menzil Arsası Aded 1 Pâre 1440 Zevce Üzerine	Sahan 3 Tencere 10 Bakraç 3 Pâre 160 Zevce Üzerine	Sabun(?) 1 Pâre 10 Zevce Üzerine
---	--	--	--	---

Ek 1: (Devamı)

Kürek-i Temur 1 Pâre 30 Zevce Üzerine	Yekûn 3080	Hamr--- mâ'a fiçuları 300 Pâre 8700 Karındaş Cono Üzerine	Aşağı Bağ Asma 4000 Pâre 800 Cono Üzerine	Bazân-ı Kat' (?) 1 Pâre 1000 Hasan Beşe
Deri Garar Aded 1 Pâre 1000 Hasan Beşe	Fıçu 40 Pâre 40 Cono Üzerine	(...) 1 Pâre 10 Cono Üzerine	Çerge 2 Pâre 200 Cono Üzerine	Zıbun Kürk 2 Pâre 240 Hasan Beşe
Eyer 1 Pâre 20 Cono Üzerine	(...) 1 Pâre 50 Cono Üzerine	Yekûn 11180	Yekûn 14260 Yalnız on dört in iki yüz altmış pâredir	Minhâ El-ihracât
Hâlik-i Mesfûrun Lâşe-i Sene-i Harç ve Sarf ve İskâd Pâre 640	Deyn-i Müsbet Mara Nasrâniyye Pâre 680	Resm-i Âdî Pâre 480	Kâtibiye Pâre 130	Hüddâmiye İhzâriye Pâre 120
Çukadariye Dellâliye Pâre 160	Yekûn Pâre 2200	Sahîhü'l-Bâkî 12060 Yalnız on iki bin altmış pâredir	Hisse-i Zevciyetü'l Mezbûre Margarita Nasrâniyye Pâre 3012	Hisse-i El- Mezbûre Cono Pâre 4518
Hisse-i Ahte'l- Mezbûre Mariye Nasrâniyye Pâre 2259	Hisse-i Ahte'l- Mezbûre İstefaniye Pâre 2259			

[14a/1] Sugûr-ı(?) İslâmiyeden mahrûse-i Vidin mahallâtından Mezd Bey Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vedâ'-yı 'âlem fani iden Tercüman Osman Efendi nâm müteveffânın verâset-i zevce-i metrûkesi Hatice bint-i Ali nâm hatun ile ceyb-i ekber oğlu İsmail Ağa ve sagîr oğlu Ahmed ve sülbiye-yi kebîr kızları temâşâğî'l-biler Hatice ve Zekiye ve sagîre kızı Safiye münhasıra olduğu lede's-şer'i'yü'l-etvâr ve zâhir ve nümâyan olduktan sonra gâyet-i mezbûr Hatice'nin hisse-i vârisesi hıfz ve hıfz karındaşı mezbûre İsmail Ağa vâsi ve kayyım nasb olunub kezâlik sagîr mezbûr Ahmed ve sagîre-yi mezbûr Safiye'nin dâhi hisse-i vereseleri (...) ve tesviye-i umûrları (...) vâlideleri mezbûr Hatice Hâtun vâsi nasb ve ta'yîn olunub iltimaslarıyla müteveffâ-yı

Ek 1: (Devamı)

mezbûrun terekisi tahrîr ve semen-i sülûslerine ba'de-l-verâset-i şer'iyye takvim ve beyne'l-verese tevzi' ve taksim olunan defterdir ki ber vech- âti zikr olunur. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Zi'l-ka'ade üş-şerîfe lî sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Çuka-ı Zer' Aded 4 Pâre 400	Şinik Çift 1 Pâre 920	Kutni 2 Pâre 18	Kırmızı Soft Ferâce Aded 1 Pâre 280	Sakal Tarağı Aded 1 Pâre 65
Kalemler 4 Pâre 51	Mesteriye(?) 1 Pâre 40	Kuşak 1 Pâre 8	Makras 1 Pâre 33	Nesc 1 Pâre 76
Kutni 1 Pâre 30	Sagîr Saat 1 Pâre 80	Sandık 1 Pâre 140	Çakmak Taşı Pâre 111	Culeti(?) 1 Pâre 107
Destâr 1 Pâre 200	Biniş 1 Pâre 240	Caşır 1 Pâre 140	Müsta'mel Naka Kürk 1 Pâre 480	Sim Kaşık Dirhem 15 5 Pâre 75
Kaşık 1 Pâre 12	Nesc 1 Pâre 11	(...) Pâre 6	Sim Pâre 50	Köhne Hot(?) 1 Pâre 175
Şalvar 1 Pâre 30	Kabaha(?) 10 Pâre 80	Çuka Zera' 4 Pâre 504	İştihâne(?) Tüfenk 1 Pâre 240	Makûl Dukest(?) 1 Pâre 80
Sim Kaplı Saat 1 Pâre 1240	Sim Börg Pâre 106	Sarı Börg Altun Pâre 192	Dürbin 1 Pâre 41	Kutu 1 Pâre 16
Hâki 1 Pâre 10	Kutu 1 Pâre 40	Mermer Fuçı 1 Pâre 6	Köhne Reht(?) 1 Pâre 32	Pirinç Şinik Çift 1 Pâre 850
(...) 3 Pâre 60	Mâkul(?) 1 Pâre 60	Yorganlık 1 Pâre 12	Dürbin 1 Pâre 35	Sandık 1 Pâre 120
----- Pâre 40	Kutu 1 Pâre 35	----- 1 Pâre 6	Tas 1 Pâre 5	Örtü 1 Pâre 10
Havan 1 Pâre 50	Kavuk 1 Pâre 30	İbrik 1 Pâre 63	Harita-yı Kebîr 1 Pâre 126	Münakkış Tahta 1 Pâre 10
Minder 1 Pâre 90	Yasdık 1 Pâre 50	Reht(?) 1 Pâre 100	Sahan 1 Pâre 40	Bilancık Bıçak Pâre 15
Entâri 1 Pâre 120	Şamdan 1 Pâre 10	Nal Seki 1 Pâre 16	Maden Kaşuk 2 Pâre 20	Yekûn 8550

Ek 1: (Devamı)

<i>Mushâf-ı Şerîf</i> 1 Pâre 1640 Sagîr Ahmed	Beş (...) Paçası Kürk 1 Pâre 2800 Zevce Üzerine	Simli Kılıç 1 Pâre 1620 Sagîr Ahmed	Hetrasi(?) Tarak 3 Pâre 200 Zevceye	Sim Banrol Saat 1 Pâre 1040 Zevceye
----- 11 Pâre 165 Zevceye	Altun Yüzük 1 Pâre 1090 Zevceye	Diğer Yüzük 1 Pâre 160 Zevceye	Simli Cahşir 1 Pâre 160 Sagîr Ahmed	Yan Yasdik 3 2 Pâre 320 Zevceye
Kilim 1 Yasdık 1 Rasta mâ'a (...) Pâre 1260 Zevceye	Yorgan 1 Pâre 40 Zevceye	Yorgan 1 Pâre 140 Zevceye	Yorgan 1 Pâre 280 Zevceye	Yorgan 1 Pâre 160 Zevceye
Yorgan 1 Pâre 150 Zevceye	Leğen Kabağı mâ'a İbrik Pâre 60 Zevceye	İnek Re's 1 Pâre 100 Zevceye	Kahve Koyacak 1 Pâre 35 Zevceye	Kitablar Aded 62 Pâre 1830 Zevceye
Nakd-i Der Zimmet Pâre 880 Zevceye	Mahalle-i Mezbûrede Vâki' Menzil İcârîyye ve (...) Müsta'mel Pâre 32000 Zevce ve Sagîr Ahmed ve Sagîre Safiye Üzerlerine	Muhammediye Kürk Pâre 460 (...) Üzerine	Evânî-i Nühâsiye Kıyye 20 Pâre 1260 Zevce Üzerine	Yekûn Pâre 47750
(...) 4 Pâre 320 Rukiye	Naka Kürk 1 Pâre 1220 Rukiye	Filinta 1 Pâre 1620 Rukiye	Sagîr Sandık 1 Pâre 200 Rukiye	Nal Seki 8 Pâre 120 Rukiye
Diğer Nal Seki 2 Pâre 40 Rukiye	Sahan Tas 1 Pâre 360 Rukiye	Sim Saat 1 Pâre 1200 Rukiye	Kaval (...) 1 Pâre 10 Rukiye	Sandık 1 Pâre 210 Rukiye
Maden Kaşık 2 Pâre 15 Rukiye	Kulblu Telli Kese 20 Pâre 132 Rukiye	Pirinç Tas 1 Pâre 28 Rukiye	Takravat(?) Pâre 20 Rukiye	Yağmurluk 1 Pâre 80 Rukiye
Yemeklik Tası 1 Pâre 200 Rukiye	Köhne Minder Kalkı 1 Pâre 22 Rukiye	Eyer Aded 1 Pâre 126 Rukiye	Sandık 1 Pâre 190 Rukiye	Yekûn Pâre 6113 Rukiye üzerine geçen eşyadır.

Ek 1: (Devamı)

Piş Çuka Cild-i Naka Kürk 1 Pâre 2440 İsmail Ağa	Pişto Çift 1 Pâre 2040 İsmail Ağa	Filinta 1 Pâre 400 İsmail Ağa	Şamdan 1 Pâre 100 İsmail Ağa	Kebîr Saat 1 Pâre 3040 İsmail Ağa
Simli Pandol Saat 1 Pâre 1320 İsmail Ağa	Nakradan(?) Pâre 360 İsmail Ağa	Veb'i- Daire 1 Pâre 80 İsmail Ağa	Altun Yüzük 1 Pâre 250 İsmail Ağa	Kola Sabunu 1 Pâre 20 İsmail Ağa
Pirinci (...) 960 Pâre 960 İsmail Ağa	(...) 1 Pâre 11 İsmail Ağa	Kebîr Saat 1 Pâre 1300 İsmail Ağa	Mermer Şamdan 2 Pâre 100 İsmail Ağa	Kuti 2 Pâre 112 İsmail Ağa
Simli Bıçak 1 mâ'a Digrin 1 Pâre 1060 İsmail Ağa	Sim Kutu 1 Pâre 205 İsmail Ağa	Digrin 1 Pâre 12 İsmail Ağa	Sim Kaşık 2 Dirhem 48 Pâre 304 İsmail Ağa	Filega 1 Pâre 45 İsmail Ağa
Sim Kutu 1 Pâre 40 İsmail Ağa	Mislağ(?) 1 Pâre 13 İsmail Ağa	Tüfenk Taşları Pâre 6 İsmail Ağa	Çağ İbriği 2 Pâre 20 İsmail Ağa	Barut Pâre 70 İsmail Ağa
Küfr Kitapları Pâre 125 İsmail Ağa	Çinilik 1 Pâre 160 İsmail Ağa	Sandık 1 Pâre 140 İsmail Ağa	Fincan 6 Zarf 6 Pâre 165 İsmail Ağa	Kahve Koyacak Pâre 35 İsmail Ağa
Yasdık 2 Makar 2 Minder 1 Keçe 1 Mangal 1 Pâre 1200 İsmail Ağa	Yekûn Pâre 15233	Nakd-i Mevcud Altun 85 Pâre 12466	Cem'an Yekûn 90112 Yalnız Doksan Bin Yüz On İki Pâredir	Minhâ El-ihracât
Techîz Tekfîn Pâre 1040	Resm-i Âdi Pâre 2200	Kâtibiye Pâre 280	Hüddâmiye Pâre 300	İhzâriye Pâre 140
Dellâliye Pâre 600	Mehr-i Müeccel Ez-zevcetü'l- Merkûme Pâre 2000	Yekûn Pâre 6560	Sahihû'l-Bâkî Taksîm-i beyne'l verese Pâre 83552	Hisse-i Zevciyetü'l- Mezbûre Hatice Hâtun Pâre 10444
Hisse-i li ebeveyn İsmail Ağa Pâre 20888	Hisse-i li ebeveyn Ahmedü'l-Sagîr Pâre 20888	Hisse-i Bintü'l- Mezbûre Hatice Hâtun (...) Pâre 10444	Hisse-i Bintü'l- Mezbûre Rukiye Hâtun Pâre 10444	Hisse-i Bintü'l- Mezbûre Safiyetü'l-Sagîre Pâre 10444

Ek 1: (Devamı)

[15a/1] Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin Mahallâtından Ortakapu Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Turnağdar Ali Ağa ibn-i Abdullah bin Abdurrahman'ın verâset-i zevce-i menkûhe-i metrukesi Fatıma bint-i Mustafa nâm hâtûn ile kebîre kızı Hanife ve Rukiye ve Ümmügülsüm sagîr oğlu Hüseyin'e ihzâr-ı tahakkukundan sonra müteveffâ-yı mezbûrun terekisi ma'rifet-i şer'le ve sagîr-i mezbûr Hasan'ın tesviye-i mezbûr (...) rûyet ve (...) zabt-ı vasî mensubu nasb ve ta'yîn olan iltimâsıyla tahrir ve Sûk-ı Sultânî'de semen-i sülûslerine bey' ve taksim ve beyne'l-verese tevzi' ve taksim olunan defterdir ki ber vech- âti zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi'l-aşer min şehr-i Zi'l-ka'ade'ü-Şerîfe sene ahdi ve hamsin ve mie ve elf.

Yasdık Aded 7 İzlad-i Yâni Çift 1 Kilim Köhne Aded 1 Çerge Aded 1 Köhne Yâne Aded 1 Minder Aded 1 Pâre 1120 Zevce Üzerine	Çultar(?) Aded 1 Pâre 70 Zevce Üzerine	Biniş Aded 1 Pâre 400 Zevce Üzerine	Fırın Kapağı Aded 1 Pâre 20 Zevce Üzerine	Şamdan Aded 1 Havan Kaz(?) Aded 1 Pâre 140
Kürek Demür Aded 1 Pâre 5 Zevce Üzerine	An Bahâ-yı Cübbe Aded 1 Pâre 160 Zevce Üzerine	Evânî-i Nühâsiye Kıyye 10 Pâre 40 Zevce Üzerine	Sagîr-i Mezbûr-ı Hasan ile İştirâken olan Menzilden Pâre 6000 Zevce Üzerine	Yekûn Pâre 8315
Filinta Aded 1 Pâre 600 Hanife Üzerine	Kılıç Sim Aded 1 Pâre 600 Hanife Üzerine	Bokçarşaoğça yanında bağ Dönüm-ü Nısf Pâre 220 Hanife Üzerine	Bilâdine yanında bağ Dönüm Pâre 200 Hanife Üzerine	Nakovânoğça'da bağ Dönüm Pâre Hanife Üzerine
Kovan Aded 90 Kıymet 111 Pâre 3330 Hanife Üzerine	Yekûn Pâre 5250	Zevce-i Mezkûr ile iştirâken olan menzilden Pâre 6000 Hasan Üzerine	Bıçakçı Dükkânı Aded 1 Pâre 3200 Hasan Üzerine	Oylughâne(?) Aded 1 Pâre 600 Hanife Üzerine
Yekûn Pâre 9800	Tüfenkçi Dükkanı Aded 1 Pâre 3600 Ümmü Gülsüm Üzerine	Satılan Eşyadır	Pıştov Çift Pâre 760	Sim Kılıç 1 Pâre 880

Ek 1: (Devamı)

Eyer mâ'a Takım Pâre 600	Vezne mâ'a Palaska Pâre 30	Şalvar Aded 1 Pâre 200	Biniş Aded 1 Pâre 660	Yağmurluk Aded 1 Pâre 114
Kantar-ı Kebîr Aded 1 Pâre 60	Evânî-i Nühâsiye Kıyye 9 Pâre 400	Hasır Pâre 240	Hırdavat-ı menzil Pâre 400	Nısf-ı Değirmen Arsası Pâre 360 Ahmed Ağa Üzerine
Yekûn Pâre 31669 Yalnız otuz bin bin altı yüz altmış dokuz bin pâredir.	Minhâ El- İhrâcât	Resm-i Âdî Pâre 780	Kâtibiye Pâre 120	Hüddâmiye Pâre 120
İhzâriye Pâre 40	Dellâliye Pâre 480	Mehr-i Müeccel Ez-Zevciyetü'l- Merkûm Pâre 4000	Minhâ Yekûn Pâre 5540	Sahîhü'l-Bâki Pâre 26129
Hisse-i Zevciyetü'l- Merkûm Pâre 3266	Hisse-i İbnü'l- Mezbûr Hüseyin Pâre 9144	Hisse-i Bintü'l- Mezbûr Hanife Pâre 4572	Hisse-i Bintü'l- Mezbûr Rukiye Pâre 4572	Hisse-i Bintü'l- Mezbûr Ümmü Gülsüm Pâre 4572
Hurriretü'l- Defter be- Ma'rifet-i Kadı İbrahim Efendi mahrûse-i Vidin				

[15b/1] Akzâ-i kuzâtî'l-müslimîn evlâ-vülâtü'l-muhtedîn ma'adîni'l- fazl ve'l-yakîn râfi' ilâmü'l şerife ve'd-dîn vâris-i ulümü'l-enbiyâ ve ve'l-mürselin el-mahfûf-ı bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l mu'in Mevlana Kadısı zîdet fazlehû ve mefâhirü'l-kuzâtü'l-hükkâm ma'adîni'l- fezâil ve'l- kelâm Ada-yı Kebîr'den Selânik'e varınca yol üzerinde vâki' olan kadılar zîde fazlehim mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Yeniçeri Serdarları ve sâir a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrihim tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Ada-yı Kebîr Kal'ası muhafazasında olan Dergâh-ı Âli yeniçerileri ortalarından Yetmiş Beşinci Cema'ât ve Yirmi Beşinci bölüm ortaları neferâtıyla Şâm-ı Şerîf muhafazasına ta'yîn ve irsâl-i fermânım olub zikr olunan ortalar neferâtıyla kal'â-yı mezbûrdan çıkub Selânik'e gelince esnâ-yı rahtda nüzul eyledikleri menâzilde (...) ile intikalleri tahmîli için mekkârileri verilmek fermânım olmağın siz ki yol üzerlerine vâki' olan eminler ve nüvvâb ve a'yân-ı vilâyetsiz orta-yı mezkûrân neferâtıyla her kangınız taht-ı kazâlarına gelüb vâsıl olursa mevcûd olan neferâtına göre her neferâtına yevmiyye birer çift nan ve beş neferine yevmiyye bir vukiyye güşť ta'yînât ile ağırlıkları tahmîl için dâhi her on neferine birer re's mekkâri davarı ahâlî tarafından tedârik ve neferât tarafından kabzına memûra teslîm ve her menzilde ne mikdâr ta'yînât ve mekkâri virilür ise icâb eden bahâ ve ücret-i mekkârilere ahâlî-i kazânın tekâliflerinden takas ve mahsub olmak

Ek 1: (Devamı)

üzere neferât-ı mezbûre zabîtanından memhûr temessük etdirilüb neferât-ı mezbûrenin ta'yînatları hususûnda her dört hallerine ba'is olacak halimden ziyâde ittika ve ihtirâz eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i südür olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şân vâcibü'l-imtisâl ve lâzimü'l-ittibâ' mazmûn-u münîf-i birle amel olub hilâfıyla bir ferde bir dürlü vaz' u hareket etdirilmekten her biriniz ziyâde ihtirâz ve içtinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hamis aşer Cemâziye'l-Âhir sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Be makâm-ı Konstantiniye el-Mahrûse

[15b/2] İşbu bin yüz elli üç senesinde mahrûse-i Vidin'de merhûm Kasabbaşı Evkâfından olan hamrhâneyi buz ile memlu ve mahsun etmek üzere isticâr olunan Başçavuş Çiftliği mütemekkinlerinden Kizir Novak ve Vasil ve Anatol ve İstefan ve İstenoyko ve İzlad ve sâir nâm zimmîler makam-ı kazâda vakf-ı mezbûrun Mütevellî Vekili Osman Efendi muvâcehesinde ikrâr-ı tam iderler ki mûmâ-ileyh bizleri salîfû'z-zikr hamrhâneyi buz ile doldurmak üzere isticâr bizler dâhi isticâr olunub hamr ile doldurub on sekiz nefere iktizâ iden araba ücretimiz yetmiş guruşa virdirüb buzhânede i'mâl ve istihdam rençberân dâhi yedi guruş ve altı araba saman üç guruş ve derûnun tathîr-i iki guruşu ki min ceyşü'l-mecmu' seksen guruş ahz u kabz eyledi deyu ikrar ve itiraf eyledikleri kayd u şûd (...) sicil olundu. 23 Zi'l-ka'ade sene 1153.

Şuhûdü'l-hâl: (...) İmza - Hasan Beşe - Mehmed Efendi - İbrahim Çelebi - Monla Hasan.

[16a/1] İstanbul ve tevabî Rûmiyân Patriği olan Niyafos nâm râhib Dîvân-ı Hümâyûnuma memhûr arz-ı hâl idüb öteden berü Fethü'l-İslâm ve Bireruç ve Kutlufça ve Beruca ve tevâbi' kazâ ve karyeleri metropolitliği Vidin ve tevâbi' metropolitliği ile mâ'an zabt oluna gelmeğle zikr olunan mahaller bî Lütfullâh-ı Teâlâ feth ve tesyîr olundukta kadimisi üzere Vidin Metropolitliği işbu dârende-i fermân-ı Hümâyûn Velinkoş Râhib tarafından zabt olunmak üzere emr-i şerîf virilüb lâkin yedinde olan berâtına dâhi idhal olunmasını mukayaddir deyû mahâl-i merkûmenin idhal ve tasrîhi yedine müceddeden berât-ı âlişânım verilmek bâbında istidâ-i inâyet etmeğin hazîne-i âmiremde mahfûz olan Beğkoş(?) mukata'ası defterlerine nazar olundukta vilâyet-i Vidin ve tevâbi' metropolitliği beş bin dört yüz akçe mîrî pişkeş ile Velinkoş Râhibin üzerinde olub Fethü'l-İslâm ve Bireruç ve Kutlufça ve Beruca kazâları ve tevâbi' karyeleri kadîmisi üzere Vidin metropolitliği mesfûr tarafından zabt için bâ Fermân-ı Âli mahalline kayd olub bin yüz elli iki senesi Şâban-ı Şerîfnde emr-i şerîfim verildiği der kenâr olunmakla Hazîne-i Âmirem on bin akçe pişkeş teslim eylemek şartıyla mukaddem verilen emr-i şerîf mücebine mahâl-i merkûme râhib mesfûrun berâtına idhal ve atik berât-ı hıfz olunub müceddeden berât verilmek bâbında iftihârü'l-ümerâil bi'l-fi'l Başdefterdârım Mustafa Âtîf dâme uluvvuhu terhis etmeğin telhîs mücebine berâtına idhal olunub müceddeden

Ek 1: (Devamı)

berât olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur vech-i meşrûh üzere on bin akçe hazîn-i âmirem ber vech-i nakd teslîm eylediğine bin yüz elli üç senesi Rebiü'l-Evvelinin yigirmi sekizinci günü tarihiyle müverrah sûret-i ruznamçe-i hümayunum verilmeğin müceddeden bu berât-ı hümayun izzet makrunu virdim buyurdum ki mestûr Velinkoş Râhib varub vech-i meşrûh üzere zikr olunan Vidin ve Fethü'l-İslâm ve Beruce ve Kutlufça ve Boriçe ve tevâbi' kazâ ve karyelerinin metropoliti olub tâife-i mezbûrun (...) râhib-i mesfûr üzerlerine metropolit olub 'ibâdetlerine müteallik umûrlarında doğru sözünden tecâvüz eylemeyeler ve metropolitliye tâbi' yerlerde kadîm-i tasarruflarında olan kilise ve manastırların kimesne ellerinden almayub ve vaz' u kadîmî üzere izn-i şer' ve fermân-ı âlişânımla olan (...) dâhl olunmamasına zımmî tâifesinden biri tezvic etmelü ve yâhûd avret boşamalı ola irâdlarına râhib-i mesfûrdan ve yâhûd vekillerinden gayrı kimesne girmeye ve karışmaya ve mürd olan râhibler ve zımmî tâifesi kendü ayinleri üzere kiliseleri fukarâsına ve patrike ve metropolite her ne (...) iderler ise makbul olub Rum râhibleri ise şer' le istima' oluna ve metropolit üzere müteallik mesfûrun (...) ve papasların ayinlerine muhâlif kabahatleri zuhûr etdikde râhib-i mesfûr ayinleri üzere tenzîl etdikde âherden müdahale olunmayub ve râhib-i mesfûrun ma'rifet ve izni yoğ iken ayinlere muhâlif nikâh câiz olmayan kefereye nikâh iden papasların ve yâhûd vekillerinin ma'rifet-i şer'le haklarında lâzım gelen icrâ oluna metropolit-i mesfûrun şer'-i şerîfe müteallik lâzım gelen dâvâları Divân-ı Hümayûn'da istima' olunub ve ref' olunub yerine nasb olunan papaslara hâriçten kimesne vaz' olmayub ve ayinleri üzere azl ve nefsi müstehak olan papasları (...) ve ayinleri üzere azl ve yerlerini âhere verdikte müdahale olunmayub ve metropolitliğe müteallik bazı (...) dünya olan keşiş ayilerine muhâlif istedikleri yerlerde gezmeyüb gerü kadîm-i sâkin oldukları manastırlarına gönderilüb ve râhib-i mesfûrun tarafından emr-i şerîfle mîrî rûsum tahsîl için ta'yîn olunan vekil ve adamlarına kılâguz verilüb ve mürûr ve ubûr eylediği mahallerden (...) idüb ve def'-i mazarrat(?) ve kendü nefislerine eşkıyâdan tahsîl etmeğe âlât götördüklerinde mücerred celb-i mâl için mîr-i mîrân ve mirliva ve voyvodalar ve su başılar ve sâir ehl-i örf tâifesi taraflarından ferd-i hilâf (...) kadîm dahl ve rencîde eylemeyüb ve bir zımmînin kendü rızâsı yoğ iken cebren ve salimen eylemeler ve râhib-i mesfûra mîr-i rûsumu akçesi için verecek nesnesi olmayub mîr-i rûsumu akçesine bedel-i kumaş ve esvab ve akçe verdikleri vekillerin ve adamları gûzer iken menâzil ve merâhilde ve iskelelerde ve kapularda ola gelmiş muhâlif ve gümrük emînleri ve yasakçılar ve âherden ferd rencîde eylemeyüb metropolitliğe ve kiliselerine müteallik bağ ve bağçe ve çiftlik ve tarlalarına ve sâir çayır ve değirmenlerine ve ayazma ve manastırlarına vaz' ının emsâli kiliseye vakf iden eşya ve davarlarına ondan azl-i metropolit olanlar ne vech ile zabt ede gelmişler ise mesfûr Kalinikos Râhib dâhi ol minval üzere zabt ve tasarruf eyleyüb âherden ferd mâni olmaya ve zımmî tâifesinden ba'zıları hâl-i hayatlarından patrike ve metropolite ve piskoposa bir mikdâr şeyi (...) idüb ol vech ile ayin-i âtilaları üzere Paresteye ve Yortusu tâbir olunmağla mürd olundukların vârislerinden izn-i şer'le alı verilüb ve metropolit-i mesfûrun iltizâmında olub zikr olunan kazâlarda ve nevâhi ve kurrâlarda sâki papasların ve keşişlerin ve sâir zimmetlerin senevi

Ek 1: (Devamı)

mîr-i rûsûm ve zarar-ı kazâyâ vezn(?) ve tasarruf akçeleri ve ayazma ve manastırları ve panayırları ve zımmî tâifesinden evvel ki ve ikinci ve üçüncü tekâsürlerinde kadîmden vire geldikleri rûsûmları ve senevi her zımmî ondan on ikişer akçe her papasdan birer alınırken patriklik ve yine senevî zımmî ondan on beşer akçe ve her papasdan birer altun metropolitlik rûsûmu ve kiliselerin paskalları ve ba'zı zimmetler dâhi senevi mîri rûsûm mukâbelesinde vire geldikleri nakdden biri(?) ve sâir külli ve cüz'i kadîmden verüle gelen rûsûmatlarının mecmu'unu hâlâ üzerine metropolitleri olan mesfûr Kalinikos nâm Râhib ve yâhûd tarafından vekili mîri için ahz ve kabz eyledikte âherden müdahale olunmayub mîr-i rûsûm-ı cem' zamanında beş on ev reâyâ ehl-i iyal evladlarıyla bir eve cem' olunub berâtlarınızda ev başına tahrîr olunmağla şimdi biz cümleiniz bir evde sâkin oluruz deyû mîr-i rûsûmata gadr olunmayub ba'zı zî kudret kimesneler ve züemâ ve erbâb-ı tımar çiftliklerinde ve kışlaklarında ve karyelerinde olan zimmetlere bunlar bizim hizmetkârımızdır deyû mîr-i rûsûm gadr ettirilmeyüb ve akd-i nikâh ve fesh-i nikâh ve münâzeunfiye olan iki zımmî mâbeynlerinde rızâlarıyla ıslah ve iktizâ edüb aynı ayin-i âtilaları üzere kiliselerinde yemin verüb aforoz tâbir olunur tertîb eylediklerinde hilâf-ı mûtâd-ı kadîm kazak ve (...) tecrim ve tefrim eylemeyüb metropolit-i mesfûrun (...) dâhil olan yerlerde mürd olan papas ve keşiş ve kalugeryaların gerek nakd ve eşya ve bargir ve sâir kiliselerine müteallik her neyse var ise râhib-i mesfûr mîri için ahz ve kabz eyledikte hilâf-ı mu'tâd Beytû'l-Mâl ve kassâm adetleri ve (...) voyvodaları ve su başıları ve sâir ehl-i örf taraflarından hilâf-ı emr-i hümayûn dâhl olunmayub ve ba'zı zî-kudret kimesneler şu avratı şu zımmîye nikâh ile deyû eminlerine muhalif papaslara cevri eylemeyüb ve şu papası azl ve kilisesi şu papasa ver deyû rencide eylemeyüb ve zımmî tâifesinden biri te'dîb ve terbiye için ayinleri muktezâsınca gönderdikleri aforoz ta'bîr olunur te'dîb kâğıdlarına müdahale olunmayub ve ayinlerine muhâlif nikâh iden mesfûrlar kiliselerine girmek ayinlerine muhâlif olmağla ol vech ile mürd olanları kazak (...) ve sâir zâbitler ve zî-kudret kimesneler kaldırın deyû teaddi eylemeyüb ve mîr-i rûsûmu virmekte inad üzere olan papasları emri üzere te'dîb ve saçların tıraş ve kendilerin azl ve berâtı âhere virdikte âherden dahl olunmayub papas ve keşiş ve kalugeryalardan biri izn-i şer'le alı koymak lâzım geldikte metropolit-i mesfûr ma'rifetiyle alı koyulub ve râhib- mesfûrun kendüye mahsus olan âsâsı âhere götürdükte hilâf-ı mu'tâd-ı kadîm müdâhele olunmaya ve ruhban tâifesinden ba'zıları kilise ve manastırları yoğ iken mahalle mahalle gezüb fesada bâis olanları râhib-i mesfûr ma'rifetiyle te'dîb ve men' olunub kilise ve manastırlarına vekîl olub hurûş-ı mîr-i rûsûmâtı ekl ve bel' emr-i mesfûrların muhâsebelerin gördükte âherden mümâna'at olunub bundan evvel Vidin ve tevâbi' metropoliti olanlar ne vech ile zabt ve tasarruf ide gelmişler ise mesfûr Kalinikos nâm Râhib dâhi bu minval üzere zikr olunan mahalleler ile mutasarrıf olub taraf-ı âherden mürd vaz' ve merâhim olmayub dahl ve taarruz etmeyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfeye i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ısrin Şehr-i Muharremü'l-Harâm sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Ek 1: (Devamı)

[17a/1] Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'rre'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl el-mahfûf-ı bi sunûf-ı 'avâtifu'l-melikü'l-âlâ Rum ilinin sağ kolunda vâki' vüzerâ-yı izâm edâmallâhu te'âlâ iclâlehîm ve izâmî'l-ümerâi'l-kirâm efâhim küberâi'l fihâm uluvvü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihşâm el-muhtâssun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâlehim mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'denü'l fazl ve'l-keâm kadılar zîde fazlehûm mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve mukâtaat ve evkaf zâbitları ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdarları ve a'yân-ı vilâyet zîde kadrihim tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bi lütfullâh-i melikü'l-mennan bi'l-cümle memalik-i mahrûsemde olan emsâr ve büldân (...) ve sükkân ve kıtâtı melhuz muhâfaza-i emn ü eman oldukları halde evâmîr-i âliyyemle (...) olan tekâlifâtın edâsına herkese mâye-i kuvvet kuvvet ve zer' ve hiras ve kâr u kesblerinde ve vücûh-u memleket hâsıl olacağı zâhir ve âşikâr olub lâkin hasbe'l-iktizâ birkaç seneden berü vuku' bulan seferler takrîbi ile gerek esnâf-ı askeriye ve gerek tevâif-i reâyâ mâlen ve bedenlen külli zahmet ve meşakkat çekmelerinden nâşi dirlikte ulûfesi olmayan taşra memleketlerde sâkin ba'zı kimesneler mücâhir seferler vaktinde vâki' olan kesret-i teklifden halas ve rehâ fikriyle irtikâb (...) gelüb Âsîâne-i Sâdetimde ihtiyar-ı tavattun da'vâ itmeleriyle bu keyfiyet-i merâhime fuzûli bais olduğundan asıl ahâlî-i İstanbul'un emr-i maaşlarında müzâyaka ve zarûretlerine ve me'kûlât kısmının (...) yeri ve taşra vilâyetlerin dâhi harâbına ve yerlerinde kalan fukârânın teklîfat edâsında kemâl-i usret ve zer' ve hirâsın (...) müeddi bir halde reddiye olub ve el-hâlet-i hâzihi el-hamd ve'l-mennihi'l-gafur sulh ve salâh-ı birle seferler külliye ber taraf olmak hasebiyle fî mâ b'ad hilâf-ı şer'i şerîf ve bilâ emr-i şerîf tekâlif-i şakkanın 'amme-i reâyâ ve ahâlî ve fukarâ üzerlerinden def' ve ref'ine ve vücûh-u mezâlimden bir güne zulm ve teaddi ile rencide olunmayub her vech ile himâyet ve siyânet olunmaları ve tavattun-ı bal ile evtân-ı kadîmelerinde hırfetü'l-hâl zer' ve hırâset ve kâr u kesbleriyle iştigal eylemeleri için bundan akdem umûmen Anadolu ve Rum ili'nin üçer kollarına Adaletnâme-i Hümâyûn mevhibet nümûn vûlât ve hukkâm ve zâbitan ve a'yân-ı tenbîh-i egid ve tehdîd-i şedid olduğundan gayrı bilâ emr-i şerîf ev göçü gelmemek vilâyet maslahâtı ile arz ve muhızır ile gelenler dâhi cemiyet ile gelmeyüb taraflarından iki ademi geçmeyüb ve irsâl etmek ve kendü maslahatları için gelenlerin yedlerinde dâhi vûlât ve hukkâmdan arzları ve yâhûd i'lâm kayd-ı muktezi senedleri ve vilâyet beyi arz-ı ve'l-hâsıl erbâb-ı mesâlihden olduğunu müş'ir senedi olduğu halde onların dâhi mürûrlarına mûmâna'at olunmayub ve kezâlik Âsîâneye ecnâs-ı zehâir ve eşya nakl idecek tüccar makûlesine dâhi bir dürlü müdâhale olunmayub tüccara muavenet ve zehâir ve eşya nakl eylemeleri tergib olunarak onların dâhi mu'accelen sevk ve îsallerine tekayyüd-i tam olunmak üzere dâhi kezâlik etrafa ve eknâfa bundan mukaddemce evâmîr-i âliyyemle tenbîh ve te'kid olunmağla bu siyak üzere taşra memleketleri ma'mûriyeti İstanbul ahâlîsinin dâhi kesret ve müzâhameden masun olanları akdem mehâm-ı lâzımü'l-ihtiramdan olduğuna binâen ber vech-i muharrer diyarlarını terk ile Âsîâne-i

Ek 1: (Devamı)

Sa'âdetime gelüb bu def'a berren ve bahren ceste ceste diyarlarına iskân olunan ol misillü kimesneler havfa bais ile memleketlerine gidemeyüb İstanbul'dan hâriç yine ba'zı mahallerde beyhûde geşt-ü güzâr ettikleri dâhi ihbar ve inhâ olunmağla mahsûsen işbu emr-i şerîfîm ısdâr ve rikâb-ı hümayunum bostancı hasekilerinden zîde kadrihû ile irsâl olunmuşdur vusûlünde o güne vilâyetlerine iadeleri olunan kimesneler bu tarafda bir töhmet ile müttehim oldukları kendülerine ve herkese ifham ve taht-ı kazâ ve hükûmetinize varanların taltif ve mâbeylerine ve kefilleme nâmıyla bir ferdin bir akçesi ve bir habbesi alınmamağla ihtimâm-ı tam iderek ve hilâf-ı şer'i şerîf bir güne töhmet-i gayrı vâki' ile kimesneyi özürde ve remide ettirmeyerek kendü hallerinde vilâyetlerine mürûrlarına ruhsat virüb emnen ve sâlimen memleketlerine îsallerine her biriniz fevku'l-hadd sa'i ve dikkat vilâyetlerine varduklarında dâhi gerek ellerinde ve gerek yedlerinde olan reâyâ ve ahâlîye mukaddemâ sâdır olan Adâletnâme-i Hümayunum mücebince istimâlet virilüb hilâf-ı şer'i şerîf ve bilâ emr-i şerîf tekâlif-i şakka tarh ve tahmîl ile remide ve vücûh-u mezâlim ve teaddiyatdan bir nesne ile rencîde olunmayub eşkiyâ ve zulm makûlesinden dâhi cümlesi himayet ve siyanet iderek neşr-i aşâr-ı adl ve dâde ve şurût-u merkûmeye mugayyir Nemçe tüccarına mikdâr zerre cevri ve teaddi ve vuku'una kat'an rızâyı hümayunum olmağla imdi vusûlünde siz ki müşâr ve mûmâ-ileyhimsiz fi mâ ba'd Nemçe tüccarına ol taraflarda bey' etmeyüb doğru Âsitâne-i Sa'âdetime bey' için götürdükleri her güne olur ise olsun emtiyâ ve eşyalarında mugayyir şurût-ı sûret eyleye vusûlünüzde vâki' mugayyir ve iskelelerde gümrük ve mütâlebet ve sâir ile Nemçe tüccarı rencîde ve remide olunmamak hallerinde nezâret ve dikkat ve cesâret idenleri olur ise zâbıtları ma'rifetiyle men' ve def' mübâderet iderek Ahidnâme-i Hümayunumun icrâsına ve şurût-u merkûmenin ifâsıyla taharre(?) sulh olan emr-i tüccarın devam ve ifâsına bezl-i miknet ve hilâfında be gâyet tehâşi ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûlünde vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i sūdûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-u itâ'at makrûnumla amel olunub hazerden be gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fi evâhir Şehr-i Muharremü'l-Harâm sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

[17b/1]Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin muhafazasına me'mûr Dergâh-ı Âli Yeniçeri Zümresinden Altıncı Cemâ'atin yoldaşlarından olub bundan akdem Eflak'tan Hokana nâm mahâlde sâkin iken vefât iden Ömer Beşe ibn-i Abdullah'ın zâhirde vâris-i ma'rûf-u olmayub terekesi cânib-i Beytü'l-Mâle ait olduğu lede's-şer'i'yü'l-etvâr zâhir ve mukarrer olduktan sonra mahrûse-i mezbûrede yeniçeri beytü'l-mâli kabzına me'mûr izzetlü Turnacıbaşı Ağa tarafından vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi Doksan Sekiz Cemâ'atin çorbacısı fahrü'l-eşbah İsmail Ağa iltimasıyla müteveffâ-yı mezbûrun terekesi tahrîr ve Sûk-i Sultânî'de semen-i misillü yine bey' ve tefrim olunan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrire fi'l-yevmi's-sâbi aşer min Cemâziye'l-evvel sene isneyn ve siddîn ve mie ve elf.

Ek 1: (Devamı)

An bahâ-yı eşya Pâre 1200	Bargir-i res' Pâre 440	Yekûn Pâre 1640 Yalnız bin altı yüz kırk pâredir	Minhâ El-ihracat	Resm-i âdi Pâre 160
Kâtibiye Pâre 40	Resm-i emniye Pâre 160	Ücret-i vekîl-i Beytû'l-Mâl Pâre 40	Ücret çavuş Pâre 160	Yekûn Pâre 560 Yalnız beş yüz altmış pâredir
Sahihü'l-Bâki Pâre 1080 Yalnız bin sekiz yüz pâredir				

Meblağ-ı mezbûr bin seksen pâre 12 bölüğün Abdi Beşe müteveffâ zimmetinde cihet-i karzından elli yedi buçuk gurus hakkı olduğu Muhammed Beşe ibn-i Salih ve Molla Hüseyin ibn-i Abdullah şehadetleriyle sâbit olmağla mezbûr Abdi Beşe âni'l-guremâ virilüb emîn-i Beytû'l-Mâl yedinden bir akçe ve bir habbe bâki kalmağla bu mahalle şerh verildi.

[18a/1] Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidinde ashâbü'l-hayrat sâlifinden El-Hâc Mustafa Ağa ibn-i Sinan'ın Evkâfından mütevellisi olan işbu bâ'isü'l-küttâb Osman Efendi ibn-i El-Hâc Mahmud Efendi nâm kimesne meclîs-i şer' de takrîr-i kelâm ve tâbirü'l-ani'l-merâm idüb müteveffâ-yı mezbûr El-Hâc Mustafa Ağa ibn-i Sinan'ın evkâfından olub mahrûse-i Vidin hâricinde Mosomonya Nehri üzerinde dâir indü'l-ahâlî ve'l-cirâne mâlûmu'l-hudûd hârimi ile iki göz asiyâb on iki sene mukaddem bi'l-küllîye harâb olmağla asiyâb-ı mezbûru yevmiye dörder akçe mukata'a-ı zemin ile El-Hâc Ferruh Mescid-i Şerîfine evkâf-ı selâse de ta'yîn eylediği imamına meşrûta olub asiyâb-ı mezkûr-ı harîmi ile kendü malımla kendü nefsim için müceddeden binâ ve inşâ eylemek üzere kabl-i şer'-i muzahhereden izn verilmek matlûbumdur dedikte hâkim-i câsim-i muâdelet nisab-ı tuba-leh hüsn-ü me'âb Efendi hazretleri dâhi mûmâ-ileyh Osman Efendi ber vech-i muharrer kendü malıyla kendü nefsi için asiyâb-ı mezkûru binâ ve inşasına izn-i yevmiyye yevmiyye ta'yîn olunan dörder sağ akçe mukata-ı zemini El-Hâc Mahmud Ağa Câmi'inde imâm-ı evvel olanlara meşrût olub verilmek üzere asiyâb-ı mezkûrun binâ ve inşasına ve harîmi ile zabt ve tasarrufuna mûmâ-ileyh Osman Efendi'ye kabl-i şer'-i enverden izn verilmeğın ma vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Cemâziye'l-Evvel sene isneyn ve siddin ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fi'l-ümerâil kirâm şeyhü'l-kurrâ es-Seyd Mustafa Efendi - Hüseyin Efendi imam Câmi'i Çavuş - Fahrü'l-kuzzât Abdülkâdir Efendi Şaban - Kabâni Muhammed Efendi ibnü'l-El-Hâc Veliyüddin İsmail Çavuş - Muvakkat Ali Efendi ibn-i İbrâhim - Müftü zâde Abdü'l-Azîz Efendi - Mücellid Muhammed Efendi ibnü'l-Mustafa - Osman Alemdar 12. Bölük - İsmail Çavuş - Abdullah Beşe Cemâ'at 2 - Zâim Mustafa Ağa - Sarraç Monla İbrahim 12. Bölük - Ağuş Mustafa Beşe - Monla Ahmed Müezzîn - Ali Ağa Baş Eski.

Ek 1: (Devamı)

[18a/2]Husûs-u ‘atîyü’l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîr-i iltimas olunmağın kabl-i şer’-i enverden Mevlana Mehmed Efendi ibn-i Süleymana irsâl olunub ol dâhi zeyl-i vesikada muharrerü’l-esâmî-i müslimîn ile Mosomonya Nehri üzerinde menâzi’fihe olan değirmen üzerine varub akd-i meclîs-i şer’i nebevî eylediğinde mahrûse-i Vidin sükkânından olub ashâb-ı cerrât-ı sâlîfeden El-Hâc Mustafa Ağa bin Sinan’ın Evkâf-ı mütevellisi olan işbu bâisü’l-küttâb Osman Efendi ibn-i El-Hâc Mehmed Efendi nâm kimesne meclîs-i ma’kûd mezbûrde asiyâb-ı mezkûrun fevkinde ve tahtında olan iki kıt’a asiyâba mutasarrıfân olan El-Hâc Abdullah bin Ali ve Ali Ağa ibn-i Abdullah hâzirûn oldukları halde takrîr-i kelâm idüb hâlâ müteveffâ-yı mezbûr El-Hâc Mustafa Ağa ibn-i Sinan’ın Evkâfından olub on iki sene mukaddem asiyâb-ı mezkûr bi’l-küllîye harâb olmağla işbu meclîs-i ma’kûd muâyene olunan vaz’ı kadîmî üzere binâ ve inşâsına mübâşeret olunmağın vaz’ kadîmine ba’de’n-nazar binâsına kabl-i şer’-i enverden izn verilmek matlûbundur dedikte fi’l-hakîkâ meclîs-i mezkûrda hâzirûn olan Müslimîn ile nazar olundukta kadîm-i temel kirişleri mevcûd-ı nümâyan olub vaz’-ı kadîm uygunu mesahâ-yı neccar ile üç buçuk zirâ’ başı olduğunu muâyene ve müşâhede ve keşf ve mesâha eylediklerinde mutasarrıfân-ı mezkûrân El-Hâc Abdullah ve Ali Ağa dâhi ber minvâl-i muharrer vaz’-ı kadîmî olduğuna ikrar ve tasdik etmeleriyle vaz’-ı kadîm üzere binâsına mumâileyh Osman Efendi’ye kabl-i şer’-i enverden izn verildiğini Mevlana-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr ve mâ’an bâ’is olunan esnâ-i şer’le meclîs-i şer’de ‘alî vuku’ inhâ ve takrîr etmeğın mâ vâki’ bit’-taleb ketb olundu fi’l-yevmü’s-sâlis aşer min Cemâziye’l-Evvel lî sene isneyn ve siddîn ve mie ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-ulemâi’l-kirâm şeyhi’l-kurrâ es-Seyd Mustafa Efendi - Hasan Efendi İmam Câmi’i Çavuş - Fahrü’l-kuzzât Abdulkâdir Efendi Şaban - Kabâni Mehmed Efendi ibnü’l-El-Hâc Veliyüddin - Muvakkat Ali Efendi ibn-i İbrahim - Mücellid Mehmed Efendi ibn-i Mustafa - Osman Alemdar 13. Bölük - İsmail Çavuş - Abdullah Beşe 25 Cemâ’at - Zâim Mustafa Ağa - Sarraç Monla İbrahim bölük 12 - Aguş Mustafa Beşe - Monla Ahmed Müezzîn - Ali Ağa Baş Eski bölük 17.

[18b/1]Dârü’l-cihâd ve’l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin mahallâtından Şeyh Ahmed Mahallesi sâkinlerinden iken vefât iden Beşlüyân-ı Evvel Ahmed Kethüdâ ibn-i Ömer bin Abdullah verâset-i zevce-i metrûkesi Havva bint-i İbrahim nâm hâtun ile min cihed-i zevîyü’l-erham lî ebeveyn kız karındaşı Harınhan bint-i Ömer’in sulb-ı kebîr oğlu Monla Hasan ve sulbiye kebîre kızı Rukiyye bint-i İbrahim nâm hâtun muhâsara olduğu lede’ş-şer’i’i’yü’l-enver zâhir ve mukarrer olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun terekesi verese-i mezkûre talebleriyle tahrîr ve Sûk-ı Sultânî’de semen-i misüllerine bey’ ve beyne’l-verese bi’l-fariziyetü’ş-şer’iyye tevzi’ ve taksîm olunan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi’l-yevmi’l-ısrîn min Cemâziye’l-Evvel lî sene isnâ ve siddîn ve mie ve elf.

Ek 1: (Devamı)

Yeşil Kürk 1 Pâre 320	Köhne Kürk 1 Pâre 12	Köhne Kürk 1 Pâre 15	Köhne Kilim 1 Pâre 65	Sagîr Bakraç 2 Pâre 15
Tencere 1 mâ'a kapak 1 Pâre 35	Tencere Kapak 2 Pâre 90	Bakraç 1 Pâre 75	Torbana 1 mâ'a Köhne Çerge 1 Pâre 20	Sagîr Tepsi 1 Pâre 29
Hamam Tası 1 Pâre 15	Köhne Güğüm 1 Pâre 20	Tepsi Sagîr 1 Pâre 37	Leğen İbrik 1 1 Pâre 135	İbrik 1 Pâre 25
İskemle 1 Pâre 15	Sagîr Tepsi 1 Pâre 40	Havan 1 Pâre 130	Köhne Şam'dan 1 Pâre 20	Kaltak mâ'a Takım 1 Pâre 130
Kantar 1 Pâre 15	Köhne Yasdık 1 Pâre 15	Tekne 1 Pâre 7	Şinik Aded 2 Pâre 25	Bir mikdâr çanak çömlek Pâre 15
Köhne Küb 1 Pâre 18	Koğa Aded 2 Pâre 10	Çenber 2 mâ'a Balta 1 Pâre 47	Köhne Koğa Aded 2 Pâre 15	Ağaç Tepsi 1 Pâre 8
Köhne Babuç Çift 2 Pâre 15	Köhne Sandık 1 Pâre 17	Yassı Ağaç 1 Pâre 8	Ağaç Dibek 1 Pâre 9	Köhne Hasır 1 Pâre 10
Köhne Çerge 1 Pâre 20	Bir mikdâr temtûr Pâre 30	Köhne Kebe 1 Pâre 15	Siyah Kebe 1 Pâre 30	Beyaz Kebe 1 Pâre 15
Yasdık 4 Pâre 130	Yorgan 1 Pâre 145	Köhne Döşek 1 Pâre 45	Yağmurluk 1 Pâre 27	Palaska 1 mâ'a İhram 1 Pâre 20
Kamkam 1 Pâre 15	Kılıç 1 Pâre 180	Köhne Filinta 1 Pâre 30	Tâ'be 1 mâ'a Bakraç 1 Pâre 70	Bakraç 1 Pâre 30
Su Tası 1 Pâre 15	Hoşaf Tası 1 Pâre 20	Hamam Tası 1 Pâre 15	Sagîr Kahve İbrigi 1 Pâre 10	Köhne Fener 1 Pâre 15
Borave(?) 1 Pâre 15	Fincan Tepsisi 1 Pâre 12	Sahan Aded 4 Pâre 70	Sagîr Bakraç 1 Pâre 20	Sablî Tas 1 Pâre 30

Ek 1: (Devamı)

Köhne Sandık 1 Pâre 18	Piştov Çift 1 Pâre 135	Fincan 2 Pâre 8	Çarşaf 1 Pâre 35	Seccâde 1 Pâre 19
Zıibun 1 Pâre 15	Çantabân 1 Pâre 38	Entâri 1 Pâre 45	Caşşir 1 Pâre 40	Dolama 1 Pâre 40
Çekiç 1 Pâre 18	Köhne İyne 1 Pâre 20	Beyaz Entâri 1 Pâre 40	Köhne Kuşak 1 Pâre 20	Kalbak 1 Pâre 17
Peşgir 1 Pâre 15	Yular Pâre 15	Pirinç Kuşak 1 Pâre 15	Bokça Aded 2 Pâre 15	Bıçak 1 Pâre 15
Don Aded 2 Pâre 30	Köhne Boğça 1 Pâre 15	Çarşab 1 Pâre 50	Güllabidân 1 Pâre 15	Peşgir 1 Pâre 17
Sandık 1 Pâre 50	Külink 1 Pâre 15	Kitab Kıt'a 4 Pâre 40	Nakd-i Mevcûd der kise Pâre 2560	Mahalle-i mezbûrede vâki' menzil 1 Pâre 12000
Yekûn Pâre 17640 Yalnız on yedi bin altı yüz kırk pâredir.	Minhâ El-İhracât	Techîz-i Tekfîn mâ'a ıskâd-ı salavat Pâre 1085	Resm-i Âdi Pâre 400	Kâtibiyye Pâre 100
Kaydiyye Pâre 40	Çukadariyye Pâre 80	İhzâriye Pâre 30	Dellâliye Pâre 360	Mehr-i müeccel ez-zevcû'l- mezbûre Pâre 1000
Deyn-i Yûda Yahûdî an bahâ-i (...) Pâre 210	Yekûn Pâre 14285 Yalnız om dört bin iki yüz sekse beş pâredir.	Sahihü'l-Bâki	Hisse-i zevcû'l- mezbûre Havva Hâtun Pâre 3571	Hisse-i ibnü'l- ahtü'l-lî ebeveyn Monla Hasan Pâre 7142
Hisse-i bintü'l- ahtü'l-lî ebeveyn Rukiye Hâtun Pâre 3571				

[19a/1]Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin'de şarken Balcı El-Hâc Kenan nâm sâhibü'l-hayrın binâ eylediği otuz iki göz cistr-i 'âzimin ta'mîr ve termîmine mahrûse-i Vidin'de vâki' taş hanın ve îsâlinde vâki' dekâkinin icâreleri meşrut vakfı olub evlâviyet ve meşrûtiyet üzere vakf-ı mezbûr mütevellisi olan Mehmed Ağa ma'rifetiyle vakf-ı mezbûrun irâd ve mesârifî ma'rifet-i şer'le rûyet olunub kabl-i şer'den mezbûr Mehmed Ağa yedine verilen defterdir ki ber vech-i âti zıkr olunur. Hurrîre fî selh-i Rebiü'l-Âhîr lî sene isnâ ve siddîn ve mie ve elf.

Ek 1: (Devamı)

Bin yüz elli altı ve yedi ve sekiz ve elli dokuz senelerinde han-ı mezkûrun icâresi Guruş 1200	Ve elli sekiz senesinde mütevellî-i sâbık Monla Mustafa'nın ma'rifet-i şer'le muhâsebesi rûyet olundukta zimmetinde zuhûr idüb ahz olunan Guruş 29	Mütevellî-i sâbık mezbûr Monla Mustafa'nın hin-i hesabda dekâkin icâresinden zimem-i nasda bakâya olmak üzere mergûbu olan defter ise hâlâ mütevellî olan Mehmed Ağa ma'rifetiyle tahsîl olunan Guruş 30,5	Bin yüz elli dokuz senesi Muharreminden altmış bir senesi gâyetine gelince alınan icârât-ı dekâki Guruş 90,5	Ve bin yüz elli dokuz senesinde mütevellî Mehmed Ağanın ma'rifet-i şer'le hesâb-ı rûyet olundukta zimmetinde zuhûr iden bargir Halil Efendi Guruş
Yekûn Guruş 1350 Yalnız bin üç yüz elli guruşdur.	Minhâ El-İhrâcat	Bin yüz elli dokuz senesi Muharreminden altmış iki senesi Rebiü'l-Âhîr gâyetine değin mesârifât beyân olunur.	Bir def'a ücret-i neccerân Guruş 4	Bir def'a han-ı meremmetine sarf olunan tahta ve mesamir ve bağlama ve mertek ve kiriş ve kereste bahâları Guruş 4 Pâre 23
Altmış ve altmış bir senelerinde hân-ı mezkûrdan mezbele ihrâc-ı Pâre 27 Guruş 9	Ve altmış bir senesinde saat kurbinde olan kaldırımların ta'miri için ücret-i üstâdiye ve tas ve kum bahâları Guruş 5	Ve def'a altmış senesinde hân-ı mezkûrun aktarma kiremidi ve ba'zı tâmirat için verilen üstâdiye Guruş 6,5	Ve tâmirât-ı mezkûrda icâr olunan neccerânın yemekliği ve iktizâ iden kiremidin ve ücret-i araba mesâmîr ve tahta bahâları Guruş 5 Pâre 17	Ve bin yüz elli altı ve elli yedi ve elli sekiz ve elli dokuz senesi han-ı mezkûrun icarât-ı tahsîl için Âsitâne-i Sa'âdet'e varub gelince harcırâh Guruş 150
Berâ-yı terkin berât-ı vazîfe mütevellî-i sâbık Monla Mustafa Guruş 28	Berâ-yı derkenâr ve harc-ı tezkere tatbîk-i der Âsitâne Guruş 17 Pâre 5	Harc-ı arz ve i'lâm ve hüccet ve hevâle Guruş 65,5	Ve altmış iki senesinde hâne-i mezkûrdan mezbele ihrâc Guruş 10	Vazife-yi cibâyet Mehmed Ağa an gurre-i sene 1154 ilâ gâye-i Rebiü'l-Âhîr sene 162 yevmiye 10 Guruş 250
Harc-ı Muhâsebe Guruş 2	Âsitâne-i Sa'âdet'de meblâğ-ı mezbûr tahsîl olunca mesârifât-ı mîri Guruş 600	Yekûn Guruş 1168 Mesârifât yalnız bin yüz altmış sekiz guruşdur.	El-bâki Der yed-i mütevellî Guruş 182 Yalnız yüz seksen iki guruşdur.	

Ek 1: (Devamı)

Ve bin yüz kırk dokuz ve elli ve elli bir senelerinde cânib-i mîride han-ı mezkûrun icâresi Guruş 1012,5	Bin yüz kırk dokuz ve elli ve elli bir seneleri gâyetine değin alınan icârât-ı dekâkin Guruş 150	Yekûn Guruş 1162,5 Yalnız bin yüz altmış iki buçuk guruşdur.	El-Mesârif	Üç senede taraf-ı mîride tenzîl olunan Guruş 112,5
Âsitâne-i Sa'âdet'de meblâğ-ı mezbûr tahsîl olunca mesârifât-ı mîri Guruş 450	Bin yüz kırk dokuz ve elli ve elli bir seneleri han-ı mezkûrun icârâtını tahsîl için Âsitâne-i Sa'âdet'de varub gelince harcırâh Guruş 45	İcârât-ı tahsîl için Kadı Efendiye verilen harç-ı i'lâm Guruş 17	Harc-ı mektub berâ-yı kâtibî dîvan Guruş 6	Mütevelli-i Sâbık Abdullah Ağa'nın hin-i fevtinde evlâd-ı vakfın fazla nâmıyla aldıkları Guruş 264

[19b/1]Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin'de müteveffâ-yı Balcı El-Hâc Kenan nâm sâhibü'l-hayrın binâ eylediği otuz iki göz cîsr-i 'âzimin tâ'mir ve termiminde mahrûse-i Vidin'de vâki' taş hanın ve isâlinde vâki' dekâkinin icâreleri meşrûd vakfı olub evlâviyet ve meşrûtiyet üzere vakf-ı mezbûr mütevellisi Mehmed Ağa ma'rifetiyle vakf-ı mezbûrun irâd ve mesârif-i ma'rifet-i şer'le rûyed olunub kabl-i şer'den mezbûr Mehmed Ağa yedine verilen defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurreire fî gurre-i Ramazân-ı Mübârek ahdi ve siddîn ve mie ve elf.

Mütevelli-i Sâbık-ı müteveffâ Abdullah Ağa'nın bin yüz kırk dokuz senesi Cemâziye'l-Evvelin guresinden bin yüz elli bir senesi şâban-ı şerîf gâyetine deyin yirmi sekiz ayda bâ-berât-ı âlîşân mutasarrîf olduğu vazife-i tevliyet ve cibâyet Guruş 280	Câbi Muhammed Efendi'nin bâ defter-i mesârufu Guruş 218	Mütevelli-i Sâbık Abdullah Ağa'nın bin yüz kırk dokuz senesi mâh-ı Rebiü'l-Âhirinde ma'rifet-i şer'le hesabını görüb tarih-i mezkûrda hâkimü's-şer' olan Mustafa Efendi'nin imzasıyla mümzî cânib-i vakıfda zâhir ve nümâyân olan alacağı Guruş 1165	Harc-ı Muhâsebe Guruş 23	Yekûn Guruş 2580 Yalnız iki bin beş yüz seksen guruşdur
--	--	---	-----------------------------	---

Ek 1: (Devamı)

İrâd-ı mezkûrun bin yüz altmış iki buçuk guruş mesârif-i mezkûrun iki bin beş yüz seksen guruşdan tenzîl olundukta mütevellî-i merkûm Muhammed Ağa'nın cânib-i vakıfda bin dört yüz on sekiz guruşu kalmağın bu mahâle kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl:

[20a/1] Revnak efzâ-yı şeriat gurrâ mahrûse-i Vidin kadıları nezâret-i 'aliyelerinde olan evkafdan olub mahrûse-i mezkûre haricinde vâki' ashâb-ı hayrattan müteveffâ Balcı El-Hâc Kenan nâm sâhibü'l-hayr binâ ve vakf eylediği cisrin vakfına evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellî olan fahrü'l-eşbah bâisü'l-küttâb Mehmed Ağa ibn-i Abdullah nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde bi't-tevliyet takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüb vakf-ı mezbûrun binâ eylediği cisr-i mezkûr mirûr-i ezmine ile harâb olub ta'mir ve termîmine yedinde olan mûmzî defter-i mantûkunca gallat-ı vakfdan ve vakf-ı mezbûre be-şartü'l-rucû' kendi malımdan cisr-i mezbûr-ı imâret ve müretteb idüb vakf-ı mezkûr musakkafat kargir hanın dâhi ta'mire muhtâc olan mevâzî'ini ta'mir idüb ve sâir mesârifî lâzımını dâhi olmağın bin yüz kırk dokuz ve elli ve elli bir ve elli iki ve elli üç ve elli dört ve elli beş ve elli altı ve elli yedi ve elli sekiz ve elli dokuz senelerinin irâd ve mesârifinin şer'en muhâsebesi görölüb yedime taraf-ı şer'den vesikâ i'tâ olunmak matlûbumdur dedikte mütevellî-i mezkûr Mehmed Ağa'nın vakf-ı mezkûrun binâ eylediği cisr-i mezkûr ta'mîrata vakf ve şart eylediği kargir han icâresinde ve dekâkin icâresinden sinîn-i mezbûrda makbuzu olan ba-defter hakimü's-şer' Halil Efendi sekiz yüz yirmi beş guruş ve iki kıt'a defter-i mûmzî ve mahtum mücebince iki bin beş yüz elli beş buçuk guruş ki cem'an sinîn-i mezbûrede üç bin üç yüz otuz yedi buçuk guruş irâd olub sâlifü'z-zikr cisrin imâret ve meremmetine ve hân-ı mezkûr askerî tâifesine kışlak ta'yîn olunub icâresi Âsitâne-i Sa'âdet'den verile gelmeğın taleb için mûmâ-ileyh Mehmed Ağa'nın dokuz sene harcırâhı ve ta'mîrâtı ve vazife-i cibâyet ve tevliyet ve sâir masrufât-ı mûmzî defterler mantûkunca dört bin beş yüz otuz guruşa balığ olub sinîn-i mezbûrede hân-ı mezbûrun icâresinden ve dekâkin icârelerinden üç bin üç yüz otuz yedi buçuk irâd-ı vakf olub masrûfaddan bin yüz doksan üç guruş mütevellî-i mezbûr Mehmed Ağa'nın cânib-i vakfdan ber vech-i meşrûh hakkı olduğu zâhir ve nûmâyân olmağın hıfzeni'l-mekâd işbu vesika bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min Cemâziye'l-Evvel lî sene isnâ ve sittîn ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed bin Hüseyin el-muhzır – Abdulkâdir Efendi ibnü'l-El-Hâc Abdullah – Süleyman Beşe bölük 38 – Es-Seyd Halil Beşe Topçuyân – Fahrü'l-vaizîn El-Hâc Abdullah Efendi ibn-i Mehmed.

[20b/1] Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn Mahrûse-i Vidin muhâfazasına me'mûr Dergâh-ı Âlî Yeniçeri Zümresinden Kırk Dört Bölüğün yoldaşlarından iken vefât iden Ali Beşe ibn-i Abdullah zevce-i metrûkesi Rukiye bint-i nâm hâtundan gayrı zâhirde vâris-i ma'rûf u olmayub terekesinin

Ek 1: (Devamı)

rûb'ı-zevce-i mezbûreye ve sülüs-ü erbâ-ı cânib-i Beytû'l-Mâl'e âid olduğu lede'sş-şer'i'yü'l-enver zâhir ve mukarrer olduktan sonra mahrûse-i mezbûrede yeniçeri Beytû'l-Mâl-i kabzına me'mûr izzetlü Turnacıbaşı Veli Ağa tarafından vekîl-i müsteceli(?) Doksan Sekiz cemâ'atin Çorbacısı İsmail Ağa iltimasıyla müteveffâ-yı mezbûrun terekisi tahrîr ve Sûk-i Sultânî'de semen-i misillülerine bey' ve takvim ve ashâb-ı hukuk beynlerinde tevzi' ve taksîm olunan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis min Ramazânü'l-Mübârek ahdi ve siddîn ve mie ve elf.

Bakar-ı re's 2 Pâre 800	Bargir-i re's 1 Pâre 720	Zîmem-i der zimmet reâyâ deynler Pâre 240	Kılıç Pâre 70	Tüfenk 1 Pâre 30
Kalbak 1 Pâre 20	Kilim 1 Pâre 140	Def'a Kilim 1 Pâre 34	Yağmurluk 1 Pâre 90	Çaltar 1 Pâre 30
Yatağan Bıçağı 1 Pâre 140	Pıştov Çift 2 Pâre 240	Taba 1 Pâre 30	Ma'i Çît 1 Pâre 190	Kuşak 1 Pâre 30
Köhne Kilim 1 Pâre 30	Bakraç 1 Pâre 60	Köhne Seccâde 1 Pâre 23	Buşi 1 Pâre 100	Şalvar 1 Pâre 90
Kuzu Kürkü 1 Pâre 70	Kutni Entâri 1 Pâre 90	Karşıdan gelen akçe Pâre 600	Yekûn Pâre 3942 Yalnız üç bin dokuz yüz kırk iki pâredir.	Minhâ El-İhrâcat
Techîz Tekfîn Pâre 284	Harc-ı Defter Pâre 105	Kâtibiye Pâre 50	Hazariye Pâre 10	Hüddâmiye Pâre 20
Mesârif-i Emin Pâre 30	Çukadariye	Dellâliye Pâre 50	Resm-i Emin Ağa	Ücret vekîl-i Beytû'l-Mâl ve Kâtib Pâre 160
Yekûn Pâre 969 Yalnız dokuz yüz altmış dokuz pâredir.	Cem'an Yekûn El-guremâ Pâre 2973 Yalnız iki bin dokuz yüz yetmiş üç pâredir.	Mehr-i müeccel ez-zevcetü'l- mezbûre Pâre 1333 'Ani'l-guremâ Pâre 891	Deyn-i müsbet Monla Ali 'ani'l- guremâ Pâre 800 'Ani'l-guremâ Pâre 540	Deyn-i müsbet Hacı Mehmed 'ân bahây-ı el- guremâ Pâre 120 'Ani'l-guremâ Pâre 81

Ek 1: (Devamı)

Deyn-i müsbet Ahmed Beşe ‘ân bahây-ı bakar Pâre 480 ‘Ani’l-guremâ Pâre 324	Deyn-i müsbet ‘Avram Yahûdî ‘ân eşya Pâre 680 ‘Ani’l-guremâ Pâre 459	Deyn-i müsbet ‘Avraml Yahûdî ‘ân bahây-ı eşya Pâre 560 ‘Ani’l-guremâ Pâre 378	Deyn-i müsbet Monla Mustafa Pâre 300 ‘Ani’l-guremâ Pâre 203	Deyn-i müsbet Abdullah Beşe icâret-i menzil Pâre 40 ‘Ani’l-guremâ Pâre 27
Beher guruş başına yirmi yedişer pâre düşmüştür.				

[21a/1] Dârü’l-cihâd ve’l-mücâhidîn mahrûse-i Vidin mahallâtından Mustafa Paşa Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem müteveffâ olan Âişe bint-i Abdullah nâm hâtunun verâset-i zevce-i metrûkesi El-Hâc Mehemmed Beşe bin Abdullah ile mukırrleh bin neseb cihetinden vâris-i Üveys Beşe ibn-i Hüseyin nâm kimesneye münhâsıra olduğu lede’ş-şer’i’yü’l-enver zâhir ve mukarrer olduktan sonra vârisân-ı mezkûrân talepleri ile müteveffân-ı mezbûrenin terekesi tahrîr ve Sûk-i Sultânî’de semen-i misûllerine bey’ ve takvim ve beyne’l-verese tevzi’ ve taksîm olunan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurre fi’l-yevmi’l-hâmis ‘aşer min Şehr-i Rmazânü’l-Mübârek sene ahdı ve siddîn ve mie ve elf.

Bakrac-ı Kebîr Aded 1 Pâre 110	Tepsi Pâre 50	Sahan mâ’a Tas 1 1 Pâre 50	Tencere mâ’a kapak Pâre 40	Köhne İbrik Pâre 50
Kutni Entârî 1 Pâre 60	Kutni Kaban Pâre 60	Köhne Ferâce 1 Pâre 50	Örtü Makrame 1 Pâre 20	Mest mâ’a Babuç Pâre 10
Çerge Pâre 30	Kilim 1 Pâre 110	Köhne Yorgan Pâre 40	Buşî Pâre 40	Sim Kuşak Pâre 40
Sandık Pâre 15	İbrik Pâre 50	Yasdık Pâre 80	Yasdık Pâre 15	Bahâ-i Kazgan-ı Kebîr Pâre 600

[21b/1] Dârü’l-cihâd ve’l-mücâhidîn Mahrûse-i Vidin muhâfazasında me’mûr Dergâh-ı Âlî yeniçeri zümresinden Kırk Dört Bölüğün yoldaşlarından iken vefat

Mahalle-i mezbûrede vâki’ menzil Pâre 2000	Bâ-Temessük der zimmet-i Hüseyin Beşe Pâre 1200	Mehr-i müeccel der zimmet-i zevc Pâre 320	Yekûn Pâre 5120 Yalnız beş bin iki yüz on pâredir.	Minhâ El-İhrâcat
---	--	--	--	------------------

Ek 1: (Devamı)

Resm-i Âdi Pâre 130	Kâtibiye Pâre 70	Hüddâmiye Pâre 80	Çukadariye Pâre 20	İhzâriye Pâre 20
Yekûn Pâre 320 Yalnız üç yüz yirmi pâredir.	Sahihü'l-Bâki Pâre 4800 Yalnız dört bin sekiz yüz pâredir.	Hisse-i zevcü'l- mezbûr Hacı Mehmed Pâre 2400	Hisse-i el-Vâris-i Üveys Beşe Pâre 240	'Ani'l-keâm fî hazâ el-makâm

[22a/1]Bender-i İslâmiyeden mahrûse-i Vidin muhâfazasında me'mûr olan Dergâh-ı Âlî Yeniçeriyân zümresinden olub Yetmiş Dokuz cemâ'atin neferâtından iken bundan akdem fevt olan Yazıcızâde Ali Beşe ibn-i Abdullah nâm müteveffânın zâhirde vâris-i ma'rûf u olmayub terekese cânib-i Beytü'l-Mâl' e âid ve râbi' olmağla kal'â-i mezbûrda bilâ-vâris-i ma'rûf u fevt olanların terekelerini taraf-ı Beytü'l-Mâl için ahz ve kabzuna me'mûr olan Dergâh-ı Âlî yeniçeriyânı Çorbacılarından Doksan Sekiz Cemâ'atin çorbacısı olan umdetü'r-râcilin Mehmed Ağa'nın taleb ve ma'rifetiyle müteveffây-ı mezbûrun tahrîr ve taksim olunan terekese defteridir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrire fi'l-yemi'l-râbi ve'l-ışrin min Zi'l-Ka'de sene seman ve siddin ve mie ve elf.

Köhne Sarık Pâre 25	Köhne Fes Pâre 50	Köhne Kürk Pâre 98	Köhne Yasdık Pâre 63	Köhne Kebe Pâre 87
Köhne Şalvar Pâre 180	Def'a Şalvar Pâre 23	Köhne Kürk Pâre 72	Köhne Mintan Pâre 150	Köhne Kuşak Pâre 117
Köhne Yemeni Pâre 10	Köhne Kalbak 2 Pâre 17	Tesbih Pâre 12	Cem'an Yekûn Pâre 912	Minhâ El-İhrâcat
Techîz ve Tekfîn Pâre 360	Resm-i Kısmet Pâre 24	Kâtibiye Pâre 12	Hüddâmiye İhzâriye Pâre 8	Dellâliye Pâre 21
Resm-i Emin Pâre 100	Deyn-i Müsbet Afazil Pâre 60	Ücret-i Çukadar Pâre 60	Cem'an Yekûn Meblağ 645	Sahihü'l-Bâki Meblağ 667
Es-Seyid el- Emîn Beytü'l- mâl				

[22b/1]Medîne-i Vidin mahallâtından Karaman Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mahmud bin Abdullah nâm müteveffânın verâset-i zevce-i metrûkesi İsmihani bint-i Hasan nâm hatundan gayrı zâhirde vâris-i ma'rûf u olmayub terekese cânib-i Beytü'l-Mâl' e âid ve râbi' olmağla medîne-i mezbûrda bilâ vâris-i ma'rûf u fevt olanların terekelerini taraf-ı Beytü'l-Mâl için ahz ve kabzına me'mûr olan Vidin Nâzırı umdetü'l-eşbah Pir Mustafa Ağa'nın taleb ve ma'rifetiyle müteveffây-ı mezbûrun tahrîr ve terkîm olunan terekese defteridir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrire fi'l-yemi's-Sâmin 'aşer min Zi'l-Ka'de lî sene seman ve sittîn ve mie ve elf.

Ek 1: (Devamı)

Köhne Yağmurluk Meblağ 87	Köhne Çerge Meblağ 48	Def'a'ül-Çerge Meblağ 60	Köhne Aba Çakşır Meblağ 66	Köhne (...) Meblağ 30
Müs'tamel Kılıç Meblağ 18	Müs'tamel Tüfenk Meblağ 120	Köhne Kırmızı Kurdeye Meblağ 300	Köhne Çizme Meblağ 30	Müs'tamel Heybe Meblağ 12
Sagîr Balta Meblağ 15	Köhne Tırban Meblağ 12	Köhne Eyer Aletiyle Meblağ 72	Ağaç Sini Meblağ 4	Hınta mâ'a Sebet Kıyye 60 Meblağ 45
Kır Bargir mâ'a Talka Meblağ 960	Otluk Araba 1,5 Meblağ 180	Cem'an Yekûn Meblağ 2059	Minhâ El-İhrâcat	Techîz ve Tekfîn Meblağ 309
Resm-i Kısmed Meblağ 60	Kâtibiye Meblağ 24	Hüddâmiye Meblağ 24	Dellâliye Meblağ 45	Hammâliye Meblağ 12
Harc-ı ----- Meblağ 239	Resm-i Emin Meblağ 206	Deyn-i Müsbet Âişe Hâtun Meblağ 360	Cem'an Yekûn Meblağ 1279	Sahihü'l-Bâki Meblağ 780
Hisse-i Zevciyetü'l- Mezbûre Meblağ 195	Et-Teslîm-i Beytü'l-Emin Beytü'l-Mâl Meblağ 585			

[22b/2]İzzetlü ve rıf'atlı (...) huzurlarına badet tahiyye ve't teslîm selamlar arz iblağından sonra taraf-ı ahvâlimizden suâl olur ise Elhamdülillâhi te'âlâ hîn-i tahrîre değîn vücûdumuz sıhhat üzere mevcûd olub ve lâkin benim canım bu kadar cehd eyledik yine ol tarafa varmaklığa ancak kırk bin kulun vekili olan Ağa Hazretleri bu bendenizi diyâr-ı âhara fermân idüb ben dahi gelebilmezem görüşmek müyesser olur mu olmaz mı imdi istida etmeyesiz bize bu güne gelince hükmümüzde idiniz, bundan sonra benden ıtlâk olub ve hem başının tedârikin görün zirâ bundan sonra bizden size fâide yokdur. Fi Receb sene 1137.

El-Hâc Muhammed Çavuş Sâkin-i Şehr-i Niş(?)

Kad vasale ileyna min yevmü's salis ve'l-ışrin min Şehr-i Zi'l-ka'de sene seman ve sittîn ve mie ve elf.

[23a/1]Medîne-i Vidin mahallâtından Çavuş Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Muhammed Ağa ibn-i Kır Celal nâm müteveffânın verâset-i zevce-i metrûkesi İsmihani bint-i Muhammed nâm hâtun ve anası Hanife ve Saliha sagîr kızı Fatıma ile zevce-i mezbûre İsmihani'nin (...) zâhir ve muayyen olan mahallât-ı mezbûre olduğu lede's-şer'i'yü'l-enverde zâhir ve mütehakkık olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i muhallefâtı tahrîr ve termîn ve beyne'l-verese bi'l-farziyeti's-şer'le tevzi' ve taksîm olduğu defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis ıșrin min Şehr-i Şevval lî sene semân ve sittîn ve mie ve elf.

Ek 1: (Devamı)

<i>Mushaf-ı Şerîf</i> 1 Meblağ 480	<i>Mushaf-ı Şerîf</i> Meblağ 360	<i>En'am-ı Şerîf</i> Meblağ 120	<i>En'am-ı Şerîf</i> Meblağ 120	Sim Kılıç Meblağ 860
Laden Yâce(?) 2 Meblağ 246	Göçer Bakar Meblağ 402	Köhne Kuşak Meblağ 62	Köhne (...) Meblağ 260	Müs'tamel Tüfenk Meblağ 75
Külünk Meblağ 16	Teker(?) Meblağ 130	Tepsi 1 Meblağ 82	Kutni Meblağ 53	Köhne İbrik Meblağ 60
Sahan mâ'a Tabe Meblağ 72	Tencere Meblağ 452	Tarak Bardak Meblağ 36	Temür Hırdavat Meblağ 45	Dilimbaz(?) Meblağ 30
Kamçı Meblağ 23	Püskül Meblağ 118	Kolçak Meblağ 50	Ok Yay Meblağ 160	Köhne Kara Kılıç Meblağ 120
Gülabdan Meblağ 240	Buhurdan Meblağ 40	Kantar Meblağ 30	Barut Meblağ 21	Köhne Şilte Dolama Meblağ 23
Köhne Cahşir Meblağ 96	Çuka Alaca Yasdık 2 Meblağ 420	Sade 2 Meblağ 230	Bindal Alaca Entâri Meblağ 123	Köhne Mâi Kürk Meblağ 1400
Bıçkı Meblağ 18	Köhne Yasdik Meblağ 24	Kahve Tepsi 1 Meblağ 45	Temür Keski 1 Meblağ 120	Kantar Mizanı 1 Meblağ 180
Sagîr Şilte 1 Meblağ 15	Mâi Çiniyân 1 Meblağ 20	Piştov Kapur(?) 1 Meblağ 240	Köhne (...) Meblağ 15	Kaşık ve Kevkir Meblağ 36
Semer 2 Meblağ 33	Hırdavat Meblağ 40	Köhne Gömlek Meblağ 60	Köhne Mâi Çiniyân Meblağ 120	Köhne Don Meblağ 36
Köhne Gömlek Meblağ 15	(...) Meblağ 40	Köhne Gömlek Meblağ 60	Beyaz Zıbun Meblağ 100	Köhne Mâi Kapama Meblağ 60
Köhne Alaca bir Entâri Meblağ 120	Köhne Hallaç Meblağ 30	Köhne Yasdik 2 Meblağ 30	Köhne Hesan(?) 2 Meblağ 15	Köhne Heybe Meblağ 15
Köhne Çuval Meblağ 18	Sığır Derisi Meblağ 45	Köhne Minder Keçesi Meblağ 123	Köhne Halı Meblağ 39	Köhne (...) Meblağ 6
Köhne Yan Meblağ 25	Köhne Minder Meblağ 50	Köhne Yan Meblağ 150	Köhne Minder Meblağ 110	Köhne Minder Meblağ 30
Köhne Yasdik Meblağ 53	Balta Meblağ 60	(...) Meblağ 30	Köhne Fıçu Meblağ 33	Kürek Meblağ 15
Sandık Meblağ 60	Koğa Meblağ 15	Bileği Meblağ 30	Köhne Yorgan Sarık Meblağ 170	Kuşak Meblağ 180
Köhne Seccâde Meblağ 60	Bir (...) Zera' Meblağ 600	Beşik Kürek mâ'a Kargan Meblağ 360	Leğen 1 Meblağ 21	Köhne Elek 1 Meblağ 30

Ek 1: (Devamı)

Kül Tobra(?) Kıymet 3 Meblağ 90	Kuru (...) Meblağ 480	(...) Dakik Kıyye 350 Meblağ 700	Örs Taşı Meblağ 600	Sagîr Saat Meblağ 1050
Öküz Res' 2 Meblağ 850	Kara Sığı İnek Meblağ 540	Kara Sığır İneği Meblağ 460	Doru Bargir Meblağ 1280	Kara Sığır Öküzü Meblağ 840
Kısrak Tay Meblağ 1040	Ganem Meblağ 207	Cem'an Yekûn		

[23a/2] Medine-i Vidin Mahallâtından Mustafa Paşa Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem müteveffâ olan Âişe bint-i Ali nâm müteveffîyenin verâset-i zevce-i metrûkesi Ali Beşe ibn-i Mustafa ve anası Rabia nâm hâtun sulb-i sagîr oğulları İsmail ve Mustafa ve Halil'le arz olduğu lede's-şer'i'yü'l-enverde mütehakkık olduktan sonra müteveffây-ı mezbûrenin tahrîr ve terkîm olunan terekesi defteridir ki ber vech-i âti zikr olunur. Fî 17 C. (Cemâziye'l-Âhir) sene 1138

Sagîr Sahan 3 Meblağ 35	Sagîr Tepsi 2 Meblağ 60	Sagîr Tencere 2 Meblağ 150	Sagîr Balta 2 Meblağ 15	Pirinç Kuşak 2 Meblağ 60
Köhne Entari 2 Meblağ 15	Mehr-i Müeccel Meblağ 4000	Cem'an Yekûn Meblağ 4375	Minhâ El-İhrâcat	Resm-i Kısmed Meblağ 106
Kâtibiye Kaydiyye Meblağ 24	Hüddâmiye İhzâriye Meblağ 24	Cem'an Yekûn Meblağ 208	Sahihü'l-Bâki Et-teslîm-i beyne'l-verese Meblağ 4167	Hisse-i Zevciyetü'l- Mezbûr Meblağ 956
Hisse-i Anası Meblağ 584	Hisse-i İbn-i Meblağ 875	Hisse-i İbn-i Meblağ 875	Hisse-i İbn-i Meblağ 875	

[23b/1] Medine-i Vidin Mahallâtında Mustafa Paşa Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan re'isler Hasan Beşe ibn-i Abdullah nâm müteveffânın verâset-i zevce-i metrûkesi Hanife bint-i Mustafa nâm hatun ile sulb-i sagîr oğlu İbrahim ve sulb-i sagîr oğlu Ali ve sulb-i sagîre kızı Fatıma münhasıra olunduğu lede's-şer'i'yü'l-enverde mütehakkık olduktan sonra müteveffây-ı merkûmenin tahrîr ve termîm olunan terekesi defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Fî 26 L (şevval) sene 1138.

Cedid Talka Meblağ 370	Köhne Talka Meblağ 186	Köhne Cubur(?) Meblağ 6	Sagîr Fıçu Meblağ 27	Katran Dolum Meblağ 123
Ceviz Çuval 2 Meblağ 72	Köhne Şaruda(?) Meblağ 93	Bir Mikdâr Pirinç Meblağ 200	Cedid Tekne Meblağ 45	Sagîr Tekne Meblağ 27
Çarık Çift Meblağ 45	Cedid Torba Meblağ 27	Biraz Tütün Meblağ 153	Köhne Çuval Meblağ 45	Köhne Cam Meblağ 30

Ek 1: (Devamı)

Kebîr Vaz' (?) Kantar Meblağ 150	Köhne Semer Meblağ 30	Köhne Bukağı(?) Meblağ 23	Saç Ayak Meblağ 18	Cedid Tırban Meblağ 3
Temür Endâze Meblağ 9	Köhne Keser Meblağ 15	Temür Halka Meblağ 3	Köhne Dibek Meblağ 75	Köhne Bilmar(?) Meblağ 33
Bir Mikdâr (...) Çalık(?) Meblağ 1620	Köhne Balta Meblağ 18	Köhne Heybe Meblağ 30	Kasab Satırı Meblağ 3	Köhne Orak Meblağ 2
Sagîr Balta Meblağ 4	Bir Mikdâr Desti Meblağ 155	Bir Mikdâr Çömlek Meblağ 150	Şakdim(?) Meblağ 90	Kırmızı Küle(?) Meblağ 15
Ağaç Sini Meblağ 6	Heybe Yular Meblağ 33	Cedid Yular Meblağ 9	Sagîr Terazi Meblağ 9	Sagîr Fıçu Meblağ 12
Cedid Hasır 1 Meblağ 34	Cedid Sebet Meblağ 21	İhlamur Âbı Meblağ 16	(...) Fıçu Meblağ 39	Köhne Burgu Meblağ 21
Kebîr Külünk Meblağ 60	Şetular(?) Meblağ 400	Şiş Meblağ 450	Kara Kılıç Meblağ 390	Köhne Fişeklik Meblağ 24
Köhne Araba Meblağ 15	Köhne Kalbak Meblağ 90	Köhne Cisim Kaltarma Meblağ 31	Sagîr Telveleçe(?) Meblağ 300	Köhne Kürk Meblağ 180
Köhne Çizme Meblağ 75	Köhne Yorgan Meblağ 48	Köhne Dirgen(?) Meblağ 78	Köhne Dizlik Meblağ 14	Köhne Mintan Meblağ 33
Köhne Sarık Meblağ 21	Köhne Şiş Meblağ 120	Köhne (...) Meblağ 7	Köhne Yağmurluk Meblağ 90	Köhne Velince(?) Meblağ 30
Köhne Don Büyük Meblağ 20	Sagîr Tüfenk Meblağ 9	Ağaç Terazi Meblağ 13	Sefine ---- Meblağ 150	Sini Ağaç Meblağ 9
El Değirmeni Meblağ 9	Hırdavat Meblağ 15	Sagîr Fıçu Meblağ 12	Köhne Dizgah Meblağ 9	Sefine Burguları(?) Meblağ 60
Hırdavat Meblağ 9	Al Bargir Meblağ 1200	Kısrak mâ'a Tay Meblağ 813	İpek Meblağ 120	Hırdavat Meblağ 20
Köhne Cam Meblağ 120	Nükud Meblağ 1200	Menzil-i Mezbûr mâ'a Dükkan Meblağ 9240	Cem'an Yekûn Meblağ 19220	Minhâ El-İhrâcat
Techîz ve Tekfîn Meblağ 994	Resm-i Kısmed Meblağ 396	Kâtibiye Kaydiye Meblağ 120	Hüddamiye İhzâriye Meblağ 100	Dellâliye Meblağ 500
Hammaliye Meblağ 30	(...) Meblağ 15	Hıfz-ı (...) Meblağ 60	Deyn-i Müsbet Usta Meblağ 960	Deyn-i Müsbet Görgü Meblağ 600
Deyni Müsbet Mehr-i Evvel Meblağ 1000	Deyn-i Müsbet Mehr-i Sâni Meblağ 1000	Cem'an Yekûn Meblağ 5778	Sahihü'l-Bâki Et-Teslîm Beyne'l-Verese Meblağ 13332	Hisse-i Zevcû'l- Mezbûre Meblağ 1643
Hisse-i Bint-i Meblağ 2249	Hisse-i İbnü'l- Mezbûr İbrahim Meblağ 4598	Hisse-i İbnü'l- Mezkûr Ali Meblağ 4598	(...) Meblağ 12	

Ek 1: (Devamı)

[24a/1] Hilal-i satverde(?) mestûr olan husûsun mahallinde ketb ve tahrîr-i iltimas olmağın savb-ı şer'-i enverden Mevlana Yusuf Efendi ibn-i Mahmud me'zûnen irsâl olduğu medine-i Vidin mahallâtından Mezib Bey Mahallesi sükkânından bakıryâni zümresinden El-Hâc İbrahim Beşe'nin menziline varub zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmi Müslimîn huzûrlarında akd-i meclîs-i şer' olundukta zatını ma'rifet-i şer'le 'Arifan Halil Ağa ibn-i Veli ve Abdulbâki Beşe ibn-i Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle muarrafa olan fahrü'l-muhadderat Kutlu Han Hâtun binti Osman Beşe nâm bîkr-i balıĝ Meclîs-i Ma'kûd-ı mezbûrda Medine-i mezbûr muhafazasında me'mûr olan Dergâh-ı Âli Yeniçeriyân yamakânı zümresinden altmış dört cema'âtın neferatından balıĝanın mezbûrenin lâb-ı karındaşı işbu bâ'isü'l-küttâb El-Hâc İbrahim Beşe ibn-i Osman Beşe huzûrunda ikrâr-ı tam ve takîr-i kelâm idüb bundan akdem fevt olan babam Osman ve anam Asiye ve karındaşım Muhammed nâm müteveffâ-yı mezbûrundan tekrar ile sâbit intikal iden yüz elli gurus mal-ı mevrûse-yi 'ali tariki'l-emân işbu karındaşım El-Hâc İbrahim ahz ve kabz idüb vaz'-ı akîd olmağla el-haleti hazihî merkûm karındaşım El-Hâc İbrahim yedinden mazbûd olan yüz elli gurus mal-ı mevrûsemden yüz sekiz gurus nukûd ile Kalınofça sükunda vâki' bir tarafı El-Hâc Hasan Efendi'nin berber dükkânı ve bir tarafı İbrahim Ağa'nın mülk-i kahvehânesi ve iki tarafı târik-i 'amm ile mahdûd ve mümtaz olan (...) ve mülk-i dekâkini ve dükkân-ı mezbûre muttasıl bir mikdâr bir mikdâr havlu ile dükkân-ı mezbûrun kırk iki gurus mukâbelesinde bâkiye teslîm idüb ben dâhi minval-i meşrûh üzere dükkân-ı mezbûrun kırk iki gurus ba'de'l kabul dükkân-ı mezbûrun temşiyetle zikri mürûr iden yüz sekiz gurus min ceybü'l-mecmu' yüz elli gurusu karındaşım El-Hâc İbrahim yedinden bi't-tamam ve'l-kemâl ahz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm yüz elli gurusdan karındaşım El-Hâc İbrahim zimmetinde bir akçe bir akçe ve bir habbe alacağım kalmamışdır gerek babam Osman ve gerek anam Asiye ve gerek karındaşım Muhammed nâm müteveffâ-yı mezbûrundan (...) ile intikal iden (...) müteallik cem' (...) ve mütâlebaddan karındaşım El-Hâc İbrahim zimmetinde ebrar-ı 'amme kat'-i nizâ' ve rafiüyü'n-nizâm ile ibrâ ve ıskâd eyledim dedikte mezbûr El-Hâc İbrahim dâhi mezbûrenin ikrârını tasdik eylediğın mahallinde Mevlana-yı mezbûr ba'de't-tahrir ma'ân ba'de'l-evkat muhzıran ehemmi celb ile Meclîs-i Şer'e gelüb inhâ ve takrîr etmeleriyle ma'hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurrire fi'l-yemvi'l-ışrin min Şehr-i Zi'l-Ka'de lî sene semân ve selâsin ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim ibn-i Beşe Abdullah C. 23 – Mustafa Beşe Abdî zâde C. 19 – Mehmed Beşe ibn-i Hüseyin (...) İbrahim ibn-i Mehmed B. 51 – Mustafa beşe ibn-i Topçu Süleyman – Hüseyin Beşe ibn- Ali B. 32 – El-Hâc Mehmed Alemdar Topçu – Yusuf Efendi ibn-i Mehmed – ve gayruhum.

[24a/2] Medine-yi Vidin mahallâtından Bedreddin Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Muhammed Ağa ibn-i Abdullah nâm müteveffanın verâset-i zevce-i metrûkesi Fatıma binti Osman nâm hatun ile sulbi sagîr oğlu İbrahim ve sulb-i kebîre kızı Asiye'ye münhasıra olduğu

Ek 1: (Devamı)

lede'ş-şer'i'yü'l-enverde mütehakkık olduktan sonra müteveffây-ı merkûmun tahrîr ve termîm olunan terekesi defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fî'l-yevmi's-sâni ve'l-ışrin min Zi'l-Ka'de sene semân ve selâsin ve mie ve elf.

Gürcânî Kilim 2 Meblağ 41	Köhne Seccâde Meblağ 29	Boş Yasdık 3 Meblağ 30	Köhne Yorgan Meblağ 108	Müstamel Leğen Meblağ 63
Sagîr Tahta Meblağ 40	Sagîr Sahan 2 Meblağ 40	Elce Zıbun Meblağ 183	Köhne Yün Meblağ 30	Köhne Sâde Meblağ 20
Köhne Yan Meblağ 48	Köhne Kavuk Sarık Meblağ 40	Cem'an Yekûn Meblağ 685	Minha El-İhrâcat	Resm-i Kısmed Meblağ 30
Kâtibiye Meblağ 10	Hüddamiye Meblağ 8	İhzariye Meblağ 6	Dellaliye Meblağ 21	Hammaliye Meblağ 6
Harc-ı ---- Meblağ 170	Cem'an Yekûn Meblağ 251	Sahihü'l-Bâki Meblağ 434	Et-teslîm-i Abdü'z-Zevce Merkûm Fatîma Hatuna	

[24b/1] Vidin muzâfâtından Rakovişce karyesi Subaşısı iken haydud ta'bir olunur eşkiyânın zay'i ve faaliyette bundan akdem karye-i mezbûrede maktûlen fevt olan Eski Mustafa Bey ibn-i Abdullah nâm müteveffânın terekesini ahz ve kabz ve vasî-i muhtarı olan Gümrüğü İbrahim Ağa taleb ve ma'rifetiyle müteveffây-ı merkûmun terekesi aynıyla tahrîr olunan defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fî'l-yevmü'l-Râbi' min Şehr-i Ramazanü'l-Mübârek lî sene semân ve selâsin ve mie ve elf.

Pişto mâ'a Kaburuyla Çift	Garar Aded 1	Balta Aded 1	Vezne Aded 1	Çolopek(?) Aded 1
Başlık Aded 1	Eyer Aletiyile Aded 1	Köhne Entari Aded 1	Köhne Kavuk Aded 1	Köhne Entari Aded 1
Köhne Gömlek Aded 4	Köhne Don Aded 1	Sim Bıçak Aded 1	Alaca Bokça Aded 1	Köhne Yorgan Aded 1
Köhne Yasdık Aded 1	Köhne Heybe Aded 1	Köhne Minder Aded 1	Kızıl Çuka Dolama Aded 1	Müs'tamel Entari Kutni Aded 1
Köhne Sandık (...) Aded 1	(...) Sade Aded 1	(...) Aded 2	Eslihây-ı Bokça Aded 1	Sincab Nakası Kablû Mandal Heybe Aded 1
Der zimmet-i Ahâlî-i Karye-i Rakovişce Guruş 21 Meblağ 20	Der zimmet-i Şahbaz Oğlu Mehmed Bey Guruş 15	Kır Bargir-i Re's 1 Guruş 5,5	Def'a Kır Bargir-i Re's Aded Guruş 12	

Ek 1: (Devamı)

Vech-i meşrûh üzere tahrîr olunan eşyadan iki re's bargir akçesiyle ve mâ'adâsı aynıyle vâsi-i muhtar İbrahim Ağa yedine teslîm olunmuştur.

Şuhûdü'l-hâl

[24b/2] Dârü'l-hazer ve'l-cihâd medîne-i Vidin mahallâtından Mezid Bey Mahallesi sâ kinlerinden Kutluhan Han bint-i Osman nâm Hâtûn Meclîs-i Şer'-i hatır-ı lâzımü't-tevkirde Vidin muhafazasına me'mûr olan Dergâh-ı Âli yeniçeriyân yamâkanı zümresinden Altmış Dört Cemâ'atın neferâtından meyyit-i mezbûrenin lî ebeveyn karındaşı işbu bâ'isü'l-küttâb El-Hâc İbrahim Beşe ibn-i Osman nâm kimse mahzârında bi'l-muvâcehe ikrâr-ı tam ve takîr-i kelâm idüb bundan akdem fevt olan babam Osman ve anam Asiye ve karındaşım Mehmed nâm müteveffâ-yı mezbûrdan verese-i şer'le ashâbiyet ve intikâl iden yüz on yedi buçuk gurus mal-ı mevrûsum 'âli târikü'l-emân işbu karındaşım El-Hâc İbrahim ahz ve kabz idüb vaz'i'l-yed olmağla el-hâleti hâzihi merkûm karındaşım El-Hâc İbrahim yedinde mazbût olan meblağ-ı mezkûrun yüz on yedi buçuk guruşdan Kalınofça Sûkunda vâki' kırk iki gurus kıymetiyle bir aded mülk-i dükkânın ve nûkûd dâhi yetmiş beş buçuk gurus baki def' ve teslîm ve ben dâhi dükkân-ı mezbûrun kırk iki guruşa ba'de'l-kabul ve meblağ-ı mezkûr yetmiş beş gurus bi't-tamam ve'l-kelâm ahz ve kabz eyledim meblağ-ı mezkûr yüz on yedi buçuk guruşdan karındaşım El-Hâc İbrahim zimmetinde bir akçe ve bir habbe alacağım kalmadı ba'de'l-yevm gerek babam Osman ve anam Asiye ve karındaşım Mehmed nâm müteveffâ-yı mezbûrânın terekelerine müteallik cem'i de'avi mütâlebattan karındaşım El-Hâc İbrahimin zimmetinde ibrâ-yı amme kat'-i nizâ' ibrâ ve ıskâd eyledim dedikte gıbbe't-tasdîk ma'hûve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmü'l-ısrin min Şehr-i Zi'l-Ka'de lî sene semân ve selâsin ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Halil Ağa ibn-i Veli Çorbacı – İbrahim Beşe ibn-i Abdullah C.(cemaat) 23 – Mustafa Beşe Abdullah C. 19 – Mehmed Beşe ibn-i Mehmed Cebeci – Ali Beşe ibn-i Mehmed B.(bölük)17 – Monla İbrahim ibn-i Yahya – Mustafa Beşe ibn-i İsmail Topçu – Fahrü'l- (...) Yusuf Efendi İmam El-Hâc Beşe – El-Hâc Mehmed Alemdar Topçu – Hüseyin Beşe Oğlu B.37 ve gayrum.

[25a/1] Fi'l-asb Niğbolu sükkânından Yirmi Beş Bölüğün neferâtından prestoyka ta'bir olunur sefineleri es-Seyid Ömer Beşe ibn-i Hamdi meclis-i şer'de Vidin Defterdârı olan umtetü'l-emâcid ve'l-ekârim Pir Mustafa Efendi muvâcehesinde ikrâr-ı tam idüb Tırnova ve Zıştovi mübâyâ'asından efendi-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle sefine-i mezkûreye Zıştovi İskelesinden tahmîl ve Vidin'e nakl eylediğim bin kile hintanın navlonu ile dört res' prestoyka ücretlerin ba'de'l-hesâb kırk dokuz gurus kırk akçeyi defterdâr-ı mûmâ-ileyh yedinden bi't-tamam ahz ve kabz eyledim dedikte bu mahale kayd şûd. Fî 6 Rebiü'l-enver sene 138.

Ek 1: (Devamı)

[25a/2]El-Hâc Süleyman ibn-i Hasan Meclîs-i Şer’de ikrâr idüb Zîştovi İskelesinde iki kıt’a sefineye Vidin Defterdârı Pir Mustafa Ağa ma’rifetiyle tahmil olunan dokuz bin kiyl hinta navlonu ve yirmi dört prestoyka dörder gurus ücretlerini bâ-kesr(?) üç yüz doksan altı gurus defterdâr-ı mûmâ-ileyh yedinden bi’t-tamam aldım dedikde bu mahale kayd şûd. Fî 8 Ra. (Rebiü’l-enver) sene 138

Sefîne-i Hüseyin Beşe sâkin-i Vidin an mübâya’a-yı Niğbolu tahmîl kerde an iskele-i Modava

Hinta Meblağ 2000	4 (...) Beher Keyl	Bir Sefîne Nefer 10
----------------------	-----------------------	------------------------

[25a/3]Vidin sâkini mezbûr Hüseyin Beşe meclîs-i şer’ de Vidin Defterdârı Mustafa Ağa muvâcehesinde sefine-yi mezbûreye tahmîl olunan hinta navlonunu ve on prestoyka ücreti ba’de’l-hesâb mecmu’ yüz kırk gurus bi’t-tamam defterdâr-ı mûmâ-ileyh yedinden aldım dedikde bu mahale kayd şûd. Fî 8 Rebiü’l-evvel.

[25a/4]Medîne-i Vidin mahallâtından Şeyh Ahmed Efendi Mahallesi sâkinlerinden bundan akdem vefât iden Bayuceki(?) Esed-i Mehmed nâm müteveffâ-yı verâset-i zevce-i metrukesi Âişe bint-i İbrahim hâtûn ile sulb-i sagîr oğlu Hasan ve sulb-i sagîr oğlu Ali ve sulbiye kızı Fatıma münhasıra olduğu lede’ş-şer’i’yü’l-enver zâhir ve mütehakkık olduktan sonra beyne’l-verese tahrîr ve terkîm olunan muhalefât-ı defterdir ki ber vech-i âti zikr olunur. Hurrire fi’l-yemü’s-sâni aşer min şehr-i Şaban lî sene seman ve selâsin ve mie ve elf.

Menzil-i Mezbûr Gurus 80	Dükkan 4 Gurus 60	Câbir(?) Gurus 12	Bargir Aded 2 Gurus 9	İnek Buzağı Gurus 6
(...) Pâre 35	Köhne Tepsi Pâre 51	Leğen İbrik Pâre 35	Köhne Yasdık Meblağ 30	Köhne Kebe Meblağ 36
Köhne Kilim Pâre 61	Kebîr Fuçı Pâre 40	Hamam Tası Pâre 13	Sagîr Sahan Pâre 35	Tabe Pâre 9
Çekşir(?) Pâre 15	Köhne (...) Pâre 5	Köhne Eyer Pâre 5	Köhne Sandık Pâre 22	Eski Şamdan Pâre 7
Saç Ayak Pâre 6	Köhne Kavuk Pâre 3	Def’a Sagîr Tepsi Pâre 45	Def’a Taht Pâre 27	Talka(?) Pâre 80
Bağ Çarık Gurus 40	Külpe Meblağ 200	Tüfenk Pâre 120	Cem’an Yekûn Meblağ 26666	Minhâ El-İhrâcât
Techîz ve Tekfîn Meblağ 1470	Deyn-i Müsbet Meblağ 1000	Resm-i Âdi Meblağ 780	Kâtibiye Meblağ 160	Hüddâmiye Meblağ 117

Ek 1: (Devamı)

İhzâriye Meblağ 36	Dellâliye Meblağ 156	Der Zimmet-i Hasan Beşe Meblağ 780	Der Zimmet-i Ebubekir Ağa 615	Deyn-i Müsbet Vakf-ı Ak Câmî' İmamı Mehmed Efendi Şehâdet-i Ali Beşe ibn-i Mehmed Efendi Beşe ibn-i Hüseyn Meblağ 1320
Deyn-i Müsbet Ahmed Beşe Meblağ 1173	Deyn-i Müsbet Mustafa Beşe Meblağ 240	Deyn-i Müsbet Es-Seyd Ali Beşe Meblağ 66	Deyn-i Müsbet Alemdâr Mehmed Beşe Meblağ 75	Deyn-i Müsbet El-Hâc Mehmed Beşe Meblağ 90
Deyn-i Müsbet Ahmed Beşe Meblağ 24	Deyn-i Müsbet (...) Ahmed Ağa Meblağ 24	Deyn-i Müsbet Şahin Yahûdî Meblağ 360	Cem'an Yukûn Meblağ 7078	Sahîhü'l-Bâki Hisse-i Zevcetü'l- Mezbûr Âişe Meblağ 3428
Hisse-i Bintü'l- Mezbûre Fatıma Meblağ 3428	Hisse-i İbnü'l- Mezbûr Ali Meblağ 6856	Hisse-i İbnü'l- Mezbûr Hasan Meblağ 6856		

[25a/5] Vech-i meşrûh üzere defter-i mezbûrun mezkûr olan eşyadan sagîr-i mezbûr Ali ile sulbiye-yi mezbûrun Fatıma'ya hisselerinden elân mevcûde olan bir menzil ve bir çayır(?) ve (...) nakline(?) ve bir kişinin kalaycı ve bir kişinin ahengir dükkanlarından mâ'ada bir şeyi bâkî kalmayub akâr-ı mezbûrların nezâretinde ve sagîr-i mezbûr Ali ile sagîre-yi mezbûre Fatıma'nın rû'yet-i kabl-i şer'den mezbûr (...) Mustafa Beşe vasî ve ta'yîn olduğu şer' (...). Fî 22 min şehr-i Şaban sene 1138.

[25b/1] (...) savm huzûrunda ve bu vech ile ahâlî ve fukarânın kâr-ı kasb zevr ve hirâset ile iştiğâl ile her halde refâh-ı hallerine mübâderet ve bundan gayrı ber siyâk-ı meşrûh fî mâ ba'd bilâ emr-i şerîf ol güne gelmek ve vilâyet maslahâtı için arz ve mahzar ile kendileri dâhi cemiyet ile gelmeyüb taraflarından bir veya iki nefer adamı (...) ve irsâl etmek ve kendü müsâmaharın(?) rûyeti için kefillerin dâhi yedlerinde vülât ve hükkâm ve zâbitandan birinin kâğıdı veya i'lâm kayd olunacak senedi ve lede'l-beğ' arz(?) olduğu halde anların dâhi mürûrlarına ruhsat verilmeyüb ve Âsitâne-i ecnâs-ı zehâir ve eşya nakl veçhen mine'l-vücûh min ba'd muarıza olunmayub tüccar makûlesine her vech ile iânet ve zehâir ve eşya nakl etmeleri husûslarında bir ve garîz-i birle peyderpey etrâf ve eknaftan kesret ve vetref üzere ecnâs-ı zehâirin muaccelen sevk ve tesyîrine bezl (...) kudret idüb ve'l-hâsıl mukaddeme ve hâlâ sâdır olan emr-i hümâyûn (...) def' ü ref zulm ve teaddi ile terkiye(?) (...) reâyâ (...) olub bir ferde (...) zulm ve teaddi olunmağa kat'an rız'-yı hümâyûnum olmamak ve hilâf üzere hareket edenlerin şer'en ve kanûnen cezâlarının tertîb olunmak

Ek 1: (Devamı)

mukarrer olduğundan nâşî bu husûslar dâima (...) ve alalen tecessüs ve tefahhus olunur şöyle ki siz ki vüzerâ-i 'izâm ve mîr-i mîran ve kadılar ve sâir mûmâ-ileyhimsiz imdi sizden bir ferdin evâmîr-i âliyeme mugayyir hareket zuhûr etmek ve şer'i şerîf ve Kânun-ı Kadîme muhalefet zulmen bir ferdden bir akçe alınmak lâzım gelir ise her kim olursa olsun bilâ-ferman haklarından gelineceği muhakkadır ana göre evâmîr-i âliyemin (...) ve icrâsına ve (...) ile terkân-ı meymenet unvan-ı şahânemle bir nezn-i siyak(?) olan reâyâ fukarasının (...) veçhen mine'l-vücûh mezâlim ve teaddiyatın dâhi müdâfaasına sarf-ı (...) himmet ve hilâf-ı şer'i şerîf hareketten ve bir ferde mikdâr (...) cevri ü teaddiden ve celb-i maldan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet etmeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i sūdûr olan vâcibü'l-ittibâ-i üzere (...) itâ'at makrûnumla amel olunub hilâfında be gâyet hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Şehr-i Rebiü'l-Âhir sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

Be makâm-ı Konstantiniye el-Mahrûse

[26a/1] Mefâhirü'l-kuzzat ve'l-hükkâm ma'adîni'l- fezâil ve'l- kelâm Rusçuk Hazergrad ve Şumnu ve Eski Cuma ve Ala Kilise ve Sağrı zîde fazlehûm ve'l-iftihâr-ı emâcid ve ekârim câmi'ü'l-mümehhid ve'l-mekârim el-muhtass bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Dergâh-ı Muallâm Sucubaşılardan Rikâb-ı Hümâyunumda sâbika Kapucular Kethüdâsı Vekîli olub bu def'a dâhi müceddeden Rusçuk İskelesine mübâya'acı ta'yîn olunan Mustafa dâme mecdehû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdarları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrihim tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olacak ma'lûm ola ki serhad-ı mansûremden Vidin Kalesi muhâfazasında olan tevâif-i askeriyenin işbu münşîr-i mübârekede ta'yîn-i Ruzmerre verilmek için Niğbolu ve Lofça mâ'a Edrebolu ve Plevne ve Zıştovi ve Tırnova ve İvraça ve Rahova kazâlarının mahsûl-i cedîdlerinden bundan akdem otuz yedi bin İstanbûlî keyl-i dakik mübâya'ası tertîb ve fermânım olmağın mübâya'at-ı atikenin sefâyin-i mandıraların Belgrad Kalesi için tertîb olunan dakikin ekserisi bi'l-iktizâ âher mahallere sarf olunduktan nâşî Vidin Kal'ası için tertîb olunan marû'z-zikr otuz yedi bin kile dakikin nısfı aynî dakik ve bâzı(?) âheri hinta olmak üzere muaccelen mübâya'a ve tahsil ve Belgrad'a nakl ve tesyîr ettirilmesi bu def'a fermânım olduğu ecilden dakik-i mezkûrun yerine Vidin Kal'ası için müceddeden tekrar dakik mübâya'asına muhtâc olmağla Rusçuk İskelesine nakline ve çuval bahânesiyle mâ'an beher İstanbûlî kilesinin ellişer sağ akçe bahâları iskele-i mezbûre hin-i nakl ve teslimlerinde senin yedinden alacakları memhûr ve makbuz temessükü mücebince ahâlî-i kazânın tekâliflerinden takas olunmak şartıyla sen ki Sucubaşı mûmâ-ileyhsin yine senin ma'rifetinle Rusçuk Kazâsından üç bin kile ve Hazergrad Kazâsından iki bin kile ve Şumnu Kazâsından iki bin kile ve Eski Cuma Kazâsından beş yüz kile ve Alakilise Kazâsından beş yüz kile ki bu beş adet kazâlardan müceddeden sekiz bin keyl- İstanbûlî dakik mübâya'ası tertîb ve fermânım olmağla imdi işbu emr-i şerîf-i âlişânım vusûlünde kat'a tevakkuf ve te'hîre ruhsat ve cevâz

Ek 1: (Devamı)

gösterilmeksizin gönderilen memhûr ve mümzî suret-i defter mücebince zikrolunan sekiz bin kile dakiki ma'rifet-i şer'le ve cümle a'yân ve ahâlî ma'rifetleriyle kazâ-yı mezbûrede tevzi' ve heman yerlûden mübâya'a ve tahsîl ve Rusçuk İskelesine nakl ve tesyîr ittirdükten sonra der 'akıb iskele-i mezbûrdan tüccar sefinelerine tahmîl ve tesyîr üzere lâzım gelen navlunu tamamen rü'esâ-yı sefâyine ma'rifet-i şer'le sana teslim idüb ve makbuzlarını müş'ir hüccet-i şer'ie olup bu mikdâr dakiki muccele Vidin Kal'asına irsâl ve Vidin Defterdârına teslim ettirdükte mezîd-i sa'i ve dikkat ve dakiki mezkûr-ı kazâlar ahâlîleri Rusçuk İskelesine nakl ve temessük teslim ettirdüklerinde kemâl-i hakk ve 'adl üzere vezn ederek ahz ve kabz idüb makbuzun olduğunu müş'ir mikdâr tasrîhle her bir kazâ ahâlîlerinin yedlerine başka başka memhûr-ı temessük vermesin lâkin zaman-ı sa'âdet (...) pâdişâhânemde bir ferde cevır üç teaddi olunduğuna rızâ-yı hümayunum olmamağla tulca ve yazıcı akçeleri ve temessük harcı mütâlebesi ve sâir vech ile fukarâ-yı râ'iyet ve ahâlî-i memlekete zulm ve teaddi eylemekten mücânebet ve a'yân ve ahâlî ve reâyâdan dâhi her kim dakik-i mezbûrdan iktizâ iden hissesini tedârik ve edâda muhalef ve inad idenler ise ma'rifet-i şer' ve zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve habs eyledikten sonra muhkem haklarından gelinmek için ism ve resimleriyle der saadetime Der-Sâ'adetime arz ve i'lâm-ı müsâra'at ve Belgrad Kal'ası için yine Rusçuk ve Şumnu ve Yergöğü Kazâlarından diğr emr-i şerîfimle mübâya'asına me'mûr olduğun otuz yedi bin beş yüz kile dakik ve hintanın dâhi 'ale'l-'acele mübâya'a ve tekâmîl ve Belgrada irsâl ve tesyîr-i kemâl mertebe-i şîtab ve mürâ'at eylesin ve siz ki kuzzât-ı mûmâ-ileyhimsiz ve sâirleri merkûmumsunuz el-hâlet-i hâzihi dakik-i mezkûrun seri'en cümle ve tahsîl ve kal'a-yı mezkûreye nakli ve tesyîri elzem-i mehâm lâzımü'l- (...) olmağla zinhâr ve zinhâr bir dürlü teallül ve muhâlefet-i karinden(?) ve muhâlefet ve iânesinden olmayub gönderilen memhûr ve mümzî sûret-i defter-i mevkûfat mücebince ol mikdâr dakiki kazâlarınıza tevzi' ve olanları cem' ve tahsîl ve Rusçuk İskelesine nakl ve tesyîr idüb mübâya'acı mûmâ-ileyhe teslim eyledikte cümleliz ale'l-ihkâk sa'i ikdâm ve müceb-i afk' ve te'hîr olunur vaz' ve halâtta be-gâyet ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şere yafte-i sūdûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şân vâcibü'l-imtisâlimin ve lâzımü'l-ittibâ' mazmûn-u itâ'at makrûn amel olunub hilâfindan ihtirâz eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasız. Gurre-i şehir-i Cemâziye'l-Evvel selâse ve hamsin ve mie ve elf.

[26b/1]Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umuri'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'rre'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûf-ı bi sunûf-ı 'avâtifu'l-melikü'l-âlâ valisi vezîrim paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ve'l-emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebirü'l-küberâi'l-fihâm ve'l-zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtassun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Ada-yı Kebîr Kal'asından Kili Kalesine gelince Nehr-i Tuna'nın yemeni ve yesârı sevâhilinde vâki kıl'a muhâfızlar dâme ikbâlehim mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm kadılar zîde

Ek 1: (Devamı)

fazlehûm mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kıl'a dizdarlar ve topçusu ve vekilleri ve ocak tarafından mübâşir ta'yîn olunan zîde kadrihim tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Adâ-yı Kebîrden Kili'ye gelince Nehr-i Tuna'nın yemen ve yesârı sevâhilinde vâki' kıl'ada mevcûd olan toplar ve havandan şîkest ve kal-ı isti'mâl olmaları Âsitâne-i Sa'âdetime nakl ve mayalık için Tophâne-i Âmireme teslîm ettirilmek fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyh ve ve sâir mûmâ-ileyhimsiz işbu emr-i şerîf-i celilü'l-kadrim vusûlünde ta'yîn olunan mübâşir-i mûmâ-ileyh her kanal-ı(?) kal'aya varup dâhil olur ise dâhil olduğı kal'ada mevcûd olan toplar ve havanlar isti'male kâbil olanlardan mâ'ada şîkest olub kâbil-i isti'mâl olmayanları ma'rifet-i şer'le ve mübâşir-i merkum ve cümle ma'rifetile görölüb ifraz vaad ve vezn olunub icâb iden navlu Tophâne-i Âmireme gelip teslîm olundukda yedine verilecek ilmühaber mücebince verilmek şartıyla tüccar sefâyininden iskelelerde mevcûd bulunan sefâyine tahmîl ve bir gün akdem Der-Sa'âdetime nakl ve ırsâl ve her ne kaleden ne mikdâr şîkest (...) tunç top ve havan ifrâz ve ırsâl olunur ise mikdârı ve kantarları tasrîhe mübâşir merkûm yedinden memhûr temessük ahz ve ma'rifet-i şer'le hüccet-i şer'iyye olunub mahaline kayd için Der-Sa'âdetime ırsâl ve 'arz ve i'lâm olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şere yafte-i sūdûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şân vâcibü'l-imtisâlimin ve lâzimu'l-ittibâ' mazmûn-u itâ'at makrûn amel olunub hilâfından vaz' u hareket be-gâyet ictinâb ve ihtirâz eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeye i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmü's-Seb'â işrin Rebiü'l-âhîr sene selâse ve hamsin ve mie ve elf.

[27a/1]Cenâbü'l-rabbü'l (...) emâneti olan reâyâ ve berâyâ hilâf-ı şer' ve kanûn cevri ve eziyet olduğuna kat'an rız'a-ı hümâyûn olmamağla işbu emr-i şerîfimde zikr olunan vüzerâ ve mîr-i mirân ve kadılar ve nâibler ve sâir bi'l-cümle rüesâ ve zâbitları fermân-ı hümâyûn muhibbi üzere amel ve hareket idüb zulm ve teaddiden kemâl-i mertebe hazer eylesünler hilâf-ı haber alınmak lâzım gelür ise ve (...) şer'en cezâları verileceğini bilüb her bir ahâlî ve reâyâyı himâyet ve şer' ve kanûna mugayyir teaddilerden mücânebet eyleyeler. Hatt-ı hümâyûn hazreti şehriyâr-ı cihan sultan Mahmud Han edamallâhu saltanata ilâ (...) el vürûdan.

[27a/2]Düstûrun mükerrremûn müşîrûn mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdebbir-i umurî'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'rre'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devletü ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl el-mahfûfun bi sunûfun 'avâtifu'l-melikü'l-âlâ Kırkkilise'den Rum ili'nin sağ kolunda va'ki vüzerâ-ı 'izâm edâmallâhu te'âlâ iclâlehîm ve 'izâmi'l-ümerâi'l-kirâm efâhimü'l-küberâyî'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtassun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mirân-ı kirâm dâme ikbâlehîm mefâhirü'l- (...) merâci'il-küberâi'l-fihâm uluvvü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtassun bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l- (...) ümerâi'l-fihâm dâme izzihûm mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-ikelâm kuzzât ve

Ek 1: (Devamı)

nüvvâb zîde fazlehim ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdarları ve züemâ ve erbâb-ı tımar ve cizyedarlar ve avâriz ve nüzul ve sâir mukata'at mültezimleri ve havass ve evkaf zâbitleri (...) ve câbîleri ve a'yân-ı vilâyet zîde kadrihim tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olacak ma'lûm ola ki (...) liva (...) itaat-ı (...) üzere memâlik-i mahrûsemde sâkin ve mütemekkin olan fukarâ ve züefâ ve bi'l-cümle ahâlî ve reâyânın teşrifatı adalet ve icrâsı ve levâzım-ı (...) ile cem' mezâlim ve teaddiyat ve (...) himâset ve siyâneti akdem kâfe-yi umûrdan olmağla bundan akdem bal'âda ve emsardan (?) (...) olan mezâlim mefâsıdır izâlesiyle tanzim-i umûr-ı memleket kâtifiye ahval rağbet-i vesîle ve medâr olmak irâdesiyle eyâlat ve elviye mutasarrıflarına imdâd-ı seferiye ve hazeriye tenzîl ve takdîr olunarak vülât ve erbâb-ı (...) ancak ta'yîn olunan seferiye hazeriyesine kanaat ve dâiresini(?) (...) tesviye ve tazmîne mübâderet idüb bu mukâbeleda mukaddemâ vülât taraflarından olan devr nâmı ve kazâ (...) zâhire ve çift bahâ ve öşrûdiyet ve sâir bahâne ve illet ile bir akçe ve bir habbe alınmamak (...) ile fukarâ üzerine bölük gönderilmemek ve bi gayr-ı hakk (...) tefriç olunmamak üzere (...) nizâm (...) olub ve kuzât ve nüvvâb dâhi hademe-i şer' olmalarıyla anlar dâhi hükm-ü beyne'l-nas bi'l-adl emr-i şerîfine imtisâil ile hüceci şer'iyeden ve verdikleri avârizdan ve (...) olunan kazâ ya da ve sâir umûr-ı mahkemeye (...) harc-ı kitâbet nâmıyla kanûn üzere ta'yîn olunan (...) mütâlebe ve ehl-i örfe (...) ile reâyâ fukarâsının bir dürlü remide etmeyüb defterdarlar ve mukâtaat voyvodaları ve avâriz ve nüzûl tahsildarları ve sâir âmâl ve mahsûlün mîr-i ve havas ve evkaf zâbitânı (...) ve câbin ve züemâ ve erbâb-ı tımar mâkûleleri dâhi yedlerine verilen berâvat(?) ve (...) hâkâniye ve evâmîr-i 'aliyede tahsîs ve tenfîz(?) kalandan ziyâde kolcu ve yazıcı ve sarrafiye ve akçebaşı ve (...) meccânen(?) 40 dönümün mütâlebesi ve sâir vücûh-ı mezâlim ile reâyâ ve ahâlî-i memlekedden bir akçe ve bir habbe almayub ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdarları ve a'yân-ı vilâyet nâmına olanlar dâhi evâmîr-i 'aliye ile (...) olan tekâlif tevzi'inde teaddi ve (...) rağbet ve herkesin tahammülüne göre ma'rifet-i şer'le

[27b/1]Belgrad Muhârebesi'nden mecrûhen gelüb mahrûse-i Vidin'de su kuyusunda bulunan iki nefer ismi mâlum olmayan yoldaşın zâhirde bir şeyi olmamağla teşhîz ve tekfinine sekiz gurus sarf olduğun Beytül-Mâlcı Ağa talebiyle kayd şûd. Hurrîre 16 min Cemâziye'l-Âhir sene 1153.

[27b/2(...)] Efendinin mahbûsu altında ismi mâlum olmayan yoldaş teşhîz ve tekfine sarf olunan pâre 160 kayd şûd. Hurrîre 20 sene 153.

[27b/3]Turnacıbaşı Mahallesi mâbeyninde berber dükkanında fevt olan yoldaşın teşhîz ve tekfine sarf olunan pâre 160 kayd olundu. Hurrîre fi 24 C. (Cemâziye'l-Âhir) sene 1153.

Ek 1: (Devamı)

[27b/4(...)] 25 K. (bölük) Hüseyin Beşe'nin mahbûsunda fevt olan 25 K. İnce Mehmed Beşenin terekesi teşhîz ve tekfîne ba'de's-sarf 130 pâresi bâki kalmışdır kayd şûd. Hurre fî 16 min şehr-i Recebü'l-ferd sene 1153.

[27b/5] Bundan akdem fevt olan Hasan Beşe Çoban Köprüsü'nde tahmînen 5 araba giyah istiab eder çayırı Mahmud Kethüdâ kızı Kara Fatîma'nın vekîli zevci İsmail Beşeden 8 gurus mukâbelesinde ferâgat eyledüğü kayd şûd. Hurre fî 11 min Ramazan sene 1153.

Şuhûdü'l-hâl: Uzun Ali Beşe İbrahim Çelebi – Mehmed Efendi – Ali Ağa Ağa-yı Azâban – Mehmed Ağa Beytü'l-Mâlcı.

[27b/6] Boyzen(?) Muhârebe kurbinde Tonoş nâm karyeden gelüb Şeref-i İslam ile müşerref olan İnge'nin ismi Aişe vaz'olundu fî gurre-i muharrem sene 1153.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi – Hasan Beşe – Ali Çavuş Ağa – Mehmed Efendi - (...) zâde el-Hâc Mehmed – Atikadan Mehmed.

[27b/7] Ez-zevcetü'l-tezevvüc: Mehmed Alemdar K. 53 – Mehr-i Müeccel Meblağ 1500 – ez-zevcetü'l-menkûhe Aişe binti Abdullah.

ÖZGEÇMİŞ

2008 yılında Arsin Atatürk İlkokulu'nu, 2012Yılında Arsin Atatürk Ortaokulu'nu; 2016 yılında Pelitli Ahmet Can Bali Anadolu Lisesi'ni; 2020 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi – Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümünü; 2022 yılında da Karadeniz Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nu bitirdi. 2022 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim dalında yüksek lisans programına başladı. Lisans dönemi boyunca Kredi ve Yurtlar Kurumu'ndan burs aldı. Yüksek lisansının tez dönemi içerisinde Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından yürütülen BAP06 projesine başvurdu ve kabul edildi. Haziran 2024 ile Haziran 2025 tarihleri arasında bir yıl süre ile araştırmacı-bursiyer olarak Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi bünyesinde görev aldı.

USTAÖMER, bekâr olup orta derecede İngilizce bilmektedir.